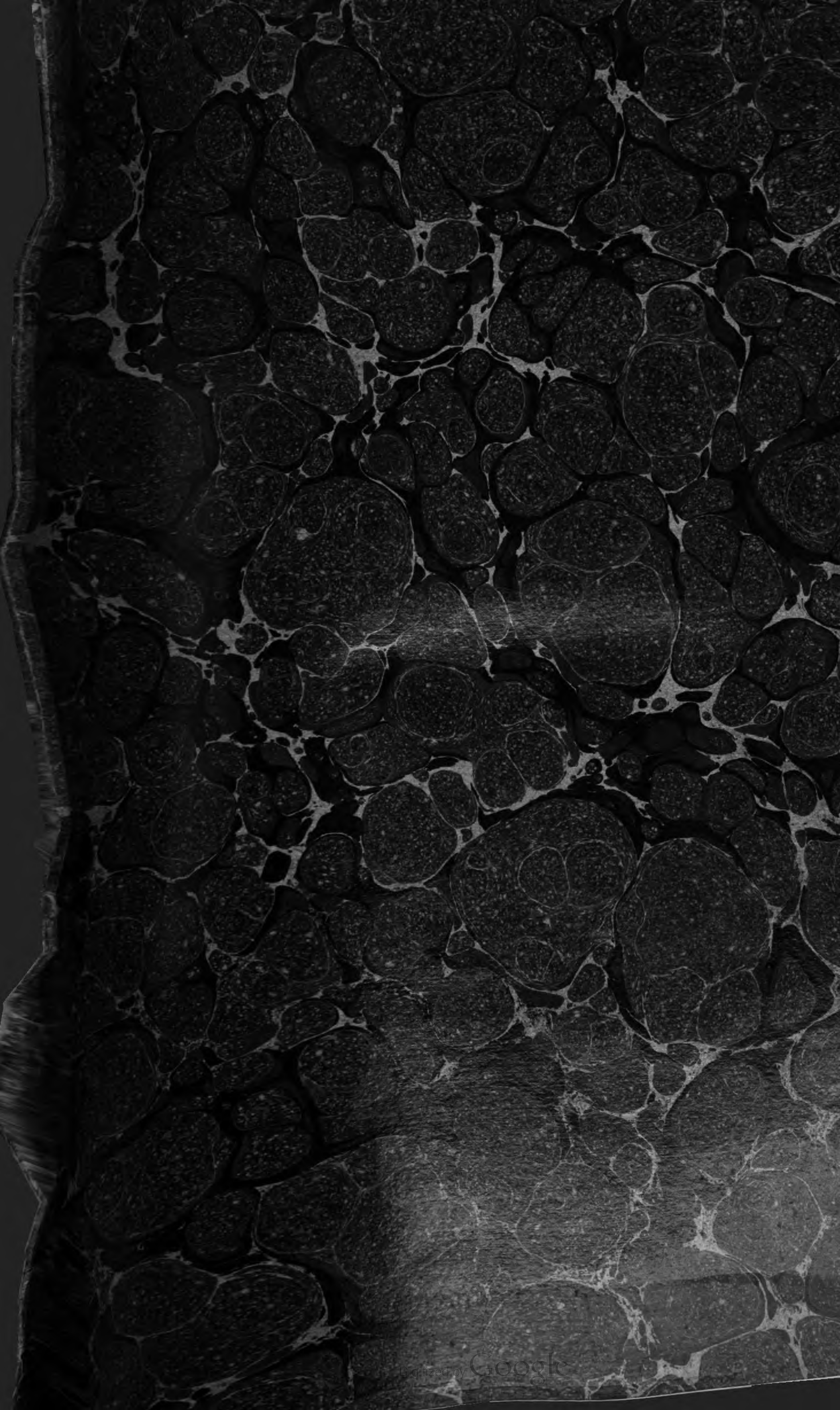

Konunga-Sagor

af

SNORRE STURLESON.

Öfwersättning.

Första Delen.

STOCKHOLM,
tryckte i Marquardska Tryckeriet, 1816.

Konunga-Sagor

af

SNORRE STURLESON.

Öfwersättning.

Första Delen.

STOCKHOLM,
tryckte i Marquardska Tryckeriet, 1816.

Innehåll:

Anmälan.

Företaget att göra Sturlesons Konungasagor mera allmänne, än de hitintills warit, lärer ej behöfwa något förord.

Då man nu lemnar, i särskilda häften, Isländska texten och en Swensk öfwersättning af första delen utaf deßa Sagor, will man, i affeende på texten, blott nämna, att man trott sig böra wälja den, som i Danmark utkommit och hwaraf Schöning utgifwit första delen år 1777, heldre, än den, som förut warit här i Swerige utgifwen af Peringskiöld, år 1697; Men uti denna upplaga, hwilken är ämnad åt Allmänheten och icke egentligen åt dem, som företrädeswis sysselsätta sig med antiqvitets-forskningar, har man ansett öfwerflödigt att anmärka de olika läsarter, som finnas under Schöningska texten.

Öfwersättningen åter wisar, utan lång jemnförelse, att man lagt den Peringskiöldska till grund. Likwäl hafwa många förändringar blifwit nödige, då man antagit annan text, än den, Peringskiöld följt; och man har ej kunnat undgå att, äfwen i öfrigt, här och der afwika från Peringskiöld. Man hoppas, att de förändringar, man gjort, må kunna anses såsom förbättringar. Att Öfwersättningen ännu är wida mindre fullkomlig, än den bör kunna blifwa, derom äro utgifwarne öfwertygade; och detta är orsaken, hwarföre de ej welat med texten oskiljaktigt förena den.

Så snart möjligt är, skola de återstående delarna af Sturleson utkomma. Utgifwarne hafwa tänkt att fortfara med allmängörandet af Nordiska urkunder, så länge deras tid det tillåter, och andra omständigheter, brist på afsättning derunder jemwäl begripen, icke lägga hinder i wägen.

För att kunna börja ett sådant företag, hafwa stora förskotter fordrats. Utgifwarne hafwa icke eller saknat dem; Och de begagna detta tillfälle att offentligen förklara sin tacksamhet för de Herrar och Män, som haft den godheten att så betydligt understödja företaget.

Konunga-Sagor.

Företal.

I denna Bok hafwer jag låtit skrifwa gamla berättelser om de Höfdingar, som uti Nordländerne hafwa styrt rike och talt det Danska tungomålet, efter som jag hört af förständige män förtäljas; så ock några deras Släktlinier, efter som mig berättadt blifwit: en del deraf finnes uti Langfedgatalet, deruti Konungar och andre stor-ättade Män hafwa sin släkt uppräknat; och en del är uppsatt efter gamla wisor eller Sagorim, som man i fordna dagar brukat till tidsfördrif. Men änskönt wi icke fullkomligen weta sanningen häraf, så wete wi likwäl, till efterdöme, att gamle lärde Män hafwa hållit slike wisor för sanfärdige. Thiodolfer den wise från Hwen war Konung Harald Hårfagers Skald; han giorde en wisa om Konung Rögnwald (med tillnamnet) Högre än bergen, hwilken wisa kallas Ynglingatal. Rögnwald war son af Olof Geirstada Alf, som war Konung Halfdan Swartes broder. I denna wisa äro hans trettio förfäder uppräknade; der berättas ock om deras död och begrafningsställen. Yngwe Freys son het Fiolner: åt denne Yngwe Frey hafwa de Swenske sedan offrat en lång tid.

Af hans namn äro **Ynglingarne** nämde. Eywinder Skaldaspiller uppräknade Håkan Jarl den Rikes förfäder uti den wisa, som kallas Haleyatal, hwilken är giord om Håkan. Der är en Yngwe Freys son, Seminger, nämd; och förmäles ock om allas deras död och högställen. Efter Thiodolfers qwäden är YnglingaSagan först skrifwen, och sedan förökt, efter kunnige Måns berättelser. Den första tiden är kallad Brunaolld (eller Brännetid); då skulle alle döde måns kroppar brännas, och Bautastenar (Grafstenar) efteråt uppresas; men sedan Frey blef satt i hög wid Upsala, giorde många Höfdingar wäl så gerna högar, som Bautastenar, till åminnelse efter sine fränder. Men sedan Dan den Stormodige, Danmarks Konung, låt göra sig en hög och befalde, att han skulle död ditbäras uti Konungslig skrud och full rustning, tillika med sin häst, sadel och ridetyg och mycket annat gods, giorde många hans slåktingar lika så; och dermed begyntes Hög-tiden i Danmark: men en lång tid derefter warade ännu Bränneåldern hos de Swenske och Norrske. Den tiden, som Konung Harald Hårfager war Norriges Konung, då bebygdes Island. Hos Harald woro Skalder, hwilkas qwäden man ännu hafwer i minne, såsom ock alla qwäden om de Konungar, som sedan hafwa rådt öfwer Norrige. Och hafwe wi mest rättat oß efter det, som förmäles uti de qwäden, som äro siungne inför sielfwa Höfdingarne eller deras söner: wi tage det allt för sant, som uti deßa qwäden finnes, om deras färder eller krig. Ehuru det är Skaldernes plägsed att berömma den mest, in-

för

för hwilken de stå; skulle dock ingen fördrista sig att förtälja för honom sielf de hans bedrifter, som alla åhörande, så wäl som han sielf, wißte wara lögn och flärd; ty det wore då snarare spott, än lof.

Om Prästen Are den Wise.

Are Präst den wise, Torgils Gellisons son, skref först af alla män här i landet på Norräna språket både gamla och nya berättelser. Han hafwer uti begynnelsen af sin bok förnemligast skrifwit om Islands första bebyggande och lagsättning; dernäst om Lagmännerne, huru länge hwardera sitt embete förestått. Han räknade derefter tiden, först till deß Christendomen blef wedertagen; och sedan allt intill sina dagar. Dertill lade han många andra berättelser både om Norrske, Danske och Engelske Konungars bedrifter, och om andra stora händelser, som sig här i landet tilldragit; och hålla många kunnige män hans berättelser för de trowärdigaste: han war en mycket wis man, och så gammal att han war född nästa året efter Konung Harald Sigurdssons död. Han skref, som han sielf betygar, Norriges Konungars Historier efter en mans berättelse, som het Odder Kollson och war Hallers af Syda sone-son. Men Odder war underwisad af Torger Afradskoll, hwilken war en wis man och så gammal, att han bodde då på Nidarnäs, när Håkan Jarl den rike blef dräpen; på samma ställe lät Konung Olof Tryggwason först begynna att uppbygga den Köpstad (Trondhiem), som der nu står. Are

Präst

Präst war siu år gammal, når han kom till Hökadal till Haller Thorarinsson; och war Are der sedan i fiorton år. Denne Haller war en mycket klok man och hade ett mycket godt minne. Han kunde minnas, att Prästen Thangbrand döpte honom, tre år gammal; det skedde året förr ån den Christna Tron war genom Lag antagen på Island. Are war tolf år gammal, når Biskop Isleif dödde. Haller i Hökadal reste emellan åtskilliga länder och war i sälskap med Konung Olof den Helige, bekommande derigenom stor förkofran och noga kunskap om hans rike. Men då Biskop Isleif dödde, woro nära 80 år lidna ifrån Konung Olof Tryggwasons dödsfall. Haller affomnade nio år senare, ån Biskop Isleif; då war Haller 94 år gammal, efter som Are skrifwit. Teitir, Biskop Isleifs son, uppfostrades hos Haller i Hökadal och bodde der sedan. Han underwiste Are Präst och sade honom många ting, hwilka Are sedan sammanskref. Are lärde ocksä mycket af Turid, Snorre Godes dotter, ty hon war mycket wis och förståndig: hon kunde minnas sin fader Snorre, hwilken war nära fem och trettio år, då den Christna Tron blef först införd på Island, och dödde ett år efter Konung Olof den Heliges död. Det war icke underligt, att Are Präst hade sannfärdig kunskap om gamla händelser, både hår och utomlands, efter som han sielf war läraktig, förståndig och minnesgod, och hade lärt mycket af gamla, kloka mån; men wisorne tyckas mig dock wara mest tillförlitliga, om de rätt siungas och förståndigt uttydas.

Ynglinga-

Ynglinga-Sagan.

1. Cap.

Här förmåles om Ländernes Läge.

Så är sagdt, att Jordens krets, som menniskorne bebo, är af många fjärdar genomskuren, som gå utur det yttersta stora Hafwet in uti Landet. Det är bekant, att ett stort haf sträcker sig från Nörwasund (Gaditanska sundet), intill det Judiska Landet. Från detta haf går en lång wik, som sträcker sig i nordost och kallas Swarta Hafwet, hwilken skiljer Jorden i tre delar; på östra sidan kallas Asia, och på wästra sidan kalla somlige Europa, andre Enea; men på nordsidan om Swarta Hafwet, är det stora eller det kalla Svithiod beläget. Det stora Svithiod säga somlige icke wara mindre, än det stora Serkland; andre jemföra det till storleken med det stora Blåland. Den nordligaste delen af Svithiod ligger obebodd för frost och köld skull; likasom den södre delen af Blåland, för solens hetta skull, ligger öde. Uti Svithiod äro många stora Härader; der äro ock mångahanda slags underliga folk, och åtskillige tungomål; der äro Resar, och der äro Dwärgar; der finnas Blåmän; der wistas också förskräcklige store djur och drakar. Från de berg mot norden, som äro utanföre alla bebygde orter, lö-

per

per en å genom Swithiod, som med rätta kallas Tanais, och fordom kallades Tanaqwisl eller Wanaqwisl; hon faller ut i Swarta Hafwet. Landet inom Wanaqwisl blef i fordna tider kalladt Wanaland eller Wanahem. Denna å skiljer Jordens tre delar; på östra sidan kallas Asia, och på den wästra Europa.

2. Cap.

Om Asias Innebyggare.

På östersidan om Tanais elf uti Asia, blef Landet kalladt Asaland eller Asahem; och Hufwudstaden, som war i detta Land, kallades Asgård. Uti denna Hufwudstaden war en Höfding, som het Oden; der war ock ett stort offerställe; och war der den sed, att tolf Gudahofwets Föreståndare woro de förnämste, hwilka skulle hafwa inseende öfwer offrandet, och döma emellan folket; deße blefwo kallade Diar eller Drottnar; och skulle alla wisa dem tjenst och wördnad. Oden war en förträffelig Krigsman och mycket berest, och underlade sig många Riken. Han war så segersäll, att han i alla slaktningar fick öfwerhanden; och kom det så widt, att hans folk trodde, det segren tillhörde honom, ehwar han stridde. Det war ock hans plägsed, att, när han utsände sina män till krig, eller andra företag, lade han sina händer på deras hufwud, och gaf dem wälsignelse; och då trodde de, att deras wärf och ärenden skulle lyckligen aflöpa. Så war det ock med hans män, att när de woro stadde uti nöd till sjös eller lands, åkallade de hans namn, och tyckte alltid

att

att de deraf fingo någon lisa; och tyckte de sig all tröst hafwa, der han war. Han reste ofta så långt bort, att han dröjde på sin resa i många år.

3. Cap.

Om Odens Bröder.

Oden hade twå bröder: den ena het We och den andra Wiler; deßa hans bröder styrde riket, medan han war borta. Det hände sig en gång, när Oden war långt bort faren och hade länge dröjt, att Asarne twiflade, om han skulle mera komma tillbaka: då företogo sig hans bröder att dela hans arf; och hans hustru Frigga togo de båda till äkta. Men en liten tid efter, kom Oden hem; då tog han sin hustru igen.

4. Cap.

Ofred med Wanerne.

Oden drog sedan med en krigshär emot Wanerne; men de woro wäl beredde och förswarade sitt land, och hade ömsom seger. De härjade i hwarandras länder, och gjorde hwarannan skada; men när de ledsnade på begge sidor, satte de en sammankomst till förlikning, gjorde fred och gåfwo hwarandra gißlan. Wanerne lemnade till gißlan deras yppersta män, Niord den rike och hans son Frey; men Asarne gåfwo deremot en, som het Häner, och sade, att han war mycket fallen till att blifwa Höfding; han war en mycket stor och dägelig man: tillika med honom skickade ock Asarne

sarne en, som het Mimer, en mycket wis man; men Wanerne sände deremot den klokaste man ibland dem, wid namn Qvasir. Nu, då Häner kom i Wanahem, blef han straxt satt till Höfding. Mimer underwiste honom med goda råd: men när Häner war stadd på Ting eller Stämmor, så att Mimer icke war tillstädes, och der kommo några swåra saker för honom, då swarade han alltid detsamma: Nu må andra råda, sade Häner. Då förstodo Wanerne, det Asarne hade bedragit dem i mannabytet; derföre togo de Mimer och höggo hufwudet af honom, och sände det till Asarne. Oden tog hufwudet, smorde det med sådane örter, att det icke kunde förruttna, sjöng trollsånger deröfwer, och förtrollade det så, att det talte med honom och sade honom många förborgade ting. Niord och Frey sattes af Oden till Offerföreståndare, och blefwo Diar ibland Asarne. Niords dotter war Freya; hon förestod ock offren. Hon lärde Asarne först den trolldom, som kallas sejd, hwilken hos Wanerne mycket öfwades. Då Niord wistades ibland Wanerne, hade han haft sin egen syster till hustru, ty det war der efter lagen tillåtit. Deras barn woro Frey och Freya; men ibland Asarne war det förbudet att gifta sig med så nära blodsförwandter.

5. Cap.

Oden delar Riket; och om Gesion.

En lång fjällrygg går från nordost till sydwest, hwilken skiljer det stora Swithiod ifrån andra Riken. Sunnanföre

före fjällen, icke långt derifrån, är Turkelandet beläget; der ägde Oden stora besittningar.

I den tiden drogo Romerske Krigshöfdingar widt omkring i werlden, och twingade alla folk under sin lydnad; och för den ofriden flydde många Höfdingar ifrån sina länder. Men efter som Oden war en förespående och mycket klok man, wiste han förut, att hans afkomma skulle bebo werldens norra del: Han satte sina bröder We och Wiler öfwer Asgård; men han och alla Diar med honom och mycket annat folk, drogo derifrån; och reste han först till Gardarike, och derefter i söder till Saxland. Oden hade många söner; han intog stora landskaper i Saxland, och satte sina söner der, till att förswara landet. Derefter drog han åt norr till hafwet och tog sig bostad på en ö, der som nu kallas Odensö, på Fyen. Sedan skickade han Gefion åt norr öfwer sundet, att uppsöka länder. Då kom hon till Gylfe; och han gaf henne ett plogland. Sedan reste hon till Jotunhem och aflade der fyra söner med en Jätte; dem förwandlade hon i Oxehamn, satte dem för plogen och drog landet ut på hafwet, wästerut gent emot Odensö; och är det nu kalladt Seland; det bebyggde hon sedan. Henne fick Sköld, Odens son, till hustru; de bodde uti Ledro. Der som ploglandet förut war, är nu en insiö som kallas Lögaren (Målaren); och likaså ligga wikar uti Målaren, som nås uti Seland. Så sjöng Brage den Gamle:

Glad förde Gefion bort
Från den guldrike Gylfe

Danne,

Danmemarks tillwärt, så att det rök
Af de springande Oxar.
Oxarne hade fyra hufwuden
Och åtta ögon, der de gingo
För den wäna öns stora
Frånskilda Landstycken.

När Oden nu sporde, att der österut hos Gylfe woro goda och fruktsamma länder, då drog han dit; och gjorde de ett förbund sig emellan; ty Gylfe såg, att han icke hade kraft att motstå Asarne. Oden och Gylfe och deras män försökte hwarandra uti åtskillige trollkonster och synwändningar; och blefwo Asarne ständigt de andres mästare. Oden tog sig bostad wid Lögaren, der som nu kallas Forn-Sigtuna; der uppbyggde han ett mycket stort Gudahus, och offrade efter Asarnes sed. Han intog landskapet deromkring, som han lät kalla Sigtuna. Han gaf Gudahofwets föreståndare hwar sin bostad. Niorder bodde i Noatun; Frey i Upsala; Hemdaller i Himmelsberg; Thor i Trudwanger; Balder på Brejdablick; och alla dem gaf han goda gårdar.

6. Cap.

Om Odens Förträffligheter

När den Asiatiske Oden kom till Nordländerna, och Diarna med honom, då är det för sanning sagdt, att de öfwade och utlärde åtskilliga konster, hwilka många en lång tid sedan brukat. Oden war den förnämste ibland alla; och

af

af honom lärde de andre sina konster; ty han war den försie, som kunde dem, och ännu flere. Men nu är att förtälja, hwarföre han blef så högt wördad; och woro deße orsakerne: Han hade ett så skönt och herrligt utseende, att då han satt i lag med sina männer, hugnade sig alla af honom; men när han war i krig, syntes han förfärlig för sina fiender. Orsaken dertill war, att han kunde de konster, att förwandla hela sin hamn och skepnad på hwad sätt han helst wille. Den andra orsaken war denna: att han talade så lätt och intagande, att alle, som det hörde, tyckte det allena wara sanning, som han sade. Han framförde ock allt sitt tal på rim, likasom man nu sjunger det wi kalle Skaldedikter. Han och Gudahofwets Föreståndare kallas Sångsmeder; ty denna konsten blef af dem först begynd i Nordländerne. Oden kunde ock så göra, att hans fiender uti striden blefwo antingen blinde, döfwe eller förskräckte, och att deras wapen icke beto mer, än risqwistar; men hans män hade hwarken brynja eller harnesk, utan rasade fram, som galna hundar eller wargar, beto i sina sköldar och woro så starke, som björnar eller tjurar; de slogo folket ihjäl; men hwarken eld, stål eller jern kunde bita på dem. Det blef kalladt Berserksgång.

7. Cap.

Om Odens Konster.

Oden förwandlade ofta sin hamn; då låg hans kropp likasom i en sömn, eller som han warit död, men han sielf

blef

blef då fogel eller djur, fisk eller orm, och for på en liten stund till fjerran land, i sina egna eller andra måns ärenden. Han kunde ock med blotta ord släcka eld, stilla sjö och wända winden hwart han wille. Oden ägde ock ett skepp, som het Skidbladner, hwarpå han reste öfwer stora haf; och kunde det läggas ihop, som ett kläde. Oden hade med sig Mimers hufwud; och sade det honom många tidningar från andra länder. Stundom uppwäckte han döda menniskor ur jorden, eller satte sig under galgar; derföre blef han kallad Draugadrotten eller Hangadrotten (d. ä. Gengångare- eller Galga-drott). Han hade twå korpar, som han hade lärt att tala; de flögo bort i åtskilliga länder, och berättade honom många tidningar; och af deße saker blef han mycket wis. Alla deßa konster utlärde han genom runor och sånger, som kallas Galdrar; och derföre äro Asarne kallade Galdrasmeder. Oden kunde den konst, som största kraften hade, och han sielf öfwade, hwilken Sejd kallas. Med denna trollkonst fick han weta förut menniskors öden och tillkommande ting; han kunde ock dermed förgöra menniskor, och tillskynda dem olycka och sjukdomar, såsom ock fråntaga dem wett eller styrka, och gifwa det åt andra; men när denna konst sedan öfwades, skedde det med sådan arghet, att manspersoner skämdes att öfwa densamma, derföre blefwo qwinnorne underwiste i denna konst. Oden wiste ock, hwar alla nedergrafna skatter lågo förborgade, och han kunde de sånger, genom hwilka öppnades för honom Jord, Berg, Stenar och Högar; och bandt han med blotta orden dem, som

der

der inne bodde, gick sedan der in och tog bort allt det han wille. Utaf deßa kraftiga konster blef han mycket namnkunnig, och fruktade hans owänner honom; men hans wänner hade stor förtröstan till honom, och trodde på hans kraft och på honom sielf. Han lärde Offrens Föreståndare mestedelen af deßa sina konster, och kommo de honom närmast uti all wishet och trolldoms kunskap; lärde ock många andra mycket deraf. Och sedan hafwa deßa trolldomskonster sig wida utspridt, och warit i bruk en lång tid bortåt. Men folket offrade till Oden samt deßa tolf Höfdingar, och kallade dem sina Gudar, och trodde på dem en lång tid derefter. Af Odens namn är namnet Auden kommet; och kallade mån så sina söner; men efter Thor kallades Thorer eller Thorarin, eller ock har man lagt till andra benämningar, såsom SteenThor eller HafThor, eller eljest förändrat på flera sätt.

8. Cap.

Om Odens Lagsättning.

Oden satte den Lag i sitt Land, som tillförene hade warit ibland Asarna. Hans ena stadga war den, att alla döde måns kroppar skulle brännas, och uti den samma lågan skulle man kasta deras egendom, och sade han: Att med lika mycken rikedom, som hwar och en hade med sig på bålet, skulle han komma till Walhall; den egendom, som han sielf hade i jorden nedergrafwit, skulle han ock till godo njuta. Askan af de döda kroppar skulle man kasta ut

på

på sjön, eller nedergråfwa i jorden; men efter förnäma män skulle man göra högar till åminnelse. Och efter alla de män, som någon manlig gerning hade uträttat, skulle man uppresa Bautastenar (Grafstenar); och hölls denna sedwana sedan en lång tid. Då skulle man ock offra, först emot winteren, för god årswäxt; men om midwinteren skulle man offra för jordens gröda; den tredje offerhögtiden skulle hållas emot sommaren, för lyckliga segerwinningar. Omkring allt Swerige gaf folket Oden skattpenning för hwar näsa; deremot skulle han wärja deras land för ofrid, och offra för dem till en god årswäxt.

9. Cap.

Om Niords Giftermål.

Niord fick en hustru, som het Skade; hon wille icke blifwa tillsammans med honom, utan gifte sig sedan med Oden, och aflade de många söner: en ibland dem het Seminger, om hwilken Eywinder Skaldaspiller hafwer gjort detta qwäde:

Honom, som sköldar blodfärgade
Aflade Skatt-tagaren
Af Asars slägte
Med Jätteqwinnan;
Då de begge
I Mannahem,
Folkets wän
Och Skade bodde;

Och

Och då Skidernas Gudinna
Från bergen
Många Söner
Fick med Oden.

Till Seminger räknade Håkan Jarl den Rike sina förfäders slägt. Detta Swithiod (Swerige) kallade de Manhem; men det stora Swithiod nämde de Gudhem. Från Gudhem berättade de många Tidningar och underliga Ting.

10. Cap.

Om Odens Död.

Oden blef sotdöd i Swerige, och när han skulle dö, lät han märka sig med Geirs-udd, (rista sig med swärdsudd), och tillegnade sig alla de män, som föllo i strid, sägande sig skola resa till Gudhem, och fägna der sina männer. Nu tänkte de Swenska, att han war kommen uti den gamla Asgård, och skulle der lefwa ewinnerliga; då begynte man på nytt att åkalla Oden och tro på honom. Ofta tyckte de Swenska, att han uppenbarades dem, när stora krig tillstundade: Då gaf han somliga seger, och somliga böd han till sig; och tyckte man begge delarna wara goda. Oden blef bränd, när han war död, och war deß bål mycket präktigt inrättadt. De trodde, att ju högre röken slog upp i luften, ju herrligare blef den i himmelen, som bålet tillhörde; och deß större rikedomar med den döda brändes, deß rikare skulle han ock blifwa.

11. Cap.

11. Cap.

Om Niord.

Niord af Noatun blef sedan Höfdinge öfwer de Swenska, och höll Offren wid makt; honom kallade de Swenske sin Herre, och han tog skatt och utlagor af dem. Uti hans dagar war god frid, och allskons ymnig årswäxt så öfwerflödig, att de Swenske trodde det Niord rådde för årswäxten och för menniskornas lycksalighet. Uti hans tid dödde de flesta Diar; och blefwo alle brände, och sedan med offer dyrkade. Niord blef sotdöd; och näst före sin död låt han märka sig åt Oden. De Swenske brände honom, och greto bitterligen öfwer hans grift.

12. Cap.

Om Freys Död.

Frey tog sedan Riket efter Niord, blef kallad Drott öfwer de Swenske, och tog skatt af dem: Han war, likasom hans fader, mycket wänsäll och årsäll (han hade många wänner, och war i hans tid god årswäxt). Frey uppbygde i Upsala ett stort Offerhus, och satte der sin Hufwudstad, lade ock dertill all sin inkomst, jordagods och lösören; då begyntes Upsala-öde, som allt sedan hölls wid makt. Uti hans tid begyntes Frodes-frid; då war ock god tid i alla land: De Swenska tillägnade det Frey, och blef han fördenskull mera dyrkad, än andra Gudar, efter som Landsfolket blef i hans dagar rikare, än tillförene, så wäl af friden,

som

som af den ymniga årswårten. Hans hustru het Gerder Gymisdotter; och nåmdes deras son Fjolner. Frey kallades eljest med det andra namnet Yngwe, hwilket namn blef en lång tid derefter brukadt uti hans slåkt för en åretitel, så att hans slåkt och afkomma wordo sedan kallade Ynglingar. Frey blef sjuk, och når hans sjukdom tog mer och mer öfwerhanden, då rådgjorde hans mån sig emellan och låto blott några få komma till honom. Men emedlertid byggde de en stor Hög, och gjorde der dörr på, och tre fönster. Och når Frey war död, då buro de honom lönligen uti denna Högen, sade för de Swenska, att han ånnu lefde, och förwarade honom der i tre år. Men all skatten af hela landet slogo de in i Högen; igenom den ena gluggen guldet, igenom den andra silfret, och igenom den tredje kopparpenningarna; och war den tiden frid och god årswårt.

13. Cap.

Om Freya och hennes Döttrar.

Sedan höll Freya Offertjensten wid makt, ty hon lefde då allena qwar af alla Gudar och Gudinnor; och blef hon då den berömligaste, så att af hennes namn skulle alla förnåma qwinnor nåmnas, som nu kallas Fruar. Så het ock hwar och en Fru öfwer sin egendom, och den Husfru, som hus och bo ågde. Freya war något underlig till finnes. Hennes man het Oder; och hennes döttrar nåmdes Hnoss och Gerseme; de woro mycket dågeliga: och af deras namn åro så kallade de dyrbaraste smycken. När nu alla Swenske

wiste, att Frey war död, men frid och goda år ändå warade, trodde de, att så skulle allt framgent blifwa, så länge Frey wore i Swerige, och wille fördenskull icke bränna honom, utan kallade honom werldens Gud, och offrade åt honom allt sedan, mest för goda år och frid.

14. Cap.
Om Fjolners Död.

Fjolner, Yngwe Freys son, rådde dernäst öfwer de Swenske samt Upsala Öde; han war mycket rik, årsäll och fridsäll. Den tiden war Frode den Fridgode uti Ledro, och war dem emellan en god wänskap, så att den ene böd den andre hem till gästebud. Nu som Fjolner en gång besökte Frode på Seland, då war der tillagadt ett mycket stort gästebud, och månge woro dertill budne ifrån åtskillige länder der widt omkring. Frode hade en stor gård. Der war gjordt ett stort kar, som war många alnar högt, och sammanslaget med stora timmerstockar; det stod i en underwåning, men deröfwer war ett loft, och deruti en öpning emellan golftiljorna, hwarigenom bryggladen blef nedhälld i karet, som war fullt blandadt af Miöd; och blef der öfwer måttan starkt drickande. Om aftonen blef Fjolner ledd till herberge uti den nästa öfwersal, och hans folk med honom. Om natten gick han ut i swalarna, att söka sig ett hemligt afträde, warande både yr af sömn, och ganska drucken; och när han wille wända tilbaka till sitt herberge, då gick han fram efter swalarna, till en annan lofts-dörr, och der in: då halkade han med

fötter.

fötterna, föll i mjödkaret och drunknade. Så säger Thiodolfer den Hwinwerske:

Fullbordad blef,
Der Frode bodde,
Spådomen om döden,
Som träffade Fjölner,
Då Konungen
Öfwer Odens Land
I windlös sjö (Mjödkaret)
Falla skulle.

15. Cap.

Om Swegder.

Swegder tog Riket efter sin Fader. Han gjorde ett löfte att uppsöka Gudhem och den gamla Oden. Han reste med tolf män widt omkring i werlden. Han kom till Tyrkland, och det stora Swithiod: der fann han många sina fränder: och war han på denna resan uti fem år. Derefter reste han hem igen till Swerige, och blef sedan hemma någon tid. Han hade fått en hustru uti Wanahem, wid namn Wana; deras son het Wanland. Swegder drog ut andra gången, att söka Gudhem. Men på östra sidan i Swerige är en by belägen, som kallas Sten; der är en stor sten, lika som ett stort hus. Om aftonen, efter solens nedgång, när Swegder gick från dryckesstugan till sin sofkammare, såg han, att under den stora stenen satt en Dwärg: men Swegder

och

och hans män woro mycket druckna och lupo till stenen; Dwärgen stod i dörren, ropade på Swegder, bedjande honom der ingå, om han wille finna Oden. Swegder lopp in i stenen, och stenen slöts strart till igen, så att Swegder aldrig kom tillbaka. Så säger Thiodolfer den Hwinwerske:

Men ljuset skyende,
Dwärgeslägtets
Bönings bewakare
Bedrog Swegder;
Då i stenen
Den högsinte
Dulsas slägting
Lopp efter Dwärgen;
Och stenen,
Som war Odens,
Af Jättar bebodd,
Upplåt sig för Konungen.

16. Cap.
Om Wanland.

Swegders Son het Wanland, som tog Riket efter honom, och rådde öfwer Upsala Öde: han war en mäktig stridsman, och reste widt omkring i många länder. Han wistades en winter uti Finland, hos Konung Snö den Gamle, och fick der hans dotter Driswa till äkta. Och om wåren reste han bort derifrån, men Driswa blef qwar efter; och lofwade han att komma dit igen, innan tre års förlopp; men han

kom

kom ej på tio år. Då skickade Drifwa bud efter trollqwinnan Huld, men sände sin och Wanlands son, Wisbur, till Swerige. Sedan legde Drifwa samma trollqwinna Huld, att trolla Wanland till Finland, eller i annat fall dräpa honom. Men den tiden, som denna trolldom blef werkstäld, war Wanland i Upsala; då fick han en stor åtrå att resa till Finland; men hans wänner och rådgifware förmente honom det, och sade, att Finnarnas trolldom war orsaken till denna hans åtrå. Då begynte han blifwa sömnig, och lade sig att sofwa. Och som han hade sofwit en liten stund, ropade han och sade, att Maran red honom: Hans män kommo strart och wille hjelpa honom; och när de togo i hufwudet, då trädde hon benen på honom, så att de nästan krossades. Men så snart de togo i fötterna, då qwäfde hon hufwudet, så att han dödde. De Swenska togo hans lik; och blef han bränd wid den ån, som kallas Skuta: der blefwo hans grafstenar uppresta. Så säger Thiodolfer:

Och att skåda
Wiles Broder (Oden)
Hårekonan
Wanland förde;
Och Grimhildr
Trollens dotter
Tråda skulle
Kämpars motständare;
Och han brändes
På Skutåns brädd,

Den

Den gifmilde man,
Som Maran qwalde.

17. Cap.
Om Wisburs Död.

Wisbur tog arf efter sin Fader Wankand. Han tog Auds den Rikes dotter till äkta, och gaf henne tre stora byar och en guldkedja i morgongåfwa. De aflade twå söner, Gisl och Öder. Men Wisbur öfwergaf henne, och tog sedan en annan hustru; drog alltså hans förra hustru till sin fader igen, med sina söner. Wisbur hade ock en son som het Domald: men Domalds styfmoder låt trolla olycka på honom. Wisburs söner (Gisl och Öder), den ena tolf, den andra tretton år gamla, reste till sin fader, och utkråfde deras moders morgongåfwa: men han wille ej lemna den. Då sade de, att guldkedjan skulle blifwa den förnämsta mans död i hans slåkt, och sedan drogo de hem igen. Då företogs åter trolldom, till den ändan, att de skulle kunna dråpa sin fader. Spåqwinnan Huld sade dem, att hon skulle trolla på detta sätt, och tillika så laga, att alltid sedan skulle Ynglingarna slåß sig emellan och dråpa hwarandra: inom åtten: till hwilket de samtyckte. Derefter församlade de sig en krigsmakt, och öfwerföllo Wisbur, oförwarandes, om nattetid, och brände honom inne. Så säger Thiodolfer:

Och Wisburs
Hela kropp
Sjöens broder (Elden)

Fick

Fick uppswälja;
Då ställets förswarare
Hetsade skogars
Lömska tjuf (Elden)
Emot deras Fader;
Och Konungen
Inne i huset
Glöde-hunden (Elden)
Skällande bet.

18. Cap.
Om Domalds Död.

Domald tog arf efter sin fader Wisbur, och rådde öfwer Länderna. Uti hans tid war hunger och dyr tid i Swerige. Då tillredde de Swenske stora offer i Upsala. Den första hösten offrade de oxar; och förbättrades icke den hårda tiden deraf. Den andra hösten offrade de menniskor, men tiden blef ändå icke bättre, utan fast wärre. Men den tredje hösten kommo de Swenske allmänt tillsamman uti Upsala, när offret skulle hållas. Då rådslogo Höfdingarne sig emellan; och kommo de deruti öfwerens, att deras Konung Domald wore orsaken till denna dyra tiden, och att de skulle offra honom för en god årswärt, öfwerfalla honom och dräpa honom, samt bestänka Gudarnas säte med hans blod; hwilket de ock gjorde. Så säger Thiodolfer:

Det hände fordom,
Att swärdbärande män

Jorden

Jorden färgade
Med sin Herres blod;
Och Landbåren
Blodiga wapen
Bar på Domald,
Som långre lif wäntade;
Då, girigt efter goda år,
Swea slägte
Skulle Jotars fiende
Taga af daga.

19. Cap.
Om Domars Död.

Domalds son het Domar, som dernäst rådde öfwer Riket, hwilket han styrde en lång tid; och war god tid och frid i hans dagar. Om honom förmäles intet annat, än att han blef sotdöd i Upsala, och blef sedan förd på Fyriswall, och bränd der på Åbacken, hwarest hans graffstenar ännu stå. Så säger Thiodolfer:

Och jag ofta
Om Ynglingens hög
Kunniga män
Frågat hafwer;
Hwar Domar
På den bloßande
Halfs baneman (Elden)
Buren blef.

Nu

Nu jag det wet,
Att, biten af wärk,
Fjolners ättling
Wid Fyre brann.

20. Cap.
Om Dyggwes Död.

Domars son het Dyggwe, som derefter styrde Riket: och förmäles intet widare om honom, än att han blef sotdöd. Så säger Thiodolfer:

Jag sjunger ej osannt,
Att Dyggwes hög
Himmelens Drottning (Solen)
Med nöje betraktar;
Ty systren
Till Ulfwen och Narfwe (Dödsgudinnan)
En Kunglig man
Kära skulle;
Och med den allrådande
Öfwer Yngwes folk,
Lokes dotter
Hårdt hafwer lekt.

Dyggwes moder war Drott, Konung Danp Rigsons dotter, hwilken war den förste, som blef kallad Konung, på det Danska tungomålet. Hans slägtingar behöllo sedan Konunga-namnet för den yppersta äretitel. Dyggwe war ock den förste af sina ättmän, som blef kallad Konung; ty tillförene wo-

ro de kallade Drottnar, och deras hustrur Drottningar; samt hela Hoffolket Drott. Men Yngwe eller Yngwin blef hwar och en deras slåktinge kallad i alla tider; och alla tillsamman kallades Ynglingar. Drottning Drott war Konung Dan den Stormodiges syster, af hwilken Danmark hafwer sitt namn.

21. Cap.
Om Dag den Wise.

Konung Dyggwes son het Dag, hwilken tog Konungadömet efter honom. Han war en så wis man, att han förstod fogleskri. Han ägde en Sparf, som honom berättade många tidningar, och flög till åtskilliga orter. Det hände sig en gång, att denna sparfwen flög till Reid-Göthaland, till en gård som heter Wörwa: han flög på Bondens åker, och hämtade sig der mat. I det samma kom Bonden dit, tog en sten och slog sparfwen ihjäl. Konung Dag blef illa wid, når sparfwen icke kom hem igen, och offrade derföre sin egen son, på det han skulle få weta, huru det war beskaffadt med sparfwen; han fick det swar, att hans sparf war dråpen på Wörwa. Sedan utrustade han en stor krigshär, och drog till Göthland. Och når han kom till Wörwa, gick han upp på landet med sin här och härjade; och folket flydde undan allestädes. Om aftonen wände Konung Dag om igen med krigshären till sina skepp, då han redan hade ihjälslagit mycket folk, och tagit många till fånga. Men når de redo öfwer en å, der som heter Skiotans Wad, eller Wapnewad, då kom der löpande fram ur skogen på Åbacken en arbetsträl, och kastade en hötjufwa in i deras här;

den

den träffade Konungens hufwud, så att han föll strart af sin häst, och blef död. Hans folk wände då hem till Swerige. En Höfding, som förde krig den tiden, kallades Gram, och Krigsfolket Gramer. Så säger Thiodolfer:

Jag sporde, att Dag
Dödsdomen fick,
Att, girig på rykte,
Han hän skulle fara;
Då stridsmannen,
Den spåwise
Till Wörwa kom,
Att sparfwen hämna.

Och det rykte,
På österwäg,
Konungens folk
Från striden bar,
Att den Kämpen,
Wärdig att prisas,
Hötjufwan träffade,
Af trälen kastad.

22. Cap.

Om Agne.

Dags son het Agne, hwilken blef Konung efter honom. Han war en rik och berömlig man, en mäktig Stridshjelte, och ganska förträfflig uti all ting. Det hände sig en sommar, att Konung Agne drog med sin stridshär till Finland,

gick

gick der i land och härjade. Då församlade Finnarne en stor hop krigsfolk, och drogo emot honom i strid: deras Höfdinge het Froste. Efter ett hårdt fäktande fick Konung Agne seger, men Froste blef ihjelslagen, och en stor del af hans folk med honom. Derefter drog Konung Agne med sin krigshär widt omkring i Finland, lade det under sig, och bekom der ett mycket stort byte. Han förde bort med sig Frostes dotter, som het Skialf, tillika med hennes broder Loge. Och när han kom östan ifrån Finland, seglade han till Stocksund, och satte sina tjäll sunnanföre wid sjökanten. Der war den tiden mycken skog. Konung Agne hade då den guldkedjan, som Konung Wisbur ägde tillförene. Konung Agne tog Skialf till hustru: hon bad honom göra graföl efter hennes fader. Då böd han till sig många rika och förnäma män, och gjorde ett stort gästebud. Han war blifwen mycket namnkunnig af denna resan; och wankade der många och starka drycker; och när Konung Agne blef drucken, bad Skialf honom förwara wäl den guldkedjan, som han hade på halsen. Då tog han guldkedjan, och bandt henne fast om sin hals, förrän han gick att sofwa. Men Konungens landtjäll stod nära intill skogen, och ett högt träd öfwer tjället, som skulle afhålla solens hetta. När Konung Agne war kommen i sömn, tog Skialf ett tjockt snöre, och gjorde det fast under kedjan: men hennes män slogo tjällstängerna omkull, och kastade snöreslyckan upp öfwer trädets grenar; drogo sedan Konungen upp i luften med detta snöre, så att han hängde högst uppe wid grenarna, hwaraf han dödde. Men Skialf och hennes män lupo sedan till skepps, och rodde bort. Konung Agne

blef

blef bränd der sammastädes, hwilken ort sedan kallades Agna-
fit, på östra sidan af stranden, wäster från Stocksund. Der-
om säger Thiodolfer:

Det kallar jag under,
Om Agnes här
Skialfas råd
Rättmätigt tyckte.
Då folkets älskling,
Med guldsmycket,
Loges syster
I luften höjde;
Den, som wid stranden
Tämja skulle
Signyas mans (Odens)
Swala häst.

23. Cap.
Om Alrek och Erik.

Konung Agnes söner heto Alrek och Erik, som efter honom blefwo Konungar. De woro mäktiga män, käcka Stridskämpar, och mycket snälla uti andra konster. Deras wana war att berida hästar och tämja dem till gång och språng; det kunde de göra mycket bättre, än någon annan. Det war deras förnämsta täflan, hwilkendera af dem skulle bättre kunna rida, eller hafwa de bästa och käckaste hästar. Det hände sig en gång, att deßa twå bröder redo bort allena från andra män, och hade sina bästa hästar med sig, och redo ut på en mark, och kommo icke tillbaka

igen.

igen. Då söktes efter dem, och funnos de båda döde, och bägges deras hufwuden sönderslagna: men de hade dock intet wapen, utom betseltygen af sina hästar; och gißar man derföre, att de hafwa dermed slagit hwarannan ihjäl. Så säger Thiodolfer:

Alrek föll,
Der åt Erik
Broderwåpnen
Bana gåfwo;
Och med hästars
Hufwudtyglar,
Dags fränder
Dråpne sades.
Ej hörde man förr,
Att med ridtyg,
Freys afkomma
Slagtning gjorde.

24. Cap.
Om Alf och Yngwe.

Alreks söner woro Yngwe och Alf, hwilka dernäst togo Konungadömet i Swerige. Yngwe war en mäktig Stridsman och mycket segersäll, en dägelig man, och den förträffligaste uti alla berömliga konster, stark och snäll i krig, gifmild på gods och penningar, och mycket lustig; förmedelst allt detta blef han mycket berömd och afhållen. Men Konung Alf hans broder satt hemma i Riket och förde aldrig krig: han blef kallad Elfsi. Han war mycket tystlåten, storsint

och

och owänlig. Hans moder het Dageid, Konung Dag den Rikes dotter, af hwilken Döglingarna äro komna. Konung Alf hade en hustru, som het Bera, en mycket dägelig och förträfflig qwinna, och en ganska lustig menniska. Det hände sig en höst, att Konung Yngwe Alreksson war kommen hem ifrån wikingsfärd, till Upsala, och war blifwen mycket namnkunnig. Han satt ofta och drack länge om aftnarne; men Konung Alf gick ofta bittida i säng. Drottning Bera satt många gånger qwar efter, om qwällarna; och höllo Yngwe och hon wänliga samtal sig emellan. Derföre tilltalte Konung Alf henne många gånger, och bad henne ej sitta så länge om aftnarna, utan gå förr att lägga sig, sägande, att han wille ingalunda waka efter henne. Då swarade hon, att den hustru wore lyckligare, som hade Konung Yngwe till man, än den, som war Konung Alfs make. Deröfwer blef Alf ganska wred, då hon hade detsamma ofta i munnen. En qwäll gick Alf i Konungasalen, när Yngwe och Bera suto i högsätet, och talade med hwarandra; och hade Yngwe en wärja på sina knän; men folket, som war inne, war mycket drucket, och gaf ingen akt derpå, att Konungen kom in. Konung Alf gick genast till högsätet, drog fram sitt swärd, som han hade under rocken, och stack sin broder Yngwe twärt igenom: Yngwe sprang upp, drog sitt swärd och gaf Alf dödshugg, så att de föllo bägge döde på golfwet. Alf och Yngwe blefwo satte i hög på Fyriswall. Så säger Thiodolfer:

Och blef han,
Som Alfer dräpte,

Templets

Templets wårdare,
Liggande slagen;
Då Konungen
Blodigt swärd,
Afundsjuk,
I Yngwe färgade.

Ej war det kändt,
Att Bera hade
De stridande män
Till mordet äggat;
Då de bröder twå
Hwarannan dräpte,
Utan nöd,
För qwinnokärlek.

25. Cap.

Om Konung Hugleiks Död.

Konung Alfs son het Hugleik, hwilken efter deßa bröder fick Konungadömet öfwer de Swenska, ty Konung Yngwes söner woro då barn. Konung Hugleik war ingen krigsman, utan satt stilla hemma i sina länder: han war mycket rik och karg på penningar: han hade ibland sitt Hoffolk många gycklare, harpo- och gigo-lekare och fidlare: han hade ock hos sig trollkarlar och allsköns härmästare. Hake och Hagbard heto twenne bröder, mycket namnkunnige män: de woro Sjökonungar, och hade en stor krigsmakt: de foro stundom bägge tillhopa, men stundom hwar för sig, och hade

hwar-

hwardera många kämpar. Konung Hake drog en gång med sin här till Swerige, emot Konung Hugleik. Då samlade Konung Hugleik en Krigsmakt, och kommo honom till undsättning twå bröder, Swipdager och Geigader, båda berömde män och wäldige kämpar. Konung Hake hade med sig tolf kämpar; der war då med honom den gamle Starkader. Konung Hake war ock sielf en mycket stark kämpe. De möttes på Fyriswall, och blef der en hård strid; men strax i begynnelsen blefwo Konung Hugleiks män slagne. Då gingo kämparne Swipdager och Geigader hårdt fram i striden; men sex Hakes kämpar kommo strax emot hwardera, och blefwo de tillfångatagne. Då gick Konung Hake in i Sköldborgen till Konung Hugleik, och slog honom der ihjäl, tillika med hans twå söner: derefter flydde de Swenske. Men Konung Hake lade nu hela Riket under sig, och blef Konung öfwer de Swenske. Han satt först stilla hemma i sina länder uti tre år; och under denna stillheten reste hans kämpar ifrån honom i Wikingsfärd, hämtande sig således rikedomar.

26. Cap.

Om Konung Gudlögs Död.

Yngwe Alreksons söner woro Jorund och Erik; de lågo ute på sina krigsskepp hela denna tiden, och woro mäktiga stridskämpar. En sommar härjade de i Danmark, och då funno de Gudlög, Haleyernas Konung, och stridde med honom: och detta krig lyktades så, att Gudlögs skepp blef plundradt, och han sielf tillfångatagen. Sedan förde de honom på land wid Strömsenäs, och upphängde honom der: och

hans män byggde der en hög åt honom. Så säger Eywind der Skaldaspiller:

Och Gudlög
Tämde Sigars
Grymma häst,
Twingad af östra (Swenska)
Konungars öfwermod;
Då Yngwes söner
Lyfte mannen
I tråd att rida.
Och likets häst (trådet)
På näset står
Med fallna blad,
Der wikarna delas.
Der är, wida bekant
Af Konungens hög,
Med sten utmärkt,
Strömsenäs.

27. Cap.
Om Konung Hake.

Bröderne Erik och Jorund blefwo igenom denna bedrift mycket namnkunniga, och tycktes de wara mycket berömligare män, än tillförene. De fingo weta, att Konung Hake i Swerige hade sändt sina kämpar ifrån sig; derföre drogo de till Swerige, och församlade sig sedan en krigsmakt. Och så snart de Swenska fingo höra, att Ynglingarna woro komne dit, kom strart en otalig hop folk till dem. Sedan segla de

de upp igenom Målaren, och fara till Upsala emot Konung Hake; men han mötte dem på Fyriswall, och hade mycket mindre krigsfolk. Der blef ett mycket hårdt slag; och gick Konung Hake så hårdt fram, att han slog ihjäl alla dem som honom närmast woro, och på sistone dräpte han Konung Erik, och högg neder bemälte bröders krigsfana; då flydde Jorund till sina skepp, och allt hans folk med honom. Konung Hake fick så stora sår, att han såg det hans lifstid skulle icke wara lång, derföre lät han taga ett skepp, som han ägde, och befallde att lasta det med döda måns kroppar och wapen; lät sedan föra det ut till hafsstranden, och sätta styret i lag, och hissa upp segel, samt tända eld i torrwed, och göra ett stort bål på skeppet. Wädret blåste från landet. Och war Konung Hake nära död, eller ock alldeles död, när han blef lagd på bålet. Skeppet gick, lågande, ut om öarne i sjön; och blef denna gerning sedan länge berömd.

23. Cap.

Om Konung Jorunds Död.

Jorund, Konung Yngwes son, blef Konung i Upsala: han rådde öfwer landet, och drog ofta ut om sommaren i härnad. En sommar for han till Danmark med sin här, och härjade på Jutland: men om hösten förde han sina skepp in i Lima-fjärden, och härjade der. Och som han låg med sin krigshär i Oddasund, då kom Gylauger, Haleygernas Konung, förbemälte Konung Gudlögs son, med en stor krigsmakt, och begynde strida med Jorund. Men så snart lands-

folket

folket fick det weta, skyndade de dertill från alla orter; både med stora och små skepp; blef då Konung Jorund af det myckna folket öfwerwunnen, och hans skepp plundradt. Han sjelf sprang öfwer bord; men blef fasttagen, och förd upp på landet. Då lät Konung Gylauger uppresa en galga; ledde sedan Jorund dit, och lät der hänga honom: sålunda lyktades hans lif. Så säger Thiodolfer:

Blef för Jorund,
Som måste dö,
Lifwet lyktadt
I Lima-fjärden;
Då den höga
Odens häst
Gudlögs baneman
Bära skulle;
Och på Härförarnes
Öfwerhöfding
Tågets snara
Åt halsen gick.

29. Cap.
Om Anes Död.

Jorunds son het On eller Ane, som efter sin fader blef Konung öfwer de Swenska: han war en wis man, och mycket benägen till offer. Han war ingen krigsman, utan satt hemma i sina länder. Den tiden som desse förenämnde Konungar woro i Upsala, då war uti Danmark först Konung

ung Daner den Stormodige; han blef mycket gammal: dernäst hans son, Frode den Stormodige, eller den Fridsamme: Sedan Frodes söner Halfdan och Fridleif; de woro mäktige krigsmän. Halfdan war äldre och före sin broder uti all ting. Han drog med sin krigshär till Swerige, emot Konung Ane; de höllo åtskilliga slag, och hade Konung Halfdan alltid seger. På sistone flydde Konung Ane till Wästergöthland. Då hade han warit Konung öfwer Upsala uti Tjugofem år. Derefter blef han i Göthland andra Tjugofem år, så länge som Konung Halfdan war i Upsala. Konung Halfdan blef sotdöd i Upsala, och wardt der satt i hög. Derefter kom Konung Ane åter till Upsala; då war han Sextio år gammal. På den tiden gjorde han ett mycket stort offer, på det han skulle få länge lefwa, och gaf Oden sin son, som blef åt honom offrad. Konung Ane fick det swar af Oden, att han skulle än lefwa Sextio år; och war han derefter Konung i Upsala i Tjugofem år. Då kom Ale den Raske, Konung Fridleifs son, med sin krigshär till Swerige, emot Konung Ane; de slogos med hwarandra, och behöll Ale alltid segern. Då flydde Konung Ane andra gången ur sitt Rike, och reste till Wästergöthland. Ale war Konung i Upsala Tjugofem år, innan Starkader den Gamle slog honom ihjäl. Efter Konung Ales död, drog Konung Ane åter till Upsala, och styrde Riket uti Tjugofem år. Då gjorde han igen ett mycket stort offer, och offrade sin andra son: då swarade Oden, att han skulle alltid lefwa, så länge han offrade honom en af sina söner hwart tionde år: såsom ock, att han skulle gifwa något Härad i sitt Rike namn efter sina söners tal, som han

offrade

offrade till Oden. När han hade nu offrat siu sina söner, då lefde han än tio år, så att han kunde icke gå, utan wardt buren på en stol. Då offrade han den åttonde sin son, och lefde sedan än tio år, och låg den tiden till sängs. Då offrade han den nionde sin son, och lefde ändå sedan tio år, då han didde af horn, som ett spädt barn. Han hade ännu en son igen, och wille han på sistone den offra: och då wille han gifwa Oden Upsala, med de Härader som dertill lågo, och låta kalla det Tiundaland: men de Swenska förwägrade honom det, och blef derföre intet af detta offret. Derefter dödde Konung Ane, och blef lagd i hög wid Upsala. Det är sedan kalladt Anasot, när man dör utan wärk, af ålder. Så säger Thiodolfer:

Kunde länge
I Upsala
Anasot
Ane utstå;
Och seglifwad
Skulle få
Barns natur
Andra gången,

Och af oxens
Wärja (horn)
Smala delen
Åt sig wände;
Då den, som med blod
Ättlingar färgade,

Af

Af orwårjans udd
Liggande drack.
Ej förmådde
Hjordens wårja
Gråhårige Österkonungen
Sjelf att hålla.

30. Cap.
Om Egil Tunnes Fiende.

Ane den Gamles son het Egil, hwilken efter sin fader blef Konung i Swerige: han war ingen krigsman, utan satt stilla hemma i sina länder. Han hade en trål, som het Tunne, hwilken hade warit hos Ane den Gamle, och warit hans rådgifware och skattgömmare; men når Ane war död, då tog Tunne en stor myckenhet lösören och grof neder i jorden. Nu som Egil war blefwen Konung, då satte han Tunne ibland andra trålar. Men det förtröt honom högeligen; derföre lopp han bort, och många andra trålar med honom. Då upptogo de den skatt, som han hade tillförene i jorden nedgrafwit; och delade Tunne den ibland sina mån, hwilka togo honom till deras Höfding. Derefter kommo till honom många Illgerningsmån. Och höllo de sig mest ute på marker och skogar: men under tiden lupo de i bygden, röfwade der och dråpte folket. Då nu Konung Egil fick detta höra, drog han ut med sin hår, att uppsöka dem. Och som Konungen hade en gång tagit sig nattherberge, då kom der Tunne med sitt följe, öfwerföll dem oförwarandes, och dråpte en

en stor del af Konungens folk. Då nu Konung Egil blef denna ofriden warse, wände han strax emot med sin krigshär, och lät uppsätta sin fana. Men många af hans folk flydde bort ifrån honom, ty Tunne och hans män anfõllo dem hårdt. Konung Egil såg då intet annat råd för sig, än taga flykten. Tunne och hans män förföljde de flyende allt intill skogen. Sedan wände Tunne och hans folk om igen och reste i bygden, plundrade der och röfwade; och fingo de då intet motstånd. Allt det gods, som Tunne tog i bygden, delte han bland sitt folk: deraf blef han afhållen och manstark. Konung Egil församlade en krigshär, och drog i strid mot Tunne: de slogos, och fick Tunne seger; men Konung Egil flydde, och förlorade en stor hop folk. Konung Egil och Tunne höllo åtta fältslag, och i dem alla behöll Tunne segren. Derefter flydde Konung Egil bort af landet, och drog till Seland i Danmark, till Konung Frode den Fräkne. Då lofwade han att gifwa Konung Frode skatt af de Swenska, om han wille hjelpa honom med krigshär. Då lånte Konung Frode honom sin här och sina kämpar; sedan reste Konung Egil till Swerige igen. Och när Tunne fick det höra, reste han emot Konung Egil med sitt folk, och blef då ett hårdt slag: der föll Tunne; och Konung Egil tog sitt Rike igen. Sedan drogo de Danske tillbaka; och sände Konung Egil till Konung Frode många stora och dyrbara skänker hwart år, men gaf eljest ingen skatt till de Danske; dock hölls deßa Konungars wänskap icke deß mindre. Efter Tunnes död rådde Konung Egil öfwer Riket i tre år. Då hände det sig i Swerige, att en tjur, som offras skulle, war mycket gammal,

och

och så ofwerflödigt godd, att han blef folk=illsk. Och som man nu wille taga honom, då lopp han till skogs och blef galen, och war sedan en lång tid ute i skogen, och gjorde folket mycken skada. Konung Egil war en stor Jägare: han red ofta ut i skogen om dagarna, att jaga djur. Det hände sig en gång, att han war riden på jagt med sina män; han hade sökt efter ett djur en lång stund, och ridit långt bort i skogen från allt sitt folk; då ser han hwar tjuren är, rider till och will dräpa honom; men tjuren wänder sig emot; och då sätter Konungen sitt spjut på honom, ristande honom dermed; men tjuren stack sina horn i hästens sida, så att han föll strart ned till jorden med Konungen. Konungen sprang genast upp, och wille rycka ut sitt swärd; men då stack tjuren sina horn för Konungens bröst, så att de räckte in i lifwet. I detsamma kommo Konungens män, och dräpte tjuren. Konungen lefde derefter en liten stund: och är han i hög lagd wid Upsala. Så säger Thiodolfer:

Och den lofsälle
Tyrs ättling
Ur landet flydde
För Tunnes makt;
Men Tjuren,
Jotuns ök,
Långa hornet
I Eigil blodfärgade;
Den, som i österskogen
Förut hade
Sitt hufwud

Länge

Långe burit;
Och den skidlösa (utan balja)
Hufwudwärjan
Konungaättlingen
I hjertat stötte.

31. Cap.
Om Ottar Wendil-Kråka.

Egils son het Ottar, som Riket och Konungadömet tog efter honom. Han höll icke wänskap med Frode. Då sände Frode sina män till Ottar, att utkräfwa den skatt, som Egil hade tilsagt honom. Men Ottar swarade så: att Swearna hade aldrig gifwit skatt till de Danska; och säger, att han skulle äfwen så göra. Dermed reste sändemännerna tillbaka. Frode war en mäktig stridsman. Det hände sig en sommar, att Frode drog med sin här till Swerige, gick der på landet, plundrade och slog ihjäl en stor myckenhet af folk; men somliga tog han till fånga, och fick mycket byte. Han brände ock bygden widt omkring, och förödwade ett stort härjande. Sommaren derefter reste Konung Frode i Östersjön att härja. Då sporde Ottar, att Konung Frode war icke hemma i sitt Rike; derföre stiger han på sina Örlogsskepp och seglar till Danmark, plundrar der i landet, och får intet motstånd. Han sporde, att en stor krigshär war samlad på Seland, derföre håller han sin kosa wäster i Öresund, seglar sedan söder till Jutland, och lägger in uti Limafjärd; plundrar då på Wändel och bränner der, görande bygden

bygden så når till en ödemark. Konung Frodes Jarlar heto Wötter och Faste, dem hade Frode satt till Landwärn i Danmark, medan han war utomlands. När dessa Jarlar sporde, att Swenska Konungen plundrade i Danmark, då draga de samman en krigshär, stiga sedan på sina skepp, segla söder till Limafjärden, och komma der, oförwarandes, på Konung Ottar, och begynna strart slåß med honom: men de Swenske förswarade sig wål, och blef folk på begge sidor slaget; men så snart de Danskes folk blef slaget, kommo strart andre flere i stället ur landsorterne; och dertill med lade dit alla der omkring liggande skepp och båtar; Lyktades detta kriget sålunda, att Konung Ottar stupade, tillika med största delen af hans krigshär. Sedan togo de Danske hans lik, förde det till lands, och lade det på en hög, läto så djur och korpar sönderrifwa kroppen. Derefter gjorde de en Tråkråka, och sände henne till Swerige, sägande, att deras Konung Ottar war icke mera wärd. Sedan kallade de Ottar Wendilkråka. Så säger Thiodolfer:

Ottar föll
Under örnaklor,
Den manlige,
För de Danskes wapen.
Den grymma korpen,
Med blodig fot,
Den wisa mannen
På Wendil trådde.
Jag hört deßa werk,
Wöttes och Fastes,

Hos

Fos det Swenska Folk
En sågen blifwa,
Att honom, som på darna
Feid förde,
Frodes Jarlar
Ur wågen röjde.

32. Cap.
Om Konung Adils Giftermål.

Konung Ottars son het Adils, som efter honom tog Konungadömet. Han war en lång tid Konung, och mycket rik: reste ock åtskilliga somrar i Wikingsfärd. En gång kom Konung Adils med sin krigshär till Saxland; då rådde deröfwer en Konung, som het Geirthiofer, och hans hustru het Alof den Rika, men deras barn äro icke nämnda. Konungen war ej hemma i landet. Konung Adils och hans krigsmän gingo upp till Konungens gård, och plundrade der: somliga drefwo boskap ned från landet, att slaktas wid sjöstranden. Men hjorden hade warit wårdad af trålar, både män och qwinnor, hwilka de allesammans med sig bortförde. Ibland detta folk war en Mö af underbar skönhet, wid namn Yrsa. Sedan drog Konung Adils hem med sitt byte. Yrsa war icke ibland trälinnor; snart kunde det märkas, att hon war wis och mycket wältalig, och uti all ting kunnig; man tyckte mycket om henne, men Konungen dock mest: det kom så widt, att Konung Adils gjorde bröllop med henne, och blef då Yrsa Drottning i Swerige, och tycktes hon wara den yppersta ibland alla.

33. Cap.

Om Konung Adils Död.

Då rådde Konung Helge Halfdanson öfwer Ledro. Han drog till Swerige med så mycken krigshär, att Konung Adils såg ingen annan utwäg, än fly undan. Konung Helge gick der i land med sin här, plundrade och bekom ett stort byte. Han tog till fånga Drottning Yrsa, hade henne med sig till Ledro, och tog henne sedan till hustru. Deras son war Rolf Krake. Men när Rolf war tre år gammal, då kom Drottning Alof till Danmark; hon sade då för Yrsa, att Konung Helge, hennes man, war hennes fader, och Alof sjelf hennes moder: då drog Yrsa åter till Swerige, till Adils, och war der sedan Drottning, så länge hon lefde. Konung Helge föll i strid; då war Rolf Krake åtta år gammal, och blef tagen till Konung uti Ledro. Konung Adils hade stora trätor med en Konung, som het Ale den Uppländske, ifrån Norrige. De höllo krig på isen uti Wänern; der föll Konung Ale, och Adils fick seger. Om detta kriget är en lång berättelse uti Sköldungarnas Historia. Der förmäles ock om det, att när Rolf Krake kom till Upsala till Adils, då sådde Rolf Krake Gullet på Fyriswall. Konung Adils höll ganska mycket af goda hästar; han hade ock den tiden de bästa hästar. En hans häst het Slongwer, den andra kallades Rafn, hwilken han hade tagit af Ale, när han war död. Af honom war ock född en annan häst, hwilken ockå kallades Rafn. Den sände Adils till Konung Godgest i Halogaland. Och när Godgest red honom, kunde han icke

håll=

hålla honom, utan föll ned af hästen, och fick deraf sin död, hwilket skedde i Omd på Halogaland. Konung Adils war wid ett Disaöffer, och red omkring i Disarsalen; då snafwade hästen med fötterna under honom, och föll omkull; men Konungen stupade fram öfwer hästen, och slogs hans hufwud emot en sten, så att hjessan remnade, och hjernan låg på stenen; det blef hans död. Han dödde i Upsala, och är der satt i hög. De Swenska kallade honom en mäktig Konung. Så säger Thiodolfer:

Det har jag ock hört,
Att öfwer Adils lif
Håreqwinnan
Råda skulle;
Och den bragdälskande
Freys ättling
Af hästens bogar
Skulle falla.

Och med orenlighet
Furstens
Hjerna
Blandad blef;
Och den dådfälle,
Ales owän,
Skulle dö
I Upsala.

34. Cap.

34. Cap.
Om Rolf Krakes Död.

Adils son het Östen, som dernäst rådde öfwer Swerige. Uti hans dagar blef Rolf Krake ihjälslagen i Ledro. I den tiden härjade många Konungar i Swerige, både Danske och Norske; ty många Sjökonungar woro, som rådde öfwer en stor krigsmakt, men ägde inga länder. Den allena kallades med rätta Sjökonung, som aldrig sof under sotad ås, eller drack af horn wid spiseld.

35. Cap.
Om Östen och Sölwe Jotarnås Konung.

En Sjökonung het Sölwe, Högnes son i Niard-ön, hwilken den tiden härjade i Östersjön, men hade sitt Rike på Jutland. Han for med sitt krigsfolk till Swerige. Då war Konung Östen i gästebud, i det Härad som kallas Lofön. Der kom Sölwe, oförwarandes, om nattetid, kringwärfde husen och brände honom inne med allt sitt Hoffolk. Derefter drog Sölwe till Sigtuna, och begärde att de skulle gifwa honom Konungs namn, och antaga honom; men de Swenske samlade en krigshär, wiljande förswara sitt lande mot honom: der blef en så stor strid, att den säges hafwa warat allt jemnt uti ellofwa dagar. Der fick Konung Sölwe seger, och war han sedan Konung öfwer Swerige lång tid, intill deß de Swenske sweko honom; och blef han der ihjälslagen. Så säger Thiodolfer:

Wet-

Wet jag, Eystens
Lif, fullbordadt,
Fick en ända
Uti Losön;
Sägs, att Konungen
Med de Swenska,
Af Jutska män
Inne brändes.

Och den hitande
Skogarnas sjukdom (elden)
I huset
Konungen anföll,
Då det timmerfasta
Boningshuset,
Fullt af folk,
Öfwer Konungen brann.

36. Cap.

Om Konung Yngwars Död.

Konung Östens son het Yngwar, som derefter blef Konung öfwer Swerige. Han war en mäktig krigsman, och låg ofta ute på sina stridsskepp; ty tiden tillförene war Swerige mycket med krig ansäktadt både af de Danska, och andra Östersjöfarare. Konung Yngwar gjorde frid med de Danske, och drog sedan ut att häria kring Östersjön. En sommar drog han ut med sin här och reste till Estland, plundrade der om sommaren, på den ort som kallades Sten;

då

då kommo de Estländske neder till stranden med en stor krigsmakt; och de slogos med hwarandra. Men Landshären war af så stor myckenhet, att de Swenska kunde icke stå emot; och blef Konung Yngwar der slagen, men hans folk flydde; han ligger der begrafwen uti en hög wid sielfwa siöstranden: det är på Adal-Syßlan. Sedan reste de Swenska hem igen, efter detta nederlag. Så säger Thiodolfer:

Det är bekant,
Att Yngwar
Adalsyßels folk
Af daga tog.
Och bewäpnad
Estnisk här
Anföll Konungen
Med hwita hyen.
Och Östersiön
För Swea Konung
Hafwets sång
Till gamman siunger.

37. Cap.
Om Bröt-Anund.

Konung Yngwars son het Anund, hwilken dernäst tog Konungadömet i Swerige. I hans tid war god frid i Swerige, och blef han mycket rik på löösöre. Konung Anund drog med sin här till Estland, att hämna sin faders död, gick der upp på landet med sitt krigsfolk, härjade widt om-

kring och fick mycket byte; drog så om hösten hem igen till Swerige. Uti hans dagar war mycket god tid i Swerige. Anund war den wänsällaste af alla Konungar. Swerige är ett land, som har stora skogar; och ligga der ödemarker, som äro flera dagsleder långa. Konung Anund anwände derpå mycken flit och omkostnad, att upprödja marken, och det upprödda bebygga. Han lät ock göra wägar öfwer ödemarker, och fanns der då mångastäds uti marken skoglösa släta platser, på hwilka byggdes stora Härader. På detta sätt blef en stor landssträcka bebyggd; ty folket war tillräckligt att bebo landet. Konung Anund lät rödja wägar allestäds i hela Swerige, både på skogar, moraser och fjäll; derföre blef han kallad Bröt-Anund. Konung Anund lät bygga sig gårdar uti hwart stort Härad i Swerige, och drog omkring hela landet att gästa.

38. Cap.
Om Ingiald Illrådas begynnelse.

Bröt-Anund hade en son, som het Ingiald. Då war en Konung i Fjädrunda land, wid namn Ingwar: han hade med sin hustru twå söner; den ena het Alf och den andra Agnar; de woro nära lika gamla med Ingiald. Den tiden woro mångastädes i Swerige Häradskonungar, som Konung Bröt-Anund hade att säga öfwer: och rådde Swipdager den Blinde öfwer Tiundaland: der är Upsala stad belägen, hwarest det stora allmänna Sweatinget hålles: der öfwades, om midwintertid, mycket stora offer, dem många Konungar bewistade. Ett år, då midwintren war inne, war

mycket

mycket folk kommet till Upsala: der woro ock Konung Yngwar och hans söner: då woro Alf, Konung Yngwars son, och Ingiald, Konung Anunds son, sex år gamla. De anställde en goßelek, och skulle hwardera råda öfwer sin skara; men när de så lekte mot hwarandra, war Ingiald icke så stark som Alf, hwilket gjorde honom så stor förtret, att han gret deröfwer: och i detsamma kom hans fosterbroder Götwider, och ledde honom bort till Swipdager den Blinde, hans fosterfader, och sade honom, huru illa det hade tillgått, nemligen, att Ingiald war icke så stark eller hårdig i leken, som Alf, Konung Yngwars son. Då swarade Swipdager, att det war stor skam. Andra dagen efter, låt Swipdager taga hjertat ur en warg, och steka det på ett spett, gifwande det sedan Konungens son Ingiald att äta, hwilken derefter blef mycket grymmare och argare till sinnes, än någon annan. Nu, som Ingiald war kommen till mogen ålder, friade Konung Anund för honom till Göthild, Konung Algöts dotter; denne Algöt war Konung Götrek den Mildes son, och Konung Götes, af hwilken Götland hafwer sitt namn, soneson. Konung Algöt tyckte, att hans dotter skulle blifwa wål gift, om hon finge Konung Anunds son, så framt han hade sin faders sinne; och blef alltså mön sänd till Swerige, och höll Ingiald sitt bröllopp med henne, så snart det war tid dertill.

39. Cap.

39. Cap.

Om Konung Bröt-Anunds Död.

En höst reste Konung Anund, med sitt Hoffolk, emellan sina gårdar, och drog åt den led, som kallas Himmelsheд; der äro några trånga fjälldalar, och höga fjäll på båda sidor. Den tiden regnade mycket, och tillförene hade snö fallit på fjällen: då skred der ned af fjällen en stor hop grus och ler, som träffade Konung Anund och hans folk, hwarigenom han fick sin död, och många män med honom. Så säger Thiodolfer:

Anunder blef,
Af stenars hop,
Plågsamt fåstad
Under Himla-fjällen.
Och widt öfwer wågen
På Esternas owän
Stenars ras
Störtade neder.
Och denne stolte
Mannen en hög
Af jordens ben (stenar)
Höljde öfwer.

40. Cap.

Om Branden i Upsala.

Då tog Ingiald, Konung Anunds son, Konungadömet öfwer Swearna. Upsala-konungarna woro de förnämste Kon-

ungar

ungar i Swerige, den tiden som der woro många Härads-konungar. Ifrån den tiden, som Oden war Höfding i Swerige, woro alltid Enwålds-höfdingar öfwer hela Swerige de, som suto i Upsala, allt intill Agnes död: och då kom Riket först i brödraskifte, som förr är skrifwet. Men sedan deltes Riket och Konungadömet emellan slägterna, efter som de utgrenade sig. Somlige Konungar upprödde stora skogsmarker och byggde der, tagande sig således Rike. Men den tiden som Ingiald tog Riket och Konungadömet, woro många Härads-konungar, som förbemäldt är. Konung Ingiald lät göra ett stort gästebud i Upsala, för att hålla arföl efter sin fader Konung Anund. Han lät tillreda en sal, som icke war mindre eller sämre, än den Kongliga salen i Upsala; densamma kallade han Sju Konungars sal; der woro gjorda sju högsäten. Konung Ingiald utsände män öfwer hela Swerige, och böd till sig Konungar och Jarlar, och andra förnäma män. Till detta arföl kommo Konung Algöter, Ingialds swärfader, och Konung Yngwar af Fjädrundaland, tillika med sina twå söner Agnar och Alf, Konung Sporsnialler af Nerike, och Konung Sigwater af Attundaland; men Konung Granmar af Sudermanland kom icke. Der ledsagades de sex Konungar uti den nyberedda salen; då war ett högsäte ledigt, hwilket Konung Ingiald hade låtit tillreda. Allt det främmande folket, som war ditkommet, fördes ock i den nya salen; men Konung Ingiald hade anwist sitt Hoffolk och sina krigsmän till Kongasalen. Den tiden war det plägsed, när arföl skulle hållas efter Konungar eller Jarlar, då skulle den som gästebudet gjorde och arfwet e-

mottog,

mottog, sitta på fotapallen för högsätet, till deß den bägaren, som kallas Bragebägaren, inbars; då skulle arfwingen stå upp emot Bragebägaren, och göra först ett löfte, och sedan dricka bägaren ut. Derefter skulle han sättas i det högsäte, som hans fader förr ägt, och war han då rätteligen kommen till allt arf efter honom. Nu blef ock här sålunda gjordt, att när Bragebägaren kom in, stod Konung Ingiald upp, tog emot ett stort djurs-horn, och gjorde det löfte, att han skulle till halfwa delen föröka sitt Rike på alla sidor, eller ock tillsätta lifwet: och sedan drack han hornet ut. Om aftonen, när folket war drucket, sade Konung Ingiald till Folkwider och Hylwider, Swipdags söner, att de skulle wäpna sig och sitt folk, som om aftonen war aftaldt. De gingo ut till den nya salen, och satte der eld på; salen begynte strax att brinna, och brunno der inne sex Konungar med allt deras folk, men de, som sökte att komma ut, blefwo genast ihjälslagne. Derefter lade Konung Ingiald alla deßa Konungars Riken under sig, och tog skatt af dem.

41. Cap.
Om Hiorwarders Giftermål.

Konung Granmar hörde deßa tidningar och allt detta swek, och tänkte wid sig, att samma öde wore honom ärnadt, der han icke förekomme det med sin försigtighet. Den samma sommar kom Konung Hiorwarder, som kallades Ylfwinger, med sin krigsmakt till Swerige, och lade med sina skepp in i en fjärd, Mörkwa benämd. Och som Konung

Granmar

Granmar det fick höra, utskickade han sina män till honom, och böd honom till gästebud, tillika med allt hans krigsfolk. Konung Hiorwarder antog bjudningen, efter som han hade aldrig härjat uti Konung Granmars Rike. Och då han kom till gästebudet, blef han mycket wäl fägnad; och om aftonen när man skulle dricka, då war det Konungars plägsed, som land styrde, eller höllo gästebud, att om qwällarna skulle man dricka Twemenning hwart pär för sig, man och qwinna, så långt det räckte; men de, som öfriga woro, skulle dricka alla i ett lag. Deremot war Wikingarnas sed, att då de woro i gästebud, skulle de dricka alla tillhopa. Konung Hiorwards högsäte war tillagadt gent emot Konung Granmars högsäte, och suto alla hans män på samma bänk. Då sade Konung Granmar till sin dotter Hildigunn, att hon skulle laga sig till och bära öl åt Wikingarna: hon war den skönaste qwinna. Då tog hon en silfbägare, skänkte den full, och gick sedan fram till Konung Hiorward, sägande: Hell Eder, Ylfwingar alla, med Rolf Krakes skål! drack så ut halfparten, och gaf bägaren åt Konung Hiorward. Han tog bägaren och hennes hand, och bad att hon skulle komma och sitta hos honom; men hon sade, att det icke war Wikingars sed, att dricka twemenning med qwinnor. Hiorward swarade, det wara mera skäl, att han nu bytte om, och ginge ifrån Wikingarnas lag, och drucke twemenning med henne. Då satte Hildigunn sig hos honom; och drucko de båda tillsamman om aftonen, och talade mycket sins emellan. Dagen derefter, när Konungarna Granmar och Hiorward kommo tillsamman, begynte Konung Hiorward

ward sitt frieri till Hildigunn. Konung Granmar gaf denna saken tillkänna för sin hustru Hild, och andra sina rådgifware, och sade, att de hade mycket stöd att wänta af Konung Hiorward. Detta samtyckte alla, och syntes det rådligt wara; lyktades ock så, att Hildigunn blef trolofwad med Konung Hiorward; och giorde han bröllop med henne. Sedan skulle Konung Hiorward wistas hos Konung Granmar, efter som han hade ingen son, som kunde ärfwa Riket, och hjelpa honom att wärja det.

42. Cap.

Om Krig i Swerige emellan Konung Ingiald och förbemälte Swågrar, Konung Granmar och Konung Hiorward.

Den samma höst samlade Konung Ingiald krigsfolk, ärnande resa emot deßa swågrar. Han hade krigshär af alla de Riken, som han hade tillförene lagt under sig. Nu som deße swågrar få det weta, samla de krigsfolk i sitt Rike; och kommo dem till hjelp Konung Högne, och hans son Hilder, som den tiden rådde öfwer Östergötland. Högne war Hilds, Konung Granmars hustrus, fader. Konung Ingiald gick i land med hela sin krigsmakt, och hade mycket mera folk, än de andre. Då började striden, och war ganska hård. Och som de hade slagits någon stund, då togo de Höfdingar flykten, som rådde öfwer Fiädrundaland och Wästergötland, och de som woro från Nerike och Attundaland, med allt det krigsfolk, som ifrån deßa landskaper war kommet, och foro till sina skepp. Derigenom blef Konung Ingiald

giald mycket illa utställd, fick många sår, och undslapp så med flykten till sina skepp: men hans fosterfader Swipdager den Blinde blef der ihjälslagen, tillika med hans båda söner, Götwid och Hylwid. Således drog Konung Ingiald hem igen till Upsala, war med sin resa illa nöjd, och märkte att den krigshär, hwilken han af sina öfwerwundna landskaper bekommit hade, war honom otrogen. Efter denna tiden war stor ofrid emellan Konung Ingiald och Konung Granmar. Och då den hade warat en lång tid, lagade begges wänner ändtligen så, att de förliktes. Konungarna satte ett möte sig emellan, och kommo tillsammans, och gjorde Konung Ingiald, Konung Granmar, och hans måg Konung Hiorward, frid sig emellan, hwilken frid skulle hållas dem emellan så länge deßa tre Konungar lefde; det wardt med eder och troskap bekräftadt. Nästa wåren derefter reste Konung Granmar till Upsala att offra, efter sedwanan, emot sommaren, på det att frid skulle hållas. Och blef honom då spådt, att han skulle icke länge lefwa: sedan drog han hem igen i sitt Rike.

43. Cap.

Om Konung Granmars och Konung Hiorwards Död.

Om hösten derefter reste Konung Granmar och hans måg, Konung Hiorward, till ett gästebud på en ö, som kallas Sile, till sina gårdar. Och som de woro i gästebudet, kom Konung Ingiald dit med sin krigshär, om en natt, kringhwärfde huset och brände dem inne, tillika med allt deras folk. Derefter lade han under sig allt det Rike, som

deßa

dessa Konungar hade ägt, och satte Höfdingar deröfwer. Konung Högne och hans son Hilder redo ofta upp i Swerige, och dräpte Konung Ingialds män, hwilka han hade satt öfwer det Rike, som Konung Granmar deras swärfader hade ägt. En lång tid war stor oenighet emellan Konung Ingiald och Konung Högne; likwäl fick Konung Högne behålla sitt Rike för Konung Ingiald, intill sin död. Konung Ingiald hade twå barn med sin hustru; det äldre het Åsa, och det andra Olof, hwilken sedan blef kallad Trätälja; och sände Drottning Göthild, Konung Ingialds hustru, pilten bort till sin fosterfader Bowe i Wästergötland, och blef han der uppfödd tillika med Bowes son, som kallades Fletter. Det är folksägen, att Konung Ingiald dräpte tolf Konungar, och swek dem alla, emot tro och löfte. Han blef kallad Ingiald den Illråde, och war Konung öfwer största delen af Swerige. Sin dotter Åsa gaf han Konung Gudröd i Skåne till äkta; hon war sin fader mycket lik till sinnes. Åsa wållade det, att Gudröd slog ihjäl sin broder Halfdan, som war Iwar Widfadmes fader. Åsa lät ock af daga taga sin man, Konung Gudröd, och flydde sedan hem till sin fader: hon blef ock kallad Åsa den Illråda.

44. Cap.
Om Konung Ingiald Illrådas Död.

Iwar den Widfadme kom till Skåne, efter sin faderbroders Konung Gudröds död, drog strax tillsamman en stor krigshär, och reste genast upp i Swerige. Åsa den Illråda hade tillförene dragit hem till sin fader. Konung Ingiald

giald war i gästebud på Råninge, då han fick weta att Konung Iwars här war ditkommen: Ingiald fann då, att han hade ingen makt att slåß med Iwar, och wiste wål huru det skulle gå för honom, om han flydde undan, nemligen, att hans fiender skulle komma ifrån alla orter, och öfwerfalla honom. Derföre tog Konung Ingiald, tillika med sin dotter Åsa, det råd, som sedan år blifwet mycket namnkunnigt, att de gjorde allt deras folk ganska drucket, och låto sedan tända eld i Kongasalen, hwilken med allt det folk, som der inne war, tillika med Konung Ingiald och Åsa, uppbrann. Så säger Thiodolfer:

Och Ingiald,
Å Råninge,
Lefwande träddes
Af rökens uppkastare (Elden);
Då hustjufwen (Elden)
Med glödande fålor
Gudåttad Konung
Igenom trampade.

Och denne Konung
Tycktes allmänt
Sällsyntast wara
Hos de Swenska;
Då han den förste
War, som sjelf
Sitt raska lif
Förkorta wille.

45. Cap.

45. Cap.
Om Iwar Widfadme.

Iwar Widfadme lade under sig allt Swerige; han bekom ock hela Danmarks Rike, och en stor del af Saxland, samt allt Öster-rike, och femtedelen af England. Af hans ätt äro Danmarks och Sweriges Konungar komne, som der hafwa haft enwälde. Efter Ingiald Illråda kom Upsala Rike från Ynglingarnas ätt, så widt som de gamle förfäders släktlinig kan räknas.

46. Cap.
Om Olof Trätälja.

Nu som Olof, Konung Ingialds son, fick höra sin faders frånfälle, drog han af med det folk, som honom följa wille, till Nerike; ty all den Swenska allmogen gjorde endräkteligen uppror, att fördrifwa hela Konung Ingialds släkt och alla hans wänner; men när de Swenske fingo weta hwar han war, fick han icke längre blifwa der. Sedan for han wäster ut skogsleds, till den ån, som rinner nordan ifrån uti Wänern, och kallas Elfwen. Der dwaldes de och begynte afröja skogen, bränna och bygga, hwaraf inom en liten tid blefwo stora Härader, som kallades Wärmeland; och blef der ett godt och fruktsamt landskap. Men som det spordes till Swerige om Olof, att han röjde skogen, då kallade de honom Trätälja, och tyckte hans förehafwande wara förakteligt. Olof Trätälja fick till hustru en som het Solweg eller Sölwa, Halfdan Gulltands dotter, wästan ifrån Soldar.

Halfdan

Halfdan war Sölwes son, som war Sölwars son, hwilken war son af Sölwar den Gamle, som först röjde Solöarna. Olof Tråtäljas moder het Göthild, och hennes moder Alöf, Konung Olof den Skygnes dotter af Nerike. Olof och Sölwa hade twå söner, Ingiald och Halfdan. Halfdan blef uppfödd i Solöar, hos sin moderbroder Sölwe: han blef kallad Halfdan Hwitben.

47. Cap.

Huruledes Olof Tråtälja blef innebränd.

Uti Konung Iwar Widfadmes tid blefwo många landsflyktige för honom ifrån Swerige. De fingo höra, att Olof Tråtälja hade en god och fruktsam landsort uti Wermeland. Derföre drog dit till honom en sådan myckenhet folk, att landet icke kunde föda dem; fördenskull blef der en dyr tid och stor hunger. De beskyllde sin Konung derföre, såsom de Swenska pläga tillskrifwa sin Konung så wäl den hårda tiden, som de goda åren. Konung Olof offrade Gudarna icke stort; det förtröt de Swenska, och tänkte de det skulle wara orsaken till den dyra tiden: derföre samlade de en krigshär, drogo emot Konung Olof, kringhwärfde hans hus, och brände honom inne, gåfwo honom åt Oden, och offrade honom, sig till godt år. Det skedde wid Wänern. Så säger Thiodolfer:

Och wid sjön,
Den, som träd genomtränger (Elden),
Olofs kropp
Slukade upp.

Och

Och Fornjots son (Elden),
Skylande glöderna,
Dräkten löste
Af Swea Konung.
Denne ättling
Af Konungastam
Från Upsala
Långesedan bortfor.

48. Cap.

Huruledes Halfdan Hwitben blifwer tagen till Konung.

De som woro förståndigare ibland de Swenska, kunde wäl förstå det wara orsaken till den dyra tiden, att landet icke kunde föda så mycket folk, och att Konungen hade ingen orsak warit dertill. Sedan togo de det råd, att de drogo med hela sin krigsmakt wäster öfwer Edaskogen, och kommo fram, oförwarandes, i Soldarna, hwarest de ihjälslogo Konung Sölwe. Men Halfdan Hwitben togo de fången, gjorde honom till sin Höfding, och gåfwo honom Konungs namn: då lade han under sig Soldarna. Derefter drog han med sin här ut till RömeRike, härjade der och bragte det med sin krigshär under sig.

49. Cap.

Om Halfdan Hwitben.

Halfdan Hwitben blef en mäktig Konung: han hade till äkta Åsa, dotter af Östen Hårdråde, som war Konung i

Uplan-

Uplanden; han rådde ock öfwer Hedmarken. Halfdan och Åsa hade twå söner, Östen och Gudröd. Halfdan fick en stor del af Hedmarken, samt Thotn och Hadeland, och mycket af Wåstfolden. Han blef en gammal man, och wardt sotdöd på Thotn; sedan fördes han ut på Wåstfolden, och sattes i hög der, som heter Skårid i Skiriß sal. Så säger Thiodolfer:

Det sporde alla,
Att Halfdan
Af sina män
Saknas skulle.
Och hon, som det tynande
Lifwet sparar (Ålderdomen),
Folkets Konung
Å Thotn borttog.
Och Skåreid
I Skiringssal
Böjer sig öfwer
Krigsmannens ben.

50. Cap.

Om Ingiald, Halfdans Broder.

Ingiald, Halfdans broder, war Konung i Wårmeland. Men efter hans död lade Konung Halfdan Wårmeland under sig, tog deraf skatt, och satte deröfwer Jarlar, så länge han lefde.

51. Cap.

51. Cap.
Om Konung Östens Död.

Östen, Halfdan Hwitbens son, blef Konung efter honom i Römerike och Wästfolden. Hans hustru war Hild, Konung Erik Agnarsons dotter af Wästfolden. Agnar, Eriks fader, war Konung Sigtrygs son af Windle. Konung Erik hade ingen son; han dödde medan Konung Halfdan Hwitben lefde; och togo Halfdan och hans son Östen hela Wästfolden under sig, och rådde Östen öfwer Wästfolden så länge han lefde. Den tiden war en Konung på Wörno, wid namn Skiölder; han war en ganska stor trollkarl. Konung Östen drog med några Örlogsskepp öfwer Wörno, härjade der, och tog allt hwad han öfwer kom, både kläder och andra dyrbara saker, så wäl som Böndernas egna Bohagsting; dertillmed togo de boskap, och slagtade på stranden; och sedan drogo de bort igen. Konung Skiölder kom till stranden med sin här, men Konung Östen war då bortrest och kommen öfwer fjärden; när nu Konung Skiölder såg deras segel, då tog han sin kappa, weftade henne i wädret, och blåste ifrån sig. Och som de seglade inom Jarlsö, satt Konung Östen wid styret; ett annat skepp seglade bredewid dem; då hofwo böljorna sig upp, och segelråen af det andra skeppet slog Konungen öfwer bord; det blef hans död. Hans män togo liket upp ur sjön, och förde det till lands in på Borrö, och gjorde der en hög på backen utmed sjöstranden wid ån Wadla. Så säger Thiodolfer:

Men Eysten,
Störtad af råen,

For

For till Byleistis
Broders mö (Hel).
Och nu ligger,
Under wattnets ben (stenar),
Den gästfria man,
På strandens brädd.
Der den iskalla
Waudleströmmen,
Utmed Konungen,
I hafwet faller.

52. Cap.

Om Konung Halfdan den Milda och Mat-niska.

Konung Ostens son het Halfdan, som Konungadömet tog efter honom; han blef kallad Halfdan den Milde och den Mat-niske; ty det säges, att han gaf sitt folk i lön lika så många guldpenningar, som andra Konungar gåfwo silfwerpenningar; men han war snål på maten, så att han swälte folket. Han war en stor krigsman, war länge i Wikingsfärder, och förskaffade sig således rikedomar. Hans hustru het Hlif, Konung Dags dotter af Wästmåren. Hans hufwudgård war Hältar på Wästfolden: der blef han sotdöd, och är i hög satt på Borrö. Så säger Thiodolfer:

Och Konungen,
Till Odens samqwäm,
Lokes dotter (Hel)
Från jorden böd;

Då Halfdan,
Som på Hälta bodde,
Nornornas dom
Lyda måste;
Och Konungen,
Å Borrö,
Segerrike män
Sedan begrofwo.

53. Cap.
Om Gudröd Jagt-Konung.

Konung Halfdans son het Gudröd, hwilken Konungadömet tog efter honom; han blef kallad Gudröd den Stormodige: men somliga kallade honom JagtKonung. Hans hustru war Alfhild, Konung Alfarins dotter af Alfheim; och fick han med henne halfwa delen af Wingulmarken. Deras son war Olof, som sedan blef kallad Geirstada-Alf. Den tiden kallades Alfheim det land, som war emellan Röm-Elfwen och Göt-Elfwen. När Alfhild war död, då sände Konung Gudröd sina män wäster på Agder, till den Konung, som der rådde, hwilken het Harald den Rödskäggige; och skulle de fria för honom till Åsa, Konung Haralds dotter. Men Konung Harald nekade; och drogo alltså sändemännen tillbaka, och berättade för Konung Gudröd, huru deras hwärf hade gått. Något derefter drog Konung Gudröd ut med sina skepp, och reste sedan med en stor krigsmakt ut på Agder, kom der ganska oförwarandes, gick med sin här på landet,

det, och kom om natten till Konung Haralds gård. När Harald blef warse, att en krigshär war kommen emot honom, gick han ut med det folk han hade; och blef der strid; men det war stor skillnad emellan folkets myckenhet på båda sidorna. Der föll Konung Harald och hans son Gyrder; och tog Konung Gudröd stort byte. Han hade hem med sig Åsa, Konung Haralds dotter, och gjorde bröllop med henne. De hade en son, som het Halfdan; och när Halfdan war ett år gammal, drog hans fader, Konung Gudröd, om hösten, till att gästa, omkring landet. På den resan låg han med sitt skepp uti Stifle-sund; der war ett starkt drickande, och blef Konungen ganska drucken. Men om qwällen, när det war mörkt, gick Konungen upp af skeppet; och så snart han kom på brygg-ändan, kom en man löpande emot honom, och rände genast ett spjut igenom hans lif, så att han dödde deraf. Och denne man blef strax ihjälslagen. Men om morgonen derefter, när det blef ljust, då kändes den samme man igen; och war det Drottning Åsas skoswen: hon nekade icke eller, att det war med hennes råd gjordt. Så säger Thiodolfer:

Gudröder blef,
Han den högsinte,
Som långesedan lefde,
Af swek bedragen;
Och elaka råd
Spann mot Konungen,
Då han drucken war,
Den listiga qwinnan.

Och

Och lömsk seger
Den swekfulle
Åsas tjenare
Wann öfwer Kungen;
Och herrskaren
På Stiflesunds
Gamla strand
Stucken blef.

54. Cap.

Om Konung Olofs Död.

Olof tog Konungadömet efter sin fader: han war en mäktig man och stor krigshjelte; han war skönare, än någon annan, och en ibland de största till wäxten. Han rådde öfwer Wästfold; ty Konung Alfgeir tog den tiden under sig hela Wingulmarken, och satte deröfwer sin son, Konung Gandalf. Deße fränder (fader och son) giorde hårdt anfall på Römerike, och lade under sig största delen af det Fylket. Konung Östen den Rikes son i Uplanden het Högne; han intog då hela Hedmarken, och Thotn, och Hadaland. Den tiden kom också Wärmeland ifrån Gudröds söner; och wände Wärmlänningarna sig då till Konungen i Swerige, gifwande honom skatt. Olof war tjugo år gammal, när Gudröd dödde. Men som hans broder Halfdan kom till att styra Riket med honom, delte de Riket sig emellan; Olof hade den östra delen, och Halfdan den södra. Konung Olof

dödde

dödde på Geirstad: han fick wärk i foten, och dödde deraf. Han är i hög satt på Geirstad. Så sjöng Thiodolfer:

Och den wåldige
Odens afkomma
Hade sig mycket
Skat i Norrige.
Olof rådde
Fordom öfwer
Widsträckt land
På Westmaren.

Till deß fotwärk,
Med till jorden,
Denna hjelte
Fälla skulle.
Nu ligger å Geirstad
Den stridbjerfwe
Härarnas Konung
Gömd i högen.

55. Cap.

Om Ragnwald, Högre än Bergen.

Konung Olofs son het Ragnwald, hwilken efter sin fader blef Konung på Wästfolden. Han wardt kallad: Högre än Bergen. Om honom gjorde Thiodolfer den Hwinwerska Ynglinga-talet; der säger han så:

Jag

Jag wet det bästa
Tillnamn, som någon
Konung burit,
Under himmelen blå;
Då Ragnwalder,
Fartygens styrare,
Blifwit kallad:
Högre än bergen.

Halfdan Swartes Saga.

1. Cap.

Halfdan strider med Gandalf och Sigtrygg.

Halfdan war ett år gammal, når hans fader blef slagen. Hans moder Åsa for genast med honom wåster till Agder, och emottog det Rike, som hennes fader Harald hade ågt. Der wårte Halfdan upp, och blef snart stor och stark. Han hade swart hår, och wardt kallad Halfdan Swarte. När han war aderton år, tog han Konungadömet på Agder, drog sedan till Wästfolden, och delte Riket med sin broder Olof, som förr år sagdt. Samma höst for han med sin krigshår till Wingulmarken emot Konung Gandalf; de höllo många slag, och hade ömsom seger. Men på sistone förliktes de så, att Halfdan skulle behålla halfwa Wingulmarken, såsom hans fader Gudröd hade tillförene haft. Derefter reste Konung Halfdan till Römerike, och lade det under sig. Det sporde Konung Sigtrygg, Konung Östens son; han bodde då på Hedmarken, och hade tillförene intagit Römerike. Konung Sigtrygg for då med sin krigshår emot Konung Halfdan; och blef der ett hårdt slag; dock behöll Konung Halfdan segren. Men når Sigtryggs folk började taga flykten, blef Sigtrygg skjuten med en pil under wenstra armen; och föll han der.

Sedan

Sedan lade Halfdan under sig hela Römerike. Östen het den andra Konung Östens son, Konung Sigtryggs broder, hwilken då war Konung på Hedmarken. Och så snart Konung Halfdan war rest ut till Wästfolden, drog Konung Östen ut till Römerike med sin krigshär, och lade en stor del af landet under sig.

2. Cap.

Halfdans och Östens Krig.

Halfdan Swarte fick weta, att ofrid war i Römerike. Han samlade då krigsfolk, och drog emot Konung Östen. De slogos, och fick Halfdan seger; men Östen flydde till Hedmarken. Sedan reste Konung Halfdan med sin krigshär till Hedmarken efter honom; och slogos de der andra gången, och hade Halfdan seger, men Östen flydde norr ut till Dalarna, och kom till Gudbrand Herse. Der fick han undsättning af krigsfolk, och drog sedan, om wintren, ut på Hedmarken. Han fann Konung Halfdan Swarte på den stora ön, som ligger i Misrs; der höllo de fältslag, och wardt myc= ket folk slaget på begge sidor, och Halfdan segrade. Der föll Guttormer, Gudbrand Herses son, hwilken tycktes wara den förträffligaste man i hela Uplanden. Då flydde Konung Östen åter norr till Dalarna, och sände sedan sin frände Halward Skalk till Konung Halfdan, att söka förlikning. Och för deras frändskap skull, gaf Konung Halfdan åt Konung Östen halfwa Hedmarken, som han och hans fränder förut hade haft. Halfdan lade under sig Thotn och den

sträcka, som kallas Land; han tog ock Hadaland; ty han krigade widt omkring, och war en ganska mäktig Konung.

3. Cap.

Halfdan Swartes Giftermål.

Halfdan Swarte fick en hustru, som het Ragnhild och war dotter af Harald Gullskägg. Han war Konung i Sogne. De aflade en son, hwilken Konung Harald gaf sitt namn; och blef pilten uppfostrad i Sogne, hos sin moderfader Konung Harald. Och som Harald war utgammal och hade ingen son, gaf han sin dotterson Harald sitt Rike, och lät taga honom till Konung. En liten tid derefter dödde Harald Gullskägg: samma winter dödde ock hans dotter Ragnhild. Och derefter, om wåren, blef Konung Harald den unge sotdöd i Sogne; han war då tio år gammal. Så snart Halfdan Swarte förnam sin sons frånfälle, gifwer han sig på resan med ett stort antal krigsfolk, och drager norr till Sogne, hwarest han blef wäl emottagen. Han fordrade då Riket och arfwet efter sin son; och war der intet motstånd, utan lade han det Riket under sig. Då kom till honom Atle Jarl den Smale af Gaulom; han war Konung Halfdans wän: honom satte Konungen öfwer Sogne Fylket, att han skulle der skipa Landsens Lag, och uppbära Konungens skatter. Dädan reste Konung Halfdan till sitt Rike i Upplanden.

4. Cap.

4. Cap.
Halfdans Krig med Gandalfs Söner.

Om hösten drog Konung Halfdan ut till Wingulmarken. Det hände en natt, som Konung Halfdan war på gästebud, då kom till honom, om midnattstiden, den man, som hade hållit håstwakt, och berättade honom, att en krigshär war kommen nära intill byn. Konungen stod genast upp, och bad sina män wäpna sig; och gingo de sedan ut på gården och ställde sig i slagtordning. Och i detsamma kommo Gandalfs söner, Hysinger och Helsinger, med en stor hop krigsfolk; och blef der ett hårdt slag. Men fördenskull att Halfdan blef öfwermannad, tog han flykten till skogen, och förlorade många af sina män. Der föll Ölfwer den wise, hans fosterfader. Sedan samlade sig mera krigsfolk till Konung Halfdan; då drog han ut att söka Gandalfs söner, och fann dem på Eyde wid Eyna skär; och slogos de der. Der föllo Hysinger och Helsinger; men deras broder Hake kom på flykten. Sedan lade Konung Halfdan under sig hela Wingulmarken; men Hake flydde till Alfheim.

5. Cap.
Halfdans sista Giftermål, då han fick Sigurd Hjorts Dotter.

Sigurd Hjort het en Konung på Ringerike: han war större och starkare, än någon annan man, och tillika den skönaste till utseendet af alla män. Hans fader war Helge den Hwaße, och hans moder Aslög, Sigurd Ormögas dotter,

hwars

hwars fader war Ragnar Lodbrok. Det är sagdt, att då war Sigurd tolf år gammal, när han slog ihjäl Berserken Hildebrand i enwig, och åfwen hans tolf följeslagare. Många manliga bedrifter utförde han; och är en lång saga om honom. Sigurd hade twå barn: hans dotter het Ragnhild; hon war den ypperligaste af alla qwinnor, och war då wid tjugo års ålder; men hennes broder Guttorm war ännu i goßeåren. Om Koung Sigurds bedrifter förtäljes, att han brukade rida ensam ut i wilda skogen, att jaga efter stora och skadliga djur, hwarpå han ofta stor flit anwände. Det hände en dag, att Sigurd red ensam ut i skogen, som hans wana war; och då han hade ridit ett långt stycke, kom han fram på en öppen plats inemot Hadeland; då kom der emot honom Berserken Hake med trettio män; der slogos de, och föll Sigurd Hjort, tillika med tolf af Hakes män; men han sjelf miste sin hand, och fick dertill tre stora sår. Sedan red Hake med sina män till Sigurds gård, tog der hans dotter Ragnhild, tillika med hennes broder Guttorm, och hade dem bort med sig; han tog ock mycket gods och andra dyrbara saker, och förde hem till Hadaland. Derefter lät han strax bereda ett gästebud, och ärnade hålla bröllop med Ragnhild; men dermed måste dröjas, ty hans sår wille ej läkas. Hake, Hadelands Berserk, låg af sina sår hela hösten och något fram på wintren. Men om Jultiden war Konung Halfdan i gästebud på Hedmarken, och hade fått weta alla deßa tidningar. Det hände sig en morgon bittida, då Konungen war klädd, att han kallade till sig Harek Gand, och befallde, att han skulle resa till Hadaland, och föra

ra

ra till honom Sigurd Hjorts dotter. Harek gjorde sig fårdig, och tog med sig etthundrade mån. Han stållde så sin resa, att de kommo öfwer wattnet bittida om morgonen, till Hakes gård, och intogo genast alla dörrarna och den stuga, hwaruti husfolket sof. Sedan gingo de till den sångkammare, som Hake låg uti, bröto den upp, och togo der ut Ragnhild och Guttorm, hennes broder, och allt det gods, som der fanns; men de brånde upp stugan, tillika med alla de mån, som der inne woro. Derefter slogo de tålt öfwer en mycket pråktig wagn, och satte deruti Ragnhild och Guttorm, och foro så ned till isen. Hake stod upp, och gick efter dem ett stycke; men så snart han kom till isen, då wånde han swårdsfåstet ned, och lade sig på udden, så att swårdet gick igenom honom; deraf fick han sin död: och år han i hög satt der på strandbacken. Konung Halfdan såg, att de foro öfwer isen, ty han war mycket skarpsynt; och som han såg wagnen så prydligen beklådd, tycktes han förstå, att deras förråttning hade gått efter hans wilja: låt derföre strart duka sitt bord, sånde sina tjenare widt omkring i bygden, och böd till sig många mån. Den dagen war der ett mycket stort gåstebud: i det gåstebudet fick Konung Halfdan Ragnhild till hustru, och blef hon sedan en måktig Drottning. Ragnhilds moder war Thyrni, Konung Klack-Haralds dotter af Jutland, och Thyri Danmarkar-Bots syster, hwilken Konung Gorm den Gamle, som då rådde öfwer Dannemark, hade till hustru.

6. Cap.

6. Cap.

Om Ragnhilds Drömar.

Drottning Raguhild drömde märkeliga drömar; hon war mycket wis, och wiste förut många ting. Den ena hennes dröm war sådan: att hon tycktes wara stadd uti sin örtegård, och att hon tog en liten qwist ur sin särk; och som hon höll den i handen, wäxte den så, att deraf blef en stor gren, så att den ena ändan räckte ned till jorden, och wardt strax rotfast; den andra ändan wäxte högt upp i luften; nu syntes henne trädet wara så stort, att hon kunde näppligen se öfwer det. Det war ock ganska tjockt. Nedersta delen war röd som blod, men stammen uppåt fager-grön, och grenarna hwita som snö. Der woro många och stora grenar på trädet, somliga högt upp, och andra lågt ned. Trädets grenar woro så stora, att de tycktes henne sträcka sig öfwer hela Norrige, och ändå widare.

7. Cap.

Halfdans Dröm.

Konung Halfdan drömde aldrig, och tycktes det honom underligt wara: derföre sade han det för en man, som het Thorleif den wise, sökande hos honom råd, hurulunda det skulle kunna botas. Thorleif sade honom hwad han plägade göra, när han wille weta någon ting förut, nemligen, att han lade sig uti en swinstia till att sofwa, och slog honom då aldrig felt någon märkelig dröm. Konungen gjorde så; och kom honom före denna dröm: Honom syntes, det

det han hade mycket större hår, än någon annan man, och war det allt i låckar, af hwilka somliga räckte ned till jorden, men andra midt på benen; somliga till knäen, men andra till höfterna; en del midt på sidan, och andra ned på halsen; och några åter woro nyß uppkomne ur hufwudet, likasom små horn. Men på deßa hans hårlåckar woro allehanda slags färger, dock war en låck, som långt öfwergick alla andra, till sin fägring, glans och storlek. Denna dröm förtäljde Konungen för Thorleifer, och han uttydde honom sålunda, att hans afkomma skulle blifwa mycket stor, och skulle hans ättlingar råda öfwer Länder och Riken med stor ära, dock icke alla med lika stor makt. Men ibland hans efterkommande skulle en wara, som långt öfwerginge alla andra i makt och myndighet; hwilket man sedan så förstått, att denna hårlåcken betecknade Konung Olof den Helige. Konung Halfdan war en wis man, sanningsälskande och rättrådig. Han stiftade lag, höll den sjelf, och twang andra att den hålla; och på det att wåld ej skulle omstörta lagen, ransakade han sjelf och utkräfde böter af hwar och en, efter som han förtjent. Drottning Ragnhild födde en son, och blef han med watten öfweröst och kallad Harald. Han blef snart stor och ganska dägelig, wäxte upp och blef tillika skicklig i alla idrotter samt begåfwad med stort förstånd. Hans moder höll honom mycket kär, men hans fader mindre.

8. Cap.

8. Cap.

Maten förswinner för Halfdan.

Konung Halfdan war en gång till Jul-gästebud på Hadaland. Der hände ett underligt ting Julaftonen, då man satt till bords och der war en stor myckenhet folk, nemligen: att all den mat och dryck, som stod på bordet, förswann. Konungen satt bedröfwad qwar, och alla andra drogo hwar till sitt hem. Men på det Konungen skulle få weta orsaken till denna händelse, lät han taga en Finne, som war mycket klok och förfaren uti trolldomskonster, och wille twinga honom till att säga sanningen härom, lät alltså pina honom på åtskilligt sätt, och fick dock intet weta af honom. Finnen sökte undsättning hos Konung Halfdans son Harald, och bad honom hjelpa sig. Harald bad sin fader, att han skulle förskona denna Finnen, men Konungen nekade dertill. Sedan släppte Harald honom bort, emot Konungens wilja, och följde sjelf med honom. På denna resan kommo de till en Höfding, som höll ett stort gästebud; och tycktes de der blifwa wäl emottagne. När de hade warit der till wåren, hände det en dag, att Höfdingen sade till Harald: Din fader förtröt det storligen, att jag tog någon kost ifrån honom i wintras; men nu skall jag löna dig det med en god tidning: Din fader är död; och skall du nu fara hem, och taga det Rike, han hafwer haft; och dertill skall du få hela Norrige under dig.

9. Cap.

9. Cap.

Konung Halfdans Död.

Halfdan Swarte reste från gästebud på Hadaland, och låg hans wäg så till, att han förde öfwer sjön Rönd: det war om wårtiden, och solen sken mycket hett. De åkte öfwer Rikins wik, hwarest hade warit brunnar om wintren, att wattna boskapen uti. Och der som gödslen hade fallit på isen, hade den i solhettan frätt omkring sig; och när Konungen förde deröfwer, brast isen sönder; och drunknade der Konung Halfdan och många män med honom: då war han fyratio år gammal. Han hade warit, framför andra Konungar, lycklig genom god årswårt i landet. Hans undersåtare höllo så mycket af honom, att när de fingo weta det han war död, och att hans lik war fördt till Ringerike, att begrafwas, kommo de rikaste män af Römerike, Wästfolden, och Hedmarken, och begärde alla, att de måtte få taga hans lik med sig, och uti hög begrafwa honom i sina landskap; ty det mentes wara dem behjelpeligt till en god årswårt. Men på sistone förliktes de så, att de höggo kroppen sönder uti fyra stycken; och blef hufwudet lagdt i en hög wid byn Sten på Ringerike, men de andra förde hwar sin del hem med sig, och begrofwo i högar; och äro de alla kallade Halfdans högar.

Harald

Harald Hårfagers Saga.

1. Cap.

Haralds Strid med Hake och hans Fader Gandalf.

Harald tog Konungadömet efter sin fader, då han war tio år gammal. Han war mycket större, starkare och skönare, än någon annan: en wis och mycket förträfflig man. Hans moderbroder Guttorm sattes till föreståndare för Hofwet och för hela Landets styrelse: han war åfwen befälhafware (Hertig) öfwer Hoftropparne. Efter Halfdan Swartes död, stodo många Höfdingar efter det Rike, som han hade lemnat: den förste ibland dem war Konung Gandalf; och dernäst bröderne Högne och Frode, Konung Östens söner från Hedmarken; så ock Högne Karuson, hwilken tågade widt omkring i Ringerike. Då begynte Hake, Gandalfs son, sitt tåg till Wästfolden med trehundrade män, och drog öfwer höjderna omkring några dalar, tänkande således att komma oförwarandes på Konung Harald. Konung Gandalf satt hemma i sitt Rike med sin krigsmakt, och ärnade att fara öfwer fjärden till Wästfolden. Men när Hertig Guttorm det sporde, samlade han en krigshär, och for med Konung Harald upp i landet emot Hake; och de mötte hwarandra uti en dal, höllo der fältslag, och fick Konung Harald seger: Konung

Hake föll der, tillika med en stor del af hans krigsfolk; och blef den dalen sedan kallad Hakadal. Derefter wände Konung Harald och Hertig Guttorm tillbaka igen: men Konung Gandalf war då kommen öfwer till Wästfolden; de drogo alltså mot hwarandra, och då de möttes, blef der en hård strid; derifrån flydde Konung Gandalf, miste största delen af sin krigshär, och kom med så förrättad sak hem i sitt Rike igen. Då Konung Östens söner på Hedmarken fingo weta deßa tidningar, wäntade de sig krig: de sände derföre bud till Högne Karuson, samt Gudbrand Herse, och lade möte sig emellan i Hedmarken på Ringesåker.

2. Cap.

Konung Harald öfwerwinner fem Höfdingar.

Efter deßa strider drogo Konung Harald och Hertig Guttorm, med all den krigsmakt som de kunde få, till Upländen, och reste mestadels skogsleds. De fingo weta, hwar Uppländningarnas Konungar hade satt sitt möte, och kommo dit om midnattstid, så att wakten blef dem icke warse, förrän krigsfolket hade kringränt den stuga, som Högne Karuson war uti, såsom ock den, uti hwilken Gudbrand sof; och tände de eld på dem begge. Men Östens söner Högne och Frode kommo ut med sina män, och fäktade en stund, men blefwo på sistone begge slagna. Efter deßa fyra Höfdingars död, lade Konung Harald, med sin frändes, Hertig Guttorms, hjelp och bistånd, under sig Ringerike och Hedmarken, Gudbrandsdalen och Hadaland, Thotn och Römerike,

och

och hela norra delen af Wingulmarken. Sedan hade Konung Harald och Hertig Guttorm ofrid och krig med Konung Gandalf, hwilket så lyktades, att Konung Gandalf stupade i den sista tråffningen; och Konung Harald intog allt landet söder till Röme-elfwen.

3. Cap.
Om Gyda Eriks Dotter.

Konung Harald sände sina män efter en Mö, som het Gyda, Konung Eriks dotter af Hördaland; hon war lemnad att uppfostras hos en rik bonde på Waldres. Konungen tänkte taga henne till frilla, ty hon war en mycket dågelig mö, och något stolt. Och som sändemännen kommo dit, sade de sitt ärende för mön; men hon swarade sålunda: att hon icke wille bortspilla sin mödom, med att taga den Konung till man, som ej hade större Rike, än några Folken att styra. Men det tyckes mig underligt, säger hon, att nu finnes ingen Konung, som will intaga Norrige, och blifwa enwåldig deröfwer, lika som Konung Gorm i Danmark, och Konung Erik i Upsala. Sändemännen tyckte, att hon swarade alltför stormodigt, och frågade henne, hwad hon tänkte med detta swar, då Konung Harald war en så mäktig Konung, att han war fullkomligt lika god som hon. Men änskönt hon swarade annorledes på deras ärende, än de hade önskat, fågo de dock ingen utwäg, denna gången, att taga henne bort utom hennes wilja: derföre lagade de sig till att resa hem igen; och som de woro resefärdige, och blefwo från gården ledsagade, då sade Gyda till sändemännen: Sägen

gen dessa mina ord till Konung Harald, att jag will med det willkor bejaka att blifwa hans äkta hustru, om han förut, för min skull, will lägga under sig hela Norrige, så att han råder deröfwer med lika frihet, som Konung Erik öfwer Swerige, eller Konung Gorm öfwer Danmark, ty då endast tyckes mig, säger hon, att han må kallas Konung öfwer ett folk.

4. Cap.

Konung Haralds Löfte.

Sedan draga sändemännen hem igen till Konung Harald, berätta honom dessa möns ord, och säga att hon war alltför dristig och oförständig, så att billigt wore, det Konungen sände en hop folk efter henne, och gjorde henne någon wanära. Konung Harald swarade, att denna mön hade ingen ting illa talt eller gjort, som wärdt wore att hämnas, utan sade han, att hon skulle hafwa mycken tack för sina ord; ty hon hafwer mint mig på de ting, säger han, som jag storligen förundrar mig, att jag icke förr besinnat. Och widare sade han: det löfte gör jag, och det sätter jag till Gud, som mig hafwer skapat, och allting råder, att aldrig skall mitt hår skäras eller kammas, förrän jag hafwer tagit under mig hela Norrige, med skatter och utskylder och fullt öfwerwälde; eller ock skall jag sätta lifwet till. Hertig Guttorm tackade honom högligen för dessa ord, sägande: att det hörde en Konung till, att fullborda sitt löfte.

5. Cap.

5. Cap.
Slaget i Orkadal.

Derefter samlade deßa frånder en stor krigshår, och drogo först till Uplanden, sedan norr öfwer Dalarna, och dådan norr öfwer Dofre fjäll. Och som de kommo ned i bygden, då låt Konungen dråpa allt folk och brånna bygden. Men når folket blef detta warse, flydde hwar som kunde, somliga ned till Orkadal, andra till Gölardal, en del till skogar; och somliga sökte frid, hwilken alla fingo som kommo till Konungen, och blefwo hans mån. De hade intet motstånd, förrån de kommo i Orkadal, der war krigsfolk samladt emot dem; och der höllo de det första fåltslaget med en Konung, som het Grytinger. Konung Harald fick seger; Grytinger blef tagen till fånga, och mycket af hans folk slaget: men han sjelf gaf sig under Konung Harald, och swor honom trohets-ed. Sedan föll allt folk i Orkadals Fylke till Konung Harald, och blefwo hans undersåtare.

6. Cap.
Konung Haralds LandsRått.

Konung Harald satte den lag, allestådes der han wann något Rike under sig, att han sjelf skulle wara ågare af alla Odalgods, och låt alla Bönder, både rika och fattiga, gifwa sig Landskyld. Han satte en Jarl uti hwart Fylke, som skulle skipa Lag och Landsrått, samt uppbåra Saköre och Landskyld; och skulle Jarlen hafwa tredjedelen af alla skatter och utskylder, till underhåll och omkostnader. Hwar Jarl

skulle

skulle hafwa under sig fyra Hersar, eller flere; och skulle hwardera af dem hafwa tjugu markers förläning. Hwar Jarl skulle på sin egen bekostnad skaffa Konungen sextio krigsmän till strids, och hwar Herse tjugo män. Men så mycket hade Konung Harald förökt pålagorne och landskylden, att hans Jarlar hade större inkomster, än Konungarna tillförene haft. Och när detta spordes till Trondhem, då föllo många förnäme män till Konung Harald, och blefwo hans undersåtare.

7. Cap.
Slaget i Gölardal.

Det är sagdt, att Håkan Jarl Griotgards son ifrån Yriar kom till Konung Harald med mycket krigsfolk, honom till undsättning. Derefter for Konung Harald in i Gölardal, höll der slag, dräpte twå Konungar, och lade sedan under sig deras Riken; och det war Göldala och Strinda Fylken. Då gaf han Håkan Jarl öfwerwäldet uti Strinda Fylke. Sedan reste Konung Harald till Stioradal, höll der det tredje fältslaget, bekom seger, och fick så det Fylket. Derefter församlades inwånarne uti inre delen af Trondhem; och woro der sammankomne fyra Konungar, med sin krigsmakt: den första af dem rådde öfwer Wäradal; den andra öfwer Skön; den tredje öfwer Sparbygga Fylke; den fierde war ifrån Inderö: han ägde Eyna Fylke. Deßa fyra Konungar drogo med sin krigshär emot Konung Harald; och han slogs med dem och fick seger; men somliga af deßa Konungar stupade, och somliga togo flykten. Konung Harald

höll

höll i Trondhem tillsammans åtta slaktningar, eller flere: och då han hade der öfwerwunnit åtta Konungar, bekom han hela Trondhem under sig.

8. Cap.

Harald intager Nömdala Fylke.

Norr uti Nömdalen woro twå bröder Konungar, Hårlög och Rollög. De hade låtit göra en hög, och arbetat derpå i tre år. Denna hög war af stenar, kalk och tråd uppbyggd, och då högen war alldeles färdig, fingo deße bröder de tidningar, att Konung Harald war i fullt tåg med sin krigshär att hemsöka dem. Då låt Konung Hårlög införa i högen mycken mat och dryck, gick derefter sielf in i högen, med tolf mån, och låt sedan igenkasta honom. Konung Rollög gick upp på den hög, som Konungarna plågade sitta på, och låt der bereda ett Konungsligt högsäte, och satte sig deruti. Då låt han lägga hyende på fotpallen, der Jarlarna plågade sitta, och kastade sig sedan ur sitt Konungsliga högsäte, ned i Jarlssätet, gifwande sig sielf Jarls namn. Derefter reste Rollög emot Konung Harald, och gaf honom allt sitt Rike, erbjudande sig till att blifwa hans undersåte, och förtäljde för Konungen allt, hurulunda han hade sig åtburit. Då tog Konung Harald ett swärd, och fäste det wid hans bälte, och hängde en sköld på hans hals, gjorde honom således till sin Jarl, och ledde honom i högsätet. Och med detsamma gaf han honom Nömdala Fylke, och satte honom till Jarl deröfwer.

9. Cap.

9. Cap.

Om Konung Haralds Författningar.

Konung Harald for tillbaka till Trondhem, och blef der öfwer wintren, kallande det alltsedan sitt hem. Der satte han sin största hufwudgård, som nämdes Lader. Den wintren fick han Åsa, Håkan Jarl Griotgardsons dotter till hustru; och war Håkan då i största anseende hos Konungen. Om wåren gjorde Konung Harald sig färdig till skepps. Han hade om wintren låtit bygga en stor Drake (ett stort skepp), mycket präktigt utsirad: derpå satte han sina hofmän och kämpar. De, som stodo wid framstammen, woro mest utwalde, ty de förde Konungens baner. Ifrån framstammen till öfrummet, blef kalladt Rausn (öfwerdäcket), hwilket war indeladt åt kämparna. Men de allena fingo blifwa Konung Haralds Hofmän, som öfwergingo andra både uti styrka och dristighet, och allsköns manlighet; och de allena utgjorde nu besättningen på hans skepp, efter som han den tiden hade god råd att utwälja sig Hofmän ur hwart Fylke. Han hade stor krigshär, och många stora skepp; honom följde ock många ypperliga män. Hornklofwe, uti den wisa, som kallas Glumsdrapa, förmäler att Konung Harald hade tillförene hållit en slaktning på Updalsskogen, med Orkedalsboarne, innan han gjorde denna krigsutrustning till sjös.

Konungen på heden,
Dånande drabbning höll,
Med krigande män,
Som skördades neder;

Förrån

Förrån på hafwet,
Ökande stridens buller,
Den Modige
Skeppen förde.

På Ulfwarnas wåg (walplatsen)
Krigets gny han gjorde;
De, som Hel söka, de fege,
Han twang att nödrop gifwa;
Förrån den djerfwa Drake (skeppet),
Med färger firad,
Konungarne anföll
Och skeppen på hafwet.

10. Cap.
Slaget wid Solskel.

Konung Harald höll med sin krigshär ut ifrån Trondhem, och seglade söder till Möre. Den Konung, som då rådde öfwer Möra Fylke, het Hundthiofwer, och hans son Sölwe Klowe; de woro begge store krigsmän. Men öfwer Römsdalen rådde en Konung som het Nöckwe; han war Sölwes moderfader. När deßa Höfdingar fingo weta, att Konung Harald war i antågande, samlade de en stor krigshär och foro emot honom: de möttes wid Solskel, och slogos der håftigt, men Konung Harald behöll segren. Så säger Hornklofwe:

Der hände det,
Att sina skepp ifrån Nordan,

Den

Den wapenstarke, till striden
Mot twenne Konungar förde.
Och de tappre Förstar
Ej med ord, men med dånet
Af röda sköldar och af spjuten,
Till strid hwarannan helsade.

Begge Konungarne föllo; men Sölwe kom med flykten undan: då lade Konung Harald deßa twenne Fylken under sig, blef der länge om sommaren, skipade Lag och Rätt, insatte Höfdingar, och befästade sin makt hos folket; men om hösten giorde han sig färdig att resa norr till Trondhem. Ragnwald Möre-Jarl, Östen Glumres son, hade då, om sommaren, blifwit Konung Haralds man; Konung Harald satte honom till Höfding öfwer deßa twenne Fylken, Nordmöre och Römsdal, och skaffade honom stöd både af förnäme män och bönder, samt gaf honom skepp att wärja landet för ofrid. Han blef kallad Ragnwald den Rike, eller den Rådwise; och säges, att deßa begge namn woro honom med rätta tillagde. Konung Harald war öfwer wintren i Trondhem.

11. Cap.

Konungarna Arnwids och Audbjörns Fall.

Om wåren derefter utrustade Konung Harald en stor krigshär från Trondhem, och sade, att han wille med den resa till Södermöre. Sölwe Klofe hade om wintren legat ute på sina Örlogsskepp, härjat på Nordmöre, och dräpit der många Konung Haralds män, och från somliga röf-

wat

wat deras egendom, samt för somliga uppbrännt husen, och ganska hårdt framfarit; men stundom, om wintren, hade han warit på Södermöre, hos sin frände Konung Arnwid; och när de fingo höra, att Konung Harald med en stor krigsmakt gått till sjös, då samlade de krigshär, och blefwo mycket manstarke, ty många tyckte sig hafwa skäl att hämnas på Konung Harald, för hans wåldsamheter. Sölwe Klofe for söder i fjärdarna, till Konung Audbjörn, som deröfwer rådde, och bad att han med sin krigshär skulle komma honom och Konung Arnwid till hjelp; så sägande: För oß alla är nu ögonskenligt den enda utwägen, att wi gemensamt resa oß upp emot Konung Harald, och då måtte wi hafwa nog styrka: i öfrigt må lyckan råda för segren. En annan utwäg finnes wäl, hwilken dock icke är någon utwäg för män, som bära icke mindre förnäma namn, än Harald, den nemligen, att göras till hans trälar. Min fader tyckte det wara bättre, att i striden falla, uti sitt Konungadöme, än gifwa sig sjelfwilligt i Konung Haralds tjenst, och ej kunna tåla wapen, som Römdala Konungar gjorde. Och med detta tal förmådde Sölwe så mycket, att Konung Audbjörn lofwade, att han skulle komma; sammandrog fördenskull strax sin krigshär, och for nordan till Konung Arnwid; och hade de då en ganska stor krigshär. Då fingo de weta, att Konung Harald war kommen nordan ifrån: de möttes hwarandra innanför Solskel. Den tiden war det sedwana, att när man slogs till sjös, skulle skeppen först bindas tillsammans, och sedan skulle man slåß twärt öfwer stammarna: så gjorde de ock denna gången. Konung Harald lade sitt skepp

emot

emot Konung Arnwids skepp, och blef der ett öfwer måttan hårdt slag, så att mycket folk föll på begge sidor. Men på sistone blef Konung Harald så ond och wred, att han gick fram på stammen i sitt skepp, och fäktade då så häftigt, att alla de främsta på Konung Arnwids skepp måste wika tillbaka till masten; men somliga föllo: sedan gick Konung Harald upp på skeppet: och då sökte Konung Arnwids män att taga flykten; Men han sjelf stupade på sitt skepp. Der föll ock Konung Audbjörn, men Sölwe flydde. Så säger Hornklofe:

Der spjuten hwens,
Konungen med stridsmän fäktade.
Häftigt sprutade sären
Bloden den röda.
För segrande Konungen
Männen på däcket föllo.
Mot sköldbarne swärden klungo,
Lifslöse dignade männen.

Der föllo, af Konung Haralds här, hans Jarlar Asgöter och Asbjörn, tillika med hans mågar Griotgard och Rollög, Håkan Hlade-Jarls söner. Sölwe blef sedan en mäktig Wiking en lång tid, och gjorde ofta mycken skada uti Konung Haralds Rike.

12. Cap.
Konung Wemunders Innebrännande.

Derefter lade Konung Harald under sig Södermöre. Wemunder, Konung Audbjörns broder, innehade då Fyrdafylket.

fylket. Detta war sent om hösten: och gåfwo Haralds män honom det råd, att han icke skulle draga söder om Stad. Då satte Konung Harald Ragnwald Jarl öfwer Södermöre, Nordmöre och Romsdal: och hade han då en stor myckenhet folk hos sig. Sedan reste Konung Harald till Trondhem igen. Denna samma winter for Ragnwald Jarl öfwer den inre delen af Eyde, och sedan söder öfwer fjärdarna. Han hade fått weta, hwar Konung Wemunder uppehöll sig, och kom om nattetid till det stället, som kallas Nöstdal; der war Konung Wemunder på gästebud. Ragnwald Jarl kringhwärfde huset, och brände Konungen inne med nittio män. Derefter kom Berdlukari till Ragnwald Jarl, med ett långskepp, wäl utrustadt; och foro de begge nordan till Möre. Ragnwald Jarl tog der de skepp, som Konung Wemunder hade ägt, och alla de lösören som han öfwerkom. Men Berdlukari drog norr till Trondhem, till Konung Harald, och blef hans undersåte: han war en wäldig kämpe.

13. Cap.

Håkan Jarls och Atle Jarls den Smales Död.

Om wåren derefter drog Konung Harald med sina skepp söder utmed landet, och lade under sig Fyrda-fylket. Sedan seglade han öster utmed landet, och kom fram öster i Wiken: men han satte Håkan Jarl Griotgardsson der qwar, och gaf honom Höfdings-wälde öfwer Fyrdafylket. Då sände Håkan Jarl bud till Atle Jarl den Smale, att han skulle draga bort ur Sogne, och blifwa Jarl på Gölom, som

han

han hade förr warit, och sade, att Konung Harald hade förkänt honom Sogne-fylket. Atle Jarl lät säga honom igen, att han wille behålla Sogne-fylket, tillika med Gölum, till deß han råkade Konung Harald. Härom trätte Jarlarne så länge sig emellan, till deß de begge drogo samman krigshär. Sedan mötte de hwarandra på Fidlum, uti Stafwanäs-fjärden, och höllo der ett mycket hårdt slag. Der föll Håkan Jarl, och Atle Jarl fick dödssår; och förde hans män honom till Atle-ön, hwarest han dödde. Så säger Eywinder Skaldaspiller:

Håkan blef,
I striden hårda,
Af wapen slagen,
Då han kämpa skulle.
Och sitt lif,
I spjutens gny,
Freys ättling
På Fidlum slutade.

Och der Hallgards (Griotgards) sons
Männer föllo,
Under Lodurs wäns (Odens)
Starka gny,
Wågen blef,
Wid Stafwanäs,
Blandad mycket
Med männers blod.

14. Cap.

14. Cap.

Om Konung Harald och Konung Erik i Swerige.

Konung Harald kom med sin krigshär öster uti Wiken, och lade intill Tunsberg, hwarest den tiden war en Köpstad: han hade då warit fyra år i Trondhem, och hade emedlertid aldrig warit i Wiken. Der sporde han de tidningar, att Konung Erik Edmundson i Swerige hade lagt under sig Wärmeland, och att han tog der skatt af hela skogsbygden; och han kallade Wästergötland allt norr till Swinesund, och hela wästra delen utmed hafstranden: det alltsammans kallade Swea Konung sitt Rike, och tog deraf skatt. Deröfwer hade han satt en Jarl, som het Rane den Götske; han styrde landet emellan Swinesund och Götaälfwen, och war en mäktig Jarl. Konung Harald fick höra att Konungen i Swerige hade sagt, att han aldrig skulle wända igen, förrän han hade bekommit så stort Rike uti Wiken, som Sigurd tillförene hade haft, eller hans son Ragnar Lodbrok: men det war Römerike, och Wästfolden allt till Grånmar, såsom ock Wingulmarken, och allt derifrån söder ut; och hade då många Höfdingar och mycket folk i deßa landskap gifwit sig under Swea Konungs lydna, hwilket Konung Harald högeligen förtröt, hwarföre han då strart stämde Bönderne till Tings der på Folden, beskyllande dem, att de wille förråda Land och Rike ifrån honom. Somliga af Bönderne ursäktade sig med skäl; somliga blefwo sakfällde till penningeböter; några blefwo straffade; och drog Konungen, om sommaren, så omkring uti det Fylket. Om hösten reste han

upp

upp till Römerike, gjorde der sammaledes, och lade det Fylket under sig. Wid wintrens begynnelse fick han weta, att Konung Erik af Swerige reste omkring Wärmeland med sitt Hoffolk att gästa.

15. Cap.

Åkes Gästebud för Konungarna; och om hans Död.

Konung Harald ställde sin resa öster öfwer Edaskogen, kom fram i Wärmeland, och låt der bereda gästebud för sig. Åke het en man, som war den mäktigaste Bonde uti Wärmeland, ganska rik, och då ålderstigen. Han sände män till Konung Harald, och böd honom till gästebud; Konungen lofwade komma på bestämd dag. Åke böd ock Konung Erik till gästebud, och utsatte för honom samma dag. Åke hade en stor gästebudssal, som war gammal; han låt då bygga en annan ny sal, icke mindre, och beprydа honom bäst han kunde; denna salen låt han beklåda med ny wäggbonad, men den gamla salen, med gammal bonad. Och när Konungarna kommo till gästebudet, då blef Konung Erik med sitt folk ledsagad i den gamla salen, men Konung Harald och hans folk, i den nya salen. På samma sätt war ock hela bordsredskapen delad, så att Konung Erik och hans män hade gamla kärl och horn, dock woro de förgylde och wäl utarbetade; men Konung Harald och hans folk hade nya kärl och horn, med guld helt beprydda. De woro alla med bilder sirade, och fäjade, som glas; men drycken war öfwer måttan god på båda sidor. Åke hade förr warit Halfdan Swartes man, och när den dagen kom, att gästebudet war slut, då gjorde

begge

begge Konungarna sig färdige till afresan, och blefwo deras hästar sadlade. Då gick Åke inför Konung Harald, och ledde med sig sin son, tolf år gammal, wid namn Ubbe. Åke sade: Om eder tyckes, Herre, att min goda wilja, som jag hafwer nu bewist eder med detta mitt gästebud, hafwer förtjent någon wänskap, så låten min son njuta det till goda: jag gifwer eder honom nu till tjenare. Konungen tackade honom med många fagra ord, för sin wälfägnad, och lofwade honom deremot sin fullkomliga wänskap. Sedan bar Åke fram stora gåfwor, som han gaf Konungen, och kyste honom. Derefter gick Åke till Swea Konungen; war då Konung Erik klädd och resefärdig, men något oblid. Då tog Åke fram dyrbara skatter och gaf Konungen; men Konungen swarade icke stort derpå, utan steg på sin häst. Åke följde honom på wägen, och talade med honom. Der war en skog straxt wid gården, och låg wägen deröfwer. Men som Åke kom på skogen, då frågade Konungen honom: Hwarföre delte du så wälfägnaden emellan Konung Harald och mig, att han skulle af allting hafwa den bästa delen, och wet du dock, att du är min man? Åke swarade: Jag tänkte, Konung, att hwarken eder eller edre män skulle någon wälfägnad hafwa fattats uti detta gästebud. Men att det war all gammal redskap, som I drucken, war denna orsaken, att I ären nu gammal; men Konung Harald är nu i sin blomstrande ålder, och gaf jag honom derföre all ny redskap. Men efter som du minte mig på, att jag skulle wara din man, wet jag icke deß mindre, att du är min man. Då drog Konungen swärdet, och högg honom ihjäl; red sedan bort.

När Konung Harald war färdig att stiga på sin häst, då bad han, att de skulle kalla Åke Bonde till honom. Men när folket sökte efter honom, då lupo somliga på den wägen, som Konung Erik hade ridit, och funno der Åke död. Sedan foro de tillbaka, och sade det för Konungen. Men så snart han sporde detta, ropade han på sina män, att de skulle hämna Åke Bondes död. Då red Konung Harald och hans män den wäg, som Konung Erik hade förr ridit, till deß att hwardera blef annan warse: då redo de begge som de mest hinde, intilldeß Konung Erik kom på den skog, som åtskiljer Götland och Wärmeland. Då wände Konung Harald tillbaka till Wärmeland, och lade hela det landet under sig, men ihjälslog Konung Eriks män, hwar han råkade dem. Konung Harald for sedan om wintren tillbaka till Romerike, och dröjde der en tid.

16. Cap.

Konung Haralds resa till Tunsberg.

Konung Harald for om wintren ut till Tunsberg, till sina skepp. Han utrustade då skeppen, seglade öster öfwer fjärden, och lade under sig hela Wingulmarken. Han låg ute på skeppen hela wintren, och härjade på Ranrike. Så säger Thorbjörn Hornklofe:

Om han sjelf får råda,
Den modige hårföraren,
Will han ute Julen fira
Och Freys lek öfwa.

Han

Han ledes, den unge, wid eldens qwalm,
Wid att inne sitta,
Wid warma kudden
Och wid de dunstoppade handskar.

Göterna hade då samlat krigsfolk öfwer hela landet.

17. Cap.
Slaget i Götland.

Om wåren, når isen gick upp, nedslogo Göterna pålar i Göt-elfwen, på det Konung Harald icke skulle kunna lägga sina skepp upp till landet. Men Konung Harald seglade likwål med sina skepp upp i elfwen, och kastade ankar wid pålarna; härjade sedan på begge sidor, och brände bygden. Så säger Hornklofe:

Krigaren wann i striden,
Han, den tappre kämpen,
Sunnan för hafwet,
Både folk och land.
Och den hjelmwane stridsman
Modigt befallde,
Att skeppen de snälla,
Skulle till landet fästas
Wid de nedslagne pålar.

Derefter kommo Göterna uppifrån landet med en stor krigshär, och höllo ett slag med Konung Harald: der blef ett stort nederlag; och lyktades det så, att Konung Harald fick seger. Så säger Hornklofe:

I Kon-

I Konungens skara
Wäldigt yrorna dånade och spjuten hweno:
De swart-fäjade swärden
Beto på männen.
Då på de modige krigare
Göthers fiende segrade,
Härdt klungo flygande spjuten
Mot stridsmännens nackar.

18. Cap.

Rane den Götskes Fall.

Konung Harald for i härtåg widt omkring Götland, och hade der många fältslag på begge sidor om elfwen, och fick oftast seger; och i ett fältslag föll Rane den Götske. Sedan lade Konung Harald under sig hela landet på norra sidan om elfwen, och wästan om Wänern, tillika med hela Wärmeland. Men när han reste bort derifrån, satte han Hertig Guttorm der qwar till landwärn, och mycket krigsfolk med honom; men Konung Harald wände sjelf åter till Uplanden, och dröjde der en tid. Sedan for han norr öfwer Dofre-fjäll till Trondhem, och blef der en lång tid. Konung Harald begynte då att äga barn; han hade med Åsa fyra söner: Guttorm war den äldste; Halfdan Swarte och Halfdan Hwite woro twillingar; Sigfroder war den fierde; och blefwo de alla i Trondhem mycket wäl uppfostrade.

19. Cap.
Slaget i Hafursfjärden.

De tidningar spordes sunnan ifrån landet, att Hörderne, Rygerne, Egderne och Thelemarks-boarne samlades och gjorde uppresning, med både skepp och wapen och mycket folk. Upphofsmännen dertill woro Konung Erik af Hördeland, Konung Sulke af Rogeland och Sote Jarl hans broder, Kiötwe den Rike, Konung af Agdom, och hans son Thorer Haklanger, och twå bröder från Thelemarken, Roalder Rygger och Hadder den Hårde. När Konung Harald fick höra deßa tidningar, då drog han samman sin krigshär, och sköt sina skepp ut på sjön, gjorde sig sedan färdig med sitt manskap och seglade söder utmed landet, tagande med sig mycket folk ur hwarje Fylke. Men når han war kommen söder om Stad, fick Konung Erik det weta, hwilken då ocksä hade samlat all den krigsmakt, han kunde skaffa; och drog han då söder emot den krigshär, som han wiste östan ifrån skulle komma, honom till undsättning; möttes alltså hela krigshären nordan för Jädren, och lade sedan in i Hafursfjärden, hwarest Konung Harald låg förut med sin krigsmakt. Strart begyntes der ett mycket stort slag, hwilket war både hårdt och långsamt; dock på sistone blef det så, att Konung Harald bekom seger. Men Konung Erik och Konung Sulke, tillika med hans broder Sote Jarl, blefwo der slagne. Thorer Haklanger hade lagt sitt skepp emot Konung Haralds skepp: Thorer war en wäldig kämpe (Berserk): der blef ett ganska hårdt fäktande, innan Thorer Haklanger föll;

och

och war hans skepp då alldeles afröjdt (tomt på folk). Sedan flydde Konung Kötwe ut till en holme, hwarest fanns god befästning, och derefter flydde allt deras krigsfolk; en del for bort med skeppen, men en del lopp upp på landet, och tog wägen söder öfwer Jädren. Så säger Hornklofe:

Hörde du, i Hafursfjärd,
Huru häftigt han stridde,
Konungen den ättstore,
Med Kötwe den Rike.
Skepp kommo från östan,
Trångtande efter strid,
Med gapande hufwuden
Och skurna sirater.

Lastade woro de med män
Och hwitglänsande sköldar,
Westerländska spjut
Och Wallandska swärd.
Berserkerna wrålade:
Krig låg dem i sinnet;
Ulfhedarne tjöto,
Och jernen klingade.

De frestade den oförskräckte,
Som lärde dem att fly,
Östmännens Allwåldsherre,
Som på Utsten bor.
Han skeppen ur lugnet förde,
Då han striden wäntade.

Remna-

Remnade woro sköldarne,
Innan Haklanger föll.

Ledsnade då, mot Lufwan (Harald),
Landet att behålla,
Konungen den halsdigre;
Tog holmen sig till sköld.
De kastades under däcket,
Som sårade woro,
Låto fötterna upp stupa,
Stungo hufwuden i kölen.

De tankfulle män,
Som af stenar slogos,
Låto på ryggen blänka
De guldprydde sköldar.
De räddes, de girige,
Och öfwer Jädaren lupo,
Hem ifrån Hafursfjärd,
På mjöddrycken hugsne.

20. Cap.

Konung Harald warder Enwålds-Konung öfwer Norrige; och om Ödelands Bebyggande.

Efter denna slaktning fick Konung Harald intet motstånd i Norrige; ty då woro alla hans motståndare och måktigaste fiender slagna; och somliga flydde ur landet. Deßa utgjorde ett stort antal folk; ty den tiden blefwo stora ödeländer bebyggda; då bebyggdes Jemtland och Helsingeland, hwilka

hwilka begge dock woro tillförene af Nordmän något befolkade. I den ofriden, när Konung Harald underkufwade Norrige, då uppfunnos och bebyggdes ock utländer, såsom Färöarne och Island. Den tiden war ock mycken utfart af Nordmän till Hjaltland; och många förnäma män blefwo landsflyktige från Norrige för Konung Harald, och drogo i Westerwiking. De woro om wintren i Orknöarne eller Söderöarne; men om sommaren härjade de i Norrige, och giorde der mycken landsskada. Många woro ock de förnäma män, som gåfwo sig under Konung Harald och blefwo hans män, och bebodde landet med honom.

21: Cap.

Om Konung Haralds Barn och Giftermål.

Konung Harald war nu blefwen Enwäldskonung öfwer hela Norrige. Då påminde han sig hwad den stormodiga mön hade låtit säga honom; han sände genast män efter henne, låt föra henne till sig, och tog henne till hustru. Deßa woro deras barn: Alof war äldst; dernäst war Rörek, sedan Sigtrygg, Frode och Thorgils. Konung Harald hade många hustrur och många barn. Han fick till hustru en, som het Ragnhild, Konung Eriks dotter af Jutland: hon kallades Ragnhild, den Rika. Deras son war Erik Blodör. Han ägde ock Swanhild, Östen Jarls dotter. Deras söner woro: Olof Geirstada-Alf, Björn och Ragnar Ryckill. Deßutom hade ock Konung Harald Äshild, Ring Dagßons dotter ofwan af Ringerike, till hustru. Deras barn woro: Dag,

Ring,

Ring, Gudröd Skyria, och Ingegerd. Det säges, att när Konung Harald fick Ragnhild den Rika till hustru, öfwergaf han nio andra sina qwinnor, som Hornklose omtalar:

Han förskött Rogalands
Och Hördalands mör,
Hwar och en hemfödd,
Och af Haleyaätten,
Den högbördige Konung,
Som tog qwinnan den Danska.

Konung Haralds barn blefwo uppfödde, hwart och ett hos sina möderne-fränder. Hertig Guttorm hade wattenöst Konung Haralds äldsta son, och gifwit honom sitt namn. Han knäsatte pilten, och uppfostrade honom, och hade honom med sig öster i Wiken: der blef han hos Hertig Guttorm uppfödd. Hertig Guttorm hade all landets styrelse öfwer Wiken och Uplanden, då Konung Harald ej war sjelf tillstädes.

22. Cap.
Konung Haralds Resa Wäster ut.

Konung Harald sporde, att åtskilliga Wikingar, hwilka om wintertiden höllo sig i Wästerhafwet, härjade mångastädes i Midlandet. Han hade sina härskepp hwar sommar ute, och ransakade öar och utskär; men hwar som Wikingarne blefwo hans här warse, flydde de alle, och största delen ut på hafwet. När Konungen ledsnade derwid, då hände det en sommar, att han seglade med sin här wästan öfwer hafwet; och kom han först till Hjaltland, och slog der ihjäl alla de

Wikin-

Wikingar, som icke flydde undan. Sedan seglade Konung Harald söder till Orknöarne, och rensade hela det landet från Wikingar. Derefter for han till Söderöarne, härjade der och dräpte många Wikingar, som öfwer krigsfolk rådde. Han höll der många slaktningar, och fick alltid seger. Då härjade han på Skottland, och hade der flera slag. Men som han kom wäster till ön Mön, då hade de, som der bodde, redan sport hans härjande der i landet; derföre flydde allt folk in på Skottland, så att der (på Mön) war alldeles öde på menniskor. Allt gods war ock bortfördt, som de hade kunnat med sig taga. Och när Konung Harald och hans folk gingo upp på landet, bekommo de der intet byte. Så säger Hornklofe;

Smyckegifwaren, den Wise,
Som på stranden anfall gjorde,
Många sköldar bar i byn,
Som wid stranden ligger;
Förrän för bragdwana hjelten
Hela Skottska hären måste
Wika bort ur landet,
Som af sjön sköljes.

Uti detta tåg föll Iwar, Ragnwald Möre-Jarls son; derföre, när Konung Harald seglade wästan ifrån, gaf han Ragnwald Jarl Orknö och Hjaltland, till bot. Men Ragnwald Jarl skänkte strax sin broder Sigurd begge länderna; och blef han der qwar wästan om hafwet. Konung Harald gaf ock Sigurd Jarlsdömet, innan han seglade öster ut (till

Norri-

Norrige). Då kom i sällskap med honom Thorsten den Röde, Olof den Hwites och Audur Djupaudgas (grundrikas) son. De härjade på Skottland, och lade under sig Katanäs och Suderland allt intill Eckials backe. Sigurd Jarl slog ihjäl en Skottsk Jarl, som het Melbridge Tand, och bandt hans huswud wid sin stegbögel-rem; men han stötte det tiocka af waden emot tanden, som stod ut från huswudet. Då kom strart en swullnad i benet, så att han deraf fick sin död; och är han högsatt i Eckialsbacken. Hans son Guttorm rådde öfwer landet ett år, och dödde barnlös. Sedan nedsatte sig der i landet Wikingar, både Nordmän och Danskar.

23. Cap.

Konung Harald låter skära sitt Hår.

Konung Harald war i gästebud hos Ragnwald Jarl på Möre, och hade han då lagt under sig hela landet. Der gick han i bad, och låt kamma sitt hår; och då skar Ragnwald Jarl hans hår, hwilket tillförene hade warit oskurit och okammadt uti tio år; och under den tiden war han kallad **Lufwa**; men då gaf Ragnwald honom tillnamn, och kallade honom Harald den **Hårfagre**; och sade alla, som der woro, att detta namn war wäl paßande; ty han hade både mycket och fagert hår.

24. Cap.

Gånge-Rolf warder Landsflyktig.

Ragnwald Möre-Jarl war Konung Haralds käraste wän, och Konungen ärade honom mycket. Ragnwald Jarl ägde

ågde till hustru Hild, Rolf Nefias dotter: deras söner woro Rolf och Thorer. Ragnwald Jarl hade ock tre Frille-söner: en het Hallad; den andra Einar; den tredje Rollög. De woro fullwärta, då deras äkta bröder woro barn. Rolf war en wäldig Wiking: han war så stor till wärten att ingen häst kunde bära honom; derföre måste han alltid gå, hwart han skulle resa; och ty blef han kallad Gånge-Rolf. Han härjade mycket uti Östersjön. En sommar, när han kom ur Wikingsfärd östan ifrån, till Wiken, då högg han der strandhugg (slaktade boskap, som han kom öfwer). Konung Harald war då i Wiken, och blef mycket wred, när han sporde detta; ty han hade strängt förbudit att plundra inomlands. Då lyste Konungen på Ting ut, att han gjorde Rolf landsflyktig af Norrige. När nu Rolfs moder Hild fick detta höra, reste hon till Konungen, och gjorde förbön för Rolf, att han måtte få frid. Men Konungen war så wred, att henne hjelpte intet att bedja. Då qwad Hild detta:

I fördrifwen Nefias namne
Nu, som en warg, ur landet,
Den stolte, storbördige man.
Hwarföre detta wåld, o! Konung?
Ondt är för hjelten,
Att mot ulfwen rasa;
Farlig han blir för Konungens hjordar,
Om han till skogen springer.

Gånge-Rolf for sedan wäster öfwer hafwet till Söderöarne; och dädan drog han wäster till Walland, härjade der, och

och intog ett stort Jarlsrike; det besatte han med Nordmän, och är det sedan kalladt Nordmandie. Gånge-Rolfs son het Wilhelm; men Wilhelms son war Rikard, och denne Rikard war fader åt en annan Rikard, hwilkens son war Robert Långespade, Konung Wilhelm Bastards fader i England: i från honom äro sedan alla Englands Konungar komna. Af Rolfs ätt äro ock Jarlarne i Nordmandie. Drottning Ragnhild den Rika lefde tre år, sedan hon kom till Norrige. Men efter hennes död, for Erik, Konung Haralds och hennes son, till Thorer Herse Roaldson i Fjorderna att uppfostras; och blef han der uppfödd.

25. Cap.
Om Jätten Swase och Konung Harald.

Konung Harald drog en winter omkring i Upplanden att gästa, och lät tillreda för sig Jul-gästebud på Tofta. Julaftonen kom Swase för dörren, när Konungen satt till bords, och sände Konungen bud, att han skulle gå ut till honom: men Konungen blef wred öfwer detta sändebudet; och bar densamme mannen ut Konungens wrede, som hade burit in budet till honom. Men Swase bad icke deß mindre, att samma ärende andra gången skulle framföras, och sade sig wara den Finnen, hwilkens bostad låg der på andra sidan om berget, och som Konungen hade lofwat att besöka. Då gick Konungen ut, och jakade till att fara hem med honom; gick Konungen alltså öfwer berget till hans boning, efter somliga sina mäns tillstyrkande, fast några afrådde det. Der stod upp Snäfrid, Swases dotter, en öf-

wer

wermåttan dågelig qwinna, och skänkte för Konungen ett kärl fullt af mjöd: han tog det och tillika hennes hand; och genast war det likssom en brinnande eld blifwit tånd i hela hans kropp; och wille han då strax hafwa samlag med henne den samma natten. Men Swase sade, det skulle icke ske, der som han icke eljest blefwe twungen dertill, med mindre Konungen fäste henne till hustru och finge henne efter Lag. Konungen fäste då Snåfrid, fick henne till hustru, och älskade henne så ursinnigt, att han öfwergaf hela sitt Rikes styrelse, och allt hwad hans wärdighet fordrade. De hade fyra söner: Sigurd Rese, Halfdan Halegg, Gudröd Liome, och Ragnwald Rettilben. Sedan dödde Snåfrid; men hennes anlete förwandlades icke det ringaste, utan war hon lika röd, som när hon lefde. Konungen satt allt jemt öfwer henne, och tänkte att hon skulle blifwa lefwande igen. Så warade det i tre år, att Konungen sörjde hennes död; men folket i hela landet sörjde öfwer honom, som war förtrollad. För att häfwa denna förtrollning, kom till Konungen Thorleif den Wise, hwilken med förstånd afwände denna galenskapen, först med ett klokt tal, så sägande: Det är icke underligt, att du, Konung, hafwer i friskt minne en sådan dågelig och högbördig qwinna, och att du ärar henne på dun och kostlig wåfnad, såsom hon bad dig: men din heder, såsom ock hennes, är ändå mindre, än som bör wara, derföre, att hon ligger alltför länge uti samma kläder; och är mycket bättre att hon röres, och att kläderna under henne ombytas. Och strax, då hon blef rörd ur sängen, kom utaf hennes kropp en öfwermåttan elak stank: man skyndade

då

då att göra bål, och blef hon bränd. Dessförinnan blånade hennes kropp; och derutur wällde ormar, ödlor, grodor och paddor, och allahanda fula maskar. Hon föll så till aska; men konungen återkom till sin förra wishet, öfwergaf sin sorg, och styrde sedan sitt Rike. Han styrktes och gladdes af sina undersåtare, och undersåtarne af honom, men Riket af dem båda.

26. Cap.
Om Thiodolfer från Hwen.

Efter det Konung Harald hade rönt den Finska qwinnans swek, blef han så wred, att han dref ifrån sig sina och hennes söner, och wille ej mera se dem. Men Gudröd Liome for till Thiodolfer den Hwinwerske, som war hans foster ader, och bad honom fara med sig till Konungen; ty Thiodolfer war Konung Haralds käraste wän. Konungen war då på Upplanden. De drogo åstad; och som de kommo till Konungen sent om en afton, satte de sig wid dörren och gåfwo sig ej tillkänna. Konungen gick på golfwet, och såg på bänkarna, ty han höll då gästebud; och war mjödet redan tillblandadt. Då sjöng Konungen detta för sig sjelf:

Mycket äro mine kämpar,
De gamle, på mjödet begifne;
Och I nykomne, med gråa hären,
Hwi ären I så många?

Då swarade Thiodolfer:

Hugg wåra hufwuden
I swärdsleken fingo,

Med

Med den wise Guldgifwaren:
Ej woro wi då för många.

Thiodolfer tog då hatten af hufwudet; och igenkände Konungen honom då, och fägnade honom wäl. Då bad Thiodolfer, att Konungen skulle icke förakta sina söner; ty gerna hade de ett bättre och förnämare möderne, om du hade dem det utwalt. Konungen jakade dertill, och bad att han wille hafwa Gudröd hos sig, såsom han hade förr haft. Men Sigurd och Halfdan bad han fara till Ringerike, och Ragnwald till Hadeland. De gjorde som Konungen befallde; och blefwo alla käcka karlar och till idrotter wäl öfwade. Konung Harald satt den tiden stilla i sitt Rike, och war der god frid och ymnig årswärt.

27. Cap.

Torf-Einar Jarls uppkomst i Orknöarna.

Ragnwald Jarl på Möre fick spörja sin broder Sigurds frånfälle, och att Wikingar hade satt sig ned i länderna. Då sände han dit wästerut sin son Hallad: han tog Jarls namn innan han reste, och hade mycken här med sig. När han kom till Orknö, satte han sig ned der i landet. Men höst- winter- och wårtiderne drogo Wikingarne omkring öarna, plundrade på näs och landsuddar, och höggo strandhugg. Då ledsnade Hallad Jarl att sitta längre på öarna, öfwergaf derföre Jarlsdömet, tog Hauldsrätt (ett slags odalrätt), och for sedan till Norrige. Men när Ragnwald Jarl sporde detta, wardt han mycket mißnöjd med Hallads resa, och sade,

de, att hans söner måtte blifwa olika sina förfäder. Då swarade Einar: Jag har liten wålwilja af dig; och jag har föga kärlek att skiljas ifrån. Jag skall fara till Wästerdarna, om du will skaffa mig någon styrka; och då will jag lofwa dig, hwad som lår göra dig mycken fägnad, att jag aldrig skall komma åter till Norrige. Ragnwald Jarl swarade, att det behagade honom wäl, att han (Einar) aldrig komme igen; ty jag har litet hopp om, att dina fränder få någon åra af dig, efter som hela din moders slåkt år trålboren. Ragnwald gaf Einar ett långskepp, wål utrustadt. Einar seglade om hösten wäster öfwer hafwet; och som han kom till Orknö, då lågo der för honom Wikingar med twå skepp, Thorer Treskägg och Kalf Skurfwa. Einar slogs genast med dem, och segrade; men de föllo båda. Då blef detta sjunget:

Då Torf-Einar drap Skurfwa,
Gaf han Treskägg åt trollen.

Han blef derföre kallad Torf-Einar, att han lät skära torf, och hade den, i stället för wed, till att bränna; ty der war ingen skog på Orknöarna. Sedan blef Einar Jarl öfwer öarna, och war han en måktig man. Han hade mycket fult ansigte, och war enögd, men dock skarpsyntare, än någon annan.

23. Cap.

Konung Erik Emundsons Död.

Hertig Guttorm satt mest alltid i Tunsberg, och hade öfwerwälde allt omkring Wiken, når Konungen icke war tillstädes.

ståndes. Han hade ock landwärn der; ty Wikingar gjorde ofta infall. Men den tiden war ofrid i Götaland, så länge Konung Erik Emundson lefde. Han dödde, när Konung Harald hade warit tio år Konung öfwer Norrige.

29. Cap.
Hertig Guttorms Död.

Efter Erik war hans son Björn Konung i Swerige uti femtio år: han war fader åt Erik Segersäll, och åt Olof, Styrbjörns fader. Hertig Guttorm wardt sotdöd i Tunsberg. Då gaf Konung Harald sin son Guttorm hela det landskapet till att råda öfwer, och satte honom der till Höfding.

30. Cap.
Ragnwald Möre-Jarl blifwer Innebränd.

Då Konung Harald war syxatio år gammal, woro flere af hans söner nästan fullwäxta: de blefwo alla tidigt manbara; och då kom det derhän, att de woro illa tillfreds, för det Konungen icke gaf dem något land att råda öfwer, utan satte en Jarl uti hwart Fylke; och tyckte de, att Jarlarne woro af mycket ringare släkt, än de. Derföre hände det sig en wår, att Halfdan Halägg och Gudröd Liome drogo samman en stor hop folk, och kommo dermed, oförwarandes, på Ragnwald Möre-Jarl; de omhwärfde strax hans hus, och brände honom inne, med sextio män. Då tog Halfdan tre långskepp, och utrustade dem, seglade sedan wäster öfwer hafwet. Men Gudröd satte sig ned uti det

land,

land, fom Ragnwald Jarl hade förr haft. När Konung Harald spordc detta, drog han genast med mycken krigshär emot Gudröd; och såg Gudröd då ingen annan utwäg, än att gifwa sig i Konung Haralds wåld; och sände Konungen honom öster på Agder. Men Konung Harald satte Thorer (den Tigande), Ragnwald Jarls son, öfwer Möre, och gifte honom med sin dotter Alof, som kallades Årbot. Thorer Jarl den Tigande hade då så stort Rike, som hans fader Ragnwald Jarl hade haft.

31. Cap.
Halfdan Haläggs Död.

Halfdan Halägg kom wäster till Orknö, helt oförwarandes; och flydde då Einar Jarl genast från öarna; men han kom strax igen om hösten, och kom då, oförwarandes, på Halfdan. De råkade hwarannan, och der war icke långt slag, förrän Halfdan flydde; och war det sent om aftonen. Einar Jarl och hans folk lågo utan tält om natten. Och om morgonen, när det begynte dagas, sökte de omkring öarna efter dem, som hade flytt; och blefwo de dräpne, hwar de funnos. Då sade Einar Jarl: icke wet jag, om det är menniska eller fogel, som jag ser ute på Rinansö: det häfwer sig stundom upp, och stundom lägger det sig neder. Sedan foro de dit, funno der Halfdan Halägg, och togo honom fast. Om aftonen, förrän de stridde, sjöng Einar denna wisan:

Ej ser jag ur Rolfs händer
Eller ur Rollaugs flyga
Spjut till fienders flock:

Och

Oß höfwes min Fader att hämna.
Men i afton, då wi kämpa,
Thorer Jarl på Möre,
Wid de flödande drickskärl,
Tigande sitter.

Då gick Einar Jarl till Halfdan, och skar örn på hans rygg, på sådant sätt, att han stack ett swärd in i lifwet wid ryggen, afskar alla refbenen ända ned till länderna, och drog hans lunga der ut: detta blef Halfdans död. Då qwad Einar:

Ragnwalds död hafwer jag,
För min fjerdedel, hämnat:
Nu är folkstödet fallet:
Så Nornorna wille.
Gören hög, I hurtige swenner,
Ty segren wi fingo:
Hård skatt åt den högbente
Will jag gifwa, af stenar.

Sedan tog Einar Jarl wäldet öfwer Orknöarna, som han förut hade haft; men när deßa tidningar spordes i Norrige, blefwo Halfdans bröder ganska illa tillfreds, och sade det wäl förtjena att hämnas; hwaruti ock många andra med dem instämde; men när Einar Jarl det sporde, qwad han:

Efter mitt lif girigt trakta
Många män, för skälig orsak,
Från flera land de komma;
Ej ringa börd de hafwa.

Dock

Dock weta de icke,
Förrän de mig hafwa fällt,
Hwars lott det må wara,
Under örnens klor att ligga.

32. Cap.
Konung Haralds och Einar Jarls Förlikning.

Konung Harald gjorde uppbåd till krigståg, samlade en stor här, och seglade dermed wäster till Orknö. När Einar Jarl sporde, att Konungen war kommen östan öfwer hafwet, drog han öfwer till Näset. Då qwad han denna wisa:

För ett får warder saker
Mången man med fagert skägg,
Men jag, för honom, som på öarne föll,
Unga sonen af den wåldige Konung.
Fara mig förkunnas
Från den hugstore Hjelten:
Skåra i Haralds sköld jag huggit;
Ändå fruktar jag icke.

Då foro män och sändebud emellan Konungen och Jarlen, och kom det så widt, att det blef satt ett möte dem emellan: och som de sjelfwe då träffades, lade Jarlen allt under Konungens egen dom. Konung Harald dömde Einar Jarl, tillika med alla Orknöarnas inbyggare, att gälda sextio marker guld. Bönderna tyckte denna utgift wara alltför swår. Då tillböd Jarlen dem att ensam betala; men deremot skulle han bekomma till egendom allt Odalgods der på

öarna;

barna; hwartill Bönderna jakade, mest för den orsaken, att de fattige hade obetydlig jord; men de rike tänkte sig kunna inlösa sitt Odalgods igen, när de wille. Jarlen betalte hela summan till Konungen: och drog Konung Harald öster hem igen, om hösten. Det warade länge sedan uti Orkndarne, att Jarlarna ägde allt Odalgods, ända till deß Sigurd Lodwißon gaf Bönderna deras Odalgods igen.

33. Cap.

Guttorms och Halfdan Hwites, Konung Haralds Söners Fall.

Guttorm, Konung Haralds son, hade Landwärn för Wiken. Han seglade en gång med sina härskepp utomskärs; men då han låg i en gren af Göt-elfwen, kom Sölfwe Klofwe och började genast slag med honom: der föll Guttorm. Halfdan Swarte och Halfdan Hwite woro ute i krigståg och härjade kring Östersjön. De höllo ett hårdt slag i Estland: der föll Halfdan Hwite.

34. Cap.

Konung Eriks Giftermål.

Erik, Konung Haralds son, uppfostrades hos Thorer Herse, Roalds son, i Fjorden. Konung Harald älskade och wärderade honom mest af alla sina söner. När Erik war tolf år gammal, gaf Konung Harald honom fem långskepp; och drog han derpå ut i härnad, först i Östersjön, och sedan söder i Danmark, och i Frisland och Saxland, och war borta

på

på denna färd uti fyra år. Sedan seglade han wäster öfwer hafwet, och härjade på Skottland, Bretland, Irland och Walland, uti andra fyra år. Derefter for han norr uttill Finmarken, och ända till Biarmaland: der höll han ett skarpt slag, och bekom segren. Då han kom igen till Finmarken, funno hans män uti en koja, en qwinna, hwilkens like i dägelighet de aldrig förr hade sett; hon nämnde sig för dem Gunhild, och sade, att hennes fader hette Ötzor Tote, och bodde på Halogaland. Jag hafwer här warit, säger hon, för att lära konster hos de twå Finnar, som här äro de klokaste i Finmarken: men nu äro de farna på jagt. Deßa wilja begge hafwa mig till hustru. De äro så kloke, att de kunna wädra spår, likasom hundar, både på frusen och ofrusen mark. Och så wäl kunna de löpa på skidor, att ingen kan undfly dem, hwarken menniskor eller djur; och hwad de skjuta efter, råka de: med sådana konster hafwa de öfwerrumplat alla menniskor, som här hafwa kommit i negden, och om de blifwa wrede, då wändes jorden om för deras syn; och der som något lefwande kommer för deras ögon, faller det genast dödt neder till jorden. Nu mågen I ingalunda möta dem: utan jag will gömma eder här i kojan, och skolen I då fresta, om wi kunna dräpa dem. Dertill samtyckte de. Sedan gömde hon dem. Hon tog en linsäck; och tyckte de, att der war aska uti; hon tog deri med handen, och strödde så rundt omkring kojan, både innan och utantill. Litet derefter kommo Finnarna hem, och frågade hwilken der hade kommit? Hon sade, att ingen hade kommit. Finnarna tyckte det underligt, eftersom de hade

de

de wädrat menniskospår ända intill kojan, men sedan funno de intet. Derefter tände de upp eld, och tillredde mat. Och när de woro mätte, bäddade Gunhild sin säng. Men tre nätter tillförene hade så tillgått, att Gunhild hade sofwit, och då hade Finnarna hållit wakt hwar öfwer annan; ty de woro båda swartsjuka. Då sade hon till dem: Kommen nu hit, och liggen hos mig, en på hwardera sidan. De blefwo glade, och giorde så. Hon höll sina händer om hwarderas hals: de somnade strart, men hon wäckte dem; och åter somnade de hastigt och så starkt, att hon kunde näppeligen wäcka dem. Å nyo insomnade de; och kunde hon då på intet sätt wäcka dem. Hon reste upp dem; men de sofwo ändå. Hon tog nu twå stora skålskinn, drog dem öfwer deras hufwud, och bandt dem hårdt till, nedanföre armarna. Sedan winkade hon åt Konungens män, hwilka strart lupo fram, buro wapen på Finnarna och slogo dem ihjäl; de drogo dem sedan ut ur kojan. Natten derefter blef så starkt Thordön, att de kunde ingenstädes komma. Men morgonen derpå foro de till skeppen, och hade Gunhild med sig, och förde henne till Erik. Sedan seglade Erik och hans män söder ut till Halogaland; då stämde han Ötzur Tote till sig; och sade Erik, att han wille hafwa hans dotter till hustru, hwartill Ötzur jakade. Då tog Erik Gunhild till hustru, och hade henne med sig söder i landet.

35. Cap.

35. Cap.
Konung Harald delar Riket emellan sina Söner.

När Konung Harald war femtio år gammal, woro många af hans söner nog till åren komne, och somliga redan döde. Flere af dem blefwo då upproriske inom landet; och woro de åfwen sielfwe inbördes oense. De fördrefwo Konungens Jarlar från deras lån och egendomar; och somliga slogo de ihjäl. Konung Harald stämde då allmänt Ting söder i landet, och befallde alla Uppländningar att komma dit. Då gaf han alla sina söner Konunganamn, och satte det i Lagen, att hwar och en af hans manlige åttlingar skulle taga Konungadöme efter sin fader, men Jarladöme den, som war på qwinnosidan af hans ätt kommen. Han skiftade landet mellan dem: Wingulmark, Römerike, Westfolden och Thelemarken gaf han Olof, Björn, Sigtrygg, Frode och Thorgils; Hedmarken och Gudbrandsdalen gaf han Dag, Ring och Ragnar; Snäfrids söner gaf han Ringerike, Hadeland, Thotn och det som dit lyder. Guttorm hade han gifwit styrelsen öfwer landet från Elfwen till Swinesund, och Ranerike. Han hade satt honom till Landwärn öster wid Landsändarna, som förr är skrifwit. Konung Harald sielf wistades oftast midt i landet. Rörek och Gudröd woro alltjemnt hos Konungen i hans Hof, och hade stora förläningar på Hördaland och Sögne. Konung Erik war hos sin fader Konung Harald; honom höll han mest utaf ibland alla sina söner, och satte mesta wärdet på honom. Honom gaf han Halogaland, Nordmöre och Romsdalen. Trondhem norr ut gaf han Halfdan

Hwite,

Hwite, Halfdan Swarte och Sigröd att råda öfwer. Han gaf sina söner halfparten emot sig, af alla inkomster, uti förbemälte landskaper, och lade det till, att de skulle sitta i högsätet en trappa högre, än Jarlarna, men en trappa lägre, än han sjelf. Det högsäte, som han satt uti, ärnade hwar och en af Konungens söner åt sig sjelf, efter hans död: men han ärnade det åt Erik; och Tränderna ärnade det åt Halfdan Swarte; men Wikboarna och Uppländningarna önskade helst, att de skulle få Riket, som öfwer dem woro satte. Häraf blef en stor oenighet emellan bröderna på nytt. Men efter som de tyckte, att de hade alltför litet Rike, drogo de uti härnad; såsom förr är sagdt, att Guttorm blef slagen uti Göt-elfwen af Sölwe Klofwe. Derefter tog Olof det Rike, som han hade haft. Halfdan Hwite blef slagen i Estland. Halfdan Halägg föll i Orknö. Konung Harald gaf Frode och Thorgils härskepp; och foro de i Wästerwiking, och härjade på Skottland, Bretland och Irland. De woro de förste Nordmän, som intogo Dublin. Det säges, att Frode blef der förgifwen uti dryck. Men Thorgils war en lång tid Konung öfwer Dublin, och blef swiken och ihjälslagen af Irländarne.

36. Cap.
Ragnwald Rettilbens Död.

Erik Blodör tänkte att blifwa Öfwer-Konung öfwer alla sina bröder: så wille ock Konung Harald hafwa det; och woro de begge, fader och son, länge tillsamman. Ragnwald

Rettil-

Rettilben rådde öfwer Hadeland: han lärde trolldomskonster, och blef seidman. Men Konung Harald kunde aldrig lida seidmän. På Hordaland war en trollkarl, som het Witger: Konungen sände honom bud, och befallde, att han skulle afstå med sitt trolleri. Men Witger swarade, och qwad denna wisa:

Ej är att mißtycka,
Det wi trolla (seida),
Tiggares barn
Och käringars;
Då seidkonst öfwar
Ragnwald Rettilben,
Haralds förnäme son,
På Hadalandet.

När Konung Harald hörde detta berättas, då for Erik Blodöx, efter hans råd, till Upplanden, och kom på Hadeland; der brände han inne sin broder Ragnwald, tillika med åttatio seidmän; och blef den gerningen mycket berömd.

37. Cap.
Gudröd Haralds-sons Öde.

Gudröd Liome war om wintren hos Thiodolfer i Hwen, sin fosterfader, för gammal bekantskap skull. Han hade en skuta wäl utrustad, och wille resa norr till Halogaland. Då kom mycket starkt stormwäder: men Gudröd war angelägen att fortsätta sin resa, och illa tillfreds deröfwer, att det dröjde. Då qwad Thiodolfer:

Förr skall du ej fara, Gudröd,
Sin hafwets wågor stillas;

Nu

Nu grymma böljan stenar
Kring swallande sjön kastar.
Widtfrägdade, du skall bida
Här, tills lugnet kommer;
Hos oß wänta winden den goda:
Nu sköljer bränningen Jadre.

Gudröd for ändå sin kos, icke aktande hwad Thiodolfe sade. Och som de kommo utanföre Jader, då sjönk skeppet under dem, och drunknade de der alla.

38. Cap:
Björn Köpmans Fall.

Björn, Konung Haralds son, rådde då öfwer Wästfolden, och uppehöll sig oftast i Tunsberg, men for sällan härnad. Många köpmansskepp gingo till Tunsberg, så wäl från Wiken, som nordan ifrån landet, och sunnan ifrån Danmark och Saxland. Konung Björn hade ock handelsskepp, som foro till andra länder, och förwärfwade sig således dyrbara saker, och andra nyttiga ting, som han behöfde: derföre kallade hans bröder honom Farman eller Köpman. Björn war en wis och saktmodig man, och tycktes wara tjenlig till Höfding. Han fick en god hustru, den han ock wäl wärd war; med henne aflade han en son, wid namn Gudröd. Erik Blodöx kom ur Östersjön med härskepp och mycket krigsfolk: han begärde af sin broder Björn, att få taga emot de skatter och utskylder, som Konung Harald borde hafwa af Wästfolden. Men tillförene hade Björn sjelf alltid lef-

were,

wererat Konungen sina skatter, eller sändt män med dem; så wille hån åfwen nu göra, och icke gifwa dem ifrån sig. Men Erik tyckte deremot, att han behöfde kost, tält och dryck. Bröderna trätte härom med kämpaord; och fick Erik likwäl icke det han begärde, utan for bort från gården. Björn for ock bort om qwällen, och upp till sin gård Sjöhem. Erik wände tillbaka, och for om natten upp till Sjöhem efter Björn: han kom dit, när Björn och hans män suto och drucko. Erik kringhwärfde huset: men Björn och hans män gingo ut och slogos. Der föll Björn och många med honom. Erik tog der mycket byte, och for dermed norr i landet. Detta werk togo Wikboarne ganska illa, och blef Erik derföre af dem mycket hatad. Det talet gick, att Konung Olof nog skulle hämna Björns död, der honom gåfwes tillfälle dertill. Konung Björn ligger i Farmans hög på Sjöhem.

39. Cap.
Konungarnas Förlikning.

Om wintren efter, for Konung Erik norr på Möre, och gästade i Sölwa, innanför Agdanäs. Och som Halfdan Swarte det sporde, for han dit med en här, och omhwärfde husen. Erik sof uti en särskild stuga, och undkom till skogen med fem män. Men Halfdan och hans män uppbrände gården, och allt folk, som der inne war. Erik drog till Konung Harald med dessa tidningar. Konung Harald blef deröfwer storliga wred, samlade krigshär och drog emot Trondhemsboarna. Och som Halfdan Swarte det spörjer, bjuder

han

han ut folk och skepp, fick stor krigshär, och lade ut till Stad, innanför Thorsberg. Konung Harald låg då med sin här ute wid Reinslätten; foro då män emellan dem. En förnäm man het Guttorm Sindre; han war då med Halfdan Swartes krigsfolk, men förr hade han warit hos Konung Harald; och war han begges käraste wän. Guttorm war en god skald; han hade gjort qwäde både om Konung Harald och Konung Halfdan; de hade budit honom lön, men han wille intet taga, utan bad, att de skulle en gång bewilja honom en bön; och det hade de båda lofwat. Han for då till Konung Harald, och sökte att förlika dem; ställande till dem båda den bön, att de skulle sämjas. Konungarna hade hans ord i så mycken wördnad, att efter hans bön förliktes de. Många andra förnäma män framförde detta ärendet med honom; och war det uti förlikningen, att Halfdan skulle behålla hela det Rike, som han hade haft tillförene; skulle ock icke widare wisa sig fiendtlig emot sin broder Erik. Efter denna saga, gjorde Jorund Skaldmö ett qwäde, kalladt Sändebit:

Jag hör Harald har fått spörja
Halfdans bragd den djerfwa.
Sjökämpen den Swarte
Reta tycks den Hårfagre.

40. Cap.

Håkan den Godes Födelse.

Håkan Griotgardsson Lade-Jarl, rådde öfwer hela Trondhem, när Konung Harald war annorstädes i landet, och

och war Håkan, bland alla i Trondlagen, högst aktad af Konungen. Efter Håkan Jarls fall, tog hans son Sigurd Riket, wardt Jarl i Trondhem, och bodde på Lader: hos honom uppföddes Halfdan Swarte och Sigurd, Konung Haralds söner; men förut woro de under hans faders, Håkan Jarls uppfostran. Konung Haralds söner och Sigurd woro nästan jemnåriga. Sigurd Jarl fick Bergliot, Torer Jarl den Tigandes dotter, till hustru: hennes moder war Alof Årbot, Harald Hårfagers dotter. Sigurd Jarl war en myc- ket wis man. När Konung Harald begynte blifwa gammal, wistades han som oftast på sina stora gårdar, dem han ägde på Hordaland, nemligen på Alrekstad eller Sjöhem, på Fitiar eller Utsten, eller på Ögwaldsnäs i Körmt. Då Konung Harald war inemot sjuttio år gammal, aflade han en son, med en qwinna, benämd Tora Morsterstång: hennes slåkt bodde på ön Morster, och ägde hon goda fränder, och war i skyldskap med Hörda-Kare. Hon war en stor och ganska dägelig qwinna; och war hon kallad Konungens Ambat (trälinna). Då woro många Konungen undergifna, fastän de woro högt åttborne, både män och qwinnor. Det war sedwana med förnäme mäns barn, att hederliga män utwaldes att ösa watten på dem och gifwa dem namn. Och när den tiden kom, att Tora skulle föda barn, då wille hon resa till Konung Harald: han war då norr på Sjöhem, men hon war i Morster. Hon for då norr ut, på Sigurd Jarls skepp. De lade om natten till landet: der födde Tora barn, på hällen wid brygg-ändan; det war swenbarn, och öste Sigurd Jarl watten på det, och kallade det

Håkan,

Håkan, efter sin fader Håkan Lade-Jarl. Denna pilten wärte snart upp, blef däglig, stor och mycket lik sin fader. Konung Harald lät honom blifwa hos sin moder; och woro de på Konungens gårdar, medan swennen war ung.

41. Cap.

Konung Adalstens Sändebud.

Adalsten het en Konung i England, som på nyligen hade tagit Konungadömet: han war kallad den Segersälle och den Trofaste. Han sände män till Norrige, till Konung Harald, med det ärende, att en af sändemännen gick fram till Konungen, och räckte honom ett swärd, förgyldt både om fästet och handkaflen; så war ock allt tillbehör med guld och silfwer beprydt, och besatt med dyrbara ädla stenar. Sändemannen höll fästet åt Konungen och sade: Här är ett swärd, som Konung Adalsten sände dig och bad att du skulle emottaga. Konungen tog om handfästet; då sade sändemannen: nu tog du emot swärdet, som wår Konung wille; och skall du nu wara hans undersåte, efter du tog emot hans swärd. Konung Harald förstod nu, att detta war gjordt honom till spott; och han wille ingen mans undersåte blifwa; men dock mindes han hwad hans plägsed war, att alltid, när en hastig ifwer eller wrede kom på honom, stillade han sig först och lät så wreden förswinna: sedan öfwerwägade han saken, utan hetta. Så gjorde han ock nu, och rådgjorde härom med sina männer. De funno allesamman rådligast, för det första, att låta sändemännen draga hem igen, oskadde.

42. Cap.

42. Cap.
Hauks Resa till England.

Sommaren derefter, sände Konung Harald ett skepp wäster till England, till Konung Adalsten, och satte till styrman derå Hauk Habrok. Han war en stor kämpe och Konungen mycket kär. Till honom lemnade Konungen sin son Håkan. Hauk for då wäster till England, och fann Konung Adalsten i London: och war der då ett samqwäm och präktigt gästebud. Hauk sade sina män, när de kommo till Konungens sal, huruledes de skulle skicka sig wid ingången, att den skulle senast gå ut, som först ginge in, och att de skulle alla stå lika långt fram för bordet. De skulle ock hwar och en hafwa sitt swärd på wänstra sidan, och fästa så kappan öfwer sig, att swärdet icke syntes. Sedan gingo de in i salen, och woro trettio män: Hauk gick inför Konungen, och helsade honom. Konungen bad honom wara wälkommen. Då tog Hauk pilten Håkan, och satte honom i Konung Adalstens knä: Konungen såg på pilten, och frågade Hauk, hwi han så gjorde? Hauk swarade: Konung Harald bad du wille uppfostra hans trälinnas barn. Konungen wardt mycket wred, och grep till ett swärd, som låg hos honom, ryckande det ut, likasom han wille dräpa pilten. Du hafwer nu redan knäsatt honom, sade Hauk, och må du nu mörda honom, om du will; men icke lärer du dermed utöda alla Konung Haralds söner. Sedan gick Hauk ut och alla hans män, foro sin wäg till skeppet, och seglade ut på hafwet, när de blefwo färdiga; och kommo de

till Norrige igen, och funno Konung Harald; och likade honom detta wäl. Ty det säges, att den är ringare, som en annans barn uppföder. Af sådan Konungarnas handling fanns det, att hwardera wille wara förmer än den andra; dock wardt icke derföre någon oenighet dem emellan, om deras wärdighet; utan hwardera blef Öfwerkonung i sitt Rike, till sin död.

43. Cap.
Håkan Adalstens Fostre döpes.

Konung Adalsten lät döpa Håkan, och lära honom den rätta Tron, samt goda seder och alla slags idrotter. Konung Adalsten hade honom mycket mera kär, än någon af sina fränder; och deßutom höll hwar menniska mycket af honom, som honom kände. Han blef sedan kallad Adalstens Fostre. Han war en förträfflig man i alla idrotter, samt större, starkare och dågligare, än någon annan man. Han war wis, wältalig, och en god Christen: Konung Adalsten gaf Håkan ett swärd, hwilkets fäste och handkafle war af guld, men klingan war ändå bättre. Med detta swärd klöf Håkan en qwarnsten allt intill ögat; det blef sedan kalladt Qwarnbiter. Detta swärd hafwer warit det bästa, som kommit till Norrige: det ägde Håkan till sin dödsdag.

44. Cap.
Erik föres till Konungasätet.

När Konung Harald war åttatio år gammal, blef han så tung, att han tycktes icke mer kunna resa öfwer landet, eller

eller förrätta sina Kungsgörомål. Då ledde han sin son Erik till högsätet, och gaf honom wåld öfwer allt landet. Men när de andra Konung Haralds söner det hörde, satte Halfdan Swarte sig uti Kungshögsätet, och tog till att råda öfwer hela Trondhem, med alla Trondhemsboarnas samtycke. När Björn Köpman blef slagen, tillträdde hans broder Olof styrelsen öfwer Wästfolden, och tog Gudröd, Björns son, till sig, att uppfostras. Olofs son het Tryggwe, och blefwo de fosterbröder, han och Gudröd: de woro nästan jemnåriga, och begge wål artade att blifwa med tiden duglige karlar. Tryggwe war mycket större och starkare, än någon annan. Som nu Wikboarna sporde, att Hörderna hade tagit Erik till Öfwerkonung, då togo de Olof till Öfwerkonung uti Wiken, och behöll han sedan det Riket: detta förtröt Erik högeligen. Twå år derefter, wardt Konung Halfdan Swarte bråddöd uti ett gästebud i Trondhem: och gick det ryktet ibland folket, att Gunhild Kungamoder skulle hafwa köpt en trollqwinna, att gifwa honom banedryck. Derefter togo Trondhemsboarna Sigröd till Konung.

45. Cap.

Konung Haralds Död.

Konung Harald lefde tre år, sedan han hade gifwit Erik Enwåldsdömet öfwer Riket: han wistades då på Rogaland eller Hördaland, på sina stora gårdar, som han ägde. Erik och Gunhild hade en son, som Konung Harald öste watten på och gaf sitt namn, sägande, att denne skulle

wara

wara Konung efter sin fader Erik. Konung Harald gifte de fleste af sina döttrar inomlands med sina Jarlar; och äro derifrån stora släkter komne. Konung Harald blef sotdöd på Rogaland, och är högsatt på Höga wid Karmsund. I Högasund står nu en kyrka, hwarest, wid sielfwa kyrkogården i nordwäst, är Konung Harald Hårfagers hög, men wästan för kyrkan ligger Konung Haralds grafsten, som låg öfwer hans lägerställe på högen; och är stenen half-fjortonde fot lång, och nära twå alnar bred. Midt uti högen war Konung Haralds lägerställe: der war satt en sten wid hufwudet, och en annan wid fötterna, och grafstenen lagd der ofwanpå; men på begge sidor woro lagde små stenar. Deßa stenar, som woro i högen, och nu äro omtalade, stå ännu der i kyrkogården. Så säga kunnige män, att Konung Harald Hårfager hafwer warit den dägeligaste man; han war större och starkare, än någon annan, mycket gifmild och högt afhållen af sina män. Han war en stor stridsman i sina unga dagar: och derpå tyder man nu, att det stora trädet, som syntes hans moder i drömmen, innan han föddes, war på nedersta delen rödt, som blod; men att stammen war fager och grön, skulle beteckna hans Rikes blomma; och att trädet ofwantill war hwitt, gaf tillkänna, att han skulle få hög ålder och grå hår. Trädets qwistar och grenar bemärkte hans efterkommande, som öfwer hela landet utspriddes; och af hans ätt hafwa alltid sedan warit Konungar i Norrige.

46. Cap.

46. Cap.
Olofs och Sigröds Fall.

Nästa året efter Konung Haralds död, upptog Konung Erik alla de utskylder, som Konungen tillhörde midt uti landet; men Olof uppbar dem öster i Wiken; och deras broder Olof tog utlagorna öfwerallt i Trondhemsbygden. Konung Erik förtörnades storligen deröfwer; och gick så talet, att han ärnade med styrka draga emot sina bröder, och försöka, om han kunde få enwåldsstyrelsen öfwer hela landet, som hans fader hade honom gifwit. Men som Olof och Sigröd spörja detta, fara sändemän dem emellan; dernäst stämde de möte, och for Sigröd, om wåren, öster till Wiken, och fann der sin broder, Konung Olof i Tunsberg, der de sedan dröjde en tid. Den samma wåren utböd Konung Erik en stor krigshär och skeppsflotta, hållande dermed öster till Wiken: Konung Erik fick en så flygande wind, att han seglade dag och natt, och gick intet rykte för honom. Och som han kom till Tunsberg, gingo Olof och Sigröd öster ur byn, med sitt krigsfolk, upp på en hög backe, och uppråttade der sin slaktordning. Erik hade mycket mera folk; och fick han segren. Men Olof och Sigröd föllo der båda; och står begges deras hög der på backen, som de lågo fallna. Konung Erik for omkring Wiken, lade den under sig, och dwaldes der länge om sommaren. Tryggwe och Gudröd flydde båda till Uppland. Konung Erik war en stor man, dägelig, stark och wäl tilltagsen, samt en wäldig krigsman och segersäll. Han war mycket ifrig till sinnes, oblid, grym och

fåtalig.

fåtalig. Hans hustru Gunhild war öfwermåttan fager, wis och klok uti många saker, gladlynt, men spitsfundig och mycket grym. Eriks och Gunhilds barn woro desse: Gamle war den äldste; sedan Guttorm, Harald, Ragnfrode, Ragnhild, Erling, Gudröd och Sigurd Slefwa. Alla Konung Eriks barn hade ett skönt och ädelt utseende.

Håkan

Håkan den Godes Saga.

1. Cap.

Håkan tages till Konung.

Håkan Adalstens Fostre war i England, när han sporde sin faders, Konung Haralds död; och gjorde han sig då strart resfärdig. Konung Adalsten lemnade honom krigsfolk och en god skeppsflotta, och tillagade hans resa på det herrligaste: han kom om hösten till Norrige. Då sporde han sina bröders fall, och äfwen, att Konung Erik war i Wiken; seglade då Håkan norr till Trondhem, och for att träffa Sigurd Lade-Jarl, som war den wisaste man uti hela Norrige; blef Håkan der mycket wäl undfägnad, och gjorde de ett förbund sins emellan. Håkan lofwade honom stort Rike, om han blefwe Konung. Sedan läto de stämma allmänt Ting; och på Tinget talade Sigurd Jarl på Håkans wägnar, bjudande Bönderna honom till Konung. Derefter stod Håkan sjelf upp och talade. Då sade twå och twå sig emellan, att der wore kommen Konung Harald Hårfager igen, och blefwen ung andra gången. Håkan begynte så sitt tal, att han bad Bönderna emottaga honom, gifwa honom Konungs namn, och derjemte göra honom hjelp och bistånd att behålla Konungadömet. Men deremot

emot lofwade han dem, att göra alla Bönder Odalborna, och gifwa dem åter odalrätten till den jord, som de bebodde. Detta anbud behagade Bönderna så wäl, att hela Bondehopen ropade med höga ljud, att de wille taga honom till Konung; blef det ock derwid, att Tronderna togo Håkan till Konung öfwer hela landet; och war han då femton år gammal. Sedan tog Håkan sig Hoffolk, och reste öfwer landet. De tidningar spordes till Upplanden, att Tronderne hade tagit sig en Konung, hwilken uti all ting wore sådan, som Harald Hårfager war, förutan det, att Harald hade gjort allt folk i landet till trålar, men denne Håkan wille hwar man wäl, och tillböd sig att gifwa Bönderna igen deras Odalgods, som Konung Harald hade ifrån dem tagit. Wid deßa tidningar blefwo alla glada och berättade dem hwar för annan; flögo de då som en ljungeld, allt öster till landsändan. Många Bönder foro af Upplanden, för att träffa Konung Håkan; somliga sände män, somliga gjorde ordsändningar till honom med wißa tecken; men alla till den ändan, att de wille blifwa hans män, hwilket Konungen tacksamligen emottog.

2. Cap.

Om Konung Håkans Resa öfwer Landet.

Straxt när wintren begyntes, for Konung Håkan till Upplanden, stämde der Ting; och kom då allt folk till honom, som på något sätt kunde komma; blef han då tagen till Konung på alla Tingen. Sedan for han öster till Wiken; der kommo till honom hans brodersöner Tryggwe och Gudröd,

rõd, med många andra, som berättade den oförrätt, Konung Erik, hans broder, hade dem tillskyndat. Hatet emot Erik tilltog i samma mån mer, som allt folk mera älskade Håkan och nu hade större dristighet att tala hwad de tänkte. Konung Håkan gaf Tryggwe och Gudröd Konunganamn, och det Rike, som Konung Harald hade gifwit deras fäder. Tryggwe gaf han Ranrike och Wingulmark, och Gudröd Wästfolden. Men efter de woro unge och oförfarne, satte han ansedda och förståndiga män till att styra landet med dem; och gaf han dem landet med samma wilkor, som förr hade warit, att de skulle hafwa halfparten emot honom af alla skatter och inkomster. Straxt om wåren, for Konung Håkan norr till Trondhem, den öfra wägen genom Uppland.

3. Cap.

Konung Eriks färd ur Landet.

Mot wåren drog Konung Håkan en stor här samman i Trondhem, och redde till sina skepp. Wikboarna hade ock en stor här ute, och ärnade sig mot Håkan. Konung Erik böd ock upp folk midt i landet; men han fick ej många, som honom wille följa, ty många af landets Höfdingar öfwergåfwo honom, och foro till Håkan. Men när han såg intet råd att stå emot Håkans här, seglade han wäster öfwer hafwet, med det krigsfolk, som honom wille följa. Han seglade först till Orknö, och förde dådan med sig en stor hop krigsfolk. Sedan seglade han söder till England, och härjade uti Skottland, hwar han kom i land; han härjade ock alle-

leſtä.

lestådes norr i England. Då sände Adalsten, Englands Konung, bud till Erik, tillböd honom att taga af sig ett landskap uti England till förläning, och sade, att hans fader, Konung Harald, hade warit Konung Adalstens synnerlige wän, och att han nu wille wisa det på hans son; foro då män emellan deße Konungar, och förliktes de så, med inbördes löften, att Konung Erik tog Nordimbraland uti förläning af Konung Adalsten: och skulle han wärja samma landskap för de Danske och andra Wikingar. Konung Erik skulle ock låta döpa sig, tillika med sin hustru och deras barn, samt allt det krigsfolk, som honom hade följt dit; detta wilkor antog Konung Erik: blef han alltså döpt, och tog den rätta Tron. Nordimbraland säges wara femtedelen af England. Erik hade sin bostad uti Jorwik, der man säger att Lodbroks söner hade förr bott. Nordimbraland war mest befolkadt af Nordmän. Sedan Lodbroks söner hade intagit landet, men förlorat sitt wälde deröfwer, härjade Danskar och Nordmän der ofta. Många orter uti detta land äro namngifne på Norräna tungomålet, såsom Grimsby, Höksfliot, och flera andra.

4. Cap.
Konung Eriks Död.

Konung Erik hade mycket folk hos sig och underhöll många Nordmän, som östanifrån hade farit med honom; och kommo äfwen sedan många hans wänner från Norrige till honom. Men efter han hade litet landskap, for han alltid uti härnad om sommaren: han härjade uti Skottland och

Söder-

Söderöarne, Irland och Bretland, och förwärfwade sig således rikedomar. Konung Adalsten blef sotdöd, när han hade warit Konung uti fjorton år, åtta weckor och tre dagar. Sedan blef hans broder Jatmund Konung uti England; han tyckte ej mycket om Nordmännerna, ej heller war Konung Erik i wänskap med honom, utan gick det talet ut ifrån Konung Jatmund, att han wille sätta en annan Höfdinge öfwer Nordimbraland. Och som Konung Erik det fick höra, begaf han sig på Wikingsfärd westerut, och tog ifrån Orkneöarne med sig Jarlarne Arnkell och Erland, Torf-Einars söner. Derefter seglade han till Söderöarne, och woro der många Wikingar och Härkonungar, som gåfwo sig i följe med Konung Erik; höll han då med hela krigshären först till Irland, och hade dädan med sig så mycket krigsfolk, som han kunde få; sedan drog han till Bretland och härjade der. Efter detta, seglade han söder under England, och gick der lika så fram, som annorstädes; men allt folk flydde undan, der han for fram. Och emedan Konung Erik war en stark och oförskräckt man, och hade en stor krigshär, förtröstade han så wäl på sin makt, att han gick långt upp på landet med sitt härjande, och förföljde dem, som flydde. Olof het en Konung, hwilken Konung Jatmund hade satt till Landwärn derstädes; han drog en mycket stor krigsmakt tillsamman, och for dermed emot Konung Erik; blef der ett skarpt slag, och föllo många af de Engelske; men så snart en föll, kommo tre ofwan ifrån landet i hans ställe. Och efter middagen wände sig nederlaget på Nordmännernes sida, och föll der mycket folk. Samma dag om aftonen, föll Konung Erik,

rik, och fem Konungar med honom, ibland hwilka deße åro nåmnde: Guttorm och hans twå söner Jfwar och Harek. Der föllo ock Sigurd och Ragnwald; der föllo Arnkell och Erland, Torf-Einars söner. Der wardt ett stort mansfall bland Nordmännerne; men de, som kommo undan, foro till Nordimbraland, och sade Gunhild och hennes söner deßa tidningar.

5. Cap.
Gunhilds Söners Resa.

När nu Gunhild och hennes söner fingo weta, att Konung Erik wer fallen, och att han hade deßförinnan härjat Engelska Konungens land, då förstodo de, att de icke långe skulle der få njuta frid: derföre gjorde de sig strart resefärdiga bort från Nordimbraland, och hade med sig alla de skepp, som Konung Erik hade haft, och så mycket folk, som dem wille följa. De hade ock med sig stora egodelar, som de hade sammandragit af skatter uti Engeland; men en del hade de fått i härnad. De seglade med sitt krigsfolk först norr till Orknöarne, och bosatte sig der för någon tid. Då war Torfider Hießeklyfware, Torf-Einars son, der Jarl. Eriks söner lade då under sig Orknöarna och Hjaltland, togo skatter deraf, och suto der om wintren; men om sommaren foro de i Wikingsfärd åt wester, och härjade uti Skottland och Irland. Derom talar Glummer Geirason:

Lyckligen ankom
Till Skånska skeppet
Den kloke Sjökonungen,
Då han ung drog i härnad.

Seger

Seger wann herrskaren,
Den råttwise, i Skottland;
Hopar af swårdfallne mån
Han sånde till Oden.

Folkets mån drog swårdet,
Till korparnes gammän;
Och Irlåndska hårskaror
Drefwos på flykten;
Fårgades då i mannablod
Det skarpa stålet,
När lånderngs herre
Wann seger i södern.

6. Cap.
Slaget på Jutland.

Konung Håkan Adalstens Fostre lade under sig hela Norrige, sedan hans broder Erik hade flytt bort. Den första wintren reste Konung Håkan wester i landet, sedan norr till Trondhem, och bosatte sig der. Men för den orsaken skull, att han tyckte sig icke wara såker, i fall Konung Erik kom westanifrån öfwer hafwet, med sin krigshår, satt Konung Håkan med sitt folk midt uti landet, i Fiordefylket, eller uti Sögne, på Hördaland eller på Rogaland. Konung Håkan satte Sigurd Lade-Jarl öfwer hela Trondhemsbygden, hwilken han förr, åfwensom hans fader Håkan Jarl, hade haft i förlåning af Konung Harald Hårfåger. Men når Konung Håkan sporde sin broder Eriks fall, och att hans

söner

söner hade ingen tillflykt widare i England, då fruktade han ej stort för dem: for derföre en sommar med sin krigshär öster i Wiken. På den tiden härjade de Danske mycket uti Wiken, och gjorde der ofta stor skada; men som de sporde, att Konung Håkan war hitkommen, med en stor krigshär, då flydde alla undan, somliga söder till Jutland eller Halland; och andra, som närmare woro Konung Håkan, höllo ut på hafwet, och seglade sedan till Jutland. Men när Konung Håkan blef det warse, seglade han efter dem med hela sin krigsmakt. Som han nu kom till Jutland, härjade han der, och när folket det märkte, drogo de en här samman och wille wärja sitt land; foro så till strids mot Konung Håkan; wardt der en stor strid, och slogs Konung Håkan så oförskräckt, att han gick frammanföre fanan, och hade hwarken hjelm eller brynja. Konung Håkan fick seger, och förföljde de flyende långt upp i landet. Så säger Guttorm Sindre i det qwäde, som kallas Hakonar-Drapa:

Med sjöslagna åror
Bröt Konungen böljan blå.
Jotarne för den wäldige
Föllo i hårda striden.
Till mättnad för Odens foglar,
Han de flygtande slog;
Gömslen de sökte förgäfwes:
Då fingo korparna föda.

7. Cap.

7. Cap.
Striden i Öresund.

Sedan höll Konung Håkan med sin krigshär till Seland, och letade efter Wikingar. Han rodde med twå snäckor in uti Öresund; der fann han elfwa Wikingaskepp, och lade genast emot dem till slags, hwilket så lyktades, att han bekom seger, och tömde alla Wikingarnes skepp. Så säger Guttorm Sindre:

Bågskytten den tappre,
Drog ifrån södern
Till Helsingars gröna strand,
Endast med twenne skepp.
Då slog hän, med wrede,
Elfwa Danasnäckors stridsmän;
Deraf swärdswingaren
Blef widtfrägdad sedan.

8. Cap.
Konung Håkans Krig i Danmark.

Derefter härjade Konung Håkan wida uti Seland, och plundrade mycket hos folket; slog ihjäl somliga, och tog andra till fånga; men af några tog han stor lösen för deras frihet, och fick då intet motstånd. Sedan for Konung Håkan österut, längs efter Skåne, härjade allestädes, tog utlagor och skatter af landet, och dräpte alla Wikingar, hwar han dem fann, både Danskar och Wender; för han så allt

öster

öster till Östland, härjade der, och fick stor skatt af landet. Så säger Guttom Sindre:

Stridsmannen sedan,
Med krig, sig underlade
Seland och Wendernes skepp,
Wid Skånes stränder.
Den brynjo-beklädde
Af Österne skatter uttog;
Och gifmilde Konungen alltid
Seger hade i denna färden.

Om hösten drog Konung Håkan tillbaka med sin här, och hade han då bekommit stora rikedomar; han satt i Wiken öfwer wintren, för att göra de Danske och Österne motstånd, om de skulle företaga någon fiendtlighet der.

9. Cap.
Om Konung Tryggwe.

Den samma höst kom Konung Tryggwe Olofsson hem ifrån Wikingsfärd uti Westersjön; och hade han tillförene härjat uti Irland och Skottland. Om wåren for Konung Håkan norr i landet, och satte sin broder Konung Tryggwe öfwer Wiken, att wärja det landskapet för ofrid; skulle han ock få till egendom hwad han kunde inkräkta af de länder, som Konung Håkan hade beskattat i Danmark, sommaren förut. Så säger Guttorm Sindre:

Och satte hjelten,
Som färgade wapnen med blod,

öster

Öster i landet, af ekar grönt,
En mann, som lifwade modet.
Från Irland kom han fordom,
Den krigwane brynjo-kroßaren,
Förd, med sitt folk,
Af swanwingade skeppet.

10. Cap.
Om Gunhilds Söner.

Konung Harald Gormßon rådde då öfwer Danmark; honom likade mycket illa, att Konung Håkan hade härjat i hans land; och gick det talet ut, att Konungen i Danmark wille taga hämnd; men det skedde dock icke så snart. Som nu Gunhild och hennes söner sporde detta, att ofrid war emellan Danmark och Norrige, börja de sin färd westan-ifrån. De gåfwo Ragnhild, Konung Eriks dotter, åt Arnfin, Thorfider Hießeklyfwares son, till hustru; och sattes då Thorfider Jarl åter öfwer Orknöarne, när Eriks söner foro bort. Gamle Erikson war något äldre än hans bröder, dock war han ännu icke fullwuren. Och som Gunhild kom till Danmark med sina söner, då for hon till Konung Harald, och blef der wäl emottagen; och gaf Konung Harald dem län uti sitt Rike, så stora, att de kunde dermed wäl underhålla sig och sitt folk. Han tog ockſå Harald Eriksson till att uppfostra, och knäsatte honom; blef han alltså uppfödd uti Danska Konungens Hof. Några af Eriks söner foro uti härnad, så snart de fingo ålder dertill, och skaffa-

de sig således rikedomar; de hårjade omkring Östersjön. De blefwo snart ansenlige mån, och förr mogne till styrka och mandom, än år. Derom talar Glummer Geirason, uti qwådet, som kallas Gråfelldar-Drapa:

Österlånderne intog
Konungen, mot skalder gifmild;
Seger wann han i krigen,
Som fördes mot många folk.
Slid-tungor låt han sjunga;
Swårdslekens djerfwe mån
Fålldes till jorden, af Konungen,
Guldets utdelare.

Eriks söner wånde sedan med sin krigshår norr till Wiken, och hårjade der; men Konung Tryggwe hade ock krigshår tillreds, och drog emot dem: de slogos många gånger, och hade ömsom seger. Eriks söner hårjade stundom uti Wiken, och Konung Tryggwe undertiden uti Seland och Halland.

11. Cap.

Om Konung Håkans Lynne och Lagsåttning.

Då Håkan war Konung i Norrige, war god frid emellan Bönderna och Köpmånnen, så att ingen gjorde den andra, eller hans gods någon skada; då war ock en mycket god tid både till sjös och lands. Konung Håkan war mycket gladlynt, wåltalig och nedlåtande. Han war ock en mycket wis man, och anwånde stor flit på Lagsåttning. Han satte Gulatings-Lagen, med Thorleif den Wises råd; han

satte

satte ock Frostetings-Lagen, med Sigurd Jarls och andra Tronders råd, som de wisaste woro. Men Heidsäfvis-Lagen hade Konung Halfdan Swarte satt, som förr är berättadt.

12. Cap.
Håkan Jarl den Rikes Födelse.

Konung Håkan höll sin Julehögtid i Trondhem; och hade Sigurd Jarl lagat tillreds för honom ett gästebud på Lader. Den första Julenatten födde Jarlens hustru Bergliot ett swennbarn, hwilket Konung Håkan öste watten på, dagen efter, och gaf sitt namn. Pilten wäxte upp, wardt sedan en mäktig och ypperlig man, och blef Jarl efter sin fader Sigurd. Sigurd Jarl war Konung Håkans käraste wän.

13. Cap.
Om Konung Östen den Onde.

Östen, Konung i Uppland, hwilken somliga kalla den Rike, men andre den Onde, härjade uti Trondhem, och lade under sig Eina-fylke och Sparrbygga-fylke, öfwer hwilka han satte sin son, wid namn Önund; men Tronderne dräpte honom. Konung Östen for sedan andra gången med sin krigsmakt in uti Trondhem, härjade då wida i landet, och lade det under sig. Då gaf han Tronderne twenne wilkor, antingen de wille heldre hafwa till Konung hans träl, som het Thore Faxe, eller hans hund, som han kallade Sör: men de utkorade hunden, ty de tyckte sig då blifwa alldeles

sielf-

sjelfrådande. De låto trolla uti hunden tre måns wett; och skällde han twå ord, men talade det tredje. Honom giordes halsband och länkar af guld och silfwer. Men när det war orent på wägarna, då buro hans hoftjenare honom på händerna. Honom blef ock giordt ett högsäte; och satt han på hög, likasom Konungar plägade sitta. Han bodde på Inderön, och hade sin sätesgård der, som nu kallas Sörs Hög. Det är sagdt, att honom wardt det till bana, att wargar kommo ibland hans hjord; men hans hoftjenare uppäggade honom till att wärja sin boskap. Han lopp då bort af högen, och for dit, som wargarna woro; men de refwo honom genast sönder. Många andra sällsamma ting gjorde Konung Östen emot Tronderne. För denna härnad och ofrid flydde många Höfdingar, och mycket folk öfwergåfwo sina odal-gårdar.

14. Cap.

Om Jemtlands och Helsingelands Bebyggande.

Kettil Jämte, Anund Jarls son af Sparrebo, for öster om Kiölberget, och med honom en stor hop folk, som hade med sig allt sitt husgeråd. De röjde marker, och byggde der stora Härader: det blef sedan kalladt Jemtland. Kettils soneson het Thore Helsing; han flydde, för mandråp skull, från Jemtland, och reste öster in på de marker, som der då woro, och byggde der: dit drog ock stor myckenhet af folk med honom; det är kalladt Helsingeland, och sträcker sig allt öster till sjön. Östra delen af Helsingeland, utmed hafwet, beboddes af de Swenske. Men när Konung Harald Hårfager

ger intog Norrige, då rymde en stor hop folk af landet för honom, både från Trondhem och Römdalen; och uppkommo sålunda ännu flera nybyggen öster i Jemtland; men somlige drogo ända till Helsingeland. Helsingarna drefwo sin köpenskap uti Swerige, och woro det Riket alldeles undergifne. Men Jemtarne lågo midt emellan, och gaf ingen akt på dem, förrän Konung Håkan satte frid, och inrättade köpfärder till Jemtland, och kom derigenom uti wänskap med de ypperste män der i landet. Sedan drogo de östan ifrån till honom, lofwade honom lydnad och skatt, samt blefwo hans undersåtare; ty de sporde allt godt om honom; wille de ock heldre wara under hans Konungadöme, än Konungens i Swerige, efter de woro af Nordmanna ätt komne, och han gaf dem Lag och Landsrätt. Sammalunda gjorde ock alla de Helsingar, som ättade woro norr ifrån, på andra sidan om Kölberget.

15. Cap.

Huruledes Konung Håkan höll och påböd Christendomen.

Konung Håkan war en god Christen, när han kom till Norrige; men emedan allt landsfolket war den tiden hedniskt, och offrade mycket, tillika med många förnäma och mäktiga män i landet, hwilkas bistånd Konungen tyckte sig wäl behöfwa, åfwensom Allmogens wänskap; allrså tog han det råd, att hålla sin Christendom lönligen. Han höll Söndagars och Fredagars fasta, samt minnet af de största högtiderne; han satte det i Lagen, att man skulle hålla Julen på

samma

samma tid, som de Christna; och skulle då hwar man wara pligtig att hafwa Målis öl, (det är så mycket öl, som man kunde brygga af en måle, eller fjerding malt,) eller ock böta derföre; de skulle ock hålla helgd, så länge Juletiden warade. Men tillförene började Julen med hökenatt, det war midwinters-natten, och stod då Julen i tre nätter. Han ärnade så, att när han blifwit fast i landet, och hade alldeles lagt det under sitt wälde, då wille han påbjuda den Christeliga Läran. I begynnelsen lockade han de män, som woro honom kärast, till Christendomen; det wardt ock så, för hans wänskap skull, att många läto sig döpa; men somliga öfwergåfwo offren. Han satt mest uti Trondhem, efter som der war landets mesta styrka. Som nu Konung Håkan tyckte sig hafwa fått bistånd af några mäktiga uti landet, att framföra den Christeliga Läran, då sände han till England efter en Biskop och andra Lärare; och som de kommo till Norrige, gjorde Konung Håkan det uppenbart, att han wille påbjuda den Christeliga Läran öfwer hela landet. Men Mörerne och Römsdalingarne öfwerlemnade den saken åt Trondhemsboernas godtfinnande. Då lät Konung Håkan inwiga några kyrkor, och satte der Prester till. Men när han kom till Trondhem, då stämde han Bönderna till Ting, och böd dem taga emot den Christna Tron; hwartill de swarade, att de wille skjuta den saken till Frostetinget, och lofwade, att de skulle då komma dit från alla Fylken i Trondhem, sägande, att då wille de swara på denna wanskeliga saken.

16. Cap.

16. Cap.
Om Offren.

Sigurd Lade-Jarl war mycket begifwen på offer; likasom hans fader Håkan. Sigurd Jarl uppehöll alla offergillen, på Konungens wägnar, uti Trondhems Län. Det war en gammal sedwane, att när offer anställdes, skulle alla Bönder komma dit, som offerhuset war, och flytta med sig allt, hwad de behöfde medan offergillet stod. Till detta gästebud skulle alla män hafwa öl med sig: der slaktades ock allt slags boskap, och äfwen hästar; men allt det blod, som deraf kom, blef kalladt Löt, och de kåril, som blodet stod uti, nämndes Lötbålar; men Löt-teinar woro långa käppar, med en sudd på ändan: dermed skulle man öfwerstryka Gudarnas säten och offerhusets wäggar, utan- och innantill, så ock stänka offerblodet på menniskorna. Men köttet skulle kokas, till folkets undfägnad. Eld skulle brinna midt på golfwet, och kittlarna sättas deröfwer; man skulle ock föra fyllda horn öfwer elden. Men den som gjorde offergillet, och war Höfding, signade hornen och all maten. Då skulle man först dricka Odens skål, sin Konung till seger, och Riket till lycka, men derefter Niords skål och Freys skål, för godt år och frid. Dernäst plägade många dricka Bragafull (utmärkta hjeltars skål, som fallit i strid). Man plägade ock dricka de fränders skål, som under sin lefnad gjort någon märkelig gerning; och kallades dessa skålar Minne. Sigurd Jarl war en öfwermåttan frikostig man. Han gjorde en gång en sak, som mycket blef berömd, att han tillredde ett

stort

stort offergille på Lader, och bestod ensam hela omkostnaden. Derom talar Kormaker Ögmundson, i Sigurds-Drapa:

Ej behöfwes, ask eller spann
Att föra, till gåfwa
Åt milde gifwaren,
Ättling af Thiaße, som Gudar sweko.
Hwem djerfwes förtörna
Tappre Offerhöfdingen,
Då Oden är honom huld?
Guldet wann Fursten i striden.

17. Cap.

Ting på Froste.

Konung Håkan kom till Froste-tinget, och war der församlad en stor myckenhet af Bönder. Och som Tinget war satt, talade Konung Håkan och sade: att det war hans bön och befallning, till alla Bönder och bofaste män, rike och fattige, såsom ock till hela Allmogen, unga och gamla, sälla och usliga, qwinfolk, som manfolk, att alla landets inbyggare skulle låta sig christna och tro på en Gud, Christum Marie Son: men aflägga allt offer, och hedniska Gudar; och hålla helig hwar sjunde dag från allt arbete; så ock fasta hwar sjunde dag. När nu Konungen allt detta för Allmogen sagt hade, då blef der genast ett stort sorl, och knorrade Bönderna deröfwer, att Konungen wille taga ifrån dem deras arbetstid och gamla Tro, föregifwande, att på detta sätt måtte ingen bebygga landet. Men arbetsfolk och trälar sa-

de,

de, att de ingalunda kunde arbeta, om de icke fingo sin mat. De sade ock, att det war Konung Håkans medfödda fel, såsom ock hans faders, och deras fränders, att de woro niske på mat, fastän de woro gifmilde på guld. Då uppstod Asbjörn från Medalhus uti Gölerdal, och swarade till Konungens tal således: Det tänkte wi Bönder, Konung Håkan, sade han, då du höll det första Ting här uti Trondhem, och wi hade tagit dig till Konung, och bekommit af dig igen wår Odal, att wi hade då tagit med händerna upp i himmelen; men nu wete wi icke, hwilket sannare är, antingen wi nu hafwa fått frihet, eller om du will göra oß till trälar å nyo, med underliga påfund, att wi skole nu öfwergifwa den Tro, som wåra förfäder hafwa haft före oß, uti fordna åldrar, först uti Bränne-åldern, och nu uti Högåldern, och hafwa de warit mycket bättre män, än wi, och hafwer densamma Tron hulpit oß hitintills. Wi hafwe haft dig så högeligen kär, att wi hafwe låtit dig städga med oß all Lag och Landsrätt. Nu är det wår wilja och Böndernes samtycke, att hålla den Lag, som du hafwer satt oß här på Froste-ting, och wi hafwe jakat till; wiljom wi ock alle följa dig, och hålla dig för wår Konung, så länge som någon är uti lifwet, af alla de Bönder, som nu här på Tinget församlade äro, om du, Konung, will wara någorlunda billig, och endast begära det, som wi kunna göra för din skull, och oß är tillbörligt. Men om du är finnad, att drifwa denna sak med så stor trotsighet, att du will bruka makt och wåld emot oß, då hafwa wi Bönder så beslutat, att wi gå ifrån dig mangrannt, och taga oß

en

en annan Höfding, som efterlåter oß att hafwa med frid den Tro, som wi wilje. Nu skall du, Konung, utwälja ett af deßa twå wilkor, förrän Tinget blifwer slutadt. Detta tal samtyckte Bönderna med ett stort anskri, och sade, att de wille låta blifwa wid det, som nu war sagdt. När bullret något tystnat, swarade Sigurd Jarl, och sade: Det är Konung Håkans wilja, att samtycka med eder, Bönder, och icke skiljas ifrån eder wänskap. Då swarade Bönderne, att de wille, det Konungen skulle offra för dem, till godt år och frid, likasom hans Fader hade gjort; stannade då Böndernas knorrande, och Tinget slöts. Sedan talade Sigurd Jarl till Konungen, det han icke alldeles skulle afslå, att göra som Bönderne wille, sägande det wara nödigt, att han gaf något efter för dem. Och är detta, Konung, sade han, som I sjelf kunnen höra, så wäl Höfdingarnas, som hela Allmogens wilje och ifriga begäran: men wi skola wäl framdeles finna häremot något råd; och blefwo alltså Konungen och Jarlen härom ense, denna gången.

18. Cap.

Bönderna twinga Konung Håkan att offra.

Om hösten derefter, inemot wintren, war offergille på Lader, och Konungen for dit. Han hade alltid förut warit wan, när han war tillstädes wid offren, att få mat för sig sjelf, uti ett litet hus, med några få män; men Bönderna klandrade det, att han icke satt uti sitt högsäte, när de hade sin största glädje och fägnad: Sade då Jarlen, att

Konun-

Konungen skulle den gången icke så göra, hwarpå Konungen satte sig uti sitt högsäte. När nu den första skålen war iskänkt, talade Sigurd Jarl derföre, signade den åt Oden, och drack sedan af hornet Konungen till. Konungen tog emot det, och gjorde korstecken deröfwer. Då sade Kar af Grytinge: hwarföre gör Konungen nu så? will han icke ännu offra åt Gudarna? Då swarade Sigurd Jarl: Konungen gör nu likasom de alla, hwilka förtrösta på sin styrka och mandom, och signa sin skål åt Thor; han gjorde hammarstecken öfwer hornet, förän han drack. Der blef då allt stilla om qwällen. Dagen derefter, när männen gingo till bords, stormade Bönderna in till Konungen och sade, att han skulle då äta hästkött; men Konungen wille det ingalunda. Då budo de honom dricka sådet; men han wille det icke heller. Då budo de honom äta flottet; men han sade ock nej dertill. Och war då ej långt borta, att Bönderna hade öfwerfallit honom. Sigurd Jarl wille hindra detta, och bad Bönderna stilla sig. Sedan bad han Konungen, att han wille gapa öfwer kittelgrepan, der ångan af det kokande hästköttet hade lagt sig, och åfwen något fett. Då gick Konungen dertill, swepte en linneduk om grepan, gapade deröfwer, och gick sedan till högsätet; men de woro dermed på begge sidor mißnöjde.

19. Cap.
Offergillet på Möre.

Wintren derefter tillagades Julegästebud för Konungen, in på Möre; och som det led emot Juletiden, lade åtta Höfdingar,

dingar, som mest rådde för offertjensten, uti hela Trondlaget, möte sig emellan. Fyra woro från yttre Trondhem: Kar af Grytinge, Asbjörn af Medhalhus, Thorberg af Warnås, och Ormer af Lioro. Men från inre Trondhem: Blotolf af Olwishög, Narfwe af Staf och Wera-dal, Thrander Haka af Äggio, och Thore Skegg af Husaby på Inderön. Dessa åtta män kommo så öfwerens, att de fyra, som woro från yttre Trondhem, skulle föröda Christendomen uti Norrige; men de fyra från inre Trondhem skulle twinga Konungen till att offra. De från yttre Trondhem foro med fyra skepp söder till Möre, och dräpte der tre Prester, brände tre kyrkor, och foro sedan tillbaka. När Konung Håkan och Sigurd Jarl kommo in på Möre med sin krigshär, woro Bönderna der mangrannt samlade. Första gästebudsdagen gingo Bönderna till Konungen, och budo honom offra, samt hotade att, i annat fall, swårare handla med honom. Sigurd Jarl gick då emellan dem med förlikningstal; och kom då så widt, att Konung Håkan åt några bitar af håstlefwer, och drack alla skålar, som Bönderna iskänkte för honom, utan att göra korstecken öfwer dem. Och som gästebudet lyktades, for Konungen och Jarlen ut på Lader: war Konungen då mycket missnöjd, och gjorde sig genast resfärdig från Trondhem med allt sitt folk, och sade, att han skulle wäl en annan gång komma tillbaka med mera folk, och då betala Tronderne för den fiendskap, som de nu hade wisat emot honom. Sigurd Jarl bad Konungen icke tillräkna Bönderna denna gerning, sägande, att det torde bekomma Konungen illa, om han brukade hotelser el-

ler

ler wäld emot inländske män, der landets mesta styrka war, såsom i Trondhem. Men Konungen war då så wred, att han icke wille höra hwad man sade till honom: for han då bort ur Trondhem, söder till Möre, och blef der öfwer wintren och fram på wåren. Men när sommaren begyntes, församlade han till sig krigsfolk, och gick så talet, att Konungen wille dermed draga emot Tronderne.

20. Cap.
Slaget på Ögwalds-näs.

När nu Konung Håkan war inskeppad med en stor krigshär, då kommo till honom de tidningar sunnan ifrån landet, att Konung Eriks söner woro komne sunnan ifrån Danmark till Wiken, såsom ock, att de hade drifwit Konung Tryggwe Olofsson af sina skepp på flykten, öster wid Sotanäs; de hade då wida härjat uti Wiken, och många hade gifwit sig under dem. Som nu Konungen sporde desza tidningar, tyckte han sig behöfwa hjelp och undsättning; derföre sände han bud till Sigurd Jarl, och andra Höfdingar, af hwilka han wäntade sig något bistånd. Sigurd Jarl kom till Konung Håkan, och hade med sig mycket folk: woro också der med honom alla de Tronder, som wintren tillförene hade warit häftigast emot Konungen, för att twinga honom till att offra; och blefwo de då alle förlikte med Konungen, genom Sigurd Jarls förbön. Sedan for Konung Håkan söder utmed landet; och när han kom söder om Stad, sporde han, att Eriks söner woro komne till norra Agder: skyndade de

sig

sig sedan hwar emot annan, och möttes på Körmt: Gingo de då af skeppen, och slogos på Ögwalds-näs: på begge sidor war mycket folk, och blef der ett skarpt slag. Konung Håkan gick hårdt fram, och Konung Guttorm Eriksson mötte honom med sitt folk, och fäktade de emot hwarannan: der föll Konung Guttorm, och wardt hans fana nedhuggen; och blefwo då många slagna med honom. Derefter kommo Eriks söner på flykten, foro till sina skepp, och rodde bort, sedan de förlorat mycket folk. Derom säger Guttorm Sindre:

Den mäktige, som guldringar gifwer,
Låt blodiga spjuten,
Högt ljudande, sammanbraka
På Konungars hufwuden.
Ländernas herre,
Som wapengny älskar,
Lemnade sedan
Sårade Sjökonungen.

Konung Håkan gick till sina skepp, och höll österut efter Gunhilds söner; de foro då å begge sidor, så fort som de förmådde, till deß de kommo till Öster-Agder; då seglade Eriks söner ut på hafwet, och söder till Jutland. Derom säger Guttorm Sindre:

Det minnes jag,
Att brödernas stridsmän
Förfärlige bågskyttens makt
Ofta försökte.
Den stridgirige höll skeppen

Ut

Ut på hafwet, till jagt
Efter Eriks, sin broders,
Hela slägt och deß snäckor.

Sedan for Konung Håkan åter norr till Norrige; men Eriks söner dwaldes ännu i Danmark en lång tid.

21. Cap.
Konung Håkans Lagsättning.

Efter detta slag lät Konung Håkan insätta det i Lagen för hela landet wid sjösidan, och så långt upp, som laxen går i strömmarne, att han indelade hela landsbygden i Skeppslag, och Skeppslagen i Fylken: Blef då gjord en ordning, huru många skepp, och huru stora, hwart Fylke skulle utgöra, när hela Allmogen wore uppbådad: och skulle alla skeppen då wara utrustade, när utländsk krigshär war kommen i landet. Derjemte blef ock stadgadt, att Wettar eller Wårds-eldar skulle upptändas på höga Fjällar, så att man kunde se den ena wårds-elden från den andra. Och såga män så, att på sju dygn gick krigsbudet, från den sydligaste wårds-elden, till det nordligaste Tings-stället på Halogaland.

22. Cap.
Om Eriks Söner.

Eriks söner woro mycket i härnad uti Östersjön, men stundom härjade de uti Norrige, som förr är skrifwit. När Konung Håkan rådde öfwer Norrige, war god årswärt och frid i landet; han blef ock mycket älskad af folket. När Håkan

kan hade warit Konung uti Norrige i tjugu år, kommo Eriks söner sunnan ur Danmark, och hade många stridsmän, af hwilka en stor del förut hade följt dem uti härnad; men den Danske krigshären, som Konung Harald Gormßon hade lemnat dem, war ändå mycket större. De seglade från Wendel, fingo en god wind, och kommo alltså till Agder, och höllo sedan norr utmed landet, seglande allt fort, både dag och natt. Men Wettarne blefwo icke upptände, för den orsak skull, att det war sedwanligt först upptända den östra längs efter landet; men der på östra sidan hade ingen blifwit warse deras resa. Dertill kom ock, att Konungen hade utsatt ett stort straff för dem, som wordo dermed beslagne, att de orätt hade wård-eldarna upptändt; ty det hände sig ofta, att härskepp och Wikingar seglade omkring Utöarna, och tänkte då Landsfolket, att det wore Eriks söner; blefwo alltså wård-eldarna orätt itände, och gjordes här-resning öfwer hela landet: men Eriks söner foro igen till Danmark, och hade ingen Dansk krigshär med sig haft, utan allenast sitt eget krigsfolk. Och stundom war det andra Wikingar. Konung Håkan wardt mycket wred deröfwer, att omak och omkostnad häraf förorsakades, men ingen nytta. Bönderna klagade ock deröfwer på sin sida, att således skedde; och war detta orsaken, att ingen kunskap kom om Eriks söners resa, förrän de kommo norr i Ulfwesund, hwarest de lågo i sju nätter. Då kom underrättelse ofwan om Öde och norr om Möre; men Konung Håkan war då i Sunn-möre, på den ö, som kallas Fräde, der han wistades på sin gård Björke-

strand,

strand; och hade han då intet krigsfolk hos sig, utan allenast sitt Hoffolk och några Bönder, som han hade bjudit till sig.

23. Cap.
Om Egil Ullsärk.

Budbärare kommo till Konung Håkan, och sade honom, att Eriks söner woro sunnan för Stad, med en stor krigshär. Då lät han kalla till sig de män, som wisaste woro, och frågade dem till råds, antingen han skulle slåß med Eriks söner, fastån han hade mycket mindre folk; eller om han skulle fara norr i landet, undan dem, och församla sig större krigsmakt. Egil Ullsärk het en Bonde, som då war närwarande; han war nu mycket gammal, men hade tillförene warit större och starkare, än någon annan, och en den bäste krigsman. Han hade länge burit Konung Harald Hårfagers fana. Egil swarade på Konungens tal således: Jag hafwer warit uti några slag med eder fader Konung Harald: Han slogs stundom med större krigshär, och stundom med mindre; och hade han dock alltid seger: aldrig hörde jag honom söka det råd, att hans wänner skulle lära honom att fly. Så må wi ock icke eller gifwa eder detta råd, Konung; ty oß tyckes, att wi hafwe en tapper Höfding; I skolen ock hafwa trofast bistånd af oß. Många andra bifölla detta tal. Konungen sade ock sjelf, att han wille heldre slåß, med det folk han kunde få; och blef det alltså beslutadt. Sedan lät Konungen uppskära ett här-ör (budkafle) och sända ifrån sig på alla wägar; och fick han snart mycket

folk. Då sade Egil Ullsärk: Jag fruktade någon gång under denna långwariga friden, att jag skulle dö af ålderdom, inne på min bänk-halm; men jag wille heldre falla i krig, och följa min Höfding; kan ock nu så hända, att denna min önskan blifwer fullbordad.

24. Cap.
Slaget wid Frädar-Berg.

Eriks söner seglade norr om Stad, när de fingo god wind; och som de kommo norr om Stad, sporde de hwarest Konung Håkan war, och höllo då dit mot honom: Konung Håkan hade nio skepp; han höll med dem norr under Frädar-Berg, uti Freyar sund, och lade sig der; men Eriks söner lade till, sunnan för berget; de hade mer, än tjugo skepp. Konung Håkan sände bud till dem, och bad dem gå i-land, sägande, att han hade utmärkt en walplats på Rastar-kalf; der äro stora och jemna slätter, men ofwanföre dem går en lång och småningom uppstigande backe. Eriks söner gingo af sina skepp, norr öfwer kullen, innanför Frädar-Berg, och så fram på Rastar-kalf. Då talade Egil med Konung Håkan, och bad, att han skulle lemna honom tio män och tio fanor. Konungen gjorde så: Gick då Egil med sina män under backen; men Konung Håkan gick ut på slätten med sitt folk, uppreste sin fana, och ställde sitt folk i ordning, sägande: wi skole nu göra en lång slagtordning, på det att de icke må kunna omringa oß, fastän de hafwa mera folk; de gjorde så: och blef der ett mycket hårdt och skarpt slag. Då lät Egil Ullsärk uppsätta de tio fanor, som han hade,

och

och befalde männen, som dem buro, att de skulle gå så nära intill backen, som de kunde, och lemna något rum emellan hwarannan. De giorde så, och gingo fram utmed backen, det närmaste de kunde, likasom de wille komma bak på Eriks söner. Då sågo de, som stodo sist uti Eriks söners slagtordning, att många fanor kommo flygande och höjde sig öfwer backen, och tänkte de, att dermed följde en stor krigshär, som wille komma dem på ryggen, och hindra deras återtåg till sina skepp: Blef der då ett stort anskri, när en gaf den andra sådant tillkänna: dermed begynte krigshären att fly. Och som Konungarna sågo det, flydde de också. Konung Håkan gick då hårdt fram med sina män, upphann de flyende, och fällde mycket folk.

25. Cap.

Om Konung Gamle.

När Gamle Erikson kom upp på backen, ofwanför berget, då såg han tillbaka, och förnam, att ej mera folk kom efter dem, än som de hade slagits med tillförene, och att detta war bara krigsputs. Då lät Konung Gamle blåsa till strids, satte upp sin fana, och ställde sitt folk uti slagtordning: återwände då till honom alla Norrske män, men de Danske flydde till skeppen. När nu Konung Håkan kom dit med sin krigshär, då begyntes ett hårdt slag å nyo. Konung Håkan hade nu mera folk; och lyktades det så, att Eriks söner flydde söder ned åt backen; men somliga af deras folk weko undan åt söder på berget; och följde Konung Hå-

kan

kan efter dem. Der ligger en slått på östra sidan om bakken, som sträcker sig wester ut, långs efter berget, men westan före äro höga och branta klippor: Flydde nu Gamles män åt berget, och Konung Håkan förföljde dem så häftigt, att han dräpte somliga, men somliga lupo wester utför berget; och blefwo äfwen de ihjälslagne. Konung Håkan höll icke förr upp, än hwar man war dräpen.

26. Cap.

Konung Gamles och Egil Ullsärks Död.

Gamle Erikßon flydde ned från backen, på slåtten sunnan för berget; der wände han sig till motwärn och förnyade striden, och kom då ännu krigsfolk till honom: dit kommo ock alla hans bröder, med stort följe. Egil Ullsärk war då den främste ibland Konung Håkans folk; och gick han mycket hårdt fram. Han och Konung Gamle bytte hugg, och fick Konung Gamle stora sår, men Egil blef slagen, och mycket folk med honom. Då kom Konung Håkan dit, med de troppar, som honom hade följt, och blef än en ny strid. Konung Håkan gick hårdt fram, högg ned folk på begge sidor om sig, och fälde hwar öfwer annan. Så säger Guttorm Sindre:

Rädd för krigshjelten,
Flydde fienders här;
Framför sin fana
Gick rådstarke Kungen.
Ej är han wan, i striden
Sitt lif att skona,

Den

Den wåldige Konung,
Som guldhögar wunnit.

Eriks söner sågo sina män falla på alla sidor om sig; då wände de sig på flykten till sina skepp. Men de, som förr hade flytt till skeppen, hade då redan lagt ut på sjön; och undan de andra skeppen war wattnet utfallet. Då sprungo alla Eriks söner i sjön, med det krigsfolk, som dem följde. Der omkom Gamle Erikßon; men de andra hans bröder nådde skeppen, och höllo sedan bort, med det folk, som igen war, seglade söder till Danmark, der de wistades någon tid, och woro illa tillfreds med sin resa.

27. Cap.
Egil Ullsärk Högsättes.

Konung Håkan tog alla de skepp, som stodo på hafstranden och Eriks söner hade ägt; dem lät han draga på landet; der lät Konung Håkan lägga Egil Ullsärks lik uti ett skepp, och med honom alla de män, som af hans krigshär hade fallit, och lät föra jord och stenar deröfwer. Konung Håkan lät ock uppdraga flera skepp på landet till walplatsen, och lägga dem öfwer de slagna; och kan man ännu se deßa högar, sunnan för Frådar-Berg. Eywinder Skaldaspiller gjorde denna wisa, när Glumer Geirason i sin wisa skröt öfwer Konung Håkans fall:

Fordom färgade Konungen,
Nesliga flyktens hatare,
Sitt swärd i Gamles blod;

Då

Då brusade kämparnes sinnen.
I hafwet dref han alla
Eriks barn, med ringa möda.
Nu jag kraftlös minnes
Göta Konungens fall.

Höga Bautastenar stå wid Egil ullsärks hög.

28. Cap.

Krigsbud kommer till Konung Håkan.

När Konung Håkan Adalstens Fostre hade warit Konung i Norrige i tjugusex år, sedan hans broder Erik for ur landet, hände det, att Konung Håkan war på Hördeland och höll gästebud uti Fitie på ön Stord; hade han der sina Hofmän och många Bönder uti sitt gästebud. Men när Konungen satt wid dagwards- (frukost) bordet, då sågo wärdmännen, som ute woro, att många skepp seglade sunnan ifrån, och häde icke långt till ön. Då sade hwar till annan, att det skulle sägas Konungen, att de tyckte en krigshär komma farande. Men ingen tordes bära krigsbud till Konungen, ty han hade lagt strängt answar för hwar och en, som det gjorde. Dock tyckte de det wara skadeligt, om Konungen icke fick weta detta. Då gick en af dem in i stugan, och bad att Eywind Finnson wille gå ut med honom som snarast, sägande, att det war mycket angeläget: Eywind gick genast dit, der man kunde se skeppen; och såg han straxt, att der kom en stor krigshär: derföre gick han genast in i stugan igen, inför Konungen, och sade: Liten är den förswinnande

stun-

stunden, men lång är måltidstimman. Konungen såg på honom och sade: hwad är på färde? Eywinder qwad:

Djerfwe Blodöxes söner
Nu till swärds-Ting oß bjuda,
Det är mitt budskap; ej länge
Skarpa stålet må hwila.
Wådligt är härbud att bära
Till Drotten; men det will jag säga,
Som främjar din ära, o! Konung:
Gripom till äldriga wapnen.

Konungen sade: så god dräng är du, Eywind, att du lärer icke säga oß härbud, utan det sannt är. Då sade många, att den sägen war sannfärdig: Låt då Konungen taga af bordet, gick ut, och såg åt skeppen, och fann dem då wara krigsskepp. Då frågade Konungen sina män, hwad råd de skulle taga; om de skulle strida med det folk de hade, eller gå till sina skepp, och segla norr undan. Wi se wäl, sade han, att wi läre nu hafwa att slåß emot en mycket öfwerlägsnare krigshär, än någonsin tillförene, fast än wi ofta tyckt en stor olikhet wara i myckenheten, då wi hafwa slagits med Gunhilds söner. Konungens män kunde icke så hastigt säga något härtill. Då swarade Eywinder på Konungens tal:

Ej höfwes den tappre
Att undan åt Norden,
Då krig är för handen,
Med härskeppen flykta.

På

På hafswågen breda,
Harald nu förer
Från söder sin flotta.
Tid är, till sköldarne gripa.

Konungen swarade: Manligen är detta sagdt, Eywinder, och alldeles efter mitt sinne: men dock will jag höra fleras mening om detta mål. Som nu männen tyckte sig förstå hwad Konungens wilja war, swarade många, att de wille heldre falla med mandom, än fly för de Danske, utan att hafwa försökt dem; sade ock, att de ofta fått seger, när de haft mindre folk, än nu. Konungen tackade dem mycket för deßa ord, och bad dem wäpna sig; hwilket de ock gjorde. Konungen tar nu på sig brynja, och gjordar sig med swärdet Qwarnbiter, sätter en förgyld hjelm på hufwudet, tager ett spjut i handen, och sköld wid sidan. Derefter ställer han sina Hofmän och Bönderne i slagtordning, och uppsätter sin fana.

29. Cap.

Om Eriks Söners Slagtordning.

Konung Harald Eriksson war då Höfding öfwer sina bröder, efter Gamles död. Deßa bröder hade en stor krigshär med sig sunnan ifrån Danmark. Uti deras här woro då äfwen deras moderbröder, Eywinder Skreya och Alf Askman; de woro starke och tappre män, samt de störste mandråpare. Eriks söner höllo med sina skepp till ön, gingo der i land, och uppställde sin slagtordning; och är så sagdt, att

att icke mindre skilnad war emellan de bägge krigshärarne, än att sex skulle gå emot en; så mycket mannstarkare woro Eriks söner.

30. Cap.

Om Konung Håkans Slagtordning.

Konung Håkan hade då uppställt sitt folk; och säger man, att han lade af sig brynjan, förrän striden begyntes. Så säger Eywinder Skaldaspiller uti Hakonar=mal (se 33 Cap. 2. 3. 4 wers.) Konung Håkan walde, med mycken flit, sådane män till sitt Hoffolk, som woro utmärkte för styrka och tapperhet, lika som hans fader, Konung Harald hade giort. Thoralf den Starke, Skolmson, war der med, och gick wid Konungens ena sida; han hade hjelm, sköld, och spjut, och ett swärd, som kallades Fotbred. Det sades allmänt, att Konung Håkan och Thoralf woro lika starke: derom talar Thord Siareksson i det qwäde, som han gjorde om Thoralf:

Der de huggstarke krigare stridde,
J modiga hopar framgick,
Glad, till klingande swärdslag,
Hären på Stod wid Fitie.
Och sköldswingaren tordes,
J tjocka molnet af pilar,
Gånga i bredd
Med Nordmännens Konung.

Som nu bägge krigshärarne möttes, blef der ett mycket härdt slag och manfall. Och när krigsfolket hade bort,

skjutit

skjutit sina spjut, drogo de ut swärden. Då gick Konung Håkan, och Thoralf med honom, fram för fanan, huggande på båda sidor om sig. Så säger Eywinder Skaldaspiller uti Hakonar-mal (se 33 Cap. 5. 6. wers.)

31. Cap.

Eywinder Skreyas och Alf Askmans död.

Konung Håkan war dökänd, mer än andre män; det lyste ock af hans hjelm, när solen sken derpå: wände derföre många sina wapen emot honom. Då tog Eywinder Finnson en hatt, och satte öfwer Konungens hjelm. Eywinder Skreya ropade då högt: gömmer sig nu Nordmanna Konungen? eller har han flytt? och hwar är nu Guld-hjelmen? Eywinder gick då fram och hans broder Alf med honom: de höggo på båda sidor och skreko, som de warit rasande eller galne. Då ropade Konung Håkan öfwerljudt till Eywinder: håll nu rätt fram, som du går, om du will finna Nordmanna Konungen. Så säger Eywinder Skaldaspiller:

Drotten, som folket sparade,
Men ej guldet, manade Skreya,
Der han gick mot Valkyriors storm,
Att stegen till sidan ej wända;
Will du nu, segerlysten,
En tapper fiende finna,
Kom då, på raka wägen,
Hit till Nordmännens Konung.

Då war icke långt att bida, förrän Eywinder kom dit, swängde sitt swärd, och högg åt Konungen. Thoralf stötte

honom

honom då med sin sköld, så att Eywinder snafwade derwid: men Konungen fattade sitt swärd Kwarnbit med båda händer, högg till Eywind ofwan i hjelmen, och klöf hjelmen och hufwudet, allt neder i skuldrorna. Då dräpte ock Thoralfer Alf Askman. Så säger Eywinder Skaldaspiller:

Det wet jag, att skarpa
Swärdet, af Konungens
Bägge händer swingadt,
Ofromme Wikingen bet.
Krigaren, den orädde,
Rådwis till Danskars skada,
Hela hufwudet klöf,
Med swärdet, som guldfäste hade.

Efter dessa bröders fall, gick Konung Håkan så hårdt fram, att alla weko undan för honom. Då begynte Eriks söners krigsfolk att frukta och fly undan. Konung Håkan war då främst uti sin slagt-ordning, och följde efter dem som flydde, huggande tidt och hårdt: Flög då en pil, som man kallade Flen, uti Konungens arm nedanföre axeln; och är det många mäns sägen, att Gunnhilds skoswän, wid namn Kispinger, lopp fram i striden och ropade: gifwen Konungens baneman rum; och sköt med det samma pilen mot Konung Håkan. Men somliga säga, att ingen wiste, hwilken som sköt; och det kan wäl wara, ty pilar, spjut och alla slags skottwapen flögo så tjockt, som snö. Eriks söner förlorade här mycket folk, så wäl på walplatsen, som på wägen till skeppen, och wid hafsstranden. Många lupo

ock

ock ut i sjön, och drunknade. Många hunno likwäl till skeppen, ibland hwilka woro alla Eriks söner, och rodde straxt undan; men Konung Håkans män förföljde dem. Så säger Thorder Siareksson:

Wärjdes nödställda folket wida
I landet, af wåldswerkarnes baneman;
Freden så stördes, ej längre
Unnades Konungen leswa.
Mödan begyntes, då från söder kom
Gunnhilds son, som guld ej ägde:
Af fruktan han flydde;
Men fallen war Drotten.

Mandom då bönderne wiste,
När de på skeppsbänkar hårda
Sårade suto; då uppgaf
Mången af dem sin anda.
Tapperhet war det, att wåldige
Hjelten, som korpars dryck
Beredde, Konungen närmast
Gick uti sådan strid.

32. Cap.

Konung Håkans död.

Konung Håkan gick ut på sitt skepp, och låt då förbinda sitt sår; men bloden rann så häftigt, att ingen kunde den stilla. Och som det led fram på dagen, blef Konungen wanmäktig; då sade han till sina män, att han wille fara

le fara

le fara norr till sin gård Alrekstad. Men når de kommo norr till Håkans-hall, lade de der till, och war Konungen då hardt nåra döden. Då kallade han till sig sina wänner, och sade dem sin wilja, i anseende till Riket. Han hade en dotter (enda barnet) wid namn Thora, men ingen son. Han bad, att man genom sändebud skulle säga Eriks söner, det de nu skulle blifwa Konungar öfwer landet; och begärde han af dem, att de måtte skona hans wänner och frånder. Om ett långre lif år mig förelagdt, sade han, då will jag fara utur landet, till Christna mån, och godtgöra det jag brutit emot Gud; men om jag dör hår ibland hedningarne, så låten mig så begrafwas, som eder godt synes. Kort efter, dog Konung Håkan der, på samma klippa, hwarest han blifwit född. Konung Håkan blef så mycket saknad, att både wänner och owänner begråto hans död, och sade, att aldrig månde jemngod Konung komma efter honom i Norrige. Hans wänner förde hans lik norr till Sjöhem på Nordhördaland, uppkastade der en stor hög, och lade Konungen deruti, med full rustning och hans båsta kläder, men icke något annat gods. De talade så öfwer hans grift, som hedniska måns sed war, och wisade honom till Walhall.

33. Cap.

Hakonar Mal.

Eywinder Skaldaspiller gjorde ett qwåde om Konung Håkans fall, och huru han blef emottagen i Walhall. Detta år kallad Hakonar-mal, och begynnes sålunda:

1. Gön,

1. Göndul och Skögul
Sånde Gauta-Tyr
Att wälja bland Konungar,
Hwem af Yngwa-ätt
Skulle med Oden fara,
I Walhall att wara.

2. Björns broder de sågo
I brynjan fara,
Den herrlige Konung
Under krigsfanan stånda.
Fiendernas mod föll,
Spjuten skakades;
Och blef då
Striden börjad.

3. På Holmrygar ropte
Han, som krigshär uppbådar;
Jarlars baneman
Framgick till striden.
Godt Nordmanna sällskap
Hade den gifmilde;
Danske öboers skräck
Ej dröjde att påsätta hjelmen.

4. Ur rustningen sprang,
Brynjan på marken lade
Kämparnes höfding,
Förr'n striden begyntes.
Med sina män lekte
Landets förswarare;

Glad,

Gladlynte Fursten
Stod under guldhjelm.

5. Så bet då swärdet,
I Konungens hand,
Odins klädnad (brynjan),
Som i watten det skure.
Spjuten brakade,
Sköldarne brusto,
Swärdsklangen genljöd
Från kämpars hufwuden.

6. Mot starka sköldar
Swärden sprungo,
Och mot Nordmäns
Härda skallar.
Härskri war på ön;
Konungar färgade
Blanka sköldborgar
I stridsmäns blod.

7. Swärden brunno
I blodiga sår;
Strids-yxor sänktes
Mot mennisko-lif.
Swärd genomskuro
Sköldarnes bucklor;
Pil-skurar föllo
På Stordas strand.

8. Blod-stänkta sköldar
I slagtningen möttes;

De

Dé örlig lekte
För gyllene ringar.
Spjuten hweno
I Odens wind;
Månge mån
För Swärds-strömmen föllo.

9. Suto då Furstarne
Med blottade swärd,
Med klufna sköldar
Och pilskutna brynjor;
Än tänkte ej hären
Till Walhall att wandra.

10. Göndul då sade,
Mot spjutskaftet stödd:
Nu wäxer Gudars samqwäm,
Ty Håkan de hafwa,
Med stora hären,
Hem till sig bjudit.

11. Konungen hörde
Hwad Walkyrior talte,
De ridande mör.
Tankfulle de syntes,
Och behjelmade suto,
Och hade sköldarne för sig.

12. Hwi styr du så kriget, (qwad Håkan)
Spjut-bewäpnade Skögul?
Wi woro dock Gudarnas ynnest wärde.
Wi det wållde, (qwad Skögul)

Att

Att du fältet behöll,
Men dina fiender flydde.

13. Rida wi nu skola
(Qwad den mäktiga Skögul)
Till Gudars gröna land,
Och Oden säga,
Att nu mände herrskaren komma,
Honom sielf att skåda.

14. Hermod och Brage,
(Qwad Hropta-Tyr)
Gån Fursten till mötes;
Ty nu den Konung,
Som kämpa-frägd wunnit,
Hit till salen kommer.

15. Då sade Fursten,
Som, från striden kommen,
Stod fullstänkt af blod:
Mycket bister
Tyckes oß Oden wara;
Wi förnimma hans tankar.

16. Fröjd skall du hafwa
Med Einheriar alla:
Drick nu hos Asarne öl;
Jarlars bane!
Du har här inne
Åtta bröder, (qwad Brage).

17. Wåra wapen
(Qwad den gode Konungen)

Wilja wi sielfwe hafwa:
Hjelm och brynja
Må wäl bewaras;
Godt är att swärd ha till hands.

18. Då blef det kändt,
Att denne Konung hade
Helgedom wäl wårdat,
När Gudarne och hela Rådet
Bödo Håkan
Wälkommen wara.

19. På lycklig dag warder
Den Furste buren,
Som sådan kärlek winner.
Hans tid
Skall alltid blifwa
Med ära nämnd.

20. Obunden lårer,
Till menniskors hem,
Fenris-ulf fara,
Förrän en jemngod
Kongsman står upp
Å de öde stigar.

21. Ut dö hjordar,
Dö ock frånder,
Land och Riken förödas.
Sitte Håkan
Bland hedna Gudar.
Många folk nu sörja.

Kon-

Konung Harald Gråfälls och Håkan Jarl Sigurdssons Saga.

1. Cap.

Om Eriks Söners uppkomst, och Eywinder Skaldaspiller.

Efter Konung Håkans död, togo Eriks söner Konungadömet öfwer Norrige; Harald war den förnämste ibland dem, och den äldste af dem, som då lefde. Drottning Gunhild, deras moder, deltog uti Riksstyrelsen med dem; hon war då kallad Konunga-moder. Då woro Höfdingar i Norrige: Tryggwe Olofson öster i landet, Gudröd Björnßon på Wästfolden, och Sigurd Lade-Jarl uti Trondhem; men Gunhilds söner hade medeldelen uti landet, den första wintren. Då foro sändebud emellan Gunhilds söner samt Tryggwe och Gudröd, att de på begge sidor skulle förlikas, med det wilkor, att Tryggwe och Gudröd skulle hafwa af Gunhilds söner så stor del uti Riket, som de tillförene hade haft af Konung Håkan. En man, benämnd Glumer Geirason, war Konung Haralds skald och en stark hielte: han gjorde denna wisan, sedan Konung Håkan wardt slagen:

Wäl hafwer Harald hämnat
Gamles död; men sårade män

Sitt

Sitt lif måste lemna.
Manliga werk gjorde du, Konung.
Jag hörde, att wapnen blefwo röda
I striden bortom hafwet,
När swärdets mörka hökar (korpar)
Drucko Håkans blod.

Denna wisa blef mycket omtyckt; men när Eywinder Finnson det sporde, gjorde han den wisa, som förr är skrifwen: Fordom har Konungen ꝛc. (Håkan den Godes Saga Cap. 27).

Denna wisa wardt också mycket gångse. När Konung Harald det sporde, då gjorde han Eywinder skyldig till lifssak derföre, allt intill deß deras wänner förlikte dem, på sådant sätt, att Eywinder skulle blifwa hans skald, lika som han tillförene hade warit Konung Håkans. De woro deßutom så nära slägt, att Gunnhild, Eywinds moder, war Halfdan Jarls dotter; men hennes moder war Ingeborg, Konung Harald Hårfagers dotter. Då gjorde Eywinder denna wisan om Konung Harald:

De sade det, Landwårdare!
Att du föga låt modet falla,
När bågarne spändes,
Och pilarne brusto
I Hörda-folkets sår;
Då fordom, till rofdjurs mättnad,
Dragna fulleggade swärd
I din hand, Haralder, klungo.

Gunhilds söner bodde mest midt uti landet, ty dem tycktes icke säkert att wistas hwarken hos Trondhems boerne

eller Wikweringarne, som hade warit Konung Håkans båste wånner; åfwen bodde många ansedda mån på deßa orter. Då foro mån med förlikningsbud emellan Gunhilds söner och Sigurd Jarl, ty tillförene fingo de inga utgifter ifrån Trondhem: och wardt det på sistone så, att Konungarna och Jarlen gjorde en förlikning sig emellan, hwilken de med ed bekråftade: Skulle då Sigurd Jarl hafwa så stort landskap af dem uti Trondhem, som han hade förut haft af Konung Håkan; och sades de då wara förlikte. Alla Gunhilds söner ansågos för ganska girige; och gick det tal, att de gömde lösören i jorden. Derom gjorde Eywinder Skaldaspiller en wisa:

Wi buro, Stridsman!
Fyriswalls såd (guld)
På wåra händer,
Under Håkans hela tid.
Nu har folk-förtryckaren
Bortgömt Frodes
Sorgsna trålinnors mjöl (guldet)
I Thors moders kropp (jorden).

Och ytterligare:

På Skaldernas armar
Och händer lyste
Fyllas hufwudbindel (guld),
Under Håkans hela tid.
Nu år elfwens sol (guldet) begrafwen
I Jåttefiendens moders kropp.

Mågti-

Mägtiga ättens
Råd äro hårda.

När Konung Harald fick höra sanningen om deßa wisor, sände han bud till Eywinder, att han skulle komma till honom. Men när Eywinder kom, gjorde Konungen honom beskyllning, och sade honom wara sin fiende; och anstår det dig illa, säger han, att wisa mig otrohet, emedan du tillförene blifwit min man. Då qwad Eywinder denna wisa:

En herre hafwer jag haft,
Store Konung, före dig.
Nu trycker Fursten min ålderdom;
Jag önskar mig ej en tredje.
Trogen war jag den dyre Drotten;
Aldrig jag lekt med twå sköldar.
Jag fyller din flock, Konung,
(Fastän) åldern öfwerfaller mig.

Konung Harald lät Eywinder öfwerlemna detta mål åt sin dom. Eywinder ägde en stor och dyrbar guldring, som Molde war kallad; den hade för långe sedan blifwit uppgrafwen ur jorden. Denna ring sade Konungen, att han wille hafwa, och det måste derwid blifwa. Då qwad Eywinder:

Jag borde, Konung,
Skeppens styrare,
För detta guld
Winna din ynnest;
Då jag nu nödgas
Dig, ringlystne, gifwa

Det

Det drake-läger (guld), som länge
Min fader ägde.

Sedan reste Eywinder hem; och förmäles icke, att han derefter besökt Konung Harald.

2. Cap.

Om Gunhilds söner, och huru de sökte införa Christendomen.

Gunhilds söner hade antagit den Christna tron uti England, som förr är skrifwet; men när de kommo till att råda öfwer Norrige, kunde de på intet sätt bringa folket till Christendomen; men allestådes, der de kunde komma åt, nederbröto de offerhusen, samt förspilde offren, och fingo derigenom stor owänskap; blef ock snart uti deras dagar en swår tid i landet; ty Konungarna woro många, och hwar och en af dem hade Hoffolk hos sig; hwarföre de ock behöfde stort underhåll och mycken omkostnad; åfwen woro de ganska girige. De lagar, som Konung Håkan hade satt, höllo de icke synnerligen, utan allenast hwad de ansågo förmånligt för sig. Alla woro de mycket dågeliga, starka och stora till wärten, och uti alla idrotter wäl öfwade. Så säger Glumer Geirason, uti den wisa, som han gjorde om Konung Harald Gunhilds son:

Tolf idrotter kunde,
Framför andra Konungar,
Hjelten, som ofta i striden
Med swärdet framgick.

Ofta

Ofta drogo dessa bröder öfwer landet alla tillsamman, men stundom hwar för sig. De woro grymme och tilltagsne, stora stridsmän och mycket segersälle.

3. Cap.

Gunhilds och hennes söners rådslag.

Gunhild Konunga moder och hennes söner woro ofta i samtal och öfwerläggningar, och rågslogo om landets angelägenheter. En gång frågade Gunhild sina söner: huru tänken I att låta tillgå med Trondhems Rike: I hafwen wäl Konunga namn, lika som edra förfäder hafwa förr haft, men I hafwen litet folk och land, och ären dock många till skiftes. Wiken öster i landet innehafwa Trygwe och Gudröd; och äga de något anspråk derpå, för deras slägts skull. Men Sigurd Jarl råder ensam öfwer allt Trondhems Län, och wet jag icke hwad rätt eller nödwändighet eder twingar dertill, att låta en Jarl råda öfwer så stort rike, till eder skada; det tyckes mig underligt, att I dragen hwarje sommar ut i härnad till andra länder, men låten en Jarl inom lands taga edert fäderne-arf ifrån eder. Litet hade Konung Harald, din fader, som du är kallad efter, aktat, att taga af en Jarl rike och lif, då han lade under sig hela Norrige, och rådde sedan deröfwer till sin ålderdom. Harald swarade: det är icke, moder, sade han, så lätt, att taga Sigurd Jarl af daga, som att slagta en killing eller kalf; Sigurd Jarl är storättad och rik på fränder, wänsäll och wis; jag är ock wiss derpå, att om han förspörjer någon ofrid af oss, då äro alla Bönderna med honom; och kunna

wi

wi då ej wänta annan, än olycklig utgång. Det synes mig ock, som ingen af oß bröder skulle kunna anse det wara tryggt, att sitta i Trondhemsboarnas wåld. Då sade Gunhild: wi skole då gå en annan wäg med wåra rådslag, och göra oß mindre beswär. Harald och Erling skola i höst wistas på Möre, och will jag resa dit med eder; wi skola sedan alla tillsamman försöka hwad som kan göras. De gjorde nu så, som hon sade.

4. Cap.

Gunhilds söners och Griotgards rådslag.

Sigurd Jarls broder het Griotgard; han war mycket yngre och mindre ansedd; han hade ej eller Tignar-namn, men höll dock folk hos sig, och war uti Wikingsfärd om sommartiden, och förwärfwade sig egodelar. Konung Harald skickade män in till Trondhem, till Sigurd Jarl, med wänskapsbud och wängåfwor. Sändebuden sade, att Konung Harald wille göra ett sådant förbund med Sigurd Jarl, som Konung Håkan hade förr gjort; begärande derjemte, att Jarlen måtte komma till Konung Harald; och skulle de då till fyllest stadfästa sin wänskap. Sigurd Jarl tog wäl emot Konungens sändebud, och hans wänskaps-anbud; men sade, att han icke kunde resa till Konungen, för sina många göromåls skull; dock sände han Konungen wänliga föräringar, tillika med goda och blida ord, för hans wänskap: och dermed drogo sändebuden bort. Sedan reste de till Griotgard, i samma ärende, nämligen att Konung Harald till-

sade

sade honom sin wänskap, och bödo honom till gäst; och dessutom lemnade de honom goda gåfwor. Men när sändebuden foro hem, lofwade Griotgard att infinna sig; och på bestämd dag kom han till Konung Harald och Gunhild, hwarest han blef på bästa sätt undfägnad, och af dem öfwermåttan kär hållen, så att han blef tagen till råds uti wigtiga saker, och bewistade många hemliga öfwerläggningar. På sistone kom det dertill, att man började tala om Sigurd Jarl, såsom Konungen och Drottningen hade tillförene rådgjort; påminde de då Griotgard, huru Sigurd Jarl länge låtit honom wara en ringa man, och frågade, om han wille med Konungen och hans bröder öfwerfalla Jarlen. Om han nu wille wara uti dessa råd med dem, då sade Konungen, att Griotgard skulle blifwa hans Jarl, och få hela det landskap att råda öfwer, som Sigurd Jarl hade förr haft. Ändteligen beslutade de sig emellan, med inbördes löften, att Griotgard skulle utforska, när lägligast wore att öfwerfalla Jarlen, och då skicka bud till Konung Harald: for då Griotgard hem, med så förrättad sak, och fick goda gåfwor af Konungen.

5. Cap.

Sigurd Jarl blifwer Innebränd.

Om hösten for Sigurd Jarl in till Stiordal, och war der på gästebud; derifrån reste han ut på Oglo, hwarest han äfwen war gästbuden. Jarlen hade ständigt en stor hop folk hos sig, emedan han trodde illa Konungarna. Men efter som wänskapsbud då hade gått emellan honom och Kon-

ung

ung Harald, hade han denna gången icke mycket folk hos sig. Griotgard sände då bud till Konung Harald, och sade, att en annan gång ej torde giswas bättre tillfälle att angripa Jarlen, ännu; och strart, den samma natten, reste Konungarna Harald och Erling efter, in uti Trondhem, och hade fyra skepp och mycket folk. De seglade hela natten wid stjernljus, och kom Griotgard dem till mötes. Sent om natten anlände de till Oglo, hwarest Sigurd Jarl war uti gästebud. De tände då eld på husen, och uppbrände gården samt Jarlen med allt hans folk. Om morgonen bittida foro de bort igen, ut efter fjärden, och så söder till Möre, och dröjde der en lång tid.

6. Cap.

Håkan Jarl Sigurdsons Uppkomst.

Håkan, Sigurd Jarls son, war då inne i Trondhem, när han fick höra deßa tidningar; och blef der genast ett stort upplopp uti hela Trondhem, och alla skepp, som kunde brukas, blefwo dragna i wattnet. När nu krigshären war samlad, waldes Håkan, Sigurd Jarls son, till Jarl och Höfding öfwer folket, och höllo de sedan med den krigsmagten, ut efter Trondhemsfjärden. Som nu Gunhilds söner detta sporde, foro de söder till Romsdalen och Sunmöre; höll så hwardera krigsmagten spejare emot den andra. Sigurd Jarl blef dräpen twå år efter Konung Håkans fall. Eywinder Skaldaspiller säger således uti Haleya-talet:

Och landets herrskare
Togo af daga,

På Oglo,
Den Sigurd,
Som till Odens
Swanor (kyrparne) gaf
De slagne
Danskars blod.
Och skeppens
Anförare,
Tappre höfdingen,
Måste lemna
Sitt lif i elden;
Då landets Furstar
Med löften sweko
Tyrs ättling.

Håkan Jarl behöll Trondhem, med sina fränders hjelp, uti tre år, så at Gunhilds söner fingo inga inkomster af Trondhem. Håkan höll många slagtningar med Gunhilds söner; och föll mycket folk på begge sidor. Derom talar Einar Skålaglam, uti den wisan Wellekio, hwilken han gjorde om Håkan Jarl:

Och edfaste spjutslungaren
Stor flotta utslyrde;
Fursten, glad i striden,
Ej länge dröjde.
Han, som röda sköldar
Pröfwar, och med Konungar
Modigt kämpar,
I pantsar sig klädde.

Och

Och widare qwad han:

Ej behöfdes
Till strid att ägga
Honom, som fröjdar
Slagtfältets swanor (korparne).
Grym emot wåldsmän,
Wärjde han sitt lif,
Och skakade ur brynjan
Fastnade pilar.
Mycket spjuthagel föll,
I de östra landen,
Förrän, med Gudarnas wilja,
Hjelten fördref Konungarna.

Ytterligare förmäler Einar, huru Håkan Jarl hämnade sin fader:

Högljudt lof jag frambär,
För den bragd, han utfört,
Den swärds-omgjordade Skeppwårdaren,
Då han sin fader hämnat.
Wida omkring miste
Hersar sitt lif, för hieltens swärd:
Wäldige stridsmannen ökte
Gästernas mängd i Odens sal.
Och skeppens förare
Låt härda kampens
Wapengny mycket wära,
I Odens lifödande storm (striden).

Deref-

Derefter foro deras månner emellan dem med förliknings-anbud, ty Bönderna blefwo ledsne wid härnad och ofred inomlands; och på sistone kom det så widt, genom kloka måns råd, att en förlikning blef gjord dem emellan, på det sått, att Håkan Jarl skulle hafwa dylikt Rike i Trondhem, som hans fader Sigurd Jarl hade haft; men Konungarna skulle hafwa det Rike, som Konung Håkan hade haft före dem; och blef detta alltså stadfästadt med försäkran om inbördes redlighet. Derefter blef en stor wänskap emellan Håkan Jarl och Gunhild, men stundom ansäktade de hwarandra med falskheter; gingo så andra tre år förbi, under hwilka Håkan Jarl satt stilla uti sitt Rike.

7. Cap.
Om Gråfäll.

Konung Harald hade mest sitt tillhåll på Hördaland och Rogaland, såsom ock hans öfrige bröder; men stundom bodde de uti Hardanger. Det hände en sommar, att ett skepp kom från Island, hwilket Isländska män ägde; det war lastadt med skinnfällar; och lade de med samma skepp till wid Hardanger, efter som de sporde att der war mesta folket församladt. Men när folket kom till dem att handla, wille ingen köpa deßa skinnwaror. Då for styrmannen till Konung Harald, ty han hade tillförene warit bekant med honom, och klagade för honom sitt mißöde. Konungen lofwade komma till dem, hwilket han ock gjorde. Konung Harald war en mycket nedlåtande och glättig man; han kom

dit

dit uti en skuta, full med folk, såg på deras waror, och sade till styrmannen: will du gifwa mig en gråfäll? Gerna, swarade styrmannen, om det ock wore flere. Då tog Konungen en af deßa gråfällar på sig, och gick sedan ned i skutan. Men förrän de rodde bort, hade hwar och en af hans män köpt sig en fäll. Få dagar derefter kom till deßa män så mycket folk, som wille köpa skinn, att halfparten af dem, som begärde, kunde intet bekomma. Sedan wardt Konungen kallad Harald Gråfäll.

8. Cap.
Erik Jarls Födelse.

Håkan Jarl for en winter till Upplanden, för att bewista ett gästebud; der bar så till, att han låg hos en qwinna, som war af ringa slägt; och som tiden led derefter, gick denna qwinna med barn; när barnet föddes, war det ett piltebarn; och blef det wattenöst och kalladt Erik. Modren förde pilten till Håkan Jarl, och sade, att han war fadren. Jarlen lät uppfostra pilten hos en man, Thorleif den Wise benämnd, som bodde uppe i Medaldal; han war en mägtig och förmögen man, samt Jarlens synnerlige wän. Erik blef snart manlig, af ganska skönt utseende, samt stor och stark; Jarlen höll likwäl icke synnerligen af honom. Håkan Jarl war en ofwermättan dägelig man; icke mycket hög, men dock stark, och wäl ofwad uti alla idrotter, mycket wis, och den ypperste krigsman.

9. Cap.
Konung Tryggwe dråpes.

En höst hände det, att Håkan Jarl for till Upplanden, men når han kom ut på Heidmarken, mötte honom der Konung Tryggwe Olofson, och Konung Gudröd Björnson; der kom ock Dala-Gudbrand. De höllo en stämma fins emellan, och suto långe uti hemligt samtal; då blef beslutadt, att de skulle wara hwarandras wänner: sedan skildes de åt, och hwar och en for hem till sitt Rike. Detta sporde Gunhild och hennes söner, och fattade mißtanka, att något swek blifwit uppgjordt emot Konungarna; hårom talade de ofta sig emellan. Om wåren derefter kungjorde Konung Harald och Konung Gudröd, hans broder, att de wille fara i Wikingsfård om sommaren, antingen uti Westerhafwet, eller i Östersjön, som de plägade göra. De samlade då krigsfolk, och låto utskjuta sina skepp på sjön, görande sig således resefärdiga. Men når de drucko sitt bortfärds-öl, blef der starkt drickande, och mycket taladt wid dryckesborden: hände då, att åtskilliga män blefwo jämförde med hwarandra, och ändteligen föll talet på sielfwa Konungarna. Då sade en man, att Konung Harald wore den förnämste bland sina bröder, uti all ting. Deröfwer blef Konung Gudröd mycket wred, och sade, att han uti ingen sak skulle wika för Harald, och att han wore färdig att bewisa det. De blefwo då snart begge wrede, så att de utmante hwarandra till enwig, och grepo till wapnen. Men de, som förståndige woro, och icke så mycket druckne, gingo emellan och hejdade dem: För då

hwar-

hwardera till sina skepp. Men der war ingen förhoppning, att de skulle wilja wara uti ett följe: Seglade då Gudröd öster utmed landet; men Konung Harald höll ut på sjön, och sade, att han wille segla åt wester öfwer hafwet. Men når han kom utanföre öarna, höll han sin kosa öster utmed landet, men långt ute på sjön. Konung Gudröd seglade den wanliga wågen, nårmare landet, öster till Wiken, och sedan öster öfwer Foldefjården. Då sånde han bud till Konung Tryggwe, att han skulle möta honom, och skulle de sedan begge, om sommaren, fara i Östersjön, för att hårja. Konung Tryggwe låt sig detta wål behaga, och lofwade komma; hörde han ock, att Gudröd hade liten krigshår hos sig; och reste så Konung Tryggwe till honom med en skuta. De tråffades östan för Sotanås, wid Weggarna. Men når de möttes, för att samtala, då lupo Konung Gudröds mån till, och dråpte Konung Tryggwe, tillika med tolf af hans mån; och ligger han begrafwen der, som nu kallas Tryggwaröd.

10. Cap.
Konung Gudröds Fall.

Konung Harald seglade långt ut ifrån landet; men sedan höll han in uti Wiken, och kom om natten till Tunsberg. Då fick han höra, att Konung Gudröd (Björns son) war uti ett gåstebud uppå landsbygden, icke långt derifrån: Reste då Konung Harald dit med sitt folk, anlånde om natten och kringrånde huset. Konung Gudröd och hans mån gingo ut; men der gjordes icke långt motstånd, förrån Kon-

ung Gudröd wardt slagen, och många män med honom. Derefter for Konung Harald bort till sin broder, Konung Gudröd, och intogo de sedan hela Wiken.

11. Cap.
Om Harald Grenske.

Konung Gudröd Björnßon hade fått ett godt och lämpligt gifte. Han hade med sin hustru en son, som kallades Harald; denne blef sänd till Grönland, för att uppfostras af Roe den Hwite, en Länshöfding. Roes son war Rane den Widfarne: han och Harald woro jemnåriga och fosterbröder. Efter sin faders, Konung Gudröds, fall, flydde Harald, som kallades den Grenske, först till Upplanden, tillika med sin fosterbroder Rane och några få män med dem; der dröjde han en tid hos sina fränder. Eriks söner sökte mycket efter de män, som woro skyldige till någon sak emot dem, och i synnerhet efter sådane, som mißtänktes att kunna tillställa uppror. Derföre rådde Harald Grenskes fränder och wänner honom, att han skulle draga bort af landet. Harald Grenske for då öster till Swerige, och sökte efter lägenhet att komma i följe med de män, som foro i härnad, för att skaffa sig gods. Harald war en mycket ansenlig och förträffelig man. Toste het en man i Swerige, som war en af de rikaste och förnämste der uti landet, bland dem, som icke buro Tignär-namn. Han war en stor krigsman, och war mycket i härnad: han kallades Skoglar Toste. Harald Grenske gaf sig uti hans följe, och war med Skoglar Toste om

som,

sommaren uti Wikingsfärd; och tyckte alla wäl om Harald: Om wintren wistades han hos Toste. Harald hade warit twå år i Upplanden, och war fem år hos Toste. Sigrid het Tostes dotter; hon war ung och skön, men derjemte mycket stolt; hon blef sedan gift med Swenske Konungen Erik den Segersälle. Deras son war Olof den Swenske, som sedan blef Konung i Swerige. Konung Erik blef fotdöd uti Upsala, tio år efter Styrbjörns fall.

12. Cap.
Håkan Jarls Härnad.

Gunhilds söner uppbådade en stor hop krigsfolk uti Wiken, och foro sedan norr utmed landet, tagande med sig stridsfolk och skepp af hwart och ett Härad. Och gjorde de då uppenbart, att de wille draga med denna krigsmagt norr till Trondhem, emot Håkan Jarl. Dessa tidningar spörde Jarlen, hwarföre han ock samlade krigshär och utrustade skepp. Men när han fick weta, huru stor krigsmagt Gunhilds söner hade, då drog han med sitt krigsfolk söder på Möre, och härjade allestädes der han reste, samt dräpte mycket folk, både rika och fattiga. Sedan sände han tillbaka till Trondhem hela bondehären; men sjelf drog han med sitt härjande öfwer Sunnmöre och Nordmöre, samt Romsdalen, och hade allestädes spejare ute sunnan för Stad, att förnimma något om Gunhilds söners krigshär; och när han fick höra, att de woro komna i fjärden, och wäntade der efter god wind, för att segla norr om Stad, då seglade Håkan.

kan Jarl norr om Stad, ställande sin kosa så långt ut i sjön, att hans segel icke kunde synas ifrån landet; för han alltså ute på hafwet, öster utmed landet, och kom till Danmark: Derefter seglade han i Östersjön och härjade der, om sommaren. Gunhilds söner drogo med sin här norr till Trondhem, och dröjde der en lång tid, tagande derstädes alla skatter och utskylder. Och inemot hösten satte Sigurd Slefwa och Gudröd sig der neder; men Harald och de andra bröderna foro öster i landet, med det ledings-folk, som hade dragit med dem om sommaren.

13. Cap.
Om Håkan Jarl och Gunhilds söner.

Om hösten reste Håkan Jarl till Helsingeland, och drog der upp sina skepp; sedan for han landwägen öfwer Helsingeland och Jämtland, och så östan ifrån öfwer Kölberget, ned i Trondhem; der samlades snart till honom en stor hop folk; och tillredde han sina skepp. Och som Gunhilds söner det sporde, stego de på sina skepp, och höllo ut efter fjärden: men Håkan Jarl reste in på Lader, och blef der öfwer wintern. Gunhilds söner wistades på Möre; och tillfogade de å ömse sidor hwarandra skada och förfång, och dräpte hwarandras män. Håkan Jarl behöll sitt Rike uti Trondhem, och war der som oftast om wintertiden; men om sommaren, drog han stundom öster till Helsingeland, tog der sina skepp, for i Östersjön och härjade der; undertiden satt han uti Trondhem, och utrustade sin krigsmagt, och kunde då Gunhilds söner icke hålla sig på något ställe nordan för Stad.

14. Cap.

14. Cap.

Sigurd Slefwa dräpes.

En sommar for Harald Gråfäll med sin krigshär norr till Biarmaland, härjade der, och höll ett skarpt slag med Biarmländarne, på Wina-åns strand: der fick Konung Harald seger, och dräpte mycket folk; han härjade sedan widt omkring uti landet, och bekom ett ganska stort byte. Derom talar Glumer Geirason:

Den widtfrågdade, som Konungar öfwerwunnit,
Färgade sitt swärd i öster;
Der såg jag Biarma-lands män flygta
Norr ifrån brinnande byn.
Godt rykte wann fredsstiftaren
På denna färd.
Unge Konungen stridde
På Wina-åns strand.

Konung Sigurd Slefwa reste till Klyp Herses gård; han war Thords son, och Hördekåres sonson; han war en mägtig och storättad man. Klyp war då icke hemma, men hans hustru Alöf tog wäl emot Konungen, och blef der ett godt gästebud, och starkt drickande. Alöf war Åsbjörns dotter och Järnskäggs syster, norr ifrån Yria. Åsbjörns broder war Reidar, Styrkars fader, hwars son war Endrid, Einar Thambaskälfwers fader. Om natten gick Konungen till Alöfs säng, och låg der när henne, emot hennes wilja; sedan for Konungen bort. Om hösten derefter foro Konung

Harald,

Harald, och hans broder Sigurd upp på Wors, och ståmde der Ting med Bönderne: men på Tinget öfwerföllo Bönderne dem, och wille slå dem ihjäl: men de kommo undan, och foro sedan bort; Konung Harald reste till Hardanger, och Konung Sigurd till Alrekstad. Som nu Klyp Herse det sporde, församlade han sina frånder, för att öfwerfalla Konungen; och war Wemund Wölubrist deras Höfding. Så snart de kommo till gården, anföllo de Konungen; och är sagdt, att Klyp stack Konung Sigurd med ett swärd twert igenom; hwilket blef hans död. Men i det samma wardt också Klyp dräpen af Erling Gamle.

15. Cap.

Griotgards fall.

Konung Harald Gråfäll och hans broder Gudröd drogo tillsamman en stor här östan ifrån landet, och höllo, med detta folk, norr till Trondhem. När Håkan Jarl det sporde, samlade han ock krigsfolk till sig, drog söder till Möre, och härjade. Der war då Griotgard, Håkans farbroder, och skulle hålla landwärn, på Gunhilds söners wägnar. Han uppbådade krigsfolk, såsom Konungarna hade honom genom sändebud befallt. Håkan Jarl höll emot honom, och slogs med honom; der föll Griotgard, och twå Jarlar med honom, och mycket annat folk. Derom talar Einar Skålaglam:

Fursten, hård uti striden,
Sina fiender öfwerwann;

Mycket

Mycket wäxte deraf
Gästernas antal i Walhall.
Stor ära wann Fursten,
Folkets prydnad,
Då tre Jarlasöner raska
I skarpa pilregnet föllo.

Sedan seglade Håkan Jarl ut på hafwet, och så utanför Sarne, söder efter landet: han kom fram söder i Danmark, och for till Harald Gormson, Danmarks Konung, blef der wäl emottagen, och dröjde hos honom öfwer wintern. Då war ock hos Danska Konungen en man benämnd Harald, som war Knut Gormsons son, och Konung Haralds brorsson. Han war nyligen kommen från Wikingsfärd, hade länge härjat, och derigenom wunnit stor förmögenhet; han blef derföre kallad Gullharald; han tycktes wara wäl paßande, att (med tiden) blifwa Konung i Danmark.

16. Cap.

Konung Erlings fall.

Konung Harald Gråfäll och hans bröder drogo med sin krigshär norr till Trondhem, och fingo der intet motstånd; de togo der skatter och utskylder, samt alla Kongliga rättigheter, och lade stora utgifter på Bönderna. Konungarna hade en lång tid haft ringa inkomster ifrån Trondhems län, efter som Håkan Jarl hade sutit der med mycket krigsfolk, och haft ofred med Konungarna. Om hösten for Konung Harald söder i landet, med största delen af det folk, som

der hade sitt hemwist; men Konung Erling satt qwar, med sitt krigsfolk. Han fordrade å nyo stora skåtter af Bönderna, och handlade mycket strängt med dem; men Bönderna knorrade der emot, och buro icke tåligt sitt lidande. Om wintern samlades Bönderna tillhopa, och fingo mycket krigsfolk; drogo sedan emot Konung Erling, som då war på ett gästebud, och höllo slagtning med honom. Der föll Konung Erling, och mycket folk med honom.

17. Cap.

Dyr tid uti Norrige.

Då Gunhilds söner rådde öfwer Norrige, blef der en mycket dyr tid, som desto mera tilltog, ju längre de styrde landet. Bönderne tillskrefwo Konungarna skulden derföre, och lade dem till last, att de woro girige och hårdt behandlade Bönderna. Det kom omsider så långt, att wida omkring saknade landsfolket både spannemål och fisk. På Halogaland war en gruflig hunger och nöd, då nästan ingen såd der wäxte, och snön låg öfwer hela landet, så att kreaturen måste hållas inom hus, midt på sommaren. Så qwad Eywinder Skaldaspiller, när han kom ut och det snögade mycket:

Af snö betäckes Odens maka (jorden);
Derföre, liksom Finnar, wi hafwa
Hjorden, wid midsommar, inne bunden,
Att näras af björklöf.

18. Cap.

18. Cap.

Om Isländingarna och Eywinder Skaldaspiller.

Eywinder gjorde ett qwäde om alla Isländingarna; och de lönade honom så, att hwar Bonde gaf honom en skattpenning, af tätt (gediget) silfwer, som höll tre (wanliga) silfwerpenningars wigt; men då silfret lemnades fram wid allmänna Tinget, blef det beslutadt, att man skulle skaffa en smed till att rena silfret: sedan gjordes deraf en rad pålshakar eller spännen (troligen en bröstplåt, med hakar, som den tiden brukades, till pälsens sammanfästande): och af det, som war öfrigt, betalades arbetslönen: denna hakrad wägde femtio marker: den skickade de till Eywinder; men han lät hugga sönder hakraden och köpte sig derföre hushålls-förnödenheter. Om wåren hände det, att wid något af utskären, en sillstim gick till. Eywinder besatte då en roddarfärja med sina huskarlar och underhafwande, och rodde dit, hwarest sillen war indrifwen. Då qwad han:

Låtom sidhästens fötter (skeppets köl)
Trampa hafwet, för att finna
Långa nätens snabbe fågel (sillen)
Som, med fjädrad stjert, från Norden kommer.
Wi wilje weta, om grytans gåfwor,
Som goda skeppet hemtat,
Fale blifwa
För mina wänner.

Och

Och så alldeles woro hans tillgångar medtagne, att han måste köpa mat till sitt eget bord. Han köpte slutligen sill för sina pilar: då qwad han:

Pålsspånnen wi fingo,
Dem hafssköldens (isens) folk
Långt bort ifrån till oß sånde;
För hafwets hjord (sillen) de gifwas måste.
Min goda bågas gåfwor (pilar),
Ocksa för sidens skatt,
För snabba sillen, jag sålde:
Allt nöden wållar.

Konung

Konung Olof Tryggwasons Saga.

1. Cap.

Olof Tryggwasons Födelse.

Astrid het den qwinna, som Konung Tryggwe Olofson hade haft till hustru; hon war dotter af Erik Biodeskalle, hwilken bodde på Oprostad, och war en mägtig man. Efter Tryggwes död, flydde Astrid bort och for lönligen, med de lösören, som hon kunde med sig hafwa. Med henne följde hennes fosterfader, som het Thorolf Luseskägg. Han skildes aldrig ifrån henne; men andra, som woro henne tillgifna, foro att utspeja hwad hennes owänner sig företogo, eller hwar de sig uppehöllo. Astrid gick hafwande med Konung Tryggwes barn; hon lät föra sig ut öfwer sjön och gömde sig på en holme, medhafwande några få män. Der födde hon barnet, hwilket war en pilt; och när han blef watten-öst, wardt han kallad Olof, efter sin faderfader. På den holmen döljde hon sig öfwer sommaren. Men när nätterne begynte blifwa mörkare, dagarne kortare och wäderleken kallare, då företog Astrid sin resa derifrån, tillika med Thorolf och några få män. De uppehöllo sig ej annorstädes i bygden, än der de i löndom lågo öfwer nätterna, och talade ej med någon. En dag, mot aftonen, kommo de till Oprostad,

rostad, der Erik, Astrids fader, bodde. De dolde sig; men Astrid sände män till gården, att säga för Erik hennes ankomst. Han lät ledsaga dem uti ett särskildt rum, och duka bord för dem med den bästa mat. När nu Astrid och hennes följeslagare hade der dröjt en liten tid, då drogo följeslagarne bort; men hon blef qwar, tillika med twå tjensteqwinnor, och hennes son Olof, samt Thorolf Luseskägg, och hans son Thorgils, som då war sex år gammal: de wistades der öfwer wintren.

2. Cap.
Om Gunhilds Söner.

Efter Tryggwe Olofsons död, for Harald Gråfäll, tillika med hans broder Gudröd, till de gårdar, som Tryggwe hade ägt. Men då war Astrid borta, och fingo de icke weta, hwart hon hade wägen tagit. Det rykte kom för dem, att hon wore hafwande med Konung Tryggwes barn; och drogo de, om hösten, norr i landet, som tillförene är berättadt. När de råkade sin moder Gunhild, sade de henne allt hwad som förelupit på deras resa. Hon frågade granneligen efter det, som Astrid widkom; och de berättade det ryktе, de hade hört. Men för den orsaken, at Gunhilds söner, den hösten, såsom ock efterföljande wintren, hade delo med Håkan Jarl, som förr är skrifwit, blef intet efterstående anstäldt efter Astrid och hennes son, den wintren.

3. Cap.

3. Cap.
Astrids Resa.

Om wåren derefter, utsände Drottning Gunhild spejare till Upplanden, och allt intill Wiken, att efterspana, huru det kunde stå till med Astrid. Och när sändemännen kommo tillbaka, wißte de att berätta för Gunhild, det Astrid skulle wara hos sin fader Erik; sade ock, att troligast wore, det hon der uppfödde sin och Konung Tryggwes son. Då utskickade Gunhild genast sändebud, utrustade dem mycket wäl med wapen och hästar; och woro de trettio män: de hade till anförare en mägtig man, som war Gunhilds wän, benämnd Håkan. Hon bad dem fara till Erik på Oprostad, taga dädan Konung Tryggwes son, och föra honom till henne. Sedan reste sändemännen sin wäg; men när de hade icke långt till Oprostad, bleswo Eriks wänner warse deras färd, och gåswo honom derom underrättelse, en dag mot aftonen. Straxt derefter, om natten, anstaltade Erik om Astrids bortresa, gaf henne goda ledsagare, och sände henne öster till Swerige, till sin wän Håkan den Gamle, som war en mägtig man; de drogo bort, när en god del war igen af natten. Om aftonen kommo de i ett Härad, som het Skön, sågo der en stor gård och foro dit, begärande, att der få natthärberge: de foro lönligen och hade usla kläder på sig. Den Bonden, som der bodde, kallades Björn Etterqwesa, en rik man, men en clak karl; han körde dem bort; derföre foro de, om aftonen, till ett annat hemman, hwilket låg icke långt derifrån, och het Witskom. Bonden der het Thorsten, hwilken

ken härbergerade dem och wisade dem mycken wälwilja: de sofwo der öfwer natten i god omwårdnad. Håkan och de andra Gunhilds män kommo bittida om morgonen till Oprostad, och frågade efter Astrid och hennes son; Erik swarade, att hon ej war der. Håkan och hans män ransakade hela gården, dröjande der långt fram på dagen, och fingo på sistone någon kunskap om Astrids resa. De redo då samma wägen, och kommo sent om aftonen till Björn Etterqwesa i Skön, tagande der härberge. Då frågade Håkan, om Björn kunde berätta honom något om Astrid. Han sade, att der hade kommit folk om dagen, och begärt natthärberge; men jag (sade han) körde dem bort; och lära de wara härbergerade här någorstädes i hemmanen. Thorstens arbetskarl for om aftonen ur skogen, och kom till Björns gård, ty den war på hans wäg; han blef warse, att der woro främmande, fick ock weta hwad de hade för ärende, hwilket han uppenbarade för Thorsten Bonde. När nu tredjedelen war igen af natten, wäckte Thorsten upp sina gäster, och bad dem draga bort, talande häftigt till dem. Men när de woro komne på wägen från gården, sade Thorsten dem, att Gunhilds sändebud gästade hos Björn, och foro att leta efter dem. De budo honom hjelpa sig på något sätt. Han gaf dem en ledsagare, tillika med något mat; och följde ledsagaren dem sedan fram på skogen, tills de kommo till en insjö, uti hwilken war en holme med rör bewuxen. De kunde wada ut till holmen, och der gömde de sig i rören. Bittida på dagen red Håkan ifrån Björn ut i bygden, och hwar han kom, frågade han efter Astrid. Och när han kom till

Thor-

Thorsten, frågade han, om de woro dit ankomne. Han swarade, att der hade warit några mån, hwilka emot dagningen dragit bort öster uti skogen. Håkan bad Thorsten fara med dem, efter som han wiste båst wågen, och de gömstållen, der kunde wara. Thorsten for med dem; och som han kom uti skogen, wisade han dem twårt emot det håll, hwaråt Astrid war; de sökte alltså hela dagen, men funno dem ingenstådes. Derefter foro de hem, och berättade för Gunhild, huru deras årende aflupit. Astrid och hennes följeslagare foro sin wåg, till deß de kommo fram i Swerige, till Håkan den Gamle, hwarest Astrid med sin son Olof en lång tid wistades, och med mycken wålwilja bemöttes.

4. Cap.
Håkan såndes till Swerige.

Gunhild Konungamoder fick höra, det Astrid, med sin son Olof, war i Swerige; derföre sånde hon å nyo Håkan, och godt följe med honom, österut till Konung Erik i Swerige, med stora skånker och wånskaps-försåkringar. Såndemånnen bleswo wål emottagne och hederligen behandlade. Sedan frambar Håkan för Konungen sitt årende, sågande, att Gunhild hade såndt honom att begåra, det Konungen wille undsåtta honom med något manskap, så att han kunde föra med sig Olof Tryggwason till Norrige, emedan Gunhild wille honom uppfostra. Konungen lemnade honom folk; och redo de alltså dit, hwarest Håkan den Gamle bodde. Då bad Håkan Olof, med många wånliga ord, att han skulle

fara med honom. Håkan den Gamle swarade wäl, och sade, att hans moder skulle förordna om hans resa; men Astrid wille ingalunda att pilten skulle fara dädan. Sändemännen foro bort, och berättade för Konung Erik, huru det hade tillgått. Sedan lagade de sig till hemresan, begärande å nyo, att Konungen wille göra dem något bistånd, till att föra pilten bort, ehwad det skedde med Håkan den Gamles wilja, eller icke. Konungen gaf dem ännu en hop folk, med hwilket de kommo till Håkan den Gamle, yrkande då, att pilten skulle resa med dem; och då denna begäran icke genast bifölls, begynte sändemännen utfara i stora ord, med hot, att de wille bruka wåld, och wiste sig mycket wreda. I det samma lopp fram en träl, wid namn Burste, och wille slå Håkan; och kommo de näppeligen undan, oslagne af trälen. Sedan foro de hem till Norrige igen, och sade för Gunhild, huru det hade tillgått med deras resa, såsom ock, att de hade sett Olof Tryggwason.

5. Cap.

Om Sigurd Erikson.

Drottning Astrids broder het Sigurd, Erik Biode-skalles son; han hade en lång tid warit utomlands, öster i Gardarike, hos Konung Waldemar; och war Sigurd der uti stort anseende. Nu längtade Astrid att resa dit till sin broder Sigurd; Håkan Gamle skaffade henne godt sölje, och alla nödwändigheter till resan; sedan afreste hon med några köpmän. Då hade hon warit twå år hos Håkan

den

den Gamla; och Olof war då tre år gammal. Men när de reste uti Östersjön, då mötte dem Wikingar hwilka woro Estländare: de togo både folk och gods; somliga slogo de ihjäl, och några delte de sins emellan till trälar. Der skildes Olof ifrån sin moder; och tog en Estnisk man, wid namn Klerkon honom med sig, tillika med Thorolf och Thorgils. Klerkon tyckte, att Thorolf war allt för gammal till att blifwa träl, och att han icke skulle duga till något arbete; derföre slog han honom ihjäl, men hade piltarna bort med sig, och sålde dem till en man, som het Klerker, tagande för dem uti betalning en bock, som war mycket god. Sedan kom en tredje man, som köpte Olof, gifwande för honom en wacker rock eller kappa. Denne het Reas, men hans hustru het Rekon, och deras son Rekoni. Hos dem blef Olof en lång tid, och wardt wäl medfaren; ty Bonden höll honom mycket kär. Olof wistades sex år i Estland, uti denna belägenhet.

6. Cap.

Olof frälses från Estland.

Sigurd Eriksson kom till Estland, såsom Konung Waldemars af Holmgården sändebud, att utkräfwa der i landet Konungens skatter. Sigurd reste, efter rika mans plägsed, med stort följe och mycket gods. Han fick se på torget en mycket wacker pilt, den han tyckte wara utländing, och frågade honom efter hans namn och ätt; han sade sitt namn wara Olof, och sin fader heta Tryggwe Olofsson, men sin moder Astrid, Erik Biodeskalles dotter. Då förnam Sigurd,

att denna pilten war hans systerson, och sporde honom, hwarföre han wore ditkommen? Olof berättade för honom allt, huru det hade tillgått med honom. Sigurd bad honom följa sig till Bonden Reas. Och som han kom dit, köpte han båda piltarna Olof och Thorgils, förande dem sedan bort med sig, till Holmgården. Han lät i förstone ej något blifwa uppenbart om Olofs ätt; men höll honom eljest wäl.

7. Cap.

Klerkons dråp.

En dag war Olof Tryggwason stadd på torget, hwarest då war en stor hop folk; der kände han igen Klerkon, som hade ihjälslagit hans fosterfader Thorolf Luseskegg. Olof hade en liten yxa i handen, med hwilken han högg Klerkon i hufwudet, så att yxan stadnade neder i hjärnan. Sedan sprang han genast hem till sitt härberge, och sade denna händelse för Sigurd, sin frände. Men Sigurd föranstaltade så, att Olof kom in uti Drottningens kammare; och sade han henne hwad som timat; hon het Allogia. Sigurd begärde af henne, att hon wille hjelpa pilten. Hon swarade, och såg på pilten, sägande: ingalunda må man slå ihjäl en så wacker pilt; och derefter lät hon samla till sig en hop folk, wäl bewäpnadt. I Holmgården hölls allmän frid i så stor helgd, att lag war, det hwar och en genast skulle dräpas, som ihjälslog någon menniska, odömd. Nu stormade, efter sedwanan och lagen, folket till och sökte efter pilten, hwarest han skulle hafwa tagit wägen. Då blef berättadt,

att

att han wore uti Drottningens gård, och att der wore en hop bewäpnadt folk. Detta wardt Konungen tillkännagifwit, och gick han dit med sitt folk, och wille icke, att de skulle slåß. Sedan tillställde han så, att frid wanns och förlikning gjordes. Konungen ådömde böter, och Drottningen betalade dem. Efter den tiden, war Olof hos Drottningen, och hade hon honom mycket kär. Det war lag uti Gardarike, att der skulle aldrig, utom Konungens wetskap, finnas någon man, af Kunglig börd. Derföre gaf Sigurd Drottningen tillkänna, af hwilken ätt Olof war, och för hwad orsak han war ditkommen, nemligen, att han icke fick blifwa hemma uti sitt Fäderneslånd, för ofrid och förföljelse: det bad han, att hon wille säga för Konungen. Hon gjorde så, och begärde, att Konungen wille hjelpa denna Konungssonen, efter som han hade warit så hårdeligen handterad. Och med detta tal uträttade hon så mycket, att Konungen jakade till hennes begäran, och tog Olof uti sitt beskydd och uppfödde honom hederligen, som en Konungsson egnade. Olof war nio år gammal, när han kom till Gardarike, och wistades der hos Konung Waldemar i andra nio år. Olof war den skönaste, största och starkaste af alla män, och öfwergick uti idrotter, alla de Nordmän, om hwilka man äger några efterrättelser.

8. Cap.

Om Håkan Lade Jarl.

Håkan Jarl Sigurdson war hos Konung Harald Gormson i Danmark, om wintren, sedan han hade flytt ifrån

Nor-

Norrige, för Gunhilds söner. Håkan hade den wintren så bekymmersamma saker att begrunda, att han låg till sängs och hade mycket nattwak, samt åt och drack icke mera, än hwarmed han kunde bibehålla sina krafter. Då sände han lönligen sina män norr i Trondhem till sina wänner, och ingaf dem det rådet, att de skulle slå ihjäl Konung Erling, om de kunde det på något sätt åstadkomma; sägande, att han ärnade komma tillbaka till sitt Rike, mot sommaren. Den samma wintren dräpte Tronderna Erling, som förr är skrifwet. Emellan Håkan och Gullharald war synnerlig wänskap; Harald upptäckte för Håkan hwad han hade i sinnet: han sade, att han wille sätta sig ned att styra land, och icke längre wara på härfärder till sjös; och frågade han Håkan, om han trodde, att Konung Harald skulle wilja skifta Riket med honom, om han det kräfde. Det tror jag, swarade Håkan, att den Danske Konungen lärer icke wägra dig hwad som dig med rätta tillkommer; dock får du säkrast weta denna saken, om du derom talar med Konungen; ty det tänker jag, att icke kommer du till Riket, om du icke kräfwer det. Kort efter denna rådplägning, talade Gullharald med Konung Harald, uti närwaro af många förnäma män, som woro begges deras wänner. Då fordrade Gullharald af Konung Harald, att han skulle tilldela honom den hälft af Riket, som tillhörde honom, efter hans börd och ätt, der i Danmark. Wid detta kraf blef Konung Harald mycket wred, sägande, att ingen man hade begärt af hans fader Konung Gorm, att han skulle blifwa Half-Konung uti Danmarks Rike, och icke heller af hans faderfader

Horda

Horda Knut, eller Sigurd Ormöga, eller Ragnar Lodbrok; och gjorde han sig då så ond, att ingen fick tala med honom.

9. Cap.
Om Gullharald.

Gullharald blef nu mycket mera mißnöjd, än tillförene, då han icke war närmare att bekomma Riket, än förr, och nu tillika hade råkat uti Konungens wrede. Derföre besökte han sin wän Håkan, klagade för honom sitt bekymmer, och begärde af honom goda råd, om de kunde finnas, genom hwilka han kunde bekomma Riket; sägande, att han hade helst tänkt, det han skulle söka att winna under sig Riket med wapen och krigsmagt. Håkan bad honom detta för ingen menniska uppenbara, så att det kunde utspridas; ditt lif (sade han) beror derpå: betänk hos dig sielf hwad du kan uträtta; det behöfwes till sådana stora gerningar, att man är dristig och oförskräckt, sparande hwarken goda ting eller elaka, så att fullbordas må det påbegyndt är. Men det är oförständigt, att begynna stora rådslag, och låta dem sedan stå tillbaka med wanära. Gullharald swarade: Jag skall så fullfölja detta företag, att jag icke skall afhålla mina händer från att dräpa Konungen sielf, om jag får tillfälle dertill, efter som han will neka mig det Rike, som jag bör hafwa med rätta. Och dermed lyktade de sitt tal. Konung Harald gick derefter att besöka Håkan Jarl; och samtalade de sig emellan. Konungen sade för Jarlen, hwad påstående Gullharald hade giort om Riket, och hwad

swar

swar han gifwit; sägande, att han ingalunda wille förminska sitt Rike. Men (sade han) om Gullharald will ännu widare fortfara med denna fordran, då kan jag med liten möda låta dräpa honom; ty jag tror honom illa, om han ej will derifrån afstå. Jarlen swarade: Det tror jag, att Harald gått så långt i denna sin föresats, att han ej lärer låta den falla; och är det tillika min tanka, att, om han uppwäcker ofred här inomlands, han snart bekommer ett stort antal krigsfolk; och det mest för den orsaken, att hans fader war så mycket afhållen. Men det är eder hält orådligt, att dräpa eder egen frände; ty alla lära säkert, i sakens nu warande skick, anse honom oskyldig; dock will jag icke eller, att mitt råd skulle wara, det du gjorde dig sjelf till en ringare Konung, än din fader Gorm war, hwilken mycket förökte sitt Rike, men uti ingen måtto det minskade. Då sade Konungen: hwad råd will du då gifwa mig, Håkan, om jag hwarken skall dela Riket, eller rödja undan denna fara? Håkan Jarl swarade: Wi skola wäl råkas några dagar härefter; will jag först betänka denna äfwentyrliga saken, och sedan gifwa swar härpå. Derefter gick Konungen bort, och alla hans män.

10. Cap.

Konung Haralds och Håkan Jarls Rådplägning.

Håkan Jarl hade å nyo mycket djupsinniga tankar och rådslag, låtande få män wara i huset hos sig. Få dagar derefter kom Harald till Jarlen, och de begynte talas wid.

Då

Då frågade Konungen, om Jarlen hade något tänkt på det ämnet, som de förehade förra dagen. Det hafwer jag, swarade Jarlen, wakat före sedan, både natt och dag; och tyckes mig nu det mest rådeligt, att du behåller och styrer sielf hela det Rike, som du fick efter din fader, men lemnar din frände Harald ett annat Konungarike, dermed han kan wara förnöjd. Hwilket är det Rike, säger Konungen, som jag kan med rätta gifwa Harald, om jag har Danmark ostyckadt? Jarlen swarade: det är Norrige; ty Konungarna, som der råda öfwer, äro elaka emot allt Landsfolket; och will hwar man dem illa, som de också förtjena. Konungen swarade: Norrige är ett stort land, och folket hårdt, och är det swårt att angripa med utländsk här, hwilket wi nogsamt fingo försöka den tiden, Håkan (Adalstens Fostre) förswarade landet, ty då förlorade wi mycket folk, men wunno ingen seger; och är deßutom Harald Erikßon min fosterson, som jag knäsatt. Då swarade Jarlen; det hafwer jag länge wetat, att I hafwen ofta giort Gunhilds söner stort bistånd; men de hafwa eder dock icke annorledes, än illa, derföre lönat. Wi skola mycket lättare åtkomma Norrige, än att kämpa oß till det, med hela Danska hären. Sänd du bud till din fosterson Harald, tillbjud honom att emottaga af dig det Land och Län, som han och hans frånder förr hade här i Danmark, och stäm honom hit till dig. Sedan kan Gullharald på en liten tid förwärfwa sig Norriges Rike, från Konung Harald Gråfäll. Härtill swarade Konungen: Det lärer wißerligen blifwa utropadt för en elak gerning, att swika sin fosterson. Deremot lära Danskarne säga, swarade

Jar-

Jarlen, att det är bättre att dräpa en Norsk Wiking, än en Dansk broderson. De talade härom länge, till deß de slutligen blefwo ense om förslaget.

11. Cap.
Harald Gormsons Sändebud till Norrige.

Gullharald kom ännu en gång till tals med Håkan Jarl; och sade Jarlen honom, att han hade nu så wäl utfört hans sak, att all anledning wore, det ett Konungarike stode honom öppet i Norrige. Då skola wi, sade han, hålla wårt stallbroderskap; och kan jag då wara dig till mycken hjelp i Norrige. Tag du först det Riket: Konung Harald är redan mycket gammal, och har allenast en son, den han föga älskar, och hwilken är frilleson. Detta språkade Jarlen för Gullharald, till deß han lät sig det wäl behaga. Sedan talade de alla, Konungen, Jarlen och Gullharald, ofta sins emellan. Derefter skickade Danske Konungen sina män norr till Norrige, till Konung Harald Gråfäll; och woro de till den färden wäl utrustade, blefwo ock hederligen emottagne, när de träffade Konung Harald. De sade honom de tidningar, att Håkan Jarl war i Danmark och låg dödssjuk, samt att han hade nästan förlorat wettet. De berättade tillika, att Danske Konungen Harald böd Harald Gråfäll till sig, att emottaga af honom de förläningar, som han och hans bröder hade förr haft der i Danmark; begärande, att Harald wille komma och besöka honom på Jutland. Harald Gråfäll gaf sin moder Gunhild, så ock andra sina wänner

detta

detta tillkänna, hwarpå olika swar af dem följde. Några tyckte denna färd ej wara säker, för de måns skull, som då woro i Dannemark; dock woro flere, som tillstyrkte resan; ty den tiden war så stor hungersnöd i Norrige, att Konungen knappt kunde föda sitt krigsfolk. Då fick Fjärden, der Konungarne oftast wistades, det namn, att den kallades Hardanger (den hårda wiken). I Danmark war någorlunda god tid; och trodde man, att hjelp derifrån skulle erhållas, om Konung Harald der finge Lån att styra; blef alltså beslutadt, förr än sändemännen foro bort, att Konung Harald skulle komma till Danmark om sommaren, till Danska Konungen, och taga emot de wilkor, som Konung Harald (Gormsson) erböd.

12. Cap.

Konung Haralds och Håkan Jarls swek emot Gullharald.

Harald Gråfäll reste om sommaren till Danmark, och hade tre långskepp: det ena af dem styrde Arinbjörn Herse från fjärdarna. Konung Harald seglade ut ifrån Wiken, och till Limafjärden, och lade till der, wid Halse: det blef honom sagdt, att Danske Konungen skulle snart komma dit. Och när Gullharald det fick weta, då seglade han dit med nio skepp, hwilka han tillförene utrustat med krigsfolk, att draga i Wikingsfärd. Håkan Jarl hade då ock gjort sig färdig med sin krigshär, och ärnade sig uti härnad; han hade tolf skepp, alla mycket stora. När nu Gullharald war bortrest, sade Håkan Jarl till Konungen: nu fruktar jag, att wi ro Ledingen, och få ändå betala Ledings-witet (böter för

under-

underlåtet Ledingståg); Nu lärer wäl Gullharald dräpa Harald Gråfäll; och sedan lärer han taga Konungadömet i Norrige. Tänker du då, att han blifwer dig trogen, om du hafwer satt honom så stor makt i händerna? han sade likwäl för mig i wintras, att han skulle dräpa dig, om han finge tillfälle dertill. Nu will jag winna Norriges Rike under dig, och dräpa Gullharald, om du will lofwa mig, att jag skall sedan lätteligen få förlikas med dig, för denna gerningen; och will jag då blifwa din Jarl, swära dig trohets-ed och underlägga dig Norrige, med ditt bistånd, samt hålla landet sedan under ditt Rike, och gifwa dig skatt. Och på sådant sätt blifwer du större Konung, än din fader, då du råder öfwer twenne Konungariken. Detta wardt afgjordt emellan Konungen och Jarlen. Derefter drog Håkan Jarl bort, med sitt folk, att uppsöka Gullharald.

13. Cap.

Konung Harald Gråfälls fall wid Halse.

Gullharald kom till Halse i Limafjorden, och böd strax ut Harald Gråfäll till strid. Och ehuru Harald hade mindre folk, gick han dock genast i land och lagade sig till striden, uppställande sin slagtning. Innan slagtordningarne drabbade tillsamman, uppäggade Harald Gråfäll starkt sina krigare, bad dem derpå draga sina swärd, lopp sedan sjelf fram i öfwersta ledet, och högg omkring sig på båda sidor. Så säger Glumer Geirason i Gråfällswisan:

Drotta.

Drotta-ord han talade
Den tappre hjelten,
Som bland hårarna tordes
Jorden med blod fårga.
Harald, som wida länder ägde,
Bad Krigarne swärden draga,
Till mord: herrligt tycktes
Stridsordet för männen.

Der föll Harald Gråfäll. Så säger Glumer Geirason:

På Limafjordens wida brädd
Måste slagen ligga,
Den, som skeppen wårdade
Och hafsgnyet älskade.
Den, som guldet skänkte,
På sanden föll, wid Halse:
Det mord wållade han (Håkan),
Som ordsnällt med Konungar umgicks.

Der föll största delen af Konung Haralds folk, med honom; der föll ock Arinbjörn Herse. Då woro, ifrån Konung Håkan Adalstens Fostres död, femton år förlidne, men från Sigurd Lade-Jarls frånfälle, tretton år.

Are Präst den wise berättar, att Håkan Jarl uti tretton år innehade Jarldömet efter sin fader i Trondhem, förr än Harald Gråfäll blef slagen; men de sista sex åren, som Harald Gråfäll lefde, säger Are, att Gunhilds söner och Håkan Jarl woro i strid med hwarandra, och måste ömsom rymma ur landet.

14. Cap.

14. Cap.
Gullharalds död.

Kort efter det Harald Gråfäll war slagen, råkades Håkan Jarl och Gullharald; lade då Håkan Jarl till strids emot Gullharald, och bekom seger; men Harald blef fången; och lät Håkan Jarl hänga honom i galge. Derefter for Håkan Jarl till Konungen i Danmark, och blef lätteligen förlikt med honom, i affeende på hans frändes, Gullharalds dråp.

15. Cap.
Landsdelning uti Norrige.

Sedan uppbådade Konung Harald krigsfolk öfwerallt i sitt Rike, och for ut med sex hundrade skepp. Då woro med honom Håkan Jarl Sigurdsson och Harald Grånske, Konung Gudröds son, och många andra förnäma män, hwilka hade flytt från sina Odalgods i Norrige, för Drottning Gunhilds söner. Konungen i Danmark höll med sin här sunnan ifrån till Wiken, hwarest allt landsfolket gaf sig under honom. Men när han kom till Tunsberg, då samlades till honom en stor myckenhet folk; och öfwerlemnade Konung Harald allt det krigsfolk, som till honom hade kommit i Norrige, åt Håkan Jarl, gifwande honom derjemte Rogaland och Hördaland, Södgn, Fyrdafylke, Sunn-Möre, Romsdal, och Nord-möre, att råda öfwer. Dessa sju Fylken, gaf Konung Harald Håkan Jarl att styra, med lika wilkor, som Konung Harald Hårfager hade tillförene gifwit dem åt

sina

sina söner, med den skilnad allena, att Håkan Jarl skulle behålla till egendom, så wäl der, som i Trondhem, alla Konungens gårdar, och alla Kongliga inkomster, samt anwända af Konungens skattkammar så myckt han behöfde, om krigshår kom i landet. Konung Harald gaf Harald Grånske Wingulmark, Wästfolden och Agder allt intill Lidendis näs, jemte Konungs namn, och lät honom der hafwa Rikssityrelsen med alla de rättigheter, hans fränder tillförene hade haft, och Harald Hårfager hade gifwit sina söner. Harald Grånske war då aderton år gammal, och blef sedan en frägdad man. Danske Konungen Harald drog hem med hela Danska hären.

16. Cap.
Gunhilds Söners Resa ur Landet.

Håkan Jarl for med sin krigsmagt norr utmed landet. Men då Gunhild och hennes söner sporde deßa tidningar, samlade de krigsfolk, men funno ej många, som wille wara med dem. De togo nu samma råd som tillförene, och seglade wester öfwer hafwet, med det folk, som dem wille följa. De drogo först till Orkndarna, och dröjde der en tid. Thorfin Hjeßeklyfwares söner, Lödwer, Arnwider, Lioter och Skule, woro der Jarlar. Håkan Jarl lade sedan hela landet under sig, och hade den wintren sitt tillhåll uti Trondhem. Einar Skålaglam talar härom uti Wellecklo:

Sju Fylken sig underlade
Guldets fromme wårdare:

Wändes

Wändes då qwinnans (Gunhilds)
Ansigte från landet.

När Håkan Jarl, om sommaren, reste sunnan utmed landet, och landsfolket gaf sig under honom, då befallde han, öfwer hela sitt Rike, att man skulle widmagthålla hedniska Gudahusen och offren; och det blef efterkommit. Så säges i Wellekla:

Den fromme, som hårarne känna,
Åt sanne Thors dyrkare,
Uppråtta låt de härjade
Offerhus och helgedomar;
Ty nu war Jotarnas (Gudarnas motståndares) fall
Öfwer alla haf kunnigt.
Thor war det, som striden
Till så godt slut styrde.

Och stridsmännen wända
Åter glade till offren.
Hjeltens magt ej ringa
Af gudakraften främjas.
Nu jorden gröda bär, som fordom:
Å nyo Gudarnas boningar
Och det, som helgadt är, låter Försten
Hofmännen nöjde uppresa.

Nu ligger allt under Jarlen,
Hwad nordan om Wiken finnes;
Widt står dar det Rike,
Som Håkan den stridsälle äger.

Den

Den första winter, som Håkan rådde öfwer landet, gick sillen till, allestådes omkring landet; och om hösten tillförene hade korn wurit, hwar man sått hade. Men om wåren skaffade folket sig sådeskorn, så att största delen af Bönderna uppsådde sina gårdar; och blef snart god tid i landet.

17. Cap.

Håkan Jarls och Konung Ragnfred Gunhildsons Krig.

Konung Ragnfred, Gunhilds son, och Gudröd, Gunhilds andra son, woro då de ende, som lefde af alla Eriks och Gunhilds söner. Så säger Glummer Geirason i Gråfällswisan:

Mitt goda hopp till hälften föll,
Då Konungen lifwet miste.
Ej war oß till båtnad,
Att Harald dog i striden.
Dock wet jag, att bröderne båda
Mig godt hafwa lofwat:
Det ock för sällhet räknar
Ej ringa mängd bland folket.

Om wåren, når Konung Ragnfred hade warit en winter på Orknöarna, begynte han sin resa wester ifrån till Norrige, och hade med sig krigsfolk och stora skepp. Och då han kom i Norrige, fick han höra att Håkan Jarl war i Trondhem; derföre seglade Ragnfred norr om Stad, och härjade på Sunmöre; en del af landsfolket gaf sig under honom, såsom det ofta händer, når krigshär går öfwer landet,

det, att de, som derföre utsatte äro, söka hjelp, en hwar der honom bäst synes. Håkan Jarl fick höra, att ofrid war söder på Möre; han gjorde sig färdig med sina skepp, och lät skära upp budkafla till krigståg, utrustade sig i största hast, och seglade ut efter fjärden, wäl försedd med krigsfolk: Ragnfred och Håkan Jarl möttes på norra sidan af Sunmöre; Håkan höll genast till strid: han hade mera folk, men smärre skepp. Der blef ett hårdt slag, och lutade det till underwigt för Håkan. De stridde från skeppsstammarna, efter den sed, som då war. I sundet war ström, så att alla deras skepp drefwos tillsamman in åt landet. Jarlen lät ock ro baklängs till ett ställe af stranden, der honom tycktes bäst att gå i land. Och så snart skeppen kände grund, steg Jarlen ur, och drog dem upp, så att fienderne ej skulle kunna åter föra dem ut. Sedan uppställde Jarlen sin slagtordning på marken, och manade Ragnfred till landstigning. Ragnfred och hans folk lade intill landet; och sköto de på hwarannan en lång stund; men Ragnfred wille ej gå upp på landet; och åtskildes de slutligen, med så förrättadt ärende. Ragnfred höll med sitt folk söder om Stad, ty han fruktade landshären, om den samlade sig till Håkan Jarl. Men Jarlen lade ej oftare ut till strid, emedan han tyckte sig wara för mycket underlägsen i skeppens storlek; han for om hösten norr till Trondhem, och war der öfwer wintren. Men Konung Ragnfred hade då allt landet sunnan för Stad, Fyrdafylke, Sögn, Hördaland och Rogaland: han hade myc-ket folk hos sig om wintren, och mot wären böd han Ledingsfärd ut, och fick stor här; drog han då igenom alla dessa Fyl-

sa Fylken, att samla sig skepp, krigsfolk och andra förnödenheter.

13. Cap.

Håkan Jarls och Konung Ragnfreds andra Fältslag, i Sögne.

Så snart wåren begynte, böd Håkan Jarl krigsfolk ut från hela norra delen af landet. Han hade mycket folk från Halogaland och Nömedal, så att, allt ifrån Byrda och ända intill Stad, hade han stridsfolk af alla sjöländerna. Till honom kom ock krigshär från hela Trondbygden, så ock ifrån Römsdalen. Det är berättadt, att han hade krigshär af fyra stora landskap (Folkländer). Honom följde sju Jarlar, och de hade alle öfwermåttan stor krigsmagt. Så säges i Welleklo:

Det war mer att besjunga,
Huru folkförswararen, den mordsikne,
Nordan ifrån förde
Otalig här till Sögne.
Krigsfursten samlade
Allt folk från fyra länder:
Ty stod ock kämpen säker
Bland de stridande härar.

Och till swärdens möte,
Med den, som krigsfoglarna matar,
På tunna plankan gingo
Sju länders styrare.

Hela Norrige gaf genljud,
När de tappre kämpar
Till Swärdstinget foro:
Mångt lik flöt wid näset.

Sedan höll Håkan Jarl, med hela denna krigsmagt, söder om Stad. Då fick han höra, att Konung Ragnfred hade dragit in i Sögne med sin här; han wände genast dit, med sitt krigsfolk; och råkades der Konung Ragnfred och Håkan Jarl; då lade Jarlen med sina skepp till landet, afmärkte walplats åt Konung Ragnfred, och tog åfwen sig slagfält. Så förmäles i Wellekló:

Konungen mötte sedan
Wendernas dråpare (Håkan);
Widtfrågdad denna andra strid
Af ödande manfall blef.
Hjelten till landet lade
Och befallde, att sköldarna
Wändas skulle till strid,
Ytterst på Fylket.

Der blef ett mycket hårdt slag: Håkan Jarl hade mycket större krigshär och fick segren. Detta skedde på Tinganäs, der Sögn och Hördaland gränsa tillsamman. Konung Ragnfred flydde till sina skepp; och föllo der tre hundrade män af hans folk. Så säges i Wellekló:

Sträng war striden,
Innan Hjelten twinga kunde
Tre hundrade män

Under

Under Gamars klor att ligga.
Dådan gick till skeppen
Han, som öfwer folket rådde,
Såll af wunnet byte:
Det war stridsmännens fägnad.

Efter detta slag flydde Konung Ragnfred ur Norrige: Håkan Jarl fredade landet, och låt den stora hären, som honom hade följt om sommaren, draga norr hem igen: men han hade sitt tillhåll der (söder i landet), om hösten, och äfwenså om wintren.

19. Cap.

Håkan Jarls Giftermål.

Håkan Jarl tog till hustru en, som het Thora, dotter af Skage Skofteson, hwilken war en mäktig man. Thora war en öfwer måttan dägelig qwinna. Deras söner woro Swen och Heming; deras dotter het Bergliot, hwilken Einar Thambaskelfwer sedan fick till hustru. Håkan Jarl war stor qwinfolkskarl, och hade många barn: en hans dotter het Ragnhild; henne gifte han med Skofte Skageson, Thoras broder. Jarlen älskade Thora så mycket, att han höll wida mer af hennes fränder, än af andra män; dock war hans måg Skofte den, som han mest wärderade ibland alla. Jarlen gaf honom stora förläningar på Möre. Och hwar gång de woro på sjötåg, skulle Skofte lägga sitt skepp näst intill Jarlens skepp: och ingen skulle understå sig, att lägga något skepp emellan deras.

20. Cap.

20. Cap.
Tidninga-Skoftes fall.

En sommar, når Håkan Jarl war ute i sjötåg, hände det, att Thorleif den Wise styrde ett skepp; och war Erik, Håkan Jarls son, i samma färd; han war då tio eller ellofwa år gammal; och når de gingo i hamn om qwällarna, lät Erik sig ej nöja, med mindre de lade sitt skepp näst intill Jarlens. Men då de kommo söder till Möre, infann sig der Jarlens måg Skofte, med ett långskepp, wäl utrustadt. Och når hans män rodde intill flottan, ropade Skofte, att Thorleif skulle rymma hamnen för honom, och lägga i annat läge. Erik swarade häftigt, och bad Skofte lägga i annat läge. Detta hörde Håkan Jarl, att hans son Erik tyckte sig nu wara så mäktig, att han wille icke wika för Skofte: derföre ropade Jarlen genast och befallde, att de skulle lägga med sitt skepp ur wågen, sägande, att något wärre eljest kunde hända dem, och att de kunde snart få stryk; men når Thorleif hörde detta, ropade han på sina män, befallande dem lösa skeppen; hwilket ock wardt efterkommit. Sedan lade Skofte med sitt skepp i det läge, han war wan att hafwa, näst intill Jarlens skepp. Skofte skulle berätta Jarlen alla tidningar, når de begge woro tillsamman; och Jarlen sade deremot Skofte tidningar, om han fick dem förr höra. Derföre war han kallad Tidninga-Skofte. Nästa wintren derefter wistades Erik hos sin fosterfader Thorleif; men bittida om wåren samlade han sig folk. Thorleif gaf honom en skuta, som hade femton roddarbänkar, med

allt

allt tillbehör, tält och skeppskost: och höll Erik då ut efter fjärden, och sedan söder till Möre. Tidninga-Skofte for emellan sina gårdar med en skuta, hwilken också hade femton roddarbänkar. Erik lade emot honom till strid; och der föll Skofte. Men Erik gaf frid åt alla de män, som då efterlefde. Så säger Eyolfer Dådaskald, i Banda-wisan:

Tappre Hersen till mötes,
Mycket sent om dagen,
Den unge, med jemnlik styrka,
Utom skären på skeppet for;
Då swärdswängaren, den wapenstarke,
Lät Skofte, som ofta
Ulfwarna fägnat, nu falla,
Till roffoglars spis.

Guldskänkaren, swåra mäktig,
Digna lät i striden,
Den hurtige Höfding,
Som guldet wårdade.
Den stålsmidde, då han till skepps skulle stiga,
Af honom, som låg död på jorden,
Sköld och rustning drog,
Till korpars fröjd.

Sedan seglade Erik söder utmed landet, och kom fram i Danmark, for så till Konung Harald Gormßon, och war hos honom om wintren. Men om wåren derefter, sände Konungen i Danmark Erik norr till Norrige, och gaf honom der Jarlsdöme, samt Wingulmark och Römerike att råda öfwer,

wer, med sådana wilkor, som Skatt-Konungar der hade tillförene haft. Så säger Eyolfer Dådaskald:

Folkstyraren war förut,
Till den guldrikes dryckeslag,
Söder på skeppen faren,
Ännu ej gammal till åren;
Innan Ringgifwaren wille
Honom med stridshjelm kläda
Och till förare sätta
För Odens brud (Hären).

Erik Jarl blef sedan en mäktig Höfding.

21. Cap.

Olof Tryggwasons resa från Gardarike.

Olof Tryggwason war hela denna tiden i Gardarike, och hade der mycken wälwilja af Konungen, och kärlek af Drottningen. Konung Waldemar satte Olof till Höfding öfwer den krigshär, som han utsände, att wärja Landet. Så säger Hallarstein:

Tolf wintrars ålder allena
Den bragdälskande hade,
Hördernas wän, då han manligt
På härskepp for från Gardarike.
Skeppet med pantsarkläder,
Med hjelmar och sköldar
Lastade Konungens män;
Men böljan kroßade styret.

Olof

Olof hade der några slag, och det lyckades honom wäl att styra hären. Han höll sedan sjelf en stor hop krigsfolk, på egen bekostnad, af hwad Konungen gaf honom. Olof war en gifmild man mot sitt folk, och blef derföre mycket afhållen. Men det hände, som det ofta plägar hända, när utländska män komma till stor myndighet, eller till så högt beröm, att de deruti de inländska öfwergå, att många afundades deröfwer, att han war så älskad af Konungen, och icke mindre af Drottningen. Några sade till Konungen, att han borde taga sig till wara att göra Olof allt för stor; förty att en slik man, blefwe eder (sade de) mycket farlig, om han wille låta bruka sig till att göra eder eller edert Rike skada, så utrustad med idrotter och stridsskicklighet, och så allmänt afhållen, som han är: wi wete icke eller hwad tal Drottningen och han så ständigt hålla sig emellan. Det war den tiden en allmän sed hos mäktige Konungar, att Drottningen skulle hafwa hälften af hoffolket och hålla det på sin bekostnad, hwartill hon skulle hafwa de skatter och utskylder, som tarfwades. Så war det ock hos Konung Waldemar, att Drottningen hade icke mindre hoffolk, än Konungen; och täflade de mycket med hwarannan om att få de förnämste karlar uti sitt hof. Nu wardt så, att Konungen trodde sådant tal, som för honom blef framfördt; och wisade han sig derföre något tyst och bister mot Olof; och när Olof det märkte, sade han det för Drottningen, och det tillika, att han wille gerna resa till Nordlanden, berättande, att hans fränder hade tillförene der haft Rike, och att han derföre tyckte sannolikast, det han der skulle winna bä-

sta

ska framgång. Drottningen bad honom wål fara, och sade, att han månde för den ypperste man hållas, hwar han wore. Derefter giorde Olof sig resefärdig, gick på ett skepp, och seglade sedan ut på hafwet, i Östersiön. Så säger Markus Skeggeson i Rekstefio:

På en gång lupo sedan
Alla Konungens skepp
Ut i hafwet, från Gardarike,
Med hårskara under milde hjelten.
I Westerlanden hårjade
Tryggwes arfwinge Olof,
Den kraftfulle, som kämpar
Högg, och stålwapen klöf.

Och när han seglade östan ifrån, kom han till Bornholm, giorde der landstigning och hårjade: men landets inbyggare kommo ned till stranden, och höllo slag med honom, hwarwid Olof fick seger och mycket byte.

22. Cap.

Konung Olof Tryggwasons giftermål.

Olof låg wid Barnholm; och fingo de starkt wäder och storm i siön, så att de intet kunde der ligga, hwarföre de seglade dädan, och föder till Windland, och fingo der en god hamn: de foro der fridsamt fram, och dröjde der en tid. Burisslaf het Konungen i Windland: hans döttrar woro Geira, Gunhild, och Astrid. Konungens dotter Geira innehade Riksstyrelsen der, hwarest Olof och hans män kommo i

land.

land. Den man het Dixin, som hade mest att säga hos Drottning Geira. När de nu hörde, att der woro obekanta män komne till landet, hwilka hade hederligt utseende, och foro fram med frid, då reste Dixin till dem med Drottning Geiras helsning, att hon wille bjuda deßa män till gästning hos sig öfwer wintern, efter som detta war sent om sommaren, och wäderleken hård, med starka stormar. Och som Dixin kom dit, fick han strax weta, att öfwer dem rådde en ypperlig man, både till ått och utseende. Dixin sade dem, att Drottningen böd dem till sig, och tillböd dem sin wänskap. Olof emottog detta anbud, och reste om hösten till Drottning Geira. De tyckte båda mycket wäl om hwarandra, så att Olof framförde de ord, att han friade till Drottning Geira; och wardt det afgjordt, att Olof gifte sig med Drottning Geira, samma winter: Han sattes då till föreståndare af Riket med henne. Hallfred Wandråda-Skald talar härom i det qwäde, han gjorde om Konung Olof:

Konungen lät wid holmen (Bornholm)
Och öster i Gardarike,
Hårda swärden med blod färgas:
Hwi skulle det döljas för någon?

23. Cap.

Håkan Jarl betalar ej Skatt.

Håkan Jarl rådde öfwer Norrige och gaf ingen skatt, för den orsaken, att Danske Konungen till honom öfwerlät alla skatter, som Konungen ägde i Norrige, för de beswär

och

och kostnader, Jarlen hade att wärja landet för Gunhilds söner.

24. Cap.

Konung Haralds härbud emot Kejsar Ottos uppmaning till Christendomens antagande.

Kejsar Otto war den tiden uti Saxland; han sände bud till Konung Harald i Danmark, att han skulle låta döpa sig och antaga den rätta tron, tillika med allt folk i det land, han styrde; men i annat fall, sade Kejsaren, att han skulle med härsmakt dragg emot honom. Då lät Konungen widtaga förswars-anstalter, sätta fästningen Danawirke i stånd, och utrusta sina krigsskepp. Han sände ock Håkan Jarl i Norrige bud, att han skulle komma till honom, tidigt på wåren, med allt det krigsfolk, han kunde skaffa. Håkan Jarl böd då här ut, om wåren, ur hela sitt Rike, blef mycket manstark, och höll med den hären Danske Konungen till mötes. Konungen tog hederligen emot honom. Många andra Höfdingar woro ock, den tiden, med Konungen i Danmark, hwilka hade kommit honom till hjelp; och hade han då ganska stor här.

25. Cap.

Konung Olof Tryggwasons härnad.

Olof Tryggwason hade om wintern warit i Windland, som förr är skrifwit. Han reste samma winter till de Härader i Windland, som tillförene hade lydt under Drottning Geyra, men hwilka då hade dragit sig undan från all lyd-

nad

nad och skattskyldighet. Uti deßa Härader härjade Olof, och dräpte många män, brände för somliga deras hus, och tog mycket gods, läggande således samma Riken under sig. Der efter drog han åter till sin Borg. Bittida om wåren utrustade Olof sina skepp, hållande sedan ut på hafwet. Han seglade till Skåne, och gick der i Land. Då församlade landets inbyggare sig, och slogos med honom: men Olåf fick seger, och stort byte. Där efter seglade han öster till Gotland; där tog han ett köpmansskepp, som Jämtarna ägde; de gorde wäl starkt motstånd, men det lycktade så, att Olof afröjde skeppet, slog många män och tog allt godset. Tredje slaktningen hölt Olof äfwen på Gotland, bekom där seger, och fick stort byte. Så säger Halfred Wandråda Skald:

Åter Allrådaren i slaget
Jämtars slägte lät falla
Och Wenders: tidigt wandes
Till sådan bragd den stridgrymme.
Farlig war Herse-Drotten,
Den swärddjerfwe, för Göthers lif:
Med Guldskänkaren de höllo, hör jag,
Spjutskifte i Skåne.

26. Cap.

Slaget wid Dana-Wirke.

Keysar Otto drog samman en stor här: han hade folk från Saxland och Frankrike, Frisland och Windland; honom

följde

följde också Konung Burislaf, med ett stort antal krigsfolk; uti hären med honom war hans måg, Olof Tryggwason. Keysaren hade en stor hop Ryttteri (Riddare), men ändå mycket mera fotfolk. Han hade ock från Holsten en stor krigshär. Danske Konungen Harald sände Håkan Jarl, med Nordmannahären, som honom följde, söder till Danawirke, att förswara Landet der. Så säges i Wellekla:

Det hände ock, att fartyg,
Långt bort från Norden,
Under segerwane hjelten,
Söder till Danmark lupo;
Och den hjelmprydde
Hördernas Styrare
Danske Konunga-Drotten
Sökte, på Skeppen.

Och den gifmilde Konung
Först fresta wille
De mörka skogländers kämpe,
Som kommen war från nordan;
Då tappre Konungen bad
Hörda-härens förare
Fästningen wärja
Mot de stormande krigsmän.

Kejsar Otto kom med sin här sunnan ifrån till Danawirke, men Håkan Jarl förswarade med sitt folk fästningswallen. Danawirke war så beskaffadt, att twå fjärdar gingo in i landet, en på hwardera sidan, och mellan fjärdarne

hade

hade Danskarna gjort en stor wall af sten, torf och träd, grafwit en bred och djup graf utanföre, och satt kastell för fästningsportarna. Derom talas i Wellekla:

Det gagnade ej stort,
Mot fästets wärdare att gånga,
Fast hären spjuten reste
Och hårdan strid förde;
Då med Frisernas Konung
Från sunnan kommo
Wenders och Frankers härar,
Mot Hjelten, som mörka wågen ridit.

Håkan Jarl satte sitt folk i slagtordning öfwer alla portar i fästningen; men en ännu större del af folket lät han gå omkring utmed borgwallen, för att göra motwärn, hwar något anfall skedde. Der blefwo många slagne af Kejsarens folk; och kunde de dock ingen skada göra på fästningen. Kejsaren wände fördenskull derifrån, försökande intet widare anfall. Så berättas i Wellekla:

Då den, som örnens lystnad retade,
Förde Odens hårda lek,
Kämparna sina sköldar
Häftigt sammanstötte:
Sjödrotten twang Saxarne
Till flykten att taga,
När denne Hjelte, med stridsmän,
Fästet mot Tyskarna wärjde.

Efter

Efter detta slag for Håkan Jarl tillbaka till sina skepp, och ärnade då att segla åter till Norrige: men han fick ej wind; derföre låg han ute på Limafjärden.

27. Cap.
Harald Gormson och Håkan Jarl Döpas.

Kejsar Otto wände då åter till Sleswig, drog der skeppsflottan tillsamman, och förde krigshären öfwer fjärden till Jutland; men när Konung Harald i Danmark det sporde, då drog han emot Kejsaren med sin krigsmakt; och blef der ett hårdt slag, och på sistone fick Kejsaren seger; men Konungen i Danmark flydde undan till Limafjärden, och for sedan ut på Marsö. Då foro sändemän emellan Kejsaren och Konungen; och blef fred gjord och stämma utsatt dem emellan; och sammankommo alltså Kejsar Otto och Konungen i Danmark på Marsö. Biskop Poppe förkunnade då den Christna Tron för Konung Harald och hans folk: och han bar ett glödande jern i sin hand, och wisade för Konung Harald handen obränd. Derefter lät Konung Harald döpa sig, tillika med hela Danska krigshären. Konung Harald hade tillförene, då han war på Marsö, sändt Håkan Jarl bud, att han skulle komma honom till hjelp; och war Jarlen anländ till ön, när Konungen hade låtit döpa sig. Konungen skickade då bud, att Jarlen skulle infinna sig hos honom; och när de råkades, twang Konungen Jarlen att låta döpa sig; och blef då Håkan Jarl döpt, tillika med alla de män, som honom der följde. Sedan lemnade Konungen honom Prester

och

och andra lärda män, och sade, att Jarlen skulle låta döpa allt folk i Norrige: dermed skildes de åt; och for Håkan Jarl ut till hafs, och afbidade der wind.

28. Cap.

Håkan Jarl förkastar den Christna Tron, offrar, och härjar i Götland.

När nu den wind kom, som han tyckte wara tjenlig, förde han upp på landet alla de lärda männen, och seglade ut på hafwet; men som winden wände sig i west och sydwest, seglade Jarlen öster igenom Öresund, och härjade på begge landen. Sedan seglade han öster för Skåne, och härjade hwar han kom i land. När han kom öster till Götaskären, då lade han i land, och gjorde ett stort offer. Då kommo der flygande twå korpar, och skriade högt, hwaraf Jarlen tyckte sig märka, att Oden hade wäl upptagit hans offer, och att han månde då hafwa lycka att strida, hwad dag han wille. Sedan uppbrände Jarlen alla sina skepp, gick upp på landet med allt sitt krigsfolk, och for fiendtligt fram allestådes. Då kom emot honom Ottar Jarl, som rådde öfwer Götland: de höllo en skarp slagtning, och bekom Håkan Jarl segren; men Ottar Jarl stupade, och en stor hop af krigsfolket med honom. Håkan Jarl reste igenom begge Götländerna, och föröfwade öfwer allt fiendtligheter, ända till deß han kom in i Norrige; sedan for han landwägen, allt norr till Trondhem. Härom talas i Wellekla:

På flyktade fienders strand
Den brynjo-beklädde Hjelten

Gudar,

Gudarna gick att fråga,
Hwad dag han segerlycka hade.
Och för stridsbud höll han,
Att grymma korpar han såg;
Trodde, att Tyr då wille
Göters lif förkorta.

Dristigt Jarlen fältslag höll
Der, som ingen man tillförene
Wågat hade, att till landet
Sätta skeppen, för att härja:
Aldrig någon hade längre,
Än till sidens bräddar, burit
Gyldne sköldar; förrän Hjelten
Hela Götland öfwerwann.

Med fallna han marken täckte:
Till wise Gudaättlingens gagn det lände,
Att så han Stridsguden kunde ära:
Ty slagnas blod är Odens offer.
Hwad twifwel finns, att Gudar styra
Den, som kan Kungars slägt förödа:
Det säger jag, att Gudars bistånd
Håkans makt ej ringa öfte.

29. Cap.

Om Kejsar Ottos Hemresa.

Kejsar Otto drog tillbaka till sitt Rike i Saxland; och åtskildes han och Konungen i Danmark med wänskap. Några

gra berätta, att Kejsar Otto stod fadder åt Swen, Konung Haralds son, och gaf honom sitt namn; och wardt han således i dopet kallad Otto Swen. Konung Harald blef fast i den Christna Tron intill sin död. Konung Burislaf for till Windland, och med honom hans måg Olof Tryggwason. Om detta krig berättar Halfred Wandråda Skald, uti Olofs Drapa, således:

Stridskämparne slog,
Med blanka swärdet, i Danmark,
Snabblöparen på skeppen,
Sunnan för Hedeby.

30. Cap.

Konung Olofs Resa ifrån Windland.

När Olof Tryggwason hade warit tre år på Windland, fick Drottning Geira en sjukdom, som förde henne till döden. Olof tyckte det wara en så stor skada, att han sedan icke kunde hafwa någon ro på Windland: han utrustade då härskepp, och for åter i härnad. Först härjade han omkring Frisland, dernäst omkring Saxland och allt intill Flämingialand. Så säger Hallfred Wandrådaskald:

Med täta hugg lade Konungen,
Tryggwason, för den stygga
Ulfwen i hög
Saxarnas wanskapade kroppar.
Wida den wänsälle Höfding
At grymma ulfwen gaf att dricka

Många Frisers blod,
Som wällde ur såren.

Han, som motståndares mod förtager,
Mäktige härföraren i Odens klädnad,
Flämingiarnas kött
Åt korparne skänkte.

31. Cap.

Konung Olof Tryggwasons Härnad.

Derefter drog Konung Olof Tryggwason till England, och härjade widt omkring landet. Han seglade allt i norr till Nordimbraland, och härjade der. Dädan höll han norr till Skottland, härjande ock der widt omkring. Derifrån seglade han till Söderöarna, och hade der några slagtningar. Sedan höll han till ön Man, der han också förde krig. Han härjade åfwen widt omkring på Irland. Derifrån reste han till Bretland, hwarest han också mångaställes härjade; såsom ock der, som kallas Kumbraland. Dädan seglade han wester till Walland, och härjade der: Sedan seglade han westan ifrån och ärnade sig till England. Då kom han till de öar, som heta Syllingar, belägna wester i hafwet från England. Så säger Halfred Wandrädaskald:

Unge Konungen gjorde
Hos Engelsmän stor skada:
Han, som krigslågan närer,
Nordimbrers mord wällade.
Den stridglade, som ulfwars lystnad retar,

Föröd.

Förödde Skottarna wida.
Han, som guld med swärdet skär,
Swärdlek gjorde på Mön.

Den, som med pilar fasa wäcker,
Gaf åt döden
Öboars här och Irers (Irländares):
Efter rykte trängtade Fursten.
Dem, som Bretlands jord bebygga,
Bekrigade Konungen, och nedhögg
Kumberlands folk: då blef
Korparnas lystnad mättad.

Olof Tryggwason war fyra år uti denna härnad; sedan han reste från Windland, intill deß han kom till Syllingarne.

32. Cap.

Konung Olof Tryggwason döpes på Syllingarne.

Då Olof Tryggwason låg wid Syllingarne, hörde han, att der på öarna war en spåman, hwilken tillkommande ting förutsade; och tyckte många menniskor, att det gick efter hans spådom. Olof blef mycket nyfiken att försöka denna mannens konst. Han sände till honom den af sina män, som skönast och störst war, klädande honom på bästa sätt, och bad honom säga, att han wore Konungen; ty Olof war då namnkunnig blifwen öfwer alla länder, såsom dågeligare, större och ypperligare, än alla andra män. Men sedan han reste från Gardarike, hade han intet mera behållit af

sitt

sitt namn, än att han kallade sig Ola, och sade, att han war en Gerdisk man (från Gardarike). När nu sändebudet kom till spåmannen, och sade sig wara Konung, då bekom det följande swar: icke är du Konung; men det är mitt råd, att du blifwer din Konung trogen; och mera sade han icke till denna mannen. Sändemannen for tillbaka igen, berättande detta för Olof, hwarföre han ändå mer längtade efter att finna denna mannen, då han hörde sådant hans swar, och twiflade nu icke widare, att han ju wore spåman. Derefter for Olof till honom, och talade med honom, efterfrågande, hwad denna spåman kunde förutsäga honom: om han skulle få framgång att winna Rike, eller hwad lycka han eljest skulle hafwa. Då swarade Ensätemannen (Eremiten), med helig spådom: Du skall blifwa en berömlig Konung, och göra berömliga gerningar; du skall omwända många menniskor till den rätta Tron och Döpelsen; och igenom detsamma skall du så wäl dig, som många andra hjelpa. Och på det du icke må twifla om det, jag nu säger dig, skall du hafwa det till ett tecken: när du kommer till dina skepp igen, skall du der möta swek och stämpling emot dig; och skall det utbryta till drabbning, hwarwid du skall mista något af ditt folk, och warda sjelf sårad; och skall du wara nära att dö af detta sår, och bäras på en sköld till skeppen: men ändock skall du inom sju nätter blifwa läkt, och strax derefter låta döpa dig. Sedan for Olof ned till sina skepp; och der mötte honom en fiendtlig anläggning af män, som wille dräpa honom och hans folk; der hölls slag; och gick det så, som Ensätemannen hade sagt honom, att Olof, sårad, blef

buren

buren på sköld till skeppet, och läkt inom sju nätter. Olof tycktes då finna, att denna mannen hade sannfärdiga ting för honom berättat, och att han war en sann spåman, hwarifrån han än hade denna spådom. Derefter drog Olof andra gången till denna mannen, talande då många ting med honom, och efterfrågade granneligen, hwarifrån han hade denna wisdom, att han kunde förutsäga tillkommande ting? Ensätemannen swarade, att de Christnas Gud sjelf lät honom weta allt det, som han åstundade; och berättade han sedan för Olof många den Allsmäktige Gudens underwerk, efter hwilken underwisning Olof jakade till att låta döpa sig; och skedde det, så att Olof blef der döpt, tillika med alla hans följeslagare. Olof dröjde der en lång tid, och lärde den rätta Tron, hafwande sedan derifrån med sig Prester och andra lärda män.

33. Cap.

Olof fick Gyda till Hustru.

Om hösten derefter seglade Olof från Sylling-öarna till England, lade sig der i hamn, och for fredligt fram, ty England war Christet, och han sjelf war ock blifwen Christen. Men der gick ett bud omkring i landet, att alla män skulle komma till ett Ting. Och som Tinget war satt, kom der en Drottning wid namn Gyda, syster till Olof Kwaran, som war Konung i Dublin på Irland. Hon hade warit gift med en mäktig Jarl i England, hwilken då war död; men hon behöll ändå Riket efter honom. Uti hennes

Rike

Rike war en man, som het Alfvini, en stor kämpe och Holmgångs- (enwigs-) man. Han hade friat till Drottningen, men hon swarade, att hon wille sielf utwälja, hwilken hon wille äga till man, af alla dem, som woro i hennes Rike; och för den orsaken war Ting satt, att Gyda skulle sig en man utwälja. Dit war ock Alfvini kommen, öfwermåttan wäl klädd; och många andra wäl klädda karlar woro der. Olof war också ditkommen, och hade på sig sina resokläder, samt en luden kappa ytterst. Han stod, med sitt följe, på något afstånd ifrån andra män. Gyda gick och såg noga på hwar och en mansperson, som tycktes henne något manlig wara. Men när hon kom dit som Olof stod, och såg honom upp i ansigtet, frågade hon, hwad för en man han wore: han nämnde sig Ola, och är jag här, sade han, en utländsk man. Gyda sade: will du taga mig till hustru, då will jag utwälja dig till man. Icke will jag neka dertill, sade han; efterfrågande denna qwinnas namn, ätt och härkomst. Hon swarade: Gyda heter jag, och är Konungens af Irland dotter; och wardt jag hit till landet gift med en Jarl, som här hade Rike. Nu, sedan han dödde, hafwer jag rådt öfwer Riket. Många hafwa friat till mig, men ingen sådan, som jag welat hafwa till man. Hon war en ung qwinna och mycket wacker. Sedan talade de om denna sak, och kommo öfwerens sins emellan; hwarpå Olof fäste sig med Gyda.

34. Cap.

34. Cap.

Alfwinis och Konung Olofs Holmgång.

Alfwini tyckte detta mycket illa wara. Men det war sedwana i England, att när twå traktade efter en sak, skulle det komma till Holmgång; och derföre böd Alfwini ut Olof Tryggwason till Holmgång om denna saken. Sedan kommo de öfwerens om tid och ställe för slaget; och skulle der wara tolf på hwardera sidan. När de råkades, sade Olof till sina män, att de skulle alla göra lika som han gjorde. Han hade en stor yxa. Och när Alfwini wille hugga till Konungen med swärdet, då slog han swärdet ur handen på honom; och med detsamma gaf han honom sjelf ett hugg, så att Alfwini föll: sedan bandt Olof honom fast. På samma sätt gick det alla Alfwinis män, att de blefwo slagna och bundna, och derefter hemförde till Olofs härberge. Derefter bad han Alfwini, att han skulle draga bort af landet, och aldrig komma igen; men Olof tog alla hans egendomar. Olof fick då Gyda till hustru, och wistades stundom i England, och stundom på Irland.

35. Cap.

Konung Olof Tryggwason får Hunden Wige.

När Olof war på Irland, war han en gång stadd på ett krigstog och for till sjöß. Och som de behöfde Strandhugg, gingo män upp på landet, drifwande ned till stranden en stor hop boskap: då kom der efter dem en bonde, och bad Olof gifwa sig de kor igen, som han ägde. Olof

bad,

bad, att han skulle taga sina kor igen, om han kunde känna dem; och icke hindra deras resa. Bonden hade der med sig en stor hjord-hund; den wisade han in i boskapshopen, hwarest många hundrade oxar och kor woro sammandrifne. Hunden lopp omkring ibland hela boskapshopen, frånskiljande jemnt så många nöt, som bonden hade sagt, att han ägde, hwilka alla woro på enahanda sätt märkta. Härutaf kunno de förstå, att hunden hade rätt känt; och tycktes dem samma hund wara öfwermåttan klok. Då frågade Olof, om bonden wille sälja honom hunden? Så mycket heldre, sade Bonden, som jag gärna will gifwa dig den. Olof gaf honom i stället en Gullring, och låfwade honom sin wänskap. Denna hunden het Wige, och war den bästa bland alla hundar: Olof ägde honom länge sedan.

36. Cap.

Om Konung Harald Gormson, och hans Krigståg till Island.

När Konung Harald Gormson i Danmark sporde, att Håkan Jarl hade förkastat den Christna Tron, och mångestädes härjat uti Konungens i Dannemark Rike, då uppbådade Danska Konungen Harald, en krigshär, och reste sedan till Norrige. Och när han kom i det Rike, som Håkan Jarl hade att råda öfwer, då härjade han och ödelade hela landet, och kom med sitt krigsfolk till de öar, som Solundar heta. Fem byar allenast woro qwar uti Läredal: men alt folket hade tagit flyckten undan till fjäll och skogar,

gar, med alt det godß, de kunde medföra. Derifrån ärnade den Danska Konungen, att segla med denna stora krighär till Island, att hämnas den skymf, som alla Isländare hade gjort honom. Det war satt i Lagen på Island, att der skulle diktas en nidwisa om Konungen i Danmark, för hwar näsa (för hwar person), som war på landet. Men orsaken dertill war denna, att ett skepp, som Isländske män ägde, hade förgätts wid Danmark, och de Danska togo alt godset, kallande det strandwrak. Till detta war Konung Haralds Fogde, wid namn Birger, upphofsman; och woro nidwisorne gjorde om dem begge. I förbemälte nidwisor står detta:

Då han på skölden trampade,
Den mordbekante Harald från söder,
Wendernas mördare till war
I hingsteskepnad wändes:
Men bergsalarnas (inwånare) Birger,
Af Landets Gudar förskuten,
Honom folket framför sig såg,
I stogestalt, den usle.

37. Cap.

Konung Harald sänder en Trållkarl till Island, uti förwänd Hamn.

Konung Harald befalde en Trollkarl, att draga till Island uti förwänd hamn, och försöka, hwad han sedan kunde Konungen berätta. Han for uti en Hwalfisks liknelse. Och när han kom till landet, for han wäster ut, nor-

dan

dan omkring landet. Han såg, att alla fjäll och högar woro fulla af Landwättar (ett slags Naturandar), både små och stora. Och när han kom till Wapnafjärden, for han in i samma fjärd, och ärnade att gå i land; men i det samma kom der ned uti dalen en stor drake, hwilken många ormar, paddor och ödlor följde, blåsande etter emot honom. Han lagade sig då derifrån, och wäster omkring landet, ända till Eyafjärden; och for han så in uti den fjärden. Der kom emot honom en så stor fogel, att hans wingar öfwertäckte fjällen på båda sidor, och hade med sig många andra foglar, både små och stora. Derifrån for han bort och wäster utmed landet, samt sedan söder ut till Bredafjärden; der for han in; och kom då emot honom en stor tjur, som wadade ut på sjön, och begynte att wråla förskräckeligt: honom följde många landwättar. Sedan for han derifrån och söder förbi Reikianäs, hwarest han wille gå upp på landet wid Wikar-Skeid; der mötte honom en berg-rese, som hade jernstaf i handen, och bar hufwudet högre, än fjällen; samt många andra jättar med honom. Dådan for han öster ut långs med landet; och war der, efter som han berättade, intet annat än sandfält och öknar samt stora bränningar utanföre, och ett så stort haf emellan landen, sade han, att inga långskepp kunde der öfwerkomma. Den tiden war Brodd-Helge i Wapnafjärden, Eyolf Walgerdar-son uti Eyafjärden; Thord Geller i Bredafjärd; och Thorodd Gode uti Olfus. Sedan wände den Danska Konungen med sin krigshär söder utmed landet, och seglade till Danmark igen. Men Håkan Jarl lät bebygga hela landet,

det, och gaf icke någon skatt till Konungen i Danmark, medan han lefde.

38. Cap.

Harald Gormsons fall.

Swen, Konung Haralds son, som sedan kallades Tjugu- (klufwet) skägg, begärde af sin fader, Konung Harald, ett rike. Men det skedde då, som tillförene, att Konung Harald ingalunda wille dela i tu det Danska Riket, och att han intet rike wille honom efterlåta. Då förskaffade Swen sig här-skepp, och sade, att han wille draga uti wikingsfärd. Men när hans krigsfolk war församladt, och Palnatoke, en af Jomswikingarne, kommen honom till hjelp, höll Swen till Seland, och in uti Isafjärden. Den samma tiden låg där före honom hans Fader Konung Harald, som war färdig till att draga uti wikingsfärd. Swen lade straxt till strid emot honom, och blef där ett hårdt slag. Men emedlertid församlades en så stor hop folk till Konung Harald, att Swen blef öfwermannad och flydde. Der fick Konung Harald de sår, som förorsakade hans död. Sedan wardt Swen tagen till Konung i Danmark. Sigwald war då Jarl öfwer Jomsborg och Windland; han war Konung Strut-Harlds son, som hade rådt öfwer Skåne. Sigwalds Bröder woro Heming, och Thorkel den Höge. Samma tiden woro ock Höfdingar öfwer Jomswikingarna, Bue Digre af Bornholm, och hans Broder Sigurd; der war också Wagn, Åkes och Thorgunnas son, Bues och Sigurds systerson. Sigwald Jarl hade tagit

Konung

Konung Swen till fånga, och fört honom till Windland och Jomsborg, nödgande honom att sluta fred med Konung Burislaf i Windland; och skulle Sigwald Jarl göra förlikning emellan dem. Sigwald Jarl hade då till Hustru Astrid, Konung Burislafs dotter. Om detta ej skedde, sade Jarlen att han skulle lemna Konung Swen i Windländarnes händer: men Konungen wiste wäl, att de skulle pina honom till döds; och för den orsaken skull, jakade Konungen till Jarlens förlikning. Då dömde Jarlen, att Konung Swen skulle få Gunhild, Konung Burislafs dotter till Hustru, men Konung Burislaf skulle få Thyri, Haralds dotter, Konung Swens syster; Och hwardera skulle behålla sina riken, och fred skulle wara emellan länderna. Sedan for Konung Swen hem till Danmark med sin Hustru Gunhild; deras söner woro Harald, och Knut den rike. Den tiden hotade de Danska mycket, att de skulle fara med krigshär till Norrige, emot Håkan Jarl.

39. Cap.
Jomswikingarnas Löfte.

Konung Swen gjorde ett rikt gästebud, bjudande till sig alla de Höfdingar, som woro i Riket. Han skulle då ärfwa sin fader Harald. En liten tid tillförene woro också döde StrutHarald i Skåne, och Wesete på Bornholm, som war Bue Digres och Sigurds fader. Då sände Konung Swen bud till Jomswikingarna, att Sigwald Jarl samt Bue och deras bröder, skulle komma dit och taga arf efter deras fäder, wid det gästebud, som Konungen gjorde. Jomswikin-

garna

garna drogo till gästebudet, tagande med sig alla dem, som manligast woro ibland deras krigsmän. De hade fyratio skepp ifrån Windland, och tjugo skepp ifrån Skåne; och församlades der en stor hop folk. Den första dagen i detta gästebudet, förrän Konung Swen uppsteg uti sin faders högsäte, drack han hans åminnelses skål, och gjorde ett löfte, att förrän tre år woro förbi, skulle han komma med sin krigshär till England, och dräpa Konung Adalred, eller ock drifwa honom bort af landet; den samma skålen måste också alla andra dricka, som wid arf-ölet woro. Då wordo iskänkte de största hornen för Jomswikingarnas Höfdingar, af den starkaste dryck, som der war. När nu denna skålen war utdrucken, skulle man öfwerallt dricka Christi skål; och blef för Jomswikingarna alltid fullast iskänkt af den starkaste drycken. Den tredje war Michaels skål, hwilken ock alla drucko. Sedan drack Sigwald Jarl sin faders skål, görande med detsamma ett löfte, att förrän tre år woro förbi, skulle han wara kommen till Norrige, och slå Håkan Jarl ihjäl, eller drifwa honom bort ur landet. Sedan gjorde hans broder Thorkel den Höge det löfte, att han skulle följa sin broder Sigwald till Norrige, och icke fly bort ur striden, så att Sigwald wore qwar efter och sloges. Då gjorde ock Bue Digre ett löfte, att han skulle fara till Norrige med dem, och icke fly bort ur striden för Håkan Jarl. Sedan utlofwade Sigurd hans broder, att han ock skulle resa till Norrige, och icke fly, medan största delen af Jomswikingarna slogos. Derefter gjorde Wagn Åkeson sitt löfte, att han ock skulle fara med dem till Norrige, och icke komma tillbaka, förrän han

hade

hade slagit ihjäl Thorkel Leyra, och gått i säng med hans dotter Ingeborg, utan frändernes samtycke. Många andra Höfdingar gjorde ock sina löften på åtskilligt sätt; och druccko de sålédes den dagen arf-ölet. Om morgonen derefter, när Jomswikingarna woro blifne nyktre, tyckte de sig hafwa gjort alltför stränga löften, hwarföre de ock höllo sammankomst, och rådgjorde med hwarandra, huru de skulle göra med resan. Och blef det beslutit, att de skulle laga sig tillreds, det första som ske kunde. De gjorde sig färdiga, med krigshär och skepp; och blef det bekant wida omkring i landet.

40. Cap.

Jarlarne Eriks och Håkans Krigsbud.

När Erik Jarl Håkanson sporde desza tidningar, war han på Römerike. Han drog genast krigsfolk till sig, och for till Uppland.n, och derifrån norr öfwer fjällen till Trondhem, till sin fader Håkan Jarl. Om detta förmäler Thord Kolbenson uti Eriks-drapa:

Och i sanning, från söder
Sägs stridsfara öfwer Bönderne komma;
Om stålklädda män
Stora härsagor foro.
Jag hörde, att de brädbyggda
Danska skeppen drogos,
På rullar i wattnet,
Öfwer swallande böljan att segla.

Håkan

Håkan Jarl och Erik Jarl låto skära upp budkafla, och sände den öfwer hela Trondebygden; de utskickade ock bud till begge Mörena (norra och södra), till Römsdalen, norr till Nömedalen, och till Halogaland, sammankallande hela Almogen, med folk och skepp. Så berättas uti Eriks-drapa:

Sköldswingaren, den rosgirige,
Många snäckor, långa skepp och fartyg
Låt i sjöen wråka:
Skaldens wisa wäxer.
När den stolte, i striden hårdad,
Utfor, sin faders land
Med sköldborg att wärja,
Stor war då flottan wid stranden.

Håkan Jarl drog genast söder ut till Möre, att speja och att sammandraga krigshär. Men Erik Jarl samlade hären tillhopa, och förde den nordan ifrån.

41. Cap.
Jomswikingarnas Resa till Norrige.

Jomswikingarna höllo med hela sin krigsmakt till Limafjärden. Derifrån seglade de ut på hafwet, och hade sertio skepp. De kommo först till Agder. Dådan höllo de med sin krigshär norr till Rogaland; då begynte de att härja, så snart de kommo uti Håkan Jarls Rike; och sedan foro de fiendtligt fram allt norr utmed landet. Germund het en man, som for med en löpskuta, och hade några få män med sig. Han kom fram norr på Möre, och fann der Hå-

kan

kan Jarl, gick inför bordet och sade Jarlen deßa tidningar, att krigshär wore kommen sunnan i landet, ifrån Danmark. Jarlen frågade, om han wiste sanningen härom. Då räckte Germund fram den ena handen, och woro fingrarne på den afhuggne; sägande, det wore tecken, att krigshär war i landet. Sedan frågade Jarlen honom på det nogaste om denna här. Germund swarade, att der woro Jomswikingar, och att de hade slagit ihjäl många menniskor, och röfwat widt omkring; dock fårdas de fram, sade han, med en stor hast och ifwer; och tror jag, att det icke räcker länge, innan de komma hit ned. Sedan rodde Jarlen i alla fjärdar, in wid den ena stranden, och ut wid den andra, och samlade folk, resande både dag och natt. Han hade ock spejare ofwan om Eyd, samt söder i fjärdarna, såsom ock norr ut, der Erik for med hären. Derom säges uti Eriks-drapa:

Jarlen, den stridkunnige,
Som sitt bistånd på hafwet hade,
Skeppens höga stammar sätte
Sigwalds hot till mötes.
Mången ära skalf;
Men ej för döden bäfwade
De, som kunde sårgamarna fägna
Och med årbladet siden slita.

Erik Jarl drog söder ut med hären, det fortaste han kunde.

42. Cap.

42. Cap.
Jomswikingarna och deras Härnad.

Sigwald Jarl seglade med sin krigshär norr om Stad, och lade först till wid Härö. Fastän Wikingarne råkade landets inbyggare, sade dock deßa aldrig sanningen för dem, om hwad Jarlarna hade för händer. Jomswikingarna härjade, hwar de foro fram. De lade till utanför Höd; der gingo de i land och härjade, förande med sig till skeppen både menniskor och boskap; men alla stridbare män dräpte de. Men när de foro neder till sina skepp igen, kom der gående en Bonde, nära intill der Bues folk tågade. Bonden sade: I faren icke fram såsom krigsmän, då I drifwen neder till stranden kor och kalfwar; det wore eder mycket större fångst, att taga björnen, som nu hardt nära är kommen i björne-båsen (fållan). Hwad säger karlen? sade de; eller kan du berätta oß något om Håkan Jarl? Bonden swarade: I går for han in i Hiörundar-fjärden; och hade Jarlen ett skepp, eller twå, men högst tre, och hade intet hört om eder. Bue och de andra sprungo strart ned till sina skepp, och lemnade hela bytet; Bue sade: Låtom oß nu nyttja deßa tidningar, som wi hafwa fått om Jarlen; och wi skola wara närmast till att winna segren. Och som de kommo på skeppen, rodde de genast ut. Då ropade Sigwald Jarl till dem, och frågade hwad nytt wore på färde. De swarade, att Håkan Jarl war der inne i fjärden. Sedan gjorde Jarlen flottan lös; och rodde de norr om ön Höd.

43. Cap.
Jomswikingarnas Slags begynnelse.

Håkan Jarl och hans son Erik Jarl lågo uti Halkells-wiken; och war der då tillsamman kommen hela deras krigsmakt; de hade öfwer etthundrade och femtio skepp, och hade då sport, att Jomswikingarna lagt till utanför Höd: derföre rodde Jarlarna sunnan ifrån, att uppsöka dem. Och när de kommo dit, som kallas Hiörunga-Wåg, råkades de. Då ställde de på begge sidor sitt folk i ordning, till att lägga emot hwarandra. Midt uti Jomswikingarnas krigshär blef Sigwald Jarls fana framburen. Deremot lade Håkan Jarl till med sina skepp; och hade Sigwald Jarl tjugo skepp, men Håkan Jarl sextio. Uti Håkan Jarls krigshär woro deßa anförare: Thorer Hjort af Halogaland, och Styrkår af Eimsom. Uti den ena flygeln på flottan woro Bue Digre och hans broder Sigurd, med tjugo skepp. Emot dem lade Erik Jarl Håkanson med sextio skepp, och med honom deßa Höfdingar: Gudbrand Hwite af Upplanden, och Thorkil Leyra ifrån Wiken. Uti den andra flygeln lade Wagn Åkeson till, med tjugo skepp. Och häremot lade Swen Håkanson, och med honom Skegge af Yriom på Upphög, och Ragnwald af Årwik från Stad, med sextio skepp. Så säges uti Eriks-drapa

Och då skredo hafwets mör (skeppen),
(Långs utmed landet
Sjötåget gick)
Till strid mot Danska skeppen,

Hwilka,

Hwilka, fulle af gulbrike män,
Jarlen mestadels afrödde:
Skepp såg man drifwa på sjön,
Med last af de slagnas warma kroppar.

Eywinder Skaldaspiller säger ock i Haleigia-talet så:

Der war, för dem,
Som ofärrätt göra
Mot Yngwe Frey (Skördguden),
Ej wänligt möte,
Wid dagens början;
Då jordens herrar,
Med flottan, rasst
Mot förödarne foro;
Och då SwärdsFursten
Från sunnan
Sjöens hästar (skeppen)
Förde mot hären.

Derefter lade de Flottorna tillsamman; och begyntes der ett grymt slag, så att många föllo på begge sidor, men dock mycket flere af Håkan Jarls krigsfolk; ty Jomswikingarna slogos både hårdt, dristigt och ifrigt, samt sköto igenom sköldarna; och så mycken wapenkastning war emot Håkan Jarl, att hans harnesk wardt sönderslitet, så att det ej mera kunde nyttjas, utan han måste kasta det af sig. Derom talar Finn Hallkellsson:

Den klädnad, som KrigsNornan,
Till skydd åt Jarlen gjorde,

Ej

Ej långre war brukbar,
När stridsgnyet wårte:
Då måste hjelten af sig kasta
Odens klingande skjorta,
Som med så ringar sammanhångde:
Se'n gjordes skeppen tomma.

Der sönderrefs för Jarlen
Den duk, som HärKonungen täcker:
Sådan ringwäfd skjorta
Stridsmännens ordnare brukar.

44. Cap.

Sigwald Jarls Flykt.

Jomswikingarna hade större och högre skepp; men på båda sidor striddes manligt. Wagn Åkason lade så hårdt till, emot Swen Håkansons skepp, att Swen måste låta sitt skepp wika tillbaka, och hade så när tagit flykten. Då kom Erik Jarl, och lade till, i slaktordning, emot Wagn Åkason, så att Wagn måste då wika tillbaka, och skeppen kommo att ligga så, som de i förstone legat. Erik Jarl kom till sina krigsskepp igen; och hade hans folk wikit undan; men Bue hade då huggit af tåget, hwarmed skeppet war fästadt, och ärnade förfölja de flyende. Då lade Erik Jarl sitt skepp jemnsides med Bues skepp, och blef der ett mycket skarpt slag med huggwapen; och lade sig då twå eller tre af Eriks skepp omkring Bues ena. I detsamma blef en mycket elak wäderlek, och så starkt hagel, att hwart hagelkorn wägde

ett

ett öre. Då afhögg Sigwald Jarl sitt skeppsfäste, wände sitt skepp undan, och wille taga flykten; Wagn Åkason ropade på honom, och bad honom icke fly; men Sigwald Jarl aktade ej hwad han sade. Då stöt Wagn ett spjut åt honom, och råkade den, som wid styret satt. Sigwald Jarl rodde bort med trettiofem skepp; men tjugofem lågo qwar.

45. Cap.
Bue Digre kastar sig öfwer Bord.

Då lade Håkan Jarl sitt skepp på andra sidan om Bues; och hade Bues män då icke långe att wänta emellan hwart hugg. Wigfus Wigaglumsson tog upp ett nåbbstäd (ett spetsigt smidjestäd), hwilket låg på däcket, och hwarmed man hade fastgjort fästeknapparne på swärden. Wigfus war en mycket stark man; han kastade städet med begge händer, och slog Åslak Holmskalla dermed i hufwudet, så att spetsen stod ned i hans hjärna. På denna Åslak hade tillförene intet wapen bitit; men han hade huggit omkring sig på begge sidor. Han war Bues fosterfader och en af dem, som stridde wid förstammen på hans skepp; en annan bland dem war Haward Huggande; han war en ganska stark och stridbar man. Under detta fäktande gingo Erik Jarls män upp på Bues skepp, och fram till bakstammen, der Bue stod. Då högg Thorsten Midlänger Bue twärt öfwer näsan, så att näsbucklan på hjelmen gick sönder; och blef deraf ett stort sår. Men Bue högg till Thorsten igen utanpå sidan, så att swärdet skar mannen midt i tu. Då tog Bue upp twå kistor fulla

med

med guld, och ropade högt: öfwer bord alla Bues tjenare; och med detsamma störtade han sig öfwer bord, med kistorna. Många af hans män sprungo då ock öfwer bord, men somliga blefwo slagna på skeppet; ty icke war godt att begära frid. Bues skepp blef då rensadt från folk emellan begge stammarna, och sedan likaså det ena skeppet efter det andra.

46. Cap.
Jomswikingarna bindas med tåg.

Derefter lade Erik Jarl till Wagns skepp, och wardt der mycket hårdt motstånd: men på sistone blef Wagns skepp afrödt, och Wagn sjelf tillfångatagen, tillika med trettio andra; och blefwo de alla bundne och upp på landet förda. Då gick Thorkel Leyra fram och sade: Du, Wagn, gjorde det löfte, att du skulle dräpa mig; men mig tyckes det nu sannolikare, att jag dräper dig. Wagn och hans män suto alla tillsamman på en låg plats wid stranden. Thorkel hade en stor yxa i handen; dermed högg han ihjäl en af Wagns män, hwilken satt ytterst på platsen. Wagn och hans män woro så bundne, att ett tåg war sammanwridet om allas fötter; men deras händer woro lösa. Då sade en af dem: jag hafwer en fiskrygg i handen, och will jag sticka densamma ned i jorden, om jag wet någon ting, när hufwudet är af mig huggit. Hufwudet afhöggs honom; och föll fiskryggen ned ur hans hand. Dernäst satt en ganska dägelig man, med wackert hår. Han swepte håret öfwer hufwudet på sig, räckte fram halsen, och sade: gören icke mitt hår blodigt. Då

tog

tog en man honom uti håret, och höll det fast; när Thorkel högg til med yxan, ryckte Wikingen hufwudet åt sig så hårdt, att den måste luta efter, som i håret höll, och yxan kom ned på hans händer, högg dem begge af, och stannade i jorden. Då log Wagn Åkason och sade: ännu äro icke alla Jomswikingar döda. I detsamma kom Erik Jarl dit, och frågade: Hwem är denna wackra mannen? Man kallar mig Sigurd, sade han; och anses jag wara Bues son. Erik swarade: Du måtte wißerligen wara Bues rätta son; will du hafwa frid? säger Jarlen. Det kommer an på, hwem som bjuder, swarade Sigurd. Den bjuder, swarade Jarlen, som dertill hafwer makt, nemligen Erik Jarl. Då will jag, säger Sigurd; och wardt han strart löst ur tåget. Thorkel Leyra sade då: Will du, Jarl, gifwa alla deßa män frid, skall dock aldrig Wagn Åkason med lifwet undslippa. Och i detsamma lopp han fram med upplyftad yxa; men Wikingen Skarde snafwade mot tåget, och föll ned framför fötterna på Thorkel, hwarwid Thorkel stupade raklångs öfwer honom. Då tog Wagn yxan, och högg dermed Thorkel ihjäl. Sedan sade Jarlen; Will du hafwa frid, Wagn? Han swarade: Det will jag, derest wi alla få det. Lösen dem ur tåget, sade Jarlen; och man gjorde så. Aderton woro dräpne, men tolf fingo frid.

47. Cap.

Gißurs af Waldres dråp.

Håkan Jarl, och många män med honom suto på en flock; de hörde, att en bågesträng klingade på Bues skepp, och

och pilen träffade Gißur af Waldres, en Länshöfding, som satt näst Jarlen, och war mycket wäl klädd; Sedan gingo några män ut på skeppet, och funno där Haward Huggande, hwilken då stod på knä ute wid skeppsbordet; ty fötterna woro honom afhuggna; och hade han en båge i handen. När de kommo ut på skeppet, frågade Haward dem, hwem som föll för skottet: de sade, att han het Gißur. Då war icke min lycka så stor, som jag wille, sade han; de sade: olyckan war stor nog; men mer skada, skall du ej göra; och i detsamma dräpte de honom. Derefter blefwo de döda ransakade, och rofwet bortfördt att delas: Jomswikingarna hade mist tjugofem skepp. Så säger Finn Halkelson:

Han, som till stridsfärd bodar,
Wendernes Wän nederlade.
Solskrumpne tåg och stånger
Swärdseggen sedan bet,
Innan stridsmännen kunde
Långskeppen tjugofem
Fullkomligt afrödja:
Ej liten den mödan war.

Der efter åtskilde de denna hären. Håkan Jarl drog till Trondhem, och tyckte mycket illa wara, att Erik Jarl hade gifwit Wagn Åkason frid. Det säges, att Håkan Jarl uti denna striden offrat sin son Erling, för att winna seger: der efter kom hagel, och då wände sig nederlaget på Jomwikingarnes sida. Erik Jarl for till Uppland, och

så

så öster ut till sitt rike, och Wagn Åkason med honom. Då gifte Erik Jarl Wagn med Ingeborg, Torkel Leyras dotter, och gaf honom ett godt långskepp, med allt tillbehör, samt skeppsfolk dertill; och åtskildes de såsom de bäste wänner. Wagn Åkason seglade hem söder till Danmark. Han wardt sedan en mycket beromd man: och härstamma många förnäme män från honom.

48. Cap.
Konung Harald Gränskes död.

Harald Gränske war Konung på Wästfolden, som förr är skrifwit: han fick Asta, Gudbrand Kulas dotter, till äkta. En sommar, när Harald Gränske drog uti östersjön i härnad, att förskaffa sig gods, kom han till Swerige. Då war Olof Swenske der Konung; han war son af Konung Erik Segersäll och af Sigrid, Skoglar Tostes dotter. Sigrid war den tiden Enka och ägde många stora gårdar i Swerige. Som hon nu fick höra, att Harald Gränske, hennes fosterbroder, war till landet kommen, och icke långt därifrån, sände hon några män till honom, och böd honom till gästebud; han försummade icke att komma, och for till Sigrid med ett stort antal folk. Han blef der mycket wäl emottagen; Konungen och Drottningen suto i högsätet, och drucko begge tillsamman om aftonen; och blef mycket wäl iskänkt för alla Konungens män. Om qwällen, när Konungen skulle gå till hwila, war der en säng med fina sparrlakan och bäddad med dyrbara kläder; och i det härberget woro få män. När Konungen war afklädd och kommen i säng

fången, kom Drottningen till honom, skänkte sjelf i, och lockade honom mycket att dricka, och war ganska wänlig. Konungen war öfwermåttan drucken, och hon äfwen: sedan somnade han; och Drottningen gick ock att sofwa. Sigrid war en mycket wis qwinna, och wiste många ting förut. Dagen derefter blef också ett stort gästebud; och hände der, som det alltid plågar hända när män warda öfwermåttan druckna, att nästa dagen derefter taga de fleste sig till wara för drycken; men Drottningen war mycket lustig; och taltes hon och Konungen wid sins emellan. Hon sade, att hon skattade icke ringare de egendomar och det wälde, som hon hade i Swerige, än hans Konungadöme och ägodelar i Norrige. Öfwer detta talet blef Konungen mißlynt, fann icke nöje i någon ting, och gjorde sig resfärdig, warande mycket bedröfwad. Men Drottningen war mycket glad, och skänkte honom, wid hans afresa, stora föräringar; sedan reste Harald, om hösten, åter till Norrige, satt hemma winteren öfwer, och war mycket olustig. Sommaren derefter drog han uti östersjön, med sitt krigsfolk, och seglade då till Swerige. Han sände bud till Drottning Sigrid, att han wille råka henne. Hon red ned till honom, och de taltes wid. Han wände genast talet derpå, om Sigrid wille gifta sig med honom, men hon swarade, att det wore ett fåfängt tal, och att han wo e tillförene så wäl gift, att han wore fullkomligen belåten; han sade: Asta är wist en god och förträfflig qwinna; men dock icke af så hög börd, som jag. Sigrid swarade: det kan wäl wara, att din ätt är större än hennes, dock tror jag att hon går nu med begges eder lycka. De

talte

talte sedan icke många flera ord, förr än Drottningen red bort. Konung Harald war då ännu wärre till mods; han gjorde sig färdig till att rida upp på landet, och än en gång träffa Drottning Sigrid. Många hans män afrådde honom det; men icke deß mindre drog han åstad med en stor hop folk, och kom till den gård, som Drottningen rådde öfwer. Den samma afton kom der ock en annan Konung, som het Wisawalder, östan ifrån Gardarike, för att fria till Drottning Sigrid. Begge deßa Konungar blefwo ledsagade uti en stor stuga, såsom ock allt deras folk; stugan war gammal, tillika med hela deß husgeråd; men dryck fattades der icke om aftonen, så stark, att alla blefwo helt druckna, och lifwakten, så wäl som wakten utanföre, somnade. Den samma natten låt Drottning Sigrid anfalla dem, både med eld och wapen; och brann stugan upp, tillika med alla dem, som der inne woro: men de, som ut kommo, blefwo dräpne. Sigrid sade, att så skulle hon lära Små-Konungarna att resa ifrån andra länder, för att fria till henne. Sedan wardt hon kallad Sigrid Storråda.

49. Cap.

Konung Olof Haraldssons Födelse.

Winteren nästförut stod Jomswikingarnas slag uti Hidrunga-Wågen. Rane hade blifwit qwar wid skeppen, för att anföra det folk, som der war, när Konung Harald gick upp på landet. Men när Rane och hans män fingo höra, att Harald war af daga tagen, då drogo de bort med största hast, och hem till Norrige igen, berättande deß-

sa

sa tidningar. Rane reste till Drottning Asta, och sade henne allt hwad sig tilldragit på deras resa; såsom ock, för hwad ärende Harald for till Drottning Sigrid. När Asta sporde desza tidningar, reste hon strax till Uplanden till sin fader; han tog wäl emot henne: dock woro de bägge mycket wrede öfwer det rådslag, som warit hade uti Swerige, och att Harald hade ärnat öfwergifwa henne. Då, om sommaren, födde Asta Gudbrands dotter ett piltebarn, som blef kalladt Olof, när det wattenöstes. Rane öste watten på honom. Sedan wardt denna pilten först uppfostrad hos Gudbrand och sin moder Asta.

50. Cap.
Om Håkan Jarl.

Håkan Jarl rådde öfwer hela Norrige utmed sjösidan; och hade han sexton Fylken under sitt wälde. Sedan Harald Hårfager hade förordnat, att en Jarl skulle wara uti hwart fylke, blef det samma länge iakttaget. Håkan Jarl hade under sig sexton Jarlar. Så säges i Wellekio:

Hwar, i tiden, såg man lyda så,
Under en enda Jord Drott,
(Folket, det ej glömma borde)
Helt Land och sexton Jarlar?
Derföre skall ock ryktet om honom,
Som med folket i striden lekte,
Och som af segrars lof är känd,
Till himlens fyra ändar föras.

Medan

Medan Håkan Jarl rådde öfwer Norrige, war der god årswäxt i landet, samt god frid innomlands emellan Bönderna. Jarlen war mycket afhållen af Bönderna, största delen af sin lifstid; men slutligen hade Jarlen det felet, att han blef mycket ofedig med qwinfolk. Och gick det omsider så långt, att han låt taga mäktiga måns döttrar, och föra dem hem till sig, låg hos dem en wecka eller twå, och sände dem sedan hem igen; härigenom fick han stor owilja af qwinnornes frånder; och begynte Bönderne att knorra illa deröfwer, såsom Tronderna pläga göra öfwer allt det, som sker emot deras wilja.

51. Cap.

Thore Klackes resa, att söka efter Olof Tryggwason.

Håkan Jarl fick höra en sägen, att der skulle wara en man wäster om hafwet, som het Ale, hwilken troddes wara Konung. Och efter några måns berättelse, tänkte Jarlen, att det måtte wara någon af Norrsk Konungaätt. Honom blef ock sagdt, att Ale wore en Gerdsk man till sin härkomst. Men Jarlen hade hört, att Tryggwe Olofson haft en son, hwilken, ännu ung, skulle hafwa farit öster till Gardarike, och der blifwit uppfostrad hos Konung Waldemar; och hette han Olof. Jarlen hade mycket efterfrågat denna mannen, och trodde, att den samme wore nu kommen dit till wäster-länderna. En man wid namn Thore Klacke war Håkan Jarls förtrogna wän. Han hade länge warit i wikingsfärd, men stundom i handelsfärd, och war mångestädes bekant. Denna Thore sände Håkan Jarl wäster öf-

wer

wer hafwet, och bad honom resa i handelsfärd till Dublin, som då war ganska wanligt; och skulle han med det samma flitigt efterforska hwad för en man denna Ale wore. Och om han uti sanning sporde, att det skulle wara Olof Tryggwason, eller någon annan af Norrsk Konungasläkt, då skulle Thore lägga försåt för honom på något sätt, om han det kunde.

52. Cap.

Olof Tryggwason kommer till Norrige.

Derefter for Thore wäster till Dublin på Irland, och fick höra, att Ale war der hos sin swärfader, Konung Olof Kwaran. Snart kom Thore sig uti tal med Ale: Thore war en ordwis Man. Som de nu ofta och ganska länge talt med hwarandra, begynte Ale att fråga om Norrige, först om Uppländinga-Konungarna och andre store män; hwilka af dem då woro i lifwet, eller hwad för rike de hade: Han frågade ock om Håkan Jarl, huru mycket afhållen han wore i landet. Thore sade: Jarlen är en så mäktig man, att ingen wågar annat tala, än det han will; men det kommer deraf, att man ingen annan hafwer att tillgå. Dock att säga dig sanningen, känner jag många förnäma mäns, liksom allmogens sinnelag, att de helst skulle önska det, och straxt wara färdige, om der komme till riket någon Konung, af Harald Hårfagres släkt; men wi se nu ingen tjenlig dertill, och det mest för den skull, att man hafwer nu försökt, att det icke duger att slås med Håkan Jarl. Men som de ofta talade om detta,

då

då uppenbarade Olof för Thore sitt namn och sin ätt, frågande honom till råds, huru han trodde det skulle gå, om Olof reste till Norrige; huruwida Bönderna skulle wilja taga emot honom, såsom Konung? Thore uppäggade honom högeligen till denna resan, och berömde mycket honom och hans skicklighet. Då begynte Olof mycket längta, att fara till sitt Fäderne rike. Derefter seglade Olof westan ifrån, med fem skepp, först till Söderöarne; och war Thore i följe med honom: Derifrån seglade han till Orknöarna. Sigurd Jarl Lödwerson låg den tiden wid Ragnwaldsö uti Asmunds-wågen, med ett långskepp, och ärnade att draga öfwer till Katanäs. Då seglade Olof med sitt folk westan till öarna, och lade der in uti en hamn; ty Petlandsfjärden war icke segelbar. När Konungen fick weta, att Jarlen låg der förut, lät han kalla Jarlen till sig, för att tala med honom. Då Jarlen kom på skeppet, talade de icke mycket, förrän Konungen sade, att Jarlen skulle låta döpa sig och allt sitt landsfolk; eller ock genast på stället mista sitt lif. Och sade Konungen, att han skulle fara öfwer öarna med eld och swärd, samt föröda hela landet, om folket icke wille Christnas. Men efter som Jarlen war då så illa utkommen, walde han det wilkoret, att låta sig döpa. Och blef Jarlen då döpt, och allt det folk, som då war der med honom. Sedan swor Jarlen Konungen trohetsed, och blef hans man, gifwande honom till gislan sin son, wid namn Hwalp eller Hund; och förde Olof densamma med sig till Norrige. Derefter seglade Olof öster öfwer hafwet, och kom till en hamn utanföre Morster. Der steg han först på land i Norrige, och

låt der sjunga mässa för sig uti landtältet. På det stället klef en kyrka sedan byggd. Thore Klacke sade till Konungen, att det enda och bästa råd för honom wore, att icke uppenbara hwem han war, och icke låta något rykte gå för sig, utan draga med största hast till Håkan Jarl, och låta honom wara oberedd derpå. Konung Olof gjorde så, och seglade norrut både natt och dag, efter som winden fogade sig, låtande icke landsfolket blifwa warse sin färd och hwem der seglade. Men när han kom norr till Agdanäs, sporde han, att Håkan Jarl war i fjärden, såsom ock det, att han war oense med Bönderna. När Thore hörde detta berättas, märkte han, att det gick mycket annorlunda till, än han hade tänkt; ty efter Jomswikingarnas strid, woro alla män i Norrige Håkan Jarls fullkomliga wänner, för den segren, han då hade fått, och för det han frälsat hela landet ifrån ofrid. Men nu hade det så illa händt, att en mäktig Höfding war kommen i landet, och Bönderna woro oense med Jarlen.

53. Cap.
Håkan Jarls Flykt.

Håkan Jarl war uti gästebud i Gölardal på Medalhus, men hans skepp lågo wid Wiggio. En man het Orm Lyrgia, en rik Bonde; han bodde på Bynäs. Han hade en hustru, Gudrun benämnd, Bergthors dotter af Lunde. Hon war en mycket dägelig qwinna, och blef kallad Lunde-sol. Håkan Jarl sände sina trälar till Orm Bonde, med det ärende, att de skulle föra Gudrun, Orms hustru, till

Jarlen.

Jarlen. Trälarna sade honom sitt ärende; men Orm bad dem först äta nattward. Men förr än trälarna hade blifwit mätta, woro komne till Orm Bonde många män ur bygden, hwilka han hade skickat bud efter. Då sade Orm, att Gudrun skulle alldeles icke följa med trälarna. Gudrun bad trälarna säga till Jarlen, att hon icke wille komma till honom, med mindre han sände Thora af Rimol efter henne: hon (Thora) war en rik husfru, och en ibland Jarlens käraste. Trälarna sade, att de skulle på sådant sätt komma dit andra gången, att Bonden och hans hustru skulle detta ånra; och brukade trälarna många hotelser, dragande sedan bort igen. Men Orm Bonde skickade budkafla på fyra wägar omkring bygden, och lät det bud medfölja, att alla skulle bewäpnade fara emot Håkan Jarl, och dräpa honom; han sände ock till Haldor på Skårdingstad; och lät Haldor genast utgå härbud. Litet tillförene hade Jarlen tagit en hustru, hwars man het Bryniolf; detta blef mycket illa upptaget; och war då nära att folket hade gjort upplopp. Efter detta krigsbud församlade sig en stor hop folk, och begaf sig till Medalhus. Men Jarlen fick derom kunskap, och drog bort af gården med sitt folk, till en djup dal, som nu kallas Jarlsdalen, och gömde sig der. Längre fram på dagen hade Jarlen underrättelse om Bondehären. Bönderna intogo alla wägar, ty de tänkte, att Jarlen snarast skulle hafwa dragit till sina skepp. Erland, hans son, en skön och manlig yngling, hade då befälet öfwer skeppen. När det led till natten, åtskilde Jarlen sitt folk, och bad dem resa skogleds ut till Orkadalen, sägande: Ingen lärer göra eder

något men, när jag icke är någonstädes i negden. Sänden Erland bud, att han far ut efter fjärden, och möter mig på Möre; men jag lärer wäl kunna gömma mig undan för Bönderna. Sedan for Håkan Jarl sin wäg, och med honom en hans träl, Karker benämnd. På ån Gaul war is, och nedstötte Jarlen der sin häst samt lemnade sin kappa efter sig; men de begåfwo sig till en stenkula, som sedan blef kallad Jarls-Häll, hwarest de somnade. När Karker waknade, då förtäljde han sin dröm, att en swart och grym man gick utanför kulan; och fruktade han, att han skulle gå in; men denna mannen sade honom, att Ulle war död. Jarlen swarade, att hans son Erland måtte wara dräpen. Karker somnade andra gången, och låt illa i sömnen, som förut; men när han waknade, sade han sin dröm, att han såg samma man gå förbi, och bad han då, att man skulle säga för Jarlen, att alla sund woro tillstängda. Karker berättade drömmen för Jarlen, som gissade sådant skulle betyda, att han icke skulle länge lefwa. Sedan stod han upp; och gingo de till gården Rimol. Då sände Jarlen Karker till Thora, och bad henne komma lönligen till sig. Hon gjorde så, och mottog Jarlen wäl. Jarlen bad henne, att hon skulle dölja honom några nätter, till deß Böndernas här blefwe åtskild. Hon sade: här lära de wißerligen leta efter dig, på min gård, så wäl ute som inne; ty många weta, att jag gerna will hjelpa dig, allt hwad jag förmår. Här är ett enda ställe uti min gård, hwarest jag icke skulle kunna leta efter en sådan man; det är ett swinhus. När de kommo dit, sade Jarlen: Här skola wi bereda oß ett ställe, ty lifwet

skall

skall man nu först akta. Då grof trälen der en stor grop, och bar bort jorden; sedan lade han trän deröfwer. Thora sade Jarlen de tidningar, att Olof Tryggwason war kommen in uti fjärden, och hade dräpit hans son Erland. Sedan gick Jarlen och Karker ned i gropen; men Thora betäckte den med trän, sopade mull och och gödsel öfwer, samt indref swinen. Och swinhuset war under en stor sten.

54. Cap.
Erlands Död.

Olof Tryggwason höll in uti fjärden, med fem långskepp; men Erland, Håkan Jarls son, rodde ut emot honom med tre skepp. Och när skeppen nalkades, då fann Erland, att ofrid måtte wara på färde, och wände om till landet. Men när Olof och hans män sågo långskeppen draga ut efter fjärden och ro emot sig, då tänkte Olof, att Håkan Jarl fore der, och befallde att ro efter dem på det skyndsammaste. Som nu Erland och hans män woro nära komne intill landet, rodde de på grund, lupo genast öfwer bord, och sökte att komma i land. I detsamma skyndade Olofs skepp fram. Då såg Olof, hwarest en öfwermåttan wacker man simmade, och tog en jernten ur styret, kastade den åt denna mannen, och träffade Erland, Jarlens son, i hufwudet, så att hjessan gick sönder allt intill hjärnan; och således miste Erland der sitt lif. Olof och hans män slogo der ihjäl mycket folk, men somliga kommo på flykten; några togo de fast, gåfwo dem frid, och erhöllo underrättelser af dem. Då

blef

blef Olof berättadt, att Bönderna hade satt sig upp emot Håkan Jarl, att han flydde för dem, och att allt hans folk war skingradt.

55. Cap.
Om Håkan Jarls Död.

Bönderna kommo till Olof; och emottogo de hwarandra mycket wäl, samt gjorde strart ett förbund sins emellan; Bönderna togo honom till Konung öfwer sig, och beslöto sedan alle att leta efter Håkan Jarl; dragande alltså först upp i Göldardal, efter som dem tycktes sannolikast, att Jarlen skulle wara på Rimol, om han eljest wore på någon gård; ty Thora war hans käraste wän, uti den dalen. När de nu kommo dit, sökte de efter Jarlen både ute och inne; men funno honom icke. Då höll Konung Olof Husting der på gården, och stod han sielf på den stora stenen, som war näst intill swinhuset. Då talade Olof till männerne, och lofwade, att han skulle med gods och wärdighet begåfwa den man, som gjorde Håkan Jarl skada. Detta tal hörde både Jarlen och trälen Karker; och hade de ljus hos sig. Jarlen sade: hwarföre är du så blek i ansigtet, men stundom swart som jom jord? är icke nu så, att du will swika mig? Nej, swarade Karker. Wi woro begge födde på en natt, sade Jarlen, och lärer icke blifwa långt emellan begges wår död. När det begynte lida mot aftonen, drog Konung Olof bort igen. Och när natten kom, höll Jarlen sielf wakt öfwer sig; men Karker somnade, och lät illa i sömnen. Då uppwäckte Jarlen honom, och frågade hwad han drömde. Han

swara-

swarade: jag war nu på Lader, och Olof Tryggwason lade en guldkedja omkring min hals. Jarlen sade: der skall Olof låta lägga en blodröd ring om din hals, om du råkar honom; derföre tag dig wäl till wara. Men af mig hafwer du godt att förwänta, som förr warit hafwer: och swik mig icke. Derefter wakade de begge, likasom de skulle hålla wakt öfwer hwarandra. Men emot dagningen somnade Jarlen hastigt, och låt illa i sömnen; och gick det så långt, att han sköt hälarna och nacken under sig, likasom han skulle wilja uppresa sig, skrikande högt och förskräckeligt. Men Karker blef rädd och förfärad, ryckte en stor knif ur sitt bälte, stötte den igenom Jarlens strupe och skar den sedan ut: detta blef Håkan Jarls död. Derefter skar Karker hufwudet af Jarlen, och lopp dermed bort; nästa dagen efter, kom han till Lader, och förde Jarlens hufwud till Konung Olof, berättande allt hwad sig tilldragit hade, samt omtalade sin och Håkan Jarls resa. Sedan låt Konung Olof leda honom bort och hugga hufwudet af honom.

56. Cap.
Håkan Jarls Hufwud stenas.

Då for Konung Olof, och många Bönder med honom, ut till Nidarholm, och förde med sig Håkan Jarls och Karkers hufwuden. Den samma holmen war då brukad till att der dräpa tjufwar och illgerningsmän. Och stod der en galga; dit låt han bära Håkan Jarls och Karkers hufwuden. Sedan gick allt krigsfolket dit, gaf till ett stort anskri, och sade, att

der

der skulle nidingen fara med andra nidingar. Sedan sände de till Gölardal, och låto borttaga kroppen. Så stor war fiendskapen, som Tronderna hade emot Håkan Jarl, att ingen menniska fick annorlunda nämna honom, än Jarlen den Onde; och blef han så kallad en lång tid sedan. Men eljest är det i sanning att säga om Håkan Jarl, att han hade många egenskaper till att wara Höfding; först stor slägt; dertill wisdom och förstånd att förwalta Rikesstyrelse; tapperhet i krig; och derjemte lycka, att winna seger och nedlägga sina fiender. Så säger Thorleif Rödfällßon:

Håkan! under månans wåg,
Ingen större Jarl, än dig, wi känna.
Ditt rykte har du wunnit
Af de folködande strider.
Nio Konungar till Oden
Har du sändt; och korpen
Af de funna liken äter.
Widtrådande war du, Furste!

Håkan Jarl war en ganska gifmild man; men den största olycka bragte en sådan Höfding till sin undergång: dock war orsaken, hwarföre så skedde, förnämligast den, att tiden war inne, då fördömas skulle offren och offermännen, och i stället komma helig Tro och rätta seder.

57. Cap.

Olof Tryggwason tog Konungagömet öfwer Norrige.

Olof Tryggwason blef i Trondhem, på allmänt ting tagen till Konung öfwer hela landet, såsom Harald Hårfa-

ger

ger fordom det innehade; hela folkmängden kom i rörelse och wille intet annat höra, än att Olof Tryggwason skulle wara Konung. Sedan drog Olof öfwer hela landet, och lade det under sig: och blefwo alla män i Norrige honom undergifna, samt de Höfdingar i Upplanden och Wiken, som förr hade haft förläningar af Konungen i Danmark; de blefwo nu Konung Olofs män och togo landet i förläning af honom. Så reste Konung Olof öfwer landet, den första wintern, och sommaren näst derefter. Erik Jarl Håkansson, och hans Broder Swen, samt andra deras fränder och männer flydde bort af landet, och foro öster i Swerige, till Konung Olof Swenske, hwarest de blefwo wäl emottagne. Så säger Thord Kolbeinßon:

O! du, som fridlösa män förföljer,
Flycktiga öde!
Ej länge sedan släcktes
Håkans lif, af försåtet;
Och till det land,
Som tappre Riksstyraren besegrat,
Mins jag, att Tryggwasonen kom,
Då djerfwa hären for från westan.

Och widare:

Erik i hugen hade
Mer, än han säga wille;
Wäl war wän att wänta
Slik kraft af honom.
Trondska Jarlen sökte

Råd

Råd hos Swenska Kungen:
Af hans mån ej öfwergaf honom någon,
Fast motwiljan Tronderne intog.

58. Cap.

Lodins Giftermål.

Lodin het en man från Wiken, som war rik och af god slägt. Han war ofta i köpfärder, och stundom i härnad. En sommar hände det, att Lodin for i köpfärd: Han ägde ensam det skepp, han nyttjade, och hade mycket köpmansgods. Han höll till Estland, och war der på marknad om sommaren; under det marknaden stod, fördes dit många slags waror; der höllos ock åtskillige trälar till salu. Lodin såg der en qwinna, som hade blifwit såld till träl; och när hån betraktade denna qwinna, kände han igen, att det war Astrid Eriks dotter, som hade warit gift med Konung Tryggwe; dock war hon då mycket olik det utseende, som hon hade, då han tillförene såg henne; ty hon war nu mycket blek och mager, samt illa klädd. Han gick till henne, och frågade huru det stod till med henne; hon swarade: tungt är att tala derom: jag är såld till träl och är hitförd, att åter hållas till salu. Sedan språkade de widare; och Astrid wiste att påminna sig, hwem han war. Hon bad honom då, att han wille köpa henne och hafwa henne hem med sig till hennes fränder. Jag will sätta dig ett wilkor före, sade han: Jag skall föra dig till Norrige, om du will gifta dig med mig. Nu, efter som Astrid då war uti stor nöd kommen och tillika wiste, att Lodin war en

stor-

storråttad man, hurtig och rik, lofwade hon honom detta, för att blifwa utlöst. Sedan köpte Lodin Astrid, förde henne hem med sig till Norrige, och fick henne till hustru, med hennes Fränders samtycke. Deras barn woro deßa: Thorkel Nefia, Ingirid och Ingegerd. Astrids döttrar med Konung Tryggwe woro Ingeborg och Astrid. Erik Biodeskalles söner woro Sigurd Karlshufwud, Josten och Thorkel Dydrill. De woro alla rika och förnäma män, och hade gårdar öster i landet. Twå bröder bodde öster i Wiken; den ena het Thorgeir och den andra Hyrning; de fingo Lodins och Astrids döttrar Ingirid och Ingegerd, till Hustrur.

59. Cap.

Konung Olof christnade Wiken.

När Konung Harald Gormson i Danmark hade antagit den christna läran, sände han sträng befallning öfwer hela sitt Rike, att alla människor skulle låta sig döpa, och omwändas till den rätta tron. Han fullföljde sjelf denna befallning, och anwände makt och stränghet mot dem, som eljest ej lydde. Han skickade till Norrige twå Jarlar, som heto Urguthriot och Brimilskiar, med mycket krigsfolk: De skulle påbjuda christendomen. Detta gick ock för sig i Wiken, hwaröfwer Konung Haralds wälde sträckte sig; och döptes der mycket folk; men kort efter Konung Haralds död, for hans son Swen Tjuguskegg uti härnad både till Saxland och Frisland, och på sistone till England. Och derunder wände de män i Norrige, som hade antagit Christendomen, tillbaka till offren, som de fordom brukat, och dem folket

norr

i landet ännu bibehöll; men når Olof Tryggwason war blifwen Konung i Norrige, då drögde han långe om sommaren uti Wiken, hwarest många af hans frånder och swågrar honom besökte, tillika med åtskilliga andra, som hans Faders synnerlige wänner warit hade: och blef han der med mycken kärlek bemött. Då kallade Olof till samtal med sig sina moderbröder, sin styffader Lodin, och sina swågrar Thorgeir och Hyrning, och uppenbarade för dem, med största alfwar, sin föresats, den han bad, att de sielfwe skulle understödja, och, jemte honom, fullfölja med alla krafter, nemligen, att han wille påbjuda Christendomen öfwer hela sitt rike; sågande, att han skulle antingen komma derhän, att Christna hela Norrige, eller, i annat fall, sätta lifwet till. Jag skall (tillade han) göra Eder alla till stora och måktiga mån; ty jag tror Eder båst, i anseende till wår frändskap och swågerskap. De bejakade alla att göra som han bad, och att bistå honom uti allt hwad han wille: det samma skulle ock alle de mån göra, som deras råd wille följa. Sedan gjorde Konung Olof ofördröjligen kunnigt för hela Allmogen, att han wille påbjuda Christendomen för allt folk i sitt Rike; och började de först att swara ja till detta påbud, som förut hade deruti ingått: de woro ock de måktigaste ibland alla de mån, som då woro tillstådes. Deras efterdöme följde alla de andra; och blefwo då döpte alla mån öster i Wiken. Sedan for Konungen norr i Wiken, och befallde att hwar man der skulle antaga den Christna låran. Men dem, som deremot talade, näpste han mycket hårdt; somliga låt han dråpa, på somliga låt han afstympa

lem.

lemmar, och somliga dref han bort af landet. Då kom så widt, att uti hela det rike, som hans fader Konung Tryggwe hade styrt, så ock uti det, hans frände Harald Gränske hade ägt, antogo alla menniskor den Christna Läran, som Konung Olof förkunnade; och blef den sommaren, och wintern derefter, allt folk i Wiken Christnadt.

60. Cap.

Om Hördländarna.

Bittida om wåren drog Konung Olof till Wiken, och hade mycket krigsfolk: och sedan reste han norr till Agder. Hwar han höll Ting med bönderna, befallde han alla menniskor, att låta döpa sig; och folket antog den Christna läran, ty bönderna förmådde icke göra Konungen motstånd; och folket wardt döpt allestådes, der han reste. I den tiden woro många förnäma och mäktiga män på Hördaland, som woro komne af Hördakåres slägt. Han hade haft fyra söner; den ena war Thorleif den Wise; den andra Ögmund, som war fader åt Thoralf Skialg, hwars son war Erling af Sola; den tredje war Thord, fader åt Klypp Herse, som dräpte Konung Sigurd Slefwa, Gunhilds son; den fjerde war Olmod, Askels fader, och Aslak Fitiaskalles farfader. Denna slägt war då den största och förnämsta på Hördaland. När nu deßa fränder fingo höra de obehagelige tidningar, att Konung Olof for östan ifrån utåt landet, och hade stor krigsmakt, att han bröt folkets forna lag, och att alla woro utsatte för straff och wåldsamhet, som talade deremot; gjorde bemälte fränder en stämma sins emellan, till att

rådgöra

rådgöra med hwarandra; ty de wiste, att Konungen skulle snart komma till dem. Och blef det beslutadt, att de skulle infinna sig, ganska manstarke, på Guletinget, och der möta Konung Olof Tryggwason.

61. Cap.

Rogaland Christnas.

Så snart Konung Olof kom till Rogaland, stämde han Ting. Och når bönderna fingo Tingbudet, samlades de allmänt, med full bewäpning. Som de nu kommo tillsamman, började de tala och rådgöra sins emellan och utwalde tre de wältaligaste män som funnos i deras flock, till att swara Konung Olof på Tinget och tala emot honom, samt att säga honom, det de icke wille gifwa sig under någon otillbörlig lag, ändå att Konungen dem det befalde. När Bönderna kommo på Tingsplatzen, och Tinget war satt, då stod Konung Olof upp, och talte i förstone mycket mildt till Bönderna, låtandes dem dock af sitt tal förnimma, att han wille, det de skulle antaga den Christna läran: han bad dem derom, med fagra ord; men på sistone gjorde han det tillägg, för dem, som satte sig emot honom och icke wille efterkomma hans befallning, att de skulle af honom hafwa att wänta wrede och straff samt mycken stränghet, hwar han kunde dem åtkomma. När Konungen lyktade sitt tal, då stod den man upp ibland Bönderna, som war den wältaligaste, och hwilken war antagen att först swara Konung Olof; men när han wille begynna sitt tal, blef han ansatt af så stark hosta och andtäppa, att han fick intet ord upp:

och

och satte han sig derföre neder. Sedan stod upp den andra Bonden, willjande ingalunda härigenom låta swaret falla, fast det hade icke wäl aflupit för den första; men när denne begynte tala, wardt han så stammande, att han icke eller fick fram något ord; då begynte alla, som åhörde, att le åt honom; och dermed satte sig denna bonden neder: ändteligen stod den tredje upp, och wille tala mot Konung Olof; men när han skulle börja sitt tal, blef han så hes och lågmält, att ingen menniska kunde höra hwad han sade, hwarföre han ock satte sig ned. Sedan war ingen mera, som böd till att tala mot Konungen; och som bönderna ej kunde få någon till att swara Konungen, skedde ingen uppresning af dem att göra honom motstånd; utan kom det derhän, att alla samtyckte till hwad Konungen befallde; och blef då allt Tingsfolket döpt, innan Konungen skiljdes derifrån.

62. Cap.

Erling Skialgsons Frieri.

Konung Olof drog med sitt krigsfolk till GuleTing; ty Bönderna hade skickat bud till honom, att de wille der swara på hans begäran. När de nu å ömse sidor kommo till Tinget, wille Konungen först samtala med Landshöfdingarna; och då de alla woro samkade å utsatt ställe, yppade Konungen sitt ärende, begärande, att de skulle låta döpa sig, efter hans befallning. Då swarade Ölmod den Gamle: wi fränder hafwa talat om denna saken oß emellan, och hafwa alla sammanstämt uti ett beslut: I den händelse, Konung,

ung, att du årnar pina oß till sådana ting, som att bryta wår lag, och kufwa oß under dig med något twång; då skola wi stå emot med all makt; och gånge med segren, som Gdet behagar. Men om du will, Konung, tillägga wår slågt någon fördel, då kan du ställa saken så wäl, att wi alla swergå till dig, med fullkomlig undergifwenhet. Konungen sade: Hwad wiljen I begåra af mig, om wår förlikning skall blifwa som båst? Då swarade Elmod: Det år det första, om du will gifta din syster Astrid med wår frånde Erling Skialgßon, hwilken wi anse för den förnämsta af alla unga mån i Norrige. Konung Olof sade, att honom tycktes sannolikt, att detta war ett godt giftermål; tilläggande, att Erling war af stor ått, och gaf, efter utseendet, mycket hopp om sig; dock ägde, sade han, Astrid sielf att swara på detta förslag. Sedan talade Konungen härom med sin syster; men hon swarade: Föga njuter jag till godo, att jag år Konungs dotter och Konungs syster, om jag skall giftas med en man utan Tignarnamn: heldre må jag wånta några år på annat giftermål; och dermed slutade de samtalet för den gången.

63. Cap.

Hördaland Christnas.

Konung Olof lät taga en hök, som Astrid ägde, och lät plåcka af honom alla fjädrarna, såndande honom sedan till henne. Då sade Astrid: wred år min broder nu. Sedan stod hon upp, och gick till Konungen; han emottog henne wäl. Då sade Astrid, att hon wille, det Konungen skulle

för-

förordna om hennes giftermål, som han behagade. Det tänkte jag, sade Konungen, att jag skulle förmå göra hwem jag wille till Tignarman, här i landet. Sedan lät Konungen kalla till samtal med sig Ölmod och Erling, samt alla deras fränder; och blef då aftaladt om detta frieri, hwilket så slöt, att Astrid wardt trolofwad med Erling. Derefter lät Konungen sätta Tinget, och befallde Bönderna att antaga den Christna Läran. Ölmod och Erling, och alla deras fränder, uppträdde såsom hufwudmän att understödja denna befallning; och hade då ingen mod att tala deremot, utan blef allt det folket döpt och christnadt.

64. Cap.
Erling Skialgsons Bröllop.

Sommaren derefter gjorde Erling Skialgson sitt bröllop, och war der en stor myckenhet folk: der war ock Konung Olof. Då erböd sig Konungen att gifwa Erling Jarlsdöme. Erling swarade: Mina fränder hafwa warit Hersar; och will jag icke hafwa högre namn, än de. Men det will jag antaga af Eder, Konung, att I låten mig wara den förnämsta med det namnet, här i landet. Konungen lofwade honom det; och när de åtskildes, så länade Konung Olof sin swåger Erling landet nordan för Sögn-sjön, och allt öster till Lidandis näs, med sådana wilkor, som Konung Harald Hårfager hade det förlänt till sina söner, efter hwad förr är skrifwit.

65. Cap.

65. Cap.

Fjärde- och Römdale-boarna i Norrige Christnas.

Den samma hösten stämde Konung Olof Ting med fyra Fylken norr wid Stad, på Drageid; der skulle samlas Sögne- och Fjärde-boarna, samt Sunnmöre- och Römdale-boarna. Konung Olof för dit med mycket folk, som han hade haft med sig östan ifrån landet, så ock med det folk, som hade kommit till honom på Rogaland och Hördaland. När Konung Olof kom till Tinget, påböd han den Christna Läran der, som annorstädes. Och som Konungen hade stor styrka af folk, fruktade Bönderaa derföre. På sistone bad Konungen dem wälja emellan twå wilkor: det ena, att de skulle antaga Christna Läran och låta sig döpa; och det andra, att de skulle hålla slagtning med honom. Nu, efter som Bönderna sågo sig ingen makt hafwa att slåß emot Konungen, togo de heldre det wilkoret, att allt folket Christnades. Derefter for Konung Olof med sitt krigsfolk till Nordmöre, och christnade det Fylket. Sedan seglade han in till Läder, låt nedbryta offerhuset, och taga bort alla prydnader och allt gods, som funnos i offerhuset och på afguden. Han tog (bland annat) en stor guldring, som hängde på dörren till afgudahuset, och hwilken Håkan Jarl hade låtit göra: sedan låt Konung Olof uppbränna offerhuset. När Bönderna blefwo detta warse, utsände de budkafla omkring alla Fylken, och uppbådade krigshär, hwarmed de ärnade draga emot Konungen. Konung Olof höll med sin krigsmakt ut efter fjärden, och sedan norr utmed landet, och tänkte att fara

norr

norr till Halogaland, och införa Christendomen der. Men när han kom norr till Björnör, sporde han från Halogaland, att Bönderna der hade samlat en krigshär, och ärnade att wärja landet för honom. Öfwer krigshären woro deßa Höfdingar: Harek från Thiotto, Thorer Hjort från Wåga, och Eywind Kinrifa. Som nu Konung Olof detta sporde, wände han om, och seglade söder utmed landet. Men när han kom söder om Stad, reste han långsamt, hann dock tidigt på wintren öster till Wiken.

66. Cap.

Konung Olofs Frieri till Drottning Sigrid Storråda i Swerige.

Drottning Sigrid i Swerige, som kallades den Storråda, satt den tiden på sina gårdar. Samma winter foro sändebud emellan Konung Olof och Sigrid, och begynte Konung Olof att fria till henne: hon tog det wäl upp; och blef det med fullkomligt förbund stadfäst. Då sände Konung Olof Drottning Sigrid den stora guldringen, som han hade tagit från offerhusets dörr på Lader; och tycktes det wara ett öfwermåttan kosteligt smycke. Om wåren derefter skulle en sammankomst i förenämde ärende hållas, på Riksgränsen wid Elfwen; men under det den ringen, som Konung Olof hade sändt Drottning Sigrid, så mycket berömdes af alla menniskor, woro hos Drottningen twå Guldsmeder, som woro bröder; och när de hade haft ringen i händerna och undersökt deß tyngd, talade de något enskildt sig emellan. Då kallade Drottningen dem till sig och frågade, hwad det war,

de giorde spe utaf; men de wille ej yppa det. Hon säger, att de skulle, för all del, låta henne weta, hwad de hade funnit att anmärka. De swara, att flärd fanns i ringen. Sedan lät hon bryta ringen sönder; och fanns der koppar inuti. Härösfwer blef Drottningen mycket wred, och sade, att Olof torde wäl bedraga henne uti flera ting, än detta enda. Samma wintren for Konung Olof till Ringerike, och införde Christendomen der.

67. Cap.
Olof Haralds Son Döpes.

Efter Konung Harald Gränskes död, blef Asta Gudbrands dotter snart åter gift med en man, som het Sigurd Syr, hwilken war Konung i Ringerike. Sigurd war Halfdans son; men Halfdan war Sigurd Rises son; och Sigurd Rise war Konung Harald Hårfagers son. Då war hos Asta och Sigurd, hennes och Harald Gränskes son Olof; han blef der i sin barndom uppfödd hos sin styffader Sigurd Syr. Men när Konung Olof Tryggwason kom i Ringerike, att påbjuda den Christna Läran, då blefwo Sigurd Syr och hans hustru Asta döpta, tillika med hennes son Olof; och war Konung Olof Tryggwason Gudfader åt Olof Haraldsson; denne war då tre år gammal. Sedan for Konung Olof ut till Wiken igen, och blef der wintren öfwer. Detta war tredje wintren, som han war Konung öfwer Norrige.

68. Cap.
Konung Olofs och Sigrid Storrådas Samtal.

Bittida om wåren reste Konung Olof öster till Kongshäll, att möta Drottning Sigrid. Och när de råkades, samtalade de om den sak, som förut om wintren hade warit afhandlad, att de skulle ingå äktenskap sig emellan; och syntes denna sak wara snart afgjord. Då sade Konung Olof, att Drottning Sigrid skulle taga Dop och den rätta Tron. Hwartill hon swarade: Icke will jag gå ifrån den tro, som jag förr hafwer haft, och mina förfäder före mig; icke eller will jag tala derpå, att du tror på den Gud, som dig behagar. Då wardt Konung Olof mycket wred, och sade hasteligen: Hwi skulle jag wilja hafwa till hustru dig, utgamla hundhedning? och i detsamma slog han henne i ansigtet med sin handske, som han höll i handen. Sedan stod han upp, och Sigrid likaledes. Då sade Sigrid: Detta torde wäl en gång blifwa din bane. Derefter skildes de åt; och for Konungen norr till Wiken, men Drottningen öster till Swerige.

69. Cap.
Trollkarlarnas innebrännande.

Konung Olof for sedan till Tunsberg, och höll åfwen der Ting; och på det Tinget förkunnade han, att alla de män, om hwilka det kunde med rätt och skäl bewisas, att de foro med trolldom och häreri, eller att de woro seidmän, skulle begifwa sig bort ur landet. Derefter lät Konungen

ransa,

ransaka efter sådane män, uti alla de bygder, som woro der i negden, och bodade dem alla till sig. Och när de kommo till Tinget, war en ibland dem, som het Eywind Kellda; han war sonson af Ragnwald Rettilben, hwilken war son af Harald Hårfager. Eywind war seidman och ganska mycket öfwad i trollkonster. Konung Olof låt införa dem alla uti en stuga, och låt der wål tillredas för dem; låt göra dem gästebud, och gifwa dem stark dryck. Men när de woro mycket druckne, låt Konungen sätta eld på stugan; och brann stugan upp, tillika med allt det folk, som der war inne, undantagen Eywind Kellda, hwilken kom ut igenom takfönstret, och slapp således bort. Och när han hade hunnit ett långt stycke derifrån, råkade han några män på wägen, hwilka årnade sig till Konungen; dem bad han berätta för Konungen, att Eywind Kellda war undsluppen ur elden, och att han aldrig mer skulle komma uti Konung Olofs wåld, men att han tänkte allt framgent öfwa sina konster, på samma sätt, som han tillförene hade gjort. Och när desza män kommo till Konung Olof, sade de honom om Eywind, hwad han hade bedt dem säga. Konungen harmades mycket deröfwer, att Eywind ej war död.

70. Cap.
Eywind Kelldas Dråp.

Mot wåren reste Konung Olof ut efter Wiken, gästade på sina stora gårdar, och skickade bud öfwer hela Wiken, att han om sommaren wille hafwa krigsfolk församladt, och

draga

draga norr i landet. Sedan reste han norr till Agder; och när det led fram på Långfastan, begaf han sig norr till Rogaland, och kom, Påskaston, till Ögwaldsnäs på Kärmt: der war tillagadt för honom Påskgästebud. Han hade nära trehundrade män. Den samma natten kom Eywind Kellda der till ön, med ett långskepp fullt af folk, hwilket allt bestod af seidmän och andre karlar, som kunde trolla. Eywind gick upp af skeppet, med sina följeslagare, och werkställde sina trollkonster. Han gjorde dem höljehjelm (ett slags trolldom, som troddes göra menniskor osynliga), och omgaf dem med så mörkt töcken, att Konungen och hans folk ej skulle kunna se dem. Men när de kommo helt nära gården på Ögwaldsnäs, blef det ljus dag; och gick det då mycket annorlunda till, än Eywind hade tänkt; ty det mörkret, som han hade gjort, genom sina trollkonster, kom öfwer honom och hans följeslagare; så att de sågo icke mer med ögonen, än med nacken, utan foro rundt omkring på ön. När nu Konungens waktare fingo se dem, hwar de foro, men icke wißte hwad för folk det war, då blef det Konungen tillkännagifwet; och stod han genast upp, med allt sitt folk, och klädde sig. Men när Konungen såg, hwar Eywind och hans stallbröder foro, bad han sina män wäpna sig, och gå dit att underrätta sig, hwad för menniskor det war. När Konungens män kände igen Eywind, togo de honom fatt, samt alla hans medföljare, och ledde dem till Konungen. Då berättade Eywind allt hwad sig tilldragit hade på hans resa. Sedan lät Konungen taga dem allesamman, föra dem på ett flodskär (ett skär, som öfwersköljes, när sjön stiger),

och der fastbinda dem. Så åndade Eywind sitt lif, med alla sina följeslagare. Det skäret är sedan kalladt Skratta-(Djefla-) skär.

71. Cap.

Om Konung Olof, och Odens Bedrägeri.

Så är berättadt, att då Konung Olof war uti gästebudet på Ögwaldsnäs, kom der en afton en gammal man, som war mycket ordwis; han hade en djup hatt, och war enögd. Denne man wiste att berätta saker från alla länder. Han kom sig i tal med Konungen; och hade Konungen stor lust af hans tal, samt sporde honom om många ting; men gästen kunde swara på alla hans frågor; och satt Konungen länge uppe om qwällen. Då frågade Konungen honom, om han wiste hwad det hade warit för en Ögwald, som gården och näset hade sitt namn utaf. Gästen sade, att Ögwald hade warit Konung, och en wäldig stridsman; han offrade mest till en ko, och hade henne med sig hwart han for, tyckande det wara mycket helsosamt, att allt jemnt dricka hennes mjölk. Konung Ögwald slogs en gång med en Konung, som het Warin: uti det kriget föll Konung Ögwald, och wardt högsatt straxt wid gården; då uppsattes de Bautastenar, som här ännu stå. Och i en annan hög, icke långt härifrån, blef kon lagd. Sådana saker, och många andra, berättade han om Konungar och flere forntida ämnen. Och när de nu hade mycket länge sutit frampå natten, då påminde Biskoppen Konungen, att det wore tid till att gå att sofwa; det också Konungen då gjorde. Men när

han

han war afklädd och hade lagt sig i sängen, satte gästen sig på fotpallen framföre sängen, och talade ännu länge med Konungen, ty Konungen längtade alltid efter ett nytt ord, så snart det förra war utsagdt. Då talade Biskoppen till Konungen och sade, att nu wore tid att sofwa; Konungen gjorde så, och gästen gick ut. Innan kort waknade Konungen, frågade efter gästen, och bad, att han skulle kallas in; men han fanns då ingenstädes. Om morgonen derefter lät Konungen kalla till sig stekaren (den som förestod köket), och den man, som hade drycken under sin wård, efterfrågande, om någon obekant man hade kommit till dem. De swarade, att när de skulle tillaga maten, kom der en man och sade, att de kokade ganska clakt kött till Konungens bord; och sedan gaf han dem twå nötsidor, mycket tjocka och feta, hwilka de kokade, tillika med det andra köttet. Då befallde Konungen, att all den maten skulle bortkastas, och sade, att detta måtte ej hafwa warit någon annan man, än den Oden, på hwilken hedniska folket länge hade trott; tilläggande, att Oden ej skulle hafwa någon framgång med att swika dem.

72. Cap.

Ting i Trondhem.

Om sommaren samlade Konung Olof en stor hop krigsfolk östan ifrån landet, höll med detta folk norr till Trondhem, och lade först in till Nidar-Os. Sedan lät han Tingbud utgå öfwer hela Fjärden, och stämde Ting med åtta Fylken på Froste; men Bönderna wände Tingbudet till Härbud,

bud,

bud, och stämde tillsamman både frie och trälar från hela Trondhem. När Konungen kom till Tinget, war hela Allmogen der samlad, med full wäpnad. Och när Tinget war satt, talade Konungen till Folket, och bad dem antaga den Christna Läran. Men då Konungen hade en liten stund talat, ropade Bönderna och budo honom tiga, sägande, att eljest skulle de strart anfalla honom, och drifwa honom bort; så gjorde wi, sade de, med Håkan Adalstens Fostre, när han förkunnade oß slikt påbud; och icke wördq wi dig mera, än honom. När Konung Olof såg Böndernas raseri, och det tillika, att de hade så stor här, att det ej war möjligt göra motstånd, wände han talet så, att han öfwergick till att förena sig med Bönderna, sägande: jag will, att wi göra förlikning oß emellan, som wi förut öfwerenskommit; jag will fara dit, hwarest I hållen edert största offer, och der se edra seder: wi skola då afgöra, hwilka seder wi wilja antaga, och dertill enhälligt samtycka. När nu Konungen talade så saktmodigt till Bönderna, mjulnade deras sinnen; och wärdt talet sedan å ömse sidor fogligt och syftande till förlikning; och på sistone blef beslutadt, att Midsommars-offer skulle hållas inne på Möre; och skulle der insinna sig alla Höfdingar och mäktiga Bönder, efter som sedwanan war: dit skulle ock Konung Olof komma.

73. Cap.
Om Jernskägg.

Skägge het en mäktig Bonde: han kallades Jernskägg, och bodde på Upphög, på Yrje. Skägge war den förste,

som

som talke emot Konung Olof på Tinget, och föregick mest Bönderna uti att tala emot den Christna läran. Tinget slutades på detta sätt; och drogo bönderna hem, men Konungen till Lader.

74. Cap.
Gästebud på Lader.

Konung Olof låg med trettio skepp i Nidån, och hade med sig en stor och härlig krigsmakt; men Konungen sielf war som oftast på Lader med sitt hoffolk. När nu tiden tillstundade, på hwilken offret skulle hållas inne på Möre, då gjorde Konung Olof ett stort Gästebud på Lader; sände bud in till Strind, upp i Gölardalen och ut till Orkadalen, och böd till sig Höfdingarne, samt andra mäktiga Bönder. När Gästebudet war tillagadt, och de, som budne woro, hade ditkommit, då blef der, första aftonen, ett mycket skönt gästebud; och iskänktes flitigt, så att folket wardt mycket drucket; men natten derefter, sofwo alla uti god ro. Om morgonen, när Konungen war klädd, lät han sjunga Mässa för sig. Och när Mässan war ändad, lät han blåsa till Hus-Ting; och då gingo alle hans Män af Skeppen, och kommo till Tinget. När Tinget war satt, stod Konungen upp, och talade så: wi höllo Ting på Froste; och befalde jag då Bönderna, att de skulle låta sig döpa: men de budo mid deremot, att jag skulle öfwergå till offren med dem, såsom Konung Håkan Adalstens fostre hade gjort; och blef den gången afslutadt oß emellan, att wi skulle träffas på Möre och hålla der ett stort offer. Om jag nu skall om-

wända

wända mig till offren med eder, då will jag låta göra det största offer, som kan gifwas, och offra människor; men dertill will jag icke utwälja Trälar eller Illgärningsmän; utan skall sådant wal ske, att Gudarne få de ypperste männen. Jag nämner nu dertill Orm Lygra af Medalhus, Styrkår af Gimsom, Kår af Grytinge, Asbjörn Thorbergson af Arnås, Orm af Lyro och Haldor af Skårdingsstad; Och deßutom nämnde han andra fem män, af de förnämste i riket, sägande, att deßa wille han offra för årswärt och frid; och låt han genast angripa dem; men när Bönderna sågo, att de icke hade nog krigsmakt, att stå emot Konungen, då begärde de frid, och hänsköto hela sin sak i Konungens wåld; hwarefter det blef afgjordt dem emellan, att alla de bönder, som dit då woro komne, läto sig döpa och gjorde Konungen den Ed, att de skulle hålla den rätta Tron och aflägga alt offrande. Konungen behöll sedan alla deßa män qwar uti sitt gästebud, intill deß de lemnade sina söner, eller bröder, eller ock andre fränder, till Gislan.

75. Cap.

Om Tinget uti Trondhem.

Konung Olof for, med hela sin krigshär, in i Trondhem; och när han kom till Möre, woro alla Trondernas Höfdingar ditkomne, hwilka mest stodo emot Christendomen, och hade der med sig alla de förnämsta bönder, som tilförene hade uppehållit offren på det stället; och war Böndernas mängd ganska stor, som den plägade wara wid slike tillfällen,

len, och som den förut hade warit på Froste-Tinget. Konungen lät då utlysa Tinget; och infunno de sig der å ömse sidor, med full wäpnad. Och när Tinget war satt, då talade Konungen, och bad folket antaga den Christna läran. På detta Konungens Tal swarade Jernskägg, å Bönddernes wägnar, och sade, att Bönderne wille ännu, som tillförene, det Konungen icke skulle bryta deras lag; och wilje wi, sade han, att du, Konung, offrar med oß, som andra Konungar hafwa här giort före dig. Wid hans tal upphofwo Bönderna starka bifallsrop, och sade, att de wille låta allt blifwa wid hwad Skägge hade sagt. Då sade Konungen, att han wille gå med dem in uti Offerhuset och se deras seder, när de offrade. Detta tyckte Bönderna wäl wara; och gingo de å ömse sidor till Offerhuset.

76. Cap.
Trondhem Christnas.

Konung Olof gick nu in uti Offerhuset och några få män med honom, så ock några få af Bönderna. Och när Konungen kom till det stället, hwarest Gudarna woro, satt der Thor, hwilken mest war dyrkad ibland alla Gudar; och war han med guld och silfwer utsmyckad. Då lyfte Konung Olof upp en guldbeslagen staf, som han hade i handen, och stötte dermed till Thor, så att han föll ned af stolen; sedan lupo Konungens män till, och nedkastade alla Gudarna af sina stolar. Men medan Konungen war inne uti Offerhuset, dräptes Jernskägg utanföre dörren till huset; och det giorde Konungens män. När nu Konungen kom till sitt folk igen,

erböd

erböd han Bönderna twenne wilkor: antingen, att de alla skulle antaga den Christna låran; eller ock, att de skulle slås med honom. Men der war ingen ibland Bönderna, sedan Skägge war slagen, som kunde bliswa deras anförare, och resa fana emot Konung Olof; de antogo således det andra willkoret, att gifwa sig under Konung Olof och åtlyda hwad han befallde. Då låt Konung Olof döpa allt folk, som der war, och tog gislan af Bönderna, till säkerhet, att de skulle hålla sin Christendom. Sedan låt Konung Olof sina mån fara omkring uti alla fylken i Trondhem; och satte sig då ingen menniska emot Christendomen; utan blef allt folk i Trondebygden döpt.

77. Cap.

En Stad bygges.

Konung Olof for sedan med sin krigshär, ut till Nidaros; då låt han bygga der hus på Nidåns strand, och förordnade, att der skulle bliswa en köpstad, gaf folket tomter, att bygga sig hus på, och låt sjelf bygga en Kungsgård, något upp ifrån Skeppskrokdn (ett ställe i ån, der skeppen lågo). Om hösten låt han ditföra alla de förnödenheter, som tarfwades under wintren; och hade han der hos sig ganska mycket folk.

78. Cap.

Konung Olofs Giftermål.

Konung Olof höll stämma med Jernskäggs frånder och tillböd dem böter: der woro många förnäme mån, som ägde

de talan i den saken. Jernskägg hade efter sig lemnat en dotter, Gudrun benämnd: och blef på sistone sådan förlikning slutad, att Konung Olof skulle taga Gudrun till Hustru. När brölloppstiden kom, gick Konung Olof i säng med Gudrun; men den första natten de lågo tillsamman drog hon, så snart hon trodde Konungen wara somnad, ut en knif, och wille mörda honom dermed. När Konungen det blef warse, tog han knifwen ifrån henne, och steg upp ur sängen, gick sedan till sina män, och sade hwad sig tildragit hade. Gudrun tog då på sig sina kläder, och for, med alla de män, som henne hade ditföljt, bort sin wäg. Och kom Gudrun aldrig sedan uti Konung Olofs säng.

79. Cap.

Tranan bygges.

Denna samma höst lät Konung Olof bygga ett stort långskepp, på stranden wid Nidån: Det war snäcka (ett slags lätt skepp); han nyttjade dertill många byggmästare: tidigt på wintren war skeppet alldeles färdigt; det hade trettio roddarrum och war högt på stammarna, men ej mycket bredt. Detta skepp kallade Konungen **Tranan**. Efter Jernskäggs dråp, fördes hans lik till Yrjar; och ligger han i Skäggehög på Östersidan.

80. Cap.

Thångbrands resa till Island.

När Konung Olof Tryggwason hade warit twå år Konung öfwer Norrige, war hos honom en Saxisk Prest, som

som het Thångbrand, en stor slagskämpe, dock god klerk och en oförtruten karl. Men för hans häftighets skull, wille Konungen icke hafwa honom hos sig, utan uppdrog honom den beskickning, att han skulle fara till Island och införa Christendomen der i landet. Ett köpskepp lemnades honom; och är att berätta om hans resa, det han kom till Island wid Östfjärdarne, i Södra Alftafjärden, och war, winteren derefter, hos Hall på Sida. Thångbrand förkunnade den Christna läran på Island; och efter hans underwisning, lät Hall döpa sig, och allt hans folk, så ock många andra Höfdingar; dock woro ännu flere, som talade deremot. Thorwald Weile och Weterlid Skald gjorde nidwisor om Thångbrand: men han slog dem bägge ihjäl. Thångbrand dröjde twå år på Island, och dräpte tre män, förr än han for bort.

81. Cap.
Om Hök och Sigurd.

Sigurd het en man, och en annan Hök: de woro från Halogaland, och foro mycket i handelsärenden. En sommar hade de seglat wäster till England: och när de kommo åter till Norrige, seglade de norr utmed landet: på Nordmöre mötte de Konung Olofs folk. När Konungen wardt berättadt, att der woro ankomne några män från Halogaland, som woro Hedningar, lät Konungen kalla till sig styrmännen, och frågade dem, om de wille låta sig döpa; men de sade dertill nej. Sedan talade Konungen för dem, på mångahanda sätt; men det hjelpte intet. Då hotade Konungen

att

att låta dråpa dem, eller att låta stympa lemmarna af dem; men de bewektes ej deraf. Derföre lät Konungen sätta dem i jern, och hade dem hos sig någon tid; och höllos de alltjemnt i fjettrar. Konungen talade ofta med dem, men det uträttade ej något. En natt kommo de lönligen bort, så att ingen fick spaning på dem, eller wiste på hwad sätt de hade kommit undan. Men om hösten kommo de fram norr ut, hos Harek i Thiotto; och tog han wäl emot dem: de woro hos honom wintren öfwer, och blefwo wäl bemötte.

82. Cap.
Om Harek i Thiotto.

Det hände om wåren, en dag när det war godt wäder, att Harek war hemma på sin gård, med några få män; och tyckte han då, att der war ledsamt. Sigurd frågade honom, om han wille ro liket ut på sjön, att förlusta sig. Harek lät sig det wäl behaga. Sedan gingo de ned till stranden, och drogo fram en båt med sex åror; Sigurd uttog ur båtskjulet både segel och annan redskap, som hörde båten till; och war det ej owanligt, att de hade segel med sig, när de foro ut på sjön att förlusta sig. Harek gick ut på båten, och lagade styret färdigt. Sigurd och hans broder Hök hade på sig full wäpnad, som de alltid woro wane att gå med, hemma hos Bonden (Harek); de woro begge öfwermåttan starka män. Men förrän de gingo ut på båten, kastade de dit några smörbyttor och ett brödskrin, samt buro sjelfwa emellan sig en stor ölbytta; sedan rodde de ut ifrån landet.

Och

Och när de hade kommit ett litet stycke från ön, hißade bröderna seglet upp, och Harek styrde; och gick båten fort ut ifrån ön. Då gingo bröderna bak i båten, hwaest Harek satt; och sade Sigurd till Harek Bonde: Nu skall du wälja emellan några wilkor: det första är, att du låter mig och min broder allena råda för denna resan, och afgöra hwart wi skola taga wägen; det andra är, att du låter oß binda dig; men det tredje, att wi dräpa dig. Då såg Harek i hwad belägenhet han war kommen: han kunde i strid icke måta sig med mera, än en af bröderna, om de woro på begge sidor lika utrustade: han walde derföre det wilkor, som honom syntes drägligast, att låta dem råda för resan; och dertill band han sig med ed, och lofwade det på tro och ära. Sedan gick Sigurd till styret, och höll söder utmed landet; och togo deßa bröder sig wäl i akt, att de ingenstädes skulle finna några menniskor: och winden war mycket god. De stannade icke med resan, förrän de kommo söder till Trondhem; och in till Nidar-Os, hwarest de funno Konung Olof. Derefter lät Konungen kalla Harek till tals med sig, och befallde honom att låta sig döpa: men Harek nekade dertill. Konungen och Harek talade härom i flera dagar, stundom uti många menniskors närwaro, och stundom enskildt; men kunde dock icke häruti komma till sämja. På sistone sade Konungen till Harek: Nu skall du fara hem, och will jag icke göra dig någon skada denna gången; först derföre, att wi äro mycket nära slägt med hwarandra; och för det andra, emedan du skulle kunna säga, att jag hafwer genom swek fångat dig. Men det skall du i sanning weta, att jag är-

nar

nar i sommar draga norr ut och besöka Eder, Halogaländare; och skolen I då få weta, om jag kan näpsa dem, som wägra att antaga Christna Läran. Harek tyckte det wara wäl, att han kom dädan, ju förr deß heldre. Konung Olof lemnade Harek en god skuta, på hwilken tio eller tolf man kunde ro på hwardera sidan, och lät förse detta fartyg med alla förnödenheter. Konungen gaf ock Harek trettio män till följeslagare, hwilka alla woro starka karlar, och wäl utrustade.

83. Cap.
Eywind Kinrifas Död.

Harek från Thiotto reste genast bort ifrån Konungens gård, så fort han kunde; men Hök och Sigurd woro qwar hos Konungen, och läto begge döpa sig. Harek for sin wäg, till deß han kom hem till Thiotto. Han sände strax bud till sin wän Eywind Kinrifa, och lät säga honom, att Harek från Thiotto hade träffat Konung Olof, men hade icke lätit kufwa sig att antaga den Christna Läran. Deßutom bad han budet säga, det Konung Olof ärnade om sommaren hemsöka dem med krigsmakt; och tillade Harek, att de måste taga sig wäl till wara, begärande derjemte, att Eywind wille med det första komma till honom. När Eywind fick detta bud, förstod han det wara högst nödwändigt, att i förwäg widtaga sådan anstalt, att Konungen ej öfwerrumplade dem. Eywind for åstad med största hast, på en liten skuta, med några få män. Och när han kom till Thiotto, emottog Harek honom wäl; och de gingo genast affides från

gården, att tala med hwarandra. Men när de hade en liten stund samtalat, kommo dit Konung Olofs män, hwilka hade följt Harek hem. De togo Eywind fatt, förde honom med sig till skeppet, drogo sedan bort med Eywind, och stannade ej förr, än de kommo till Trondhem, och funno Konung Olof i Nidaros: och blef Eywind då förd till samtal med Konung Olof. Konungen bad honom, lika som andra, låta döpa sig; men Eywind swarade der nej till. Konungen bad honom, med blida ord, antaga Christendomen, och sade honom många grunder derföre; och lika så gjorde Biskoppen; men Eywind bewektes ej deraf. Då tillböd Konungen honom stora skänker och förläningar; men Eywind wägrade det allt. Konungen hotade honom då med pinande, eller död: Eywind förändrade ändå icke sitt sinne. Sedan lät Konungen inbära ett bäcken, fullt af glödande kol, och sätta det på Eywinds mage; och brast magen strart sönder. Då sade Eywind: tagen bort af mig bäckenet; jag will tala några ord, förrän jag dör: och detta blef efterkommet. Då frågade Konungen: will du nu, Eywind, tro på Christum? Nej, säger han, jag kan ingen döpelse få: jag är en ande, uti menniskolekamen qwicknad genom Finnarnas trollkonster; ty min fader och moder kunde deßförinnan alldrig få något barn. Derefter dödde Eywind; och hade han warit den argaste trollkarl.

84. Cap.

84. Cap.
Halogaland Christnas.

Om wåren derefter, lät Konung Olof utrusta sina skepp och sin krigshär; han förde då sielf Tranan; och hade Konungen mycket och skönt krigsfolk. När han war resfärdig, höll han med sin här ut efter fjärden, sedan norr om Byrda, och så norr till Halogaland. Men allestädes, der han lade till lands, höll han Ting, befallande allt folk att låta sig döpa, och antaga den rätta tron. Då war ingen man, som torbes säga emot: och blef då hela landet Christnadt, der han framreste. Konung Olof tog gästning hos Harek i Thiotto; och blef då han döpt, och allt hans folk. Harek gaf Konungen stora skänker, då de skildes åt, blef hans man, och tog af Konungen förläningar, med Länsherre-rätt.

85. Cap.
Thorer Hjorts Död.

Röd den Ramme het en Bonde, som bodde i fjärden Salpte, på Godö. Röd war en mycket rik man, och hade många tjenare; han war en mäktig man, och honom följde en stor hop Finnar, så snart han det tarfwade. Röd war stor offerman, och mycket öfwad i trolldom. Han war god wän med Thorer Hjort, hwilken förr är nämnd:-och de woro begge mäktige Höfdingar. Som de nu fingo höra, att Konung Olof reste sunnan ifrån, och öfwer Halogaland, med krigshär; församlade de folk, utrustade skepp, och fingo stor krigsmakt. Röd hade en stor Drake (stort skepp), med för-

gyldt

gyldt hufwud (framstam). Detta skepp hade trettio rum (roddar-afdelningar), och war stort i samma förhållande: Thorer Hjort hade ock ett stort skepp. De seglade med sin flotta söder, emot Konung Olof; och så snart de träffade honom, lade de till strid med Konungen: der blef hård drabbning och starkt manfall, hwilket wände sig i synnerhet på Halogaländarnes sida, så att deras skepp började blifwa tomma: då kom skräck och fasa öfwer dem. Röd rodde med sin Drake ut på hafwet, och lät derefter draga upp sitt segel. Röd hade alltid wind, hwart han wille segla; och härrörde det af hans trollkonst. Det kortaste att berätta om hans resa, är, att han seglade hem till Godö. Thorer Hjort flydde in åt landet, och lupo han och hans folk der af skeppen: men Konung Olof följde efter dem, och sprang åfwen af sina skepp med sitt folk, upphann de flyende, och dräpte dem. Konungen war den främste, som han alltid war, när sådant skulle werkställas. Konungen såg, hwar Thorer Hjort lopp; han war öfwermåttan snabbfotad. Konungen sprang efter Thorer; och följde honom hans hund Wige. Då sade Konungen: Wige, tag Hjorten. Wige lopp fram efter Thorer, och hoppade genast upp på honom, hwarwid Thorer stannade. Då sköt Konungen ett kastspjut åt honom. Thorer gick på hunden med swärdet, och gaf honom ett stort sår; men i det samma kom Konungens spjut flygande under den ena armen på Thorer, och gick ut på andra sidan: och dermed miste Thorer sitt lif. Men hunden Wige bars sårad till skeppen. Konung Olof gaf frid och lif åt alla de män, som det begärde, och den Christna Läran antaga wille.

86. Cap.

86. Cap.

Konung Olofs Resa till Godö.

Konung Olof for sedan, med sin krigshär, norr utmed landet, och Christnade allt folk der han framreste. Och när han kom norr till Salpte, ärnade han hålla in i fjärden, för att träffa Röd; men ett starkt owäder med häftig storm stod ut ifrån fjärden, så att Konungen blef der liggande en wecka: samma storm och owäder fortfor inifrån fjärden; men der utanföre war flygande wind att segla norr utmed landet; Konungen seglade då norr till Omd; och gick der allt folk öfwer till Christendomen. Sedan wände Konungen sin färd tillbaka, söder ut; men när han kom nordanifrån till Salpte, då stod åter owädret ut ifrån fjärden, med stark sjögång; Konungen låg der några nätter, och war wädret alltjemnt detsamma. Då talade Konungen med Sigurd Biskopp och frågade, om han wißte något råd att deremot anwända. Biskoppen sade, att han skulle försöka, om Gud wille sitt bistånd tillägga, att besegra denna djefwulskraft.

87. Cap.

Om Biskopp Sigurd; och om Röds pinande.

Biskopp Sigurd tog då på sig hela sin mäßeskrud, och gick fram i stammen på Konungens skepp, lät der tända ljus, och frambar rökelse; satte upp bildkors (Crucifix) på skeppsstammen, läste der Guds ord (Evangelium) och många böner, och stänkte wigwatten rundt omkring hela skeppet. Sedan bad han, att man skulle taga skeppstålten neder, och

ro in på fjärden. Då låt Konungen ropa till de andra skeppen, att de alla skulle ro inåt fjärden, efter honom. Och när rodden börjades på Tranan, gick hon strax inåt fjärden: de, som skeppet rodde, kände ingen wind emot sig; och så jemn stod wattenytan, der de hade farit fram, att man kunde märka att der war lugn; men något längre bort war sådant sjöswall på begge sidor, att fjällen ej kunde ses derföre. Det ena skeppet rodde då efter det andra, der i lugnet: och så foro de hela dagen, och natten derefter, kommande litet före dagningen in till Godö. Och när de kommo utanföre Röds gård, flöt der hans stora Drake bredewid landet. Konung Olof gick strax upp till Gården, med sitt folk, anföll det rum, som Röd sof uti, och bröt det upp. Sedan lupo Konungens män der in; då blef Röd till fånga tagen och bunden: och de andra män, som der woro inne, blefwo somlige dräpne och somlige till fånga tagne. Derefter gingo Konungens män till den stuga, som Röds tjenstefolk sof uti; och blefwo der somliga dödade, somliga bundne, och somliga slagne. Då låt Konungen leda Röd för sig, och befalde honom, att han skulle låta sig döpa; will jag då, sade Konungen, icke taga ifrån dig din egendom utan heldre blifwa din wän, om du kan det förtjena. Röd skrek deremot och sade, att aldrig skulle han på Christum tro; och han lastade Gud storligen. Konungen blef då wred, och sade, att Röd skulle hafwa den wärsta död. Då låt Konungen taga och binda honom widöppen på en stock, låt sätta en kafle emellan hans tänder och på det sättet öppna munnen. Sedan låt Konungen taga en huggorm, och föra till munnen

på

på honom; men ormen wille icke in i munnen, utan slingrade sig undan; ty Rød blåste emot honom. Då lät Konungen taga en ihålig Angelike-stjelk och sätta den ena ändan in i munnen på Rød; men somlige säga, att Konungen lät sätta sin skeppslur i munnen på honom och släppa ormen deruti. Sedan lät han på yttre ändan sätta en glödande jernten; ormen kröp då in i munnen på Rød, och sedan ned i halsen, och skar sig ut på sidan: Så ändade Rød sitt lif. Konung Olof tog der ganska mycket gods, i guld och silfwer, i wapen och många slags dyrbarheter. Alla de män, som warit i Røds tjenst, lät han döpa; och dem, som ej wille låta döpa sig, lät han dräpa eller pina. Då tog Konung Olof den Draken, som Rød hade ägt och styrde den sjelf; ty det war ett mycket större och wackrare skepp, än Tranan. Frammanpå war ett Drakehufwud, och baktill en böjning, hwarifrån utgick liksom en stjert. Begge halsarne (ändarna) och hela stammen woro med guld belagde. Detta skepp kallade Konungen Ormen; ty, då seglet war uppdraget, skulle det swara mot Drakens wingar; och war detta skepp det wackraste i hela Norrige. Öarne, hwilka Rød bebodde, heto Gilling och Häring; men då alla sammantagas, heta de Godöar, och Godöström, det watten, som ligger nordanföre, emellan dem och fasta landet. Konung Olof införde Christendomen i hela den fjärdbygden; for sedan sin wäg söder utmed landet; och hände på denna resan mycket, hwarom sägen går, såsom att troll och onda wättar (andar) drefwo gäck med hans män och stundom med honom sjelf; men wi wilja heldre beskrifwa, huru det tillgick

att

att Konung Olof Christnade Norrige, eller andra länder, der han införde Christendomen. Den samma hösten drog Konung Olof, med sitt krigsfolk till Trondhem, och hölt in till Nidaros, hwarest han lät bereda sig winterhärbärge. Det jag nu härnäst will låta skriswa, skall wara en berättelse om Isländske män.

88. Cap.
Om Isländingarna.

Denna samma höst kommo öfwer till Nidaros, ifrån Island, Kiartan Olofsson, Höskulds sonesson, och Eigil Skallagrimssons dotterson; hwilken hafwer warit hållen för den ypperligaste man, som någonsin warit född på Island. Der woro ock då Haldor Gudmundson från Mödrewall; Kolbein, son af Thord Freysgod, som war Brännе Floses broder; och Swerting, Runolf Godes son; hwilke alla woro Hedningar; såsom ock många andra, både rika och fattiga. Då kommo ock ifrån Island några förnäma män, hwilka af Prästen Thångbrand till Christna tron woro omwände; ibland deßa war: Gitzor Hwite, son af Teit Kettilbjörnson, men hans moder het Alöf, dotter af Bödwar Herse, som war Wikinga-Kåres son; Bödwars broder war Sigurd, Erik Biodeskalles fader, hwilken war fader åt Astrid, Konung Olofs moder: en Isländsk man het Hialte Skäggason; han hade till Hustru Wilborg, Gitzor Hwites dotter: Hialte war också Christen. Konungen emottog deßa swågrar, Gitzor och Hialte, mycket wäl; och blefwo de hos honom. Men de Isländska män, som öfwer skeppen rådde, och woro Hedningar,

försökte

försökte att segla bort, så snart de hörde att Konungen war i staden; ty dem war sagdt, att Konungen twingade alla till den Christna Läran; men wädret låg emot dem och dref dem tillbaka in under Nidarholm. De, som rådde öfwer skeppen, woro deße: Thorarin Nefiulfsson, Hallfred Skalld Ottarson, Brand den Gifmilde och Thorleik Brandsson. Det blef berättadt för Konungen, att Isländingar woro der, med några skepp, och att de woro alla hedningar, och wille fly undan honom. Då sände Konungnn män till dem, förböd dem att draga bort och befallde dem lägga in till staden; och det gjorde de, men företogo ingen lossning af skeppen. De hade köpstämma och höllo marknad wid Konungens brygga. Om wåren försökte de att segla bort tre gånger, men fingo alldrig wind, utan blefwo liggande wid bryggan. Det hände en dag, då det war wackert wäder, att många män foro att förlusta sig med simmande: En man war der, som wida öfwergick de andra i alla idrotter. Kiartan sade till Hallfred Wandrådaskalld, att han skulle pröfwa sig i simmande med denne man; men han drog sig undan. Jag skall då fresta, säger Kiartan; kastar af sig kläderna, och störtar sig i wattnet, lägger ut till denne mannen, griper honom om foten och drager ned honom: de komma upp, men tala intet ord till hwarandra: fara ned andra gången, och äro mycket längre nere, än förut: komma än en gång upp, och tiga; fara strax ned tredje gången, till deß Kiartan tycker det wara hög tid att åter komma upp, men är dertill icke i stånd, och känner då skilnaden i krafterna; de blifwa nere, till deß Kiartan warder

mycket

mycket utmattad; komma då upp och lägga till landet. Den Norrska mannen frågar, hwem Isländaren wore, till namnet? Kiartan nämner sig; Den andra säger: Du är snäll simmare; eller är du öfwad i flera idrotter? Kiartan swarar: det är icke stor idrott. Den Norrske säger: hwi spörjer du ingenting emot (af mig)? Kiartan swarar: Jag tror det wara mig likgiltigt, hwem du är, eller hwad du heter. Den andra fortfar: jag skall då säga dig; här är Olof Tryggwasön. Han sporde Kiartan mycket om Island; men denne swarade ofullständigt på allt. Sedan ernade Kiartan skynda sig bort. Konungen sade: här är en kappa, som jag will gifwa dig, Kiartan; Kiartan tog kappan och tackade honom derföre med utsökt höflighet.

89. Cap.
Isländarnas Döpelse.

Då Michaelis-Meßan kom, lät Konungen anwända stor prakt på mäßans högtidliga sjungande. Isländarna gingo dit och lyddes på den wackra sången och på klockeljuden. Och när de kommo till sina skepp igen, berättade hwar och en hwad han hade tyckt om de Christnas kyrkobruk. Kiartan talade wäl derom; men de fleste öfrige lastade det. Och nu sannades här, hwad ordspråket säger, att många äro Konungens öron; ty detta berättades för Konungen. Då sände Konungen genast om dagen bud efter Kiartan, och bad honom komma till sig. Kiartan gick till Konungen, med några män; och Konungen emottog honom wäl. Kiartan war en öfwermåttan stor och skön man och hade god talegåfwa.

Når

När Konungen och han hade några få ord tillsamman talt, bad Konungen honom antaga den Christna läran. Kiartan swarade, att han icke wille neka dertill, om han kunde då winna Konungens wänskap. Konungen loswade honom sin fullkomliga wänskap; och öfwerenskommo Konungen och Kiartan om denna saken sig emellan. Andra dagen derefter blef Kiartan döpt, såsom ock hans frände Bolle Thorleikson, tillika med alla deras följeslagare. Kiartan och Bolle gästade sedan hos Konungen, medan de woro i dopkläderna. Konungen höll dem mycket kära; och ansågos de för ypperlige män, hwar de kommo.

90. Cap.

Hallfred Wandråda-Skalds Döpelse.

En dag, när Konung Olof gick ut på gatan, gingo några män emot honom, och den, som gick främst, hälsade på Konungen. Konungen frågade denna man, hwad han het? han nämde sig Halfred; då sade Konungen: Är du Skallden? han swarade: wist kan jag göra wisor. Konungen sade: du will wäl antaga den Christna läran, och sedan blifwa min man. Halfred swarade: på det wilkor will jag låta mig döpa, om du, Konung, will sjelf blifwa min Gudfader; ty ingen annan man will jag hafwa dertill. Konungen swarade: det will jag blifwa. Då wardt Hallfred döpt, och Konungen sjelf höll honom under dopet. Derefter sporde Konungen Halfred: will du nu blifwa min man? Hallfred sade: jag hafwer förr warit Håkan Jarls Hofman; nu will jag icke gifwa mig i din eller någon annan Höfdings

dings tjenst, med mindre du först lofwar mig, att du aldrig skall drifwa mig ifrån dig, ehwad mig än hända må. Det är mig sagdt om dig, Halfred, sade Konungen, att du icke är så wis eller saktmodig, att jag ej skulle kunna hafwa att befara, det du gör sådane saker, som jag ingalunda kan fördraga. Dräp du mig då, swarade Hallfred. Konungen sade, Du är Wandräda-Skalld, (den wanskliga Skalden), och min man skall du nu wara. Hallfred swarade: hwad gifwer du mig, Konung, i namnfäste, om jag skall heta Wandräda-Skalld? Konungen gaf honom ett swärd: men dermed följde ingen skida; och sade Konungen: dikta nu en wisa om swärdet, och låt swärd finnas i hwarje rad. Hallfred qwad.

Ett är det swärd ibland swärden,
Som mig swärdrik gjorde:
För de swärdswingande män
Nu månde swärdsgny blifwa.
Ej skall jag swärdsbrist lida
(Wärd är jag ock tre swärd)
Om jag blott af en jordstjelk (tråd)
Skida till detta swärd bekommer.

Då gaf Konungen honom en skida, och sade: icke finnes swärd i hwarje rad af wisan. Hallfred swarade: twå äro ock i en rad. Så är det, sade Konungen. Af Hallfreds qwäden hafwa wi i synnerhet tagit de säkra efterrättelser, som här förtäljas om Konung Olof Tryggwason.

91. Cap.

91. Cap.

Thångbrands återkomst från Island, till Konung Olof.

Denna samma höst, kom Prästen Thångbrand åter från Island, till Konung Olof, och sade, att hans resa ej hade efter önskan aflupit, tilläggande, att Isländingarna hade giort nidwisor om honom, och att somlige welat dräpa honom, hwarföre han såg ingen wän, att det landet skulle blifwa Christet. Konung Olof blef så häftig och wred, att han lät blåsa tillsamman alla de Isländske män, som der woro i staden, befallande sedan, att de alla skulle dräpas; men Kiartan, Gißor, Hialte och andra, som hade antagit Christendomen, gingo till honom, och sade: icke måtte du, Konung, wilja så gå ifrån dina ord; du har ju sagt, att ingen skulle hafwa så högt förtörnat dig, att du icke skulle wilja det förlåta honom, om han låter sig döpa, och öfwergifwer hedendomen. Nu wilja alla deße Isländske män, som här äro, låta sig döpa: och skola wi wäl sedan finna råd, huru Christendomen skall kunna införas på Island. Här äro många förnäma mäns söner ifrån Island, hwilkas fäder mycket kunna befrämja den saken. Men Prästen Thångbrand hafwer der, lika som här hos Eder, framfarit med öfwerdåd och mandråp, hwilket folket der i landet ej tålde af honom. Konungen började lyßna på detta tal; och blefwo sedan alla Isländske män döpte, som der då woro.

92. Cap.

92. Cap.

Om Konung Olofs idrotter.

Konung Olof war uti alla slags idrotter den största man i Norrige, af alla dem, som man genom efterrättelser känner. Han war starkare och wigare, än någon annan; och äro derom många berättelser upptecknade. En är den, att han gick upp på Smalsarhorn (en hög klippa), och fäste sin sköld högst uppe på berget; och widare: att han halp en af sina hofmän, som hade klifwit så högt upp på berget, att han hwarken kom upp, eller ned; hwarwid Konungen gick till honom och bar honom under armen, ända ned på slätten. Konung Olof kunde ock gå på årorna utanföre skeppsborden, när hans män rodde, på Ormen. Han kunde leka med tre handswärd (små swärd), så att ett war ständigt i luften; och tog han dem alltid (när de föllo ned) om fästet: han gick på yttersta kanten af sitt skepp: Han kunde nyttja begge händerna lika, och skjuta med twenne spjut på en gång. Konung Olof war mycket glad, och ganska skämtsam, blid och nedlåtande; driftig uti alla sina företag; owanligt gifmild; utsökt fin i sitt lefnadssätt; öfwer alla uti tapperhet i krig; ganska grym, då han uppbragtes till wrede: han plågade sina owänner mycket; somliga brände han i eld; somliga lät han rasande hundar sönderrifwa, somliga lemstympa eller kasta utför bergshögder. Af desza orsaker, woro hans wänner honom mycket tillgifne; men hans owänner fruktade honom; och beredde det honom stor framgång, att somliga efterkommo hans wilja, af tillgifwenhet; och somliga, af rädsla.

93. Cap.

93. Cap.
Leif Eriksons Döpelse.

Leif, son af Erik Röde, som först bebyggde Grönland, war denna sommar kommen från Grönland till Norrige: han for att besöka Konung Olof, antog Christendomen, och war hos Konung Olof öfwer wintren.

94. Cap.
Konung Gudröd Gunhilds Sons Död.

Gudröd, Erik Blodöxes och Gunhild Konungamoders son, hade warit alltjemnt i härnad uti Wästerlanden, sedan han flydde ur landet för Håkan Jarl. Men den sommaren, som nu tillförene är omtalad, när Konung Olof Tryggwason hade fyra år rådt öfwer Norrige, då kom Gudröd till Norrige, och hade många krigsskepp: han hade då seglat ifrån England. Och när han fann sig wara kommen nära intill Norrige, höll han med sina skepp, söder utmed landet, ditåt, hwarest han tänkte att minst stöta på Konung Olof; och seglade Gudröd alltså söder till Wiken. Så snart han kom i land, begynte han härja och twinga landsfolket under sig, begärande att warda antagen till Konung. Men när landets inbyggare sågo, att en stor krigshär war kommen öfwer dem, sökte de frid och förlikning, erbödo Konung Gudröd, att låta Tingbud utgå öfwer landet, och sade, att de heldre wille antaga honom, än tåla hans härjande: och blef derefter rådrum lemnadt, medan Tingbudet gick omkring landet. Konungen fordrade af Bönderna penningar till

sitt

sitt underhåll, medan han afbidade Tinget; men Bönderna walde heldre det wilkor, att hålla Konungen gästning, så ofta han det tarfwade. Detta wilkor antog Konungen, och for således landet omkring att gästa, med en del af sitt folk; men den öfriga delen waktade skeppen. När bröderna Hyrning och Thorgeir, Konung Olofs swågrar, detta spörja, då församla de sig krigsfolk, reda ut skepp, och draga sedan norr till Wiken. De kommo en natt, med sin krigshär dit, som Konung Gudröd war uti gästebud, kringhwärfde genast husen, och anföllo honom med eld och wapen. Der stupade Konung Gudröd, tillika med största delen af hans folk. Af dem, som på skeppen hade qwarwarit, blefwo somliga dräpne, men somliga kommo undan, och flydde widt omkring: Och woro då alla Eriks och Gunhilds söner döda.

95. Cap.

Ormen Långe bygges.

Nästa wintren efter det Konung Olof war kommen från Halogaland, lät han bygga ett stort skepp inwid Ladehammar, hwilket war mycket större, än alla andra skepp, som då funnos i landet; och äro der ännu lemningar att se af ställningsstockarna. Det höll i wattengången 84 alnars längd. Thorberg Skafhugg het den man, som war byggmästare för stammarna af skeppet; men der woro ock många andra, som nyttjades, somliga att fälla, somliga att upptälja, somliga att sammanfoga, och somliga att framföra timret. I all ting anwändes den största noggrannhet; och blef skeppet bå-

de

de långt och bredt, samt högt på borden (sidorna), och timmerfast. Men då de arbetade på borden, hade Thorberg ett angeläget ärende att fara hem till sin bostad, och dröjde der mycket länge. När han kom igen, war skeppet fullbygdt wid borden: då gick Konungen, strax om aftonen, och Thorberg med honom, att se huru skeppet war bygdt. Då sade hwar man, att aldrig tillförene warit sedt något långskepp så stort, eller så wackert: och for Konungen sedan tillbaka till staden. Bittida om morgonen derefter reste Konungen åter till skeppet, och Thorberg med honom: och woro då de andre skeppstimmermännen der tillstädes, stående alla stilla, och hade intet för sig. Då frågade Konungen, hwarföre de stodo så. De swarade, att skeppet war förderfwadt, och att någon hade gått allt ifrån framstammen till bakstammen, och huggit, öfwerst uti skeppsbordet, det ena stora hugget efter det andra: gick då Konungen dit, och såg, att det war sannt; sade strax, och swor derpå, att den man, som för afund skull, på sådant sätt förderfwat skeppet, skulle dö, om Konungen wißte, hwem det wore; och den, som kan säga mig det (tillade han), skall njuta stor belöning. Då sade Thorberg: jag torde kunna säga Eder, Konung, hwem detta werk giort hafwer. Konungen swarade: Det är icke eller wän till, att någon, snarare än du, skulle kunna äga den lyckan att få wetskap härom, och säga mig det. Säga will jag dig, Konung, sade Thorberg, hwem detta hafwer giort: det är jag sielf. Konungen swarade: då skall du ock det godtgöra, så att skeppet blifwer lika wackert, som det war förut; derpå skall ditt lif bero. Sedan gick Thorberg till, och

tåljde skeppsborden, så att alla de stora yrhuggen gingo bort. Då sade Konungen, och alla andra, att skeppet wore nu mycket wackrare på den sidan, som Thorberg hade huggit; och bad Konungen honom då göra åfwenså på den andra sidan, sägande, att han skulle hafwa mycken tack derföre. Sedan blef Thorberg öfwer-byggmästare för skeppet, intill deß det war färdigt: och war det då en Drake, giord på samma sätt, som det skepp, Konungen hade haft från Halogaland. Men detta skepp war dock mycket större, och uti all ting bättre arbetadt: Konung Olof kallade detta skepp Ormen Långe; men det andra Ormen Korte. På Ormen Långe woro fyra och trettio rum. Hufwudet (på främstammen) och stjerten (på bakstammen) woro öfwer allt förgylde; och borden eller sidorna woro så höga, som på ett hafskepp. Detta skepp hafwer warit det bästa och med största omkostnad byggda, i Norrige.

96. Cap.

Om Erik Jarl Håkanßon.

Erik Jarl Håkanßon, och hans bröder, tillika med många andra förnäma män, deras fränder, drogo bort af landet, efter Håkan Jarls död. Erik Jarl reste öster till Swerige, till Konung Olof, och blef der wäl emottagen. Konung Olof gaf Erik Jarl fristad och stora förläningar, hwarmed han kunde wäl underhålla sig och sitt folk. Härom förmäler Thord Kolbeinson:

O! du, som fridlösa män förföljer, etc.

Och widare:

Erik

Erik i hugen hade, &c. (se 57. Cap.)

Från Norrige drog till Erik Jarl mycket folk, som hade blifwit landsflyktigt för Konung Olof Tryggwason; då tog Erik Jarl det råd, att han utrustade sig skepp och for i härnad, att förwärfwa gods åt sig och sitt folk. Han höll först till Gottland, låg der länge om sommaren, och lurade efter köpmansskepp, som foro till landet, eller efter Wikingar: stundom gick han ock upp på landet, och härjade der mångestädes, wid sjösidan. Så förmäles i Banda-drapan:

Erik, den namnkunnige,
(Fordom wi det hörde,)
Flera Konungar sedan
Öfwerwann, med swärdet;
Då han sjödrabbning höll
På Gottlands stränder,
Och härjade widt omkring,
Den windfälle, som styrde striden.

Sedan seglade Erik Jarl söder till Windland; råkade der, utanför Stauren, några Wikingsskepp, och lade till strids med dem: då fick Erik Jarl seger, och dräpte Wikingarna. Så säges i Banda-drapan:

Den stolte låt wid Stauren
Skeppen i hamn ligga,
Då bedrog han folket,
Den stridglade, och rådde sedan.
Wikingars hårda hud,
Efter swärdmötet, sönderslet

Sår,

Sårfoglen (korpen) på stranden:
Men Gudarne skyddade Jarlen.

97. Cap.
Erik Jarls Härnad Österut.

Om hösten seglade Erik Jarl åter till Swerige, och war der den andra wintren. Men om wåren utrustade han sin krigshär, och seglade sedan uti Östersjön. Och när han kom uti Konung Waldemars Rike, begynte han att härja och dräpa, brände allestädes der han framdrog, och förödde landet. Han kom till Aldegioborg, och belägrade staden, till deß han den intog: han dräpte der mycket folk, samt nedbröt och uppbrände hela staden. Och sedan förödswade han fiendtligheter wida omkring i Gardarike. Så säges i Banda-drapan:

Spjutkastaren for sedan,
Waldemars kustland
Med eldsäjadt swärd att öda:
Stor strid deraf wärte.
Aldegia du nedbröt, krigsmäns
Skräck; wi det weta:
Den striden war hård,
Då du kom till Gardarike.

Erik Jarl war i denna härnad, tillsamman uti fem somrar; men när han kom från Gardarike, for han fiendtligt fram öfwer Adalsyßel och Eysyßel; der tog han fyra Wikingsskepp från Danskar, och slog ihjäl hela besättningen. Så säges i Banda-drapan:

Jag

Jag sporde, hwar Erik,
Den tappre sjöhjelten, åter spjutbrak
Gjorde i Eyasund, och stridsmån
Öfwerwann med swärdet.
Gifmilde kämpen fyra
Danska skepp afröjde,
(Så wi hörde sägas)
Den windfälle, som styrde striden.

Der, som skeppsfolket sprang till byen,
Drabbning höll med Göter
Waksamme Fursten,
Den stridglade, och rådde sedan.
Med härsköld stridens herre
Genom alla Sysslen (landskap) for;
Då bröt han folkets frid:
Men Gudarne skyddade Jarlen.

Erik Jarl for till Danmark, då han hade warit en winter uti Swerige; han begaf sig till Swen Tjuguskägg, Danmarks Konung, och friade till hans dotter Gyda. Och blef det afgjordt, att Erik Jarl fick Gyda. Året derefter fingo de en son, som blef kallad Håkan. Erik Jarl war om wintertiden i Danmark, och stundom i Swerige; men om somrarna for han i härnad.

98. Cap.

Konung Swens Giftermål.

Swen Tjuguskägg, Danmarks Konung, hade Gunhild, Konung Burislafs af Winland dotter, till hustru. Men wid

denna

denna tiden, som nu tillförene är omtalad, tilldrog det sig, att Drottning Gunhild blef sjuk och dödde. En liten tid derefter fick Konung Swen till hustru Sigrid Storråda, Skoglar Tostes dotter, Swea Konungen Olof den Swenskes moder: och begyntes der då, genom detta swågerskap, en stor kärlek emellan Konungarna, samt emellan dem och Erik Jarl Håkanßon.

99. Cap.

Konung Burislafs Giftermål.

Konung Burislaf i Windland beklagade sig för sin swåger Sigwald Jarl, att den förlikning war nu ryggad, som Sigwald Jarl hade gjort emellan Konung Swen och Konung Burislaf, att Konung Burislaf skulle få Thyri Haralds dotter, Konung Swens syster, till hustru: men detta hade icke nått sin framgång, emedan Thyri hade sagt der twärt nej till, att gifta sig med en Konung, som war hedniskt och gammal. Nu sade Konung Burislaf, att han ändteligen wille utkräfwa det, som lofwadt war, och bad Jarlen draga till Danmark, och föra till honom Drottning Thyri. Sigwald Jarl försummade ej denna resan, utan for till Konung Swen i Danmark, framförande denna saken för honom. Och Jarlen uträttade med sitt öfwertalande så mycket hos Konung Swen, att han lemnade Jarlen sin syster Thyri; henne följde några qwinnor, och hennes fosterfader, wid namn Ötzor Åkeson, en mäktig man; så ock några andra. Och det blef afslutadt emellan Konungen och Jarlen, att de gods, som Drottning Gunhild hade ägt uti Windland, skulle då Drottning

Thyri

Thyri bekomma till fästninge-gåfwa, och deßutom andra stora gods, till brudskatt. Thyri gret swårligen, och drog nödigt åstad. Så snart hon och Jarlen kommo till Windland, gjorde Konung Burislaf sitt bröllop, och tog Thyri till Drottning. Men så långe hon war ibland hedningarna, wille hon hwarken äta eller dricka med dem; och ledo så fram sju nätter.

100. Cap.

Konung Olof får Drottning Thyri till Hustru.

Det hände sig en natt, att Drottning Thyri och Ötzor lupo bort i nattmörkret, tagande närmaste wägen åt skogen. Och är i korthet om deras resa att berätta, det de kommo fram uti Danmark, hwarest Drottning Thyri ingalunda tordes dröja, för den orsaken, att hon wiste, det Konung Swen, hennes broder, om han sporde, att hon wore der, strax skulle skicka henne tillbaka till Windland. De foro derföre lönligen, till deß de kommo till Norrige; och Thyri stannade ej med sin resa förr, än de kommo till Konung Olof: han emottog dem mycket wäl; och njöto de der ett godt wärdskap. Drottning Thyri omtalade för Konungen alla sina bekymmer, bedjande honom om hjelp och råd samt om fristad i hans Rike. Thyri war en wältalig Qwinna; och behagade Konungen wäl hennes tal: han såg, att hon war en dägelig qwinna, och kom ihog, att detta kunde wara ett godt gifte: han wände derföre talet derhän, och sporde, om hon wille gifta sig med honom; men i den belägenhet, hon då war, tyckte hon det wara mycket wanskeligt att derpå

på swara; dock såg hon, å andra sidan, huru lyckligt äktenskap detta war, att blifwa gift med en så widtfrägdad Konung, och bad honom derföre råda henne hwad hon borde besluta; och när härom widare war taladt, fick Konung Olof Drottning Thyri till hustru. Detta Bröllop hölls om hösten, då Konungen hade kommit nordan ifrån Halogaland: Konung Olof och Drottning Thyri woro sedan i Nidaros öfwer wintern; men efteråt om wåren, beklagade Drottning Thyri ofta för Konung Olof, och gret bitterligen deröfwer, att hennes egendomar woro så stora uti Windland, men att hon hade inga gods der i landet, som en Drottning egnade: stundom bad hon Konungen, med fagra ord, att han skulle skaffa henne igen hennes ägodelar, sägande att Konung Burislaf wore så god wän med Konung Olof, att så snart de råkades, skulle Konungen (Burislaf) wist gifwa Konung Olof allt hwad han begärde; men när Konung Olofs wänner märkte detta tal, afrådde de alla Konungen från denna färden. Så är berättadt, att det hände en dag tidigt på wåren, att Konungen gick framåt gatan; och wid Torget kom en man emot honom med en hop angeliker, hwilka woro förunderligt stora, wid den tiden på wåren. Konungen tog en af dessa angelik-stänglar i handen och gick hem till Drottning Thyris härberge. Thyri satt i stugan och gret, när Konungen kom in. Konungen sade: se här, Drottning, en stor angelika, som jag gifwer dig; men hon slog ifrån sig med handen, och sade: större skänker gaf Harald Gormson, och mindre fruktade han att draga bort af landet efter sin egendom, än du gör nu; och det

röntes

rôntes, då han reste hit till Norrige, förödde största delen af detta land, och lade under sig alt, till skatt och utskylder: men du törs icke draga igenom Dannmark, för Konung Swen, min broder. När hon detta talade, sprang Konung Olof upp, sade högt, och swor derpå: aldrig skall jag fara rädd för Konung Swen din broder: och om wi en gång råkas, skall han duka under.

101. Cap.

Konung Olofs krigsbud.

Konung Olof ståmde Ting litet derefter, i Staden; han gjorde då kunnigt för hela Allmogen, att han om sommaren wille utrusta sig till Ledingsfärd och hålla utskrifning från hwarje fylke, af både skepp och folk: han sade ock, huru många skepp han wille hafwa dädan ur fjärden. Sedan skickade han bud öfwer hela landet, både söder och norr, så wäl utmed sjösidan, som högre upp i landet, låtande allestädes utbjuda krigsfolk. Då lät Konung Olof utskjuta på sjön Ormen Långa, samt alla andra sina skepp både små och stora: och styrde Konungen sjelf Ormen Långa. Och när folket utsågs till skeppsbesättning, då blef noga eftersedt och utwaldt, att ingen skulle wara på Ormen Långa, äldre än sextio, eller yngre, än tjugo år: och skulle de alla wara de utwaldaste uti styrka och mandom. Då blefwo först antecknade Konung Olofs Hofmän; ty dertill woro walde, af utländske och inländske män, alla de starkaste och tappraste.

102. Cap.

102. Cap.
Mantalet på Ormen.

Ulf den Röde het den man, som förde Konung Olofs fana; han skulle wara i framstammen på Ormen, tillika med Kolbjörn Stallare (Konungens Hofmarskalk); samt Torsten Orefot och Wikar af Tiundeland, Arnliot Gellinas broder. På fördäcket, näst framstammen, woro deße: Waker Elfske Römason, Berse den Starke Bollason, Ån Skytte från Jämtland, Trond Ramme och hans broder Uthyrm af Thelemarken; samt ifrån Halogaland: Thrand Skialge och Ögmund Sande, Lödwer Långe från Saltwik och Harek Hwaße; af In-Tronderne: Kettil Hane, Thorfin Eßli, och Håward, samt hans broder från Orkadal. Uti förrummet woro deßa: Björn af Studlo Börk från Fiärdarna, Thorgrim Thiodolfsson af Hwine, Åsbjörn och Orm Thord från Mardarlög, Thorsten Hwite af Ofrostad, Arnor Mörske, Hallsten och Hök från Fiärdarna, Eywind Snok, Bergthor Bestill, och Hallkell af Fiölum, Olof Dräng, Arnfin Sögnske, Sigurd Bild, Einar Hördske och Finn, Ketil Rögske och Griotgard Raske. Uti krapperummet (emellan roddarbänkarna näst intill masten) woro deße: Einar Thambaskelfwer; han tycktes dem dock ej wara wuxen denna plats, emedan han war blott aderton år; Hallsten Hlifwarson, Thorolf, Iwar Smetta, och Ormer Skogarnäf: der woro ock på Ormen många andra frägdade män, fast än wi icke kunna dem alla nämna. Åtta män woro i hwarje halfrum på Ormen; och war urwal giordt, man

för

för man; Trettio män woro uti förrummet. Det war allmän sägen, att det manskap, som war på Ormen, öfwergick icke mindre andra män, uti skönhet, styrka och tapperhet, än Ormen Långe öfwergick alla andra skepp. Thorkel Nefia, Konungens broder, styrde Ormen den Korte; Men Thorkel Dyrril och Jossten, Konungens moderbröder, förde Tranan; warande också desa twå skepp mycket wäl bemannade. Elfwa stora skepp hade Konung Olof från Trondhem, förutan alla fartyg med tjugo roddarbänkar och mindre skepp, samt prowiant-farköster.

103. Cap.
Island Christnas.

När nu Konung Olof hade hela sin krigshär resefärdig ifrån Nidaros, då förordnade han män öfwer hela Tronde-bygden, att förestå alla Län och Landskap. Då sände han ock till Island Gitzor Hwite och Hialte Skäggason, att förkunna Christendomen der, och gaf dem med sig en Präst, wid namn Thormod, samt flere inwigda män, men behöll hos sig qwar uti gislan fyra Isländska män, hwilka honom tycktes wara de förnämste; Kiartan Olofson, Halldor Gudmundson, Kolben Thorderson, och Swerting Runalfson. Och om Gitzors och Hialtes resa är det berättadt, att de kommo till Island före Alltinget, och foro sedan till samma Ting; och wid det Tinget blef Christendomen genom lag antagen på Island. Samma sommar wardt ock allt Landsfolket döpt.

104. Cap.

104. Cap.
Grönland Christnas.

Konung Olof sände ock, den samma wåren, Leif Eriksson till Grönland, att förkunna der den Christna läran. Och seglade Leif om sommaren till Grönland; han råkade ute på hafwet och tog med sig en skeppsbesättning, som ej kunde komma någon wäg, utan låg på ett skeppswrak; han fann sedan Winland det Goda, och kom om hösten till Grönland, hade med sig en Präst och andre Lärare, och tog sitt tillhåll i Brattalid, hos sin fader Erik. Man kallade honom sedan Leif den Lycklige; men hans fader sade, att det ena gick upp emot det andra, nemligen den lyckan, att han hade bergat skeppsbesättningen på hafwet, mot den olyckan, att han hade fört till Grönland skademannen, hwarmed han menade Prästen.

105. Cap.
Om Björn Heriulfsons segling.

Heriulf war Bard Heriulfsons son, och frände med Ingolf, som först bebygde Island. Ingolf gaf denne Heriulf land emellan Wåg och Reikianäs: Heriulf bodde först på Drepstock; hans hustru het Thorgerd, och deras son Björn, hwilken hade anlag att blifwa en mycket förträfflig man: han fick strax i sin ungdom lust att fara utomlands, och hade god lycka att winna både förmögenhet och anseende: han war till skiftes, den ena wintern utomlands och den andra hos sin fader. Snart ägde Björn eget skepp i gång. Den sista wintren, då han war i Norrige, företog Heriulf sig

att

att resa till Grönland med Erik, och flyttade hela sitt bo. Med Heriulf war en Christen man från Söderbarna; den war det, som gjorde Hafgerdingar-drapan: deruti är detta omqwäde:

Den Skuldlöse, som munkar pröfwar (Gud)
Beder jag min resa wälsigna.
Himlasalarnes Herre
Hålle öfwer mig den skyddande handen!

Heriulf bodde på Heriulfsnäs, och war en mycket ansedd man; Erik Röde bodde på Brattalid; han hade det största anseende, och alla satte sin lit till honom. Dessa woro Eriks barn: Leif, Thorwald och Thorsten, men Freydis het hans dotter; hon war gift med en man, som het Thorwald, och de bodde i Gördom, der som nu är Biskopsstol; hon war mycket högmodig, men Thorwald war en ringa aktad man; och hon war gift med honom mest för hans rikedom. I den tiden war folket hedniskt på Grönland. Biörn kom med sina skepp till Isländska stränderna om sommaren, sedan hans fader hade bortseglat om wåren; denna tidning tyckte Biörn mycket illa om, och wille ej lossa sitt skepp. Då sporde hans skeppsbesättning, hwad han ernade taga sig före; och han swarade, att han ernade hålla sin sedwana och taga sin winterkost hos sin fader: jag will (sade han) hålla med skeppet till Grönland, om I wiljen lofwa att göra mig följe. Alla förklarade sig wilja efterkomma hans föresats. Då sade Biörn: Oförståndig lärer denna wår resa synas, efter som ingen af oss förr seglat i

Grön-

Grönlands haf: ändock höllo de nu ut på hafwet, så snart de woro färdige, och seglade tre dagar, till deß allt land war osynligt, för watten: Då aftog winden och nordanwäder uppkom, med töcken, så att de ej wißte hwart de foro; och warade det i många dagar; sedan fingo de se Solen, och kunde då åtskilja himmelsstreken. De windade nu upp seglen och seglade åter ett halft dygn, hwarefter de först sågo land; de öfwerlade då med hwarandra, hwad land detta månde wara; och Björn sade sig icke tro, att det kunde wara Grönland. De frågade, om han wille segla intill detta land, eller ej; det är mitt råd (sade han) att segla närmare landet, hwilket de ock gjorde, och fingo strax se, att landet war utan berg, skogbewuxit och med små höjder; de lemnade landet på wänstra sidan och wände seglen derifrån. Sedan seglade de ännu twå dagar, och fingo derefter se ett annat land. De frågade, om Björn trodde att detta war Grönland; han sade sig ej mera tro detta wara Grönland, än det förra; ty stora isberg sägas wara på Grönland; de nalkades snart detta land, och sågo det wara jemnt och trädbewuxit; då aftog winden för dem. Besättningen trodde rådligast wara, att der gå i land; men Björn wille det icke; de tyckte sig behöfwa både wed och watn: af ingendera delen ären I uti behof, sade Björn; dock fick han derföre någon förebråelse af besättningen. Han bad dem då hißa seglet; och det skedde. De satte framstammen från landet och seglade utåt hafwet med sydwest wind, i tre dagar, och fingo sedan se det tredje landet; och detta land war högt, med fjäll och isberg. De frågade då, om Björn wil-

le

le lägga der till lands; men han sade sig det ej wilja, ty mig tyckes (sade han) detta land wara ofruktbart. De fällde nu icke seglen, utan höllo fram utmed landet, och sågo, att det war en ö: de wände å nyo bakstammen åt landet, och höllo ut i hafwet med samma wind; men blåsten tilltog; då bad Björn dem något refwa seglen och ej segla hårdare, än skeppet och redskapen kunde tåla. De seglade nu åter tre dagar; sedan sågo de det fjerde landet. Då frågade de Björn, om han trodde detta wara Grönland, eller ej. Björn swarade: detta är likast det, som mig är berättadt om Grönland: här skola wi hålla till lands. Så gjorde de, och satte i land wid ett näs, om aftonen; och wid näset fanns en båt. På detta näs bodde Heriulf, Björns fader, hwaraf näset fått sitt namn och är sedan kalladt Heriulfsnäs. Björn for nu till sin fader, upphörde med sin segling, och blef hos sin fader, så länge Heriulf lefde; och sedan bodde han der, efter sin fader.

106. Cap.

Leif Erikssons upptäckt af Länder.

Nu följer här näst att förtälja, huru Björn Heriulfson kom från Grönland (till Norrige) och besökte Erik Jarl, af hwilken han blef wäl emottagen. Björn omtalade sin resa, då han hade sett (de obekanta) Landen; och tyckte man honom hafwa warit alltför litet nygirig, då han ingenting om deße Land wißte att säga; och fick han derföre någon förebråelse. Björn blef Jarlens Hofman och for ut till Grönland, sommaren derefter; och war nu mycket tal

om

om Länders uppsökande. Leif, Erik Rådes son från Brattalid, for till Björn Heriulfsson, köpte skepp hos honom, och skaffade sig der besättning, så att de woro tillsamman trettio fem män. Leif bad sin fader Erik, att han wille blifwa anförare för denna färd. Erik undskyllade sig, sade sig då wara i aftagande ålder, och mindre kunna täla allt slags oblidt wäder, än fordom. Leif swarade, att han änнu war den, som hade mesta raskheten, af alla fränderna; och gaf då Erik efter för Leif, och red hemifrån, då de woro i allo färdige; men när han hade hunnit helt nära skeppet, snafwade hästen, på hwilken Erik red, så att han föll utaf och skadade sin fot. Då sade Erik: Icke lär mig wara ämnadt att finna flera Land, än detta, som wi nu bebo; och må wi nu ej längre fara tillsamman. Erik for hem till Brattalid; men Leif skyndade sig till skeppet, och med honom hans följeslagare, trettio fem män; på denna färd war ock en Söderländsk man, som het Tyrker. Nu tillredde de skeppet, seglade till hafs när de woro färdige, och funno det land först, hwilket Björn och hans män funno sist: der seglade de till lands, kastade ankar, och sköto ut båten, farande så till landet, hwarest de intet gräs sågo; men stora isfjäll woro på hela öfra delen af landet; och war, allt ifrån sjön till isfjällen, en enda stenhäll, så att det landet syntes dem wara ofruktbart. Då sade Leif; icke har det nu händt oß, som det hände Björn, att wi icke hafwa kommit på landet; och må jag nu gifwa detta landet namn och kalla det Hälleland. Sedan foro de till skeppet, seglade ut i hafwet, och funno ett annat land: De segla åter till landet, kasta

an-

ankar, skjuta ut båten och stiga i land. Detta land war slätt och skogbewuxet, med hwit sand wida omkring der de foro, och låg strandbrädd. Då sade Leif: detta land skall man efter deß beskaffenhet namngifwa, och kalla det Markland (Skogland). De foro sedan tillbaka ned till skeppet, som snarast. Nu seglade de åter ut på hafwet med Nordost wind och woro ute twå dagar, hwarefter de sågo land. De seglade dit och kommo till en ö, som låg nordanföre landet: der gingo de upp, och sågo sig omkring i godt wäder, finnande, att dagg war på gräset; och hände det, att de togo med händerna i daggen och förde den till munnen; och tyckte de sig aldrig hafwa känt något så sött, som den war. Sedan foro de till sitt skepp och seglade in i sundet, som låg emellan ön och det näs, som utgick norr ifrån landet, hållande wäster om näset: der war mycket grundt watten, när sjön föll ut; och stannade deras skepp der på grundet. Då war ett långt stycke att se, från skeppet till sjön; men de woro så förwetne att fara till landet, att de icke kunde bida, till deß sjön steg tillbaka upp under deras skepp, utan sprungo straxt i land, wid ett ställe, der en å föll ut ur en insjö; men så snart sjön steg upp under deras skepp, togo de båten och rodde till skeppet, flyttande det upp i ån, och sedan upp uti insjön, der de kastade ankar, buro sina kläder och rånstar af skeppet, och gjorde sig der små bodar, togo sedan det råd, att bo der öfwer wintren, och byggde då ett stort hus. Lax fattades der hwarken i ån, eller i insjön; och Laxen war större, än de hade förr sett. Der war så god Landsfrukt, efter hwad dem tycktes, att

X der

der skulle ingen boskap behöfwa foder om winteren; der kom ingen frost om winteren, och ganska litet wißnade gräset. Der woro jemnare dagar, än på Grönland eller Island; Solen gick der upp klockan half åtta och ned klockan half fem, när korfaste dagen war. Då de hade slutat sin husbyggnad, sade Leif till sina följeslagare: nu skall jag skifta folket i twå hopar och låta undersöka landet; och skall ena hälften af folket wara hemma wid huset; men den andra hälften skall ransaka landet; dock skola de ej fara längre, än att de kunna komma hem om qwällarna, och icke skiljas åt. Nu gjorde de så, en tid. Leif for ömsom med dem, och war ömsom hemma wid huset. Leif war en stor och stark man, stolt till utseendet, men en wis man och i alla ting hofsam.

107. Cap.

Leif är på det Landet öfwer winteren, kallar det Winland, seglar sedan hem till Grönland, och hjelper några, som lidit skeppsbrott.

En afton hände det, att en man saknades ibland deras hop; och det war den Söderländske mannen Tyrker. Leif war dermed mycket illa tillfreds, ty Tyrker hade ganska länge warit hos honom och hans fader, och mycket (såsom fosterfader) älskat Leif i barndomen; Leif talte derföre hårdeligen till sina följeslagare, och gjorde sig färdig, med tolf män, att leta efter honom; men när de woro komne ett litet stycke ifrån huset, då kom Tyrker dem till mötes; och blef han wäl emottagen. Leif fann straxt, att hans Fosterfader

fader war wid godt lynne. Han war eljest af ett stråft utseende, hade kringlöpande ögon, småaktigt ansigte, och war liten till wäxten och klen, men wäl öfwad i alla slags idrotter. Leif sade då till honom: hwi war du så långsam, min Fosterfader, och skilde dig från följeslaget? Han talade då först länge på Turkiska, kastade sina ögon till alla sidor, och drog rynkor i ansigtet på sig; Men de förstodo ej hwad han sade; han talade en stund derefter Norränska, sägande: jag war icke mycket längre gången, än I; dock kan jag säga något nytt; ty jag hafwer funnit Winträd och Windrufwor. Är det sant, min Fosterfader? sade Leif. Wißerligen är det sant, swarade han; ty jag är född der, som hwarken fattas Winträd eller Windrufwor. Nu sofwo de öfwer natten; men om morgonen sade Leif till sin skepps-besättning: nu skall man förrätta twenne sysslor, hwardera på sin dag: plocka Windrufwor, eller hugga Winträd och nedfälla skogen, så att det blifwer en lastning till mitt skepp; och detta wardt beslutadt. Det berättas, att deras båt sedan fylldes med windrufwor; och derefter höggs last till skeppet. Der woro sjelfsådde hweteåkrar, och sådant träd, som kallas Masur: och togo de af allt detta med sig något till prof; somliga träden woro så stora, att de nyttjades till husbyggnad. Och när wåren kom, då gjorde de sig färdige och seglade bort. Leif gaf landet namn, efter deß beskaffenhet, och kallade det Winland. De seglade sedan ut i hafwet, och hade god wind, till deß de fingo se Grönland och fjällen under isbergen. Då begynte en man ibland dem att tala, och sade till Leif: hwarföre styrer du så mycket

emot

emot wädret med skeppet? Leif swarade: jag aktar wäl på mitt styre, men också på mer; eller hwad sen I för nytt? De sade sig icke se något, som war af wärde. Jag wet ej, säger Leif, antingen jag ser ett skepp eller skär. Nu sågo de derpå, och sade det wara ett skär: han såg ännu bättre, än de, i det han såg, att folk war på skäret. Nu will jag, att wi kryßa in under winden, sade Leif, så att wi må komma till dem, i fall de skulle behöfwa att träffa oß och hafwa wår hjelp af nöden; men i händelse de icke äro fredlige män, så hafwa wi öfwermakten, men icke de. Nu höllo de upp under skäret, fällde seglet, kastade ankar, och stöto ut den ena lilla båten, som de hade med sig. Då sporde Tyrker, hwem som der rådde öfwer folket. Han sade sig heta Thorer och wara en Norrsk man till sin härkomst. Men hwad är ditt namn? Leif nämnde sig. Är du Erik Rödes son från Brattalid? sade han. Leif sade sig så wara. Nu will jag, säger Leif, taga eder alla på mitt skepp, med så mycket gods, som skeppet kan rymma. De togo emot detta anbud: sedan fortsattes seglingen, med denna last, till deß de kommo till Eriksfjärd och Brattalid: der buro de lasten af skeppet. Sedan böd Leif Thorer och hans Hustru Gudrid, tillika med tre andra, att wistas hos honom, och gaf äfwen de öfrige af Thorers sällskap, tillika med sina egne följeslagare, härbärge. Leif förde med sig femton personer från skäret; och sedan war det, som han blef kallad Leif den Lycklige: honom tillföll nu både rikedom och anseende ibland folket. Den wintren kom en swår sjukdom ibland Thorers folk; och dödde Thorer sjelf och en stor

hop

hop af hans folk; samma winter dödde ock Erik Röde. Nu gick ett stort tal om Leifs resa till Winland; och tyckte hans broder Thorwald, att han hade allt för litet underrättat sig om landet. Då sade Leif till Thorwald: broder, du skall fara med mitt skepp, om du will, till Winland; dock will jag, att skeppet förut seglar efter det timmer, som Thorer ägde på skäret. Och så skedde det.

108. Cap.

Om Thorwald Eriksson, Leifs broder, och Skrälingarna (Inwånarne) på Winland.

Nu gjorde Thorwald sig färdig till denna resa, med trettio män, efter sin broder Leifs råd; sedan lade de ut med sitt skepp och seglade till hafs. Och är ingenting bekant, om deras resa, förr än de kommo till Winland, till Leifs bodar; der lagade de om sitt skepp och suto stilla om wintren, fångande fiskar åt sig till mat. Men om wåren sade Thorwald, att de skulle göra sitt skepp redo, och att några män, med skeppsbåten, skulle fara wästan om landet, och ransaka der om sommaren. Dem syntes landet wara fagert och skogbewuxet, ej långt emellan skogar och sjöar; och war der åfwen hwit sand. Landet war mycket rikt på öar, och hade grund sjöstrand. De funno hwarken, att menniskor der wistades, eller djur; men på en Ö wäster ut, funno de ett sådesslider af tråd; flere menniskowerk funno de icke; de foro tillbaka, och kommo till Leifs bodar, mot hösten; men mot den andra sommaren, for Thorwald öster ut

med

med köpskeppet, och på norra sidan om landet: då fingo de ett hwaßt wäder midt för en liten udde, hwilket wrok dem der upp, så att de bröto kölen undan skeppet och måste der länge töfwa, för att bota sitt skepp. Då sade Thorwald till sina följeslagare; nu will jag, att wi resa upp kölen här på näset, och kalla det Kölsnäs; hwilket de ock gjorde. Sedan seglade de bort derifrån, öster om landet, in uti mynningen af en närbelägen fjärd, och till en bergsudde, som der gick fram. Den war öfwerallt skogbewuxen. Då lade de sitt skepp i hamn, och sköto bryggan på landet; och steg Thorwald der i land, med alla sina följeslagare. Han sade då: här är wackert, och här will jag bygga min bostad. Sedan gingo de till skepps, sågo, på sanden innanföre bergsudden, trenne höjder, och foro dit: der fingo de se tre små skinnbåtar, och tre män under hwardera; då delade de sitt folk och togo dem alla fatt, förutan en, som kom bort med sin båt; de dräpte de åtta, gingo sedan tillbaka på bergsudden, och sågo sig om: de blefwo warse, inne i fjärden, några höjder, och trodde, att det war bebygdt land. Derefter föll på dem en så tung sömn, att de ej förmådde hålla sig wakna, utan somnade alla. Då kom öfwer dem ett rop, så att de alle waknade; så lydde ropet: wak upp du, Thorwalld, med allt dit följe, om du will behålla ditt lif; och far på ditt skepp, med alla dina män; och faren som hastigast från landet. Då kom in ur fjärden en otalig hop skinnbåtar, och lade emot dem. Thorwalld sade då: wi skola föra stridsskärmarna upp på skeppsbordet och wärja oß, det bästa wi kunna, men icke slåß hårdt emot dem. Detta

gjorde

gjorde de; och Skrålingarne skuto på dem en stund, men flydde sedan bort, det fortaste de förmådde. Då frågade Thorwalld sina män, om de woro något sårade. De sade sig icke wara sårade. Jag hafwer fått ett sår, sade han; och flög pilen emellan skeppsbordet och skölden, in under armen på mig; Pilen är här ännu qwar, och lårer detta föra mig till döden: nu råder jag eder, att I lagen Eder till att fara tillbaka hemåt, som skyndsammast; men I skolen föra mig till den bergsudden, som tycktes mig tjenlig att bebygga: kanhända det war sannt, som kom mig i munnen, att jag skulle bo der en tid. Der skolen I begrafwa mig och sätta kors wid hufwudet och fötterna; och kallen sedan alltid det näset Korsnäs. Grönland war då Christnadt; men Erik Röde dog förr, än Christendomen antogs. Nu blef Thorwald död; och de gjorde allt, efter som han hade sagt. Sedan foro de att söka upp sina följeslagare, och sade hwarandra de tidningar, som de wiste. De bodde der den wintern öfwer, och församlade Wintråd och Windrufwor till skeppsladdning. Sedan begåfwo de sig om wåren tillbaka till Grönland, anlände med sitt skepp uti Eriksfjärd, och berättade Leif många wigtiga tidningar.

109. Cap.

Om Leifs Broder, Thorsten Erikson, och hans Resa till Winland.

Emedlertid hade det händt på Grönland, att Thorsten i Eriksfjärd hade gift sig, och fått till hustru Gudrid, Thorbjörns dotter, som hade ägt Thorer Nordman, om hwilken

till-

tillförene är taladt. Thorsten Erikßon fick nu lust att fara till Winland efter sin broder Thorwalds lik; han tillredde samma skepp, walde sig starkt och stort folk, och hade med sig femtio män, samt sin hustru Gudrid. När de woro färdige, seglade de ut på hafwet, så långt, att de icke sågo landet. De kastades hit och dit hela sommaren, och wiste icke, hwart de foro; men när en wecka war liden inpå wintren, kommo de till lands wid Lysnafjärd på Grönland, i Wester-bygden. Thorsten sökte efter härberge för dem, hwilket han ock fick för hela skepps-besättningen; men han sielf och hans hustru blefwo utan härberge. Fördenskull stannade de begge qwar på sitt skepp, i några nätter. Då war Christendomen ännu ung på Grönland. Det hände en dag, att bittida om morgonen kommo till deras tält några män, hwilkas anförare frågade, hwad för folk der war i tältet. Twå hjon, swarade Thorsten, men hwem frågar derefter? Han sade: Thorsten heter jag, och kallas Thorsten den Swarte; men det är mitt ärende hit, att jag will bjuda eder begge till härberge hos mig. Thorsten sade sig wilja inhämta sin hustrus råd derom, men hon bad honom råda sielf; och så jakade han dertill. Då will jag komma efter eder i morgon med hästar (sade Thorsten Swarte), ty mig fattas intet att gifwa eder undfägnad; men det är mycket ledsamt att wara hos mig, ty wi äro allenast twå hjon, emedan jag är mycket egensinnig. En annan sed (Gudsdyrkan) hafwer jag ock, än I hafwen; och tror jag dock, att eder är bättre. Om morgonen kom han efter dem med hästar; och de foro hem med Thorsten Swarte, som wäl undfägnade dem. Gudrid

war

war en förträffelig qwinna till utseende, samt wis, och kunde wäl skicka sig ibland främmande folk. Det hände tidigt om wintren, att en sjukdom kom ibland Thorsten Erikßons folk, så att många hans följeslagare dödde. Han lät göra kistor åt deras lik, som döde woro, och föra dem till skeppet, att förwaras; ty jag will (sade han) låta flytta alla liken till Eriksfjärd, nästkommande sommar. Sedan war icke långt, innan sjukdomen kom i Thorstens hus, der hans hustru Grimhild då först sjuknade; hon war öfwermåttan stor, och stark som en karl, men dock lade sjukdomen henne neder. Kort derefter angrep smittan Thorsten Erikßon, så att de begge på en gång lågo sjuke; och dödde Grimhild, Thorsten Swartes hustru. När hon war död, gick Thorsten ut ur stugan, efter ett bräde, att lägga liket på. Gudrid sade då: kom snart igen, min Thorsten: han lofwade, att så skulle ske. Då sade Thorsten Erikßon: underligen beter sig nu wår hus-fru, ty nu lyftar hon sig upp på armbogen, makar sina fötter öfwer sängbrädet, och trefwar efter sina skor. I det samma kom Thorsten Bonde in; och då lade Grimhild sig neder, så att det brakade i hwarje stock i stugan. Thorsten gjorde nu en kista åt Grimhilds lik, det han sedan förde bort och förwarade; han war både stor och stark, men behöfde dock alla sina krafter, förrän han kunde komma bort med henne ur gården. Thorsten Erikßons sjukdom tilltog nu mer och mer, så att han dog; hwilket gick hans hustru Gudrid mycket till sinnes. Då woro de alle i samma stuga. Gudrid hade satt sig på en stol framför bänken, der hennes man Thorsten hade legat. Thorsten Bonde tog då Gudrid af sto-

len,

len, i sina armar, och satte sig på en annan bänk med henne, midt emot Thorstens lik, talade för henne på mångahanda sätt, till hennes tröst, och lofwade henne, att han skulle fara med henne till Eriksfjärd, med hennes man Thorstens och hans följeslagares lik; och så (säger han), skall jag taga hit flere personer, dig till hugnad och tidsfördrif. Hon tackade honom. Thorsten Erikßon satte sig då upp och sade: hwar är Gudrid? Detta sade han tre gånger, men hon teg; då sporde hon Thorsten Bonde, om hon skulle swara på denna fråga, eller ej; men han bad, att hon icke skulle swara. Då gick Thorsten Bonde öfwer golfwet, och satte sig på stolen; och Gudrid satt i hans knä. Då sade Thorsten Bonde: hwad will du, min namne? Han swarade, en stund derefter: jag wille gerna säga Gudrid hennes förelagda öde, att hon desto bättre måtte gifwa sig tillfreds öfwer min död; ty jag är nu kommen till goda hwiloställen. Men det har jag att förkunna dig, Gudrid, att du skall blifwa gift med en Isländsk man, och skall eder sammanlefnad blifwa lång, och mycket folk komma ifrån eder, som skall blifwa manligt, lysande, berömdt, älskadt och allom behagligt. I skolen fara från Grönland till Norrige, samt dädan till Island, och der bygga eder gård, hwarest I skolen länge bo; men du skall öfwerlefwa honom; du skall fara utomländs, till söder, och sedan återkomma till din gård på Island, hwarest en kyrka då skall wara uppbyggd; der skall du wistas, samt inwigas till Nunna; och der skall du dö. Derpå sjönk Thorsten åter ned; och blef hans lik lagdt i kista och fördt till skeppet. Thorsten Bonde uppfyllde noga allt hwad han hade

de lofwat Gudrid. Han sålde om wåren sin jord och boskap, samt for till skeppet med Gudrid och allt hwad han ägde, giorde skeppet färdigt, skaffade dertill besättning, och reste sedan till Eriksfjård. Der blefwo liken jordade wid kyrkan. Gudrid for till Leif i Brattalid; men Thorsten Swarte-byggde ett hus wid Eriksfjård, bodde der så länge han lefde, och ansågs wara bland de tappraste män.

110. Cap.

Om Thorfinn Karlsefne, huru han kom till Winland; och om Skrälingarne.

Samma sommar kom ett skepp ifrån Norrige till Grönland. Den man het Thorfinn Karlsefne, som styrde detta skepp; han war Thord Hästhufwuds son, och Snorre Thordsons från Höfde sonson. Thorfinn Karlsefne war ganska rik, och uppehöll sig den wintren öfwer i Brattalid hos Leif Erikßon. Snart wände han sin hug till Gudrid, och begärde henne till hustru; men hon lemnade åt Leif att swara å hennes wägnar. Sedan blef hon honom fäst; och giordes deras bröllop samma winter. Nu, som tillförene, talades om att resa till Winland; och många män, tillika med Gudrid, sökte öfwertala Karlsefne till denna färd. När då hans resa war beslutad, förskaffade han sig sextio karlar till be-besättning, och fem qwinnor. Den öfwerenskommelse giorde Karlsefne och hans sällskap, att lika mycket skulle de alla hafwa af det gods, som de kunde förwärfwa sig. De hade med sig allahanda slags boskap, ty de ärnade bebygga lan-

det,

det, om de det förmådde. Karlsefne begärde af Leif hans hus på Winland; och denne sade sig wilja låna honom husen, men icke gifwa dem bort. Sedan höllo de med skeppet till hafs, kommo wäl behållne och oskadde till Leifs bodar, och buro der upp sin redskap. Straxt kom dem ett stort och godt fång i händerne, då en stor och god hwalfisk fanns uppwräkt (på stranden): de begåfwo sig dit, och skuro sönder hwalfisken; och fattades dem sedan icke mat. Deras boskap geck der upp på landet, och det hände snart, att hannarna blefwo yre och gjorde sig mycket ostyrige: De hade ocksä haft med sig en tjur. Karlsefne lät fälla skog och upptälja den till skeppslast, samt lade trädwirket på ett berg att torkas. De hade en ymnighet af allt hwad som fanns der i landet, både windrufwor, wildt och andra kosteliga saker. När sommaren kom, efter den första wintern, blefwo de warse Skrälingar, som kommo uti en stor hop farande fram utur skogen. Nära intill war deras boskap; och då begynte tjuren att wråla och råma öfwermåttan högt. Skrälingarne blefwo rädde derföre, och lupo undan med sina bördor, som bestodo af gråwerk, såblar och allahanda skinnwaror, wändande sig nu till Karlsefnes bostad, och wille der in i husen; men Karlsefne lät wärja dörren emot dem. Ingendera förstod den andres språk. Då togo Skrälingarne af sig sina knyten, löste dem upp, och utbödo sina waror, för hwilka de helst wille hafwa wapen. Men Karlsefne förböd att sälja dem wapen; och nu uppfann han det råd, att han bad qwinfolken bära ut mjölk och mjölkmat; då wille de köpa detta, och icke något annat. Sådan war nu Skrälingarnes köpen.

penskap, att deburo sin wara bort i sina magar, men Karlsefne och hans följeslagare hade qwar deras bylten och skinnwaror; med så förrättadt ärende foro de bort. Derom är nu att berätta, att Karlsefne lät göra ett starkt plankwerk omkring sin gård, och fogade nödiga anstalter. Wid den tiden födde Karlsefnes hustru Gudrid ett Piltebarn, som kallades Snorre. I början af den andra wintern kommo Skrälingarne till dem, mycket flere än tillförene, och hade samma slags waror, som förr. Då sade Karlsefne till qwinfolken, att de nu skulle båra ut sådan mat, som tillförene war behagligast, och icke något annat. När Skrälingarne sågo det, kastade de sina bylten in öfwer plankwerket. Gudrid satt inne i dörren, wid sin son Snorres wagga; då kom en skugga för dörren, och gick der in en qwinna i swart och snäf kjortel; hon war liten till wärten, hade en bindel om hufwudet, ljusbrunt hår, blekt ansigte, och war så storögd, att man aldrig sett så stora ögon uti någon menniskas hufwud. Hon gick dit, der Gudrid satt, och sade: hwad heter du? Jag heter Gudrid (swarade denna), men hwad är ditt namn? Jag heter Gudrid, swarade den andra. Då räckte husmodren Gudrid henne sin hand, att hon skulle sätta sig hos henne; men i det samma hände sig, att Gudrid hörde en hård smäll, och dermed förswann qwinnan; i det samma blef ock en af Skrälingarne ihjälhuggen af Karlsefnes ena huskarl, emedan han hade welat taga deras wapen. Skrälingarne foro nu bort, det fortaste de kunde, men deras kläder och waror lågo der qwar efter dem. Ingen menniska hade sett den (omtalda) qwinnan, mer än Gudrid allena.

lena. Nu måste wi taga god anstalt, sade Karlsefne; ty jag gißar, att de lära besöka oß tredje gången, med ofrid, och i stor myckenhet. Nu skola wi taga det råd, att tio män fara fram på detta näs, och wisa sig der; men de öfriga af wårt folk skola fara i skogen och hugga der en rödja för wår boskap, när hären (Skrälingarnes) kommer fram ur skogen; wi skola ocksä taga wår tjur, och låta honom löpa framför oß. Stället, der de ärnade råka dem, war så beskaffadt, att en sjö war på ena sidan, och skog på den andra. Nu togos de råd i akt, som Karlsefne gifwit hade. Skrälingarne kommo ock på det stället, som Karlsefne hade utsett till striden. Der blef nu en strid; och föllo många af Skrälingarnes folk. En man bland Skrälingarne war utmärkt stor och wacker, och tyckte Karlsefne honom wara deras Höfding. En af Skrälingarne hade nu tagit upp en yxa, på hwilken han såg en stund, lyfte henne mot en af sina följeslagare, och högg till honom, så att han föll död till jorden. Den stora mannen tog då yxan, såg på henne en stund, men kastade henne sedan i sjön, så långt han förmådde. Derpå flydde de till skogen, hwar och en så fort han kunde; och slutades så deras strid. Karlsefne och hans män woro der öfwer hela den wintren; men om wåren förkunnade Karlsefne, att han icke wille wara der längre, utan ärnade fara till Grönland. De gjorde sig fördenskull resfärdiga, och hade dädan med sig många kosteliga saker, af winträd och drufwor samt skinnwaror. De seglade nu ut på hafwet, och kommo med sitt skepp lyckligen till Eriksfjärd, der de blefwo öfwer wintren.

111. Cap.

111. Cap.

Om Freidis Eriksdotter, hennes Winlands-resa och Ogerningar.

Nu begynte man åter tala om en Winlandsresa, emedan en sådan färd ansågs föra till både rikedom och anseende. Samma sommar som Karlsefne kom från Winland, anlände ett skepp ifrån Norige till Grönland; detta skepp styrdes af twenne bröder, Helge och Finnboge, som blefwo den wintern öfwer på Grönland. Deße bröder woro Isländske till sin slägt, och ifrån Östersjärdarne. Nu är att berätta, det Freydis Eriks dotter anställde sin resa ifrån sin bostad Garde, och for till bröderne Helge och Finnboge, begärande, att de wille resa till Winland med sin Farkost, så skulle de erhålla halfparten med henne af allt det gods, som der wore att få; de jakade härtill. Derifrån for hon till sin broder Leif, och bad, att han wille skänka henne de hus, som han hade låtit bygga i Winland. Men han swarade som tillförene, att han wille wäl låna henne husen, men icke gifwa bort dem. Emellan förenämnde bröder och Freydis war sådant aftal gjordt, att hwardera skulle hafwa trettio stridbara män på (sitt) skepp, förutan qwinnor; men Freydis öfwerträdde straxt detta, och tog fem karlar mer, hwilka hon fördöljde på sitt skepp, så att bröderne blefwo dem ej warse, förr än de kommo till Winland. De gåfwo sig nu till sjöß, sedan de också gjort aftal att följas åt, om möjligt wore; och de skiljdes ej eller långt ifrån hwarandra; likwäl kommo bröderne litet förr fram, och hade bu-

rit

rit upp sina saker uti Leifs hus. När Freydis kom efter i land; låt hon rödja af sitt skepp och båra upp sina saker till huset. Då sade Freydis: hwarföre hafwen I burit här in edra saker? Ty wi trodde, sade de, att ord och aftal skulle hållas oß emellan. Mig lånte Leif husen, sade hon, men icke eder. Då swarade Helge: Jag och min broder wilja icke tåfla med dig uti ondska. De buro nu ut sina saker, och giorde sig ett annat hus, hwilket de satte längre från hafwet, wid en Insjöstrand, och byggde wål omkring det. Freydis låt fälla skog till laddning för sitt sitt skepp. Nu begynte wintren; och föreslogo då bröderne, att man skulle företaga några lekar till tidsfördrif. Det skedde en tid, till deß man började göra hwarannan förfång; då blefwo de oense och slutade med lekarne. Sedan giordes inga besök husen emellan. Detta warade långt frampå wintren. En morgon bittida stod Freydis upp ur sin säng, och klädde sig, men tog icke skor eller strumpor på. Wädret war så beskaffadt, att mycken dagg hade fallit. Hon tog sin mans kappa öfwer sig, och sedan gick hon till brödernas hus, och fram till dörren, igenom hwilken en man hade litet tillförene utgått och lemnat henne halföppen efter sig. Hon öppnade dörren, och stod der en stund tyst; men Finnboge låg långst in i stugan, och war waken. Han frågade: hwad will du här, Freydis? Hon swarade: jag will, att du står upp och går ut med mig, ty jag will tala med dig. Han giorde så. Då gingo de till en stock, som låg wid huswäggen, och satte sig der neder. Huru behagar det dig här? säger hon. Han swarar: god tyckes mig landets

frukt.

fruktbarhet, men ond tyckes mig den oenighet, som är oß emellan; ty jag menar, att dertill är ingen orsak. Du säger nu som det är, sade hon, och så tyckes mig. Men det är mitt ärende till dig, att jag will köpa skeppet af Eder, emedan I hafwen större skepp, än jag, och jag will fara bort härifrån. Det will jag samtycka, säger han, om det så behagar dig. Dermed skildes de åt; hon geck hem, och Finboge till sin säng. Då hon uppsteg i sin säng, med kalla fötter, waknade Thorwald derwid, och frågade henne, hwarföre hon wore så kall och wåt? Hon swarade med mycken häftighet: jag hafwer warit hos de bägge bröderne, för att bjuda på deras skepp, ty jag wille köpa större skepp; men de togo det så illa upp, att de slogo och handterade mig swårligen: men du, usle stackare, lårer hwarken wilja hämna min, eller din skam; jag får nu erfara, att jag är borta ifrån Grönland; och skall jag skiljas ifrån dig, så framt du icke hämnar detta. Han kunde nu ej längre tåla hennes smädliga tal, utan bad sina män hasteligen stå upp och taga sina wapen. De gjorde så, och begåfwo sig strax till brödernas hus, gingo in, medan de sofwo, grepo och bundo dem, och ledde sedan ut hwar och en bunden, då Freydis genast låt dräpa alla som utkommo. När alla männerna sålunda blifwit dräpne, woro ännu qwinnorna qwar, och dem wille ingen döda; då sade Freydis: gifwen mig en yra i handen; det skedde; sedan anföll hon de fem qwinnor, som der woro, och lemnade dem icke förr, än de woro döda. Efter denna ogerning begåfwo de sig till sitt hus; och kunde man icke annat märka, än att Freydis tyckte sig mycket wäl hafwa

handlat; och sade hon till sina följeslagare: om det blifwer wårt öde att komma till Grönland, då skall jag bringa den man om lifwet, som talar något om denna händelse; utan skole wi säga, att de bodde här qwar efter oß, när wi reste hädan. Om wåren bittida, tilredde de det skepp, som bröderna hade ägt, införande deruti alt det gods, som de kunde få, och skeppet kunde bära. Derpå gingo de till sjös, hade en lycklig färd, och kommo om sommaren till Eriksfjärd. Der låg då Karlsefne före dem, med sitt skepp färdigt, och wäntade på wind; och är det allmän sägen, att aldrig hade ett rikare skepp gått ifrån Grönland, än det, som han styrde. Freydis for nu till sin gård, som emedlertid hade stått oskadd: Hon utdelade mycket gods emellan sina följeslagare, ty hon wille fördölja sina ogerningar. Sedan wistades hon på sin gård. Dock woro icke alle hennes män så ordhållige, att de förtego hennes ogerningar och elakheter, utan feck hennes broder Leif omsider weta dem; och mißhagade honom denna underrättelse ganska mycket. Då tog Leif tre män af Freidis folk, pinade dem att bekänna sanningen och hela sammanhanget af denna händelse, hwilken de ock alle lika berättade. Icke nännes jag, sade Leif, så straffa min Syster, som hon förtjente; men det spår jag henne och hennes man, att deras afkomma skall hafwa ringa trefnad. Alt framgent sedan fanns ingen, som tyckte annat, än illa om dem.

112. Cap.

112. Cap.
Om Thorfinn Karlsefne, och hans Ätt.

Nu skall berättas, huru Karlsefne tillredde sitt skepp, och seglade bort ur landet; han hade en lycklig resa, så att han kom frisk och wälbehållen till Norige, der han wistades öfwer wintern, och sålde sina waror, åtnjutande der, tillika med sin Hustru, en stor ära af de förnämste män i Norrige. Men om wåren derefter tillredde han sitt skepp, för att fara till Island, och när han war aldeles färdig, och hans skepp låg wid bryggan, wäntande på wind, då kom till honom en Söderländing, som hade sin härkomst ifrån Bremen i Saxland; han falkade på Karsefnes skeppsqwast, och när han sade sig icke willja sälja den, erböd Söderländingen sig att gifwa derföre en half mark Guld, hwilket Karlsefne tyckte wara wäl budit; hwarpå handeln afslutades. Söderländingen bortgeck med qwasten, och Karlsefne wiste icke af hwad träd den war; men det war Masur, kommet ifrån Winland. Sedan seglade Karlsefne till hafs, och framkom med sitt skepp norr till landet (Island) i Skogefjord, hwarest hans skepp uppdrogs öfwer wintern. Om wåren köpte han Glaumbylandet och byggde der en Gård, i hwilken han bodde, så länge han lefde, och war en ypperlig man. Från honom och hans hustru Gudrid är kommet mycket folk och en god slägt. När Karlsefne war död, sköttes gården af Gudrid och hennes son Snorre, som war född uti Winland. När Snorre war gift, reste Gudrid utomlands och for åt söder, men kom sedan tillbaka till sin son Snorres

res

res gård, och hade han då låtit bygga en Kyrka i Glaumby; sedan blef Gudrid Nunna och enslig qwinna, och war der, så länge hon lefde. Snorre ägde en son, som het Thorgeir; han war fader åt Ingweld, Biskop Brands moder. Snorre Karlsefnessons dotter het Hallfrid; hon war moder åt Runolf, Biskop Thorlaks fader. Karlsefnes och Gudrids (andre) son het Björn; han war fader till Biskop Björns moder, Thorun. Mycket folk är kommet ifrån Karlsefne, som är worden en ättsäll man. Karlsefne haswer bland alla utförligast berättat de resehändelser, hwarom nu något är taladt.

113. Cap.

Ragnwald Jarl sänder Män till Konung Olof.

Konung Olof och Drottning Thyri suto uti Nidaros om wintern, sedan Konungen hade Christnat Halogaland. Sommaren tillförene hade Drottning Thyri, med Konung Olof, födt ett Piltebarn, som war både stort och wälskapadt, och kallades Harald, efter sin morfader. Konungen och Drottningen höllo denne pilten mycket kär, och hoppades, att han skulle kunna uppfödas och taga Arf efter sin fader; men han lefde ej fullt ett år efter sin födelse, hwilket de tyckte wara en stor skada. Den winteren woro många Isländske, så ock många andre förnäme män hos Konung Olof, som tilförene är sagt. Uti Hofwet war då äfwen Konung Olofs syster, Ingeborg Tryggwadotter; hon war en dägelig Qwinna, nedlåtande och blid emot allt folk, stadig och manlig till sinnes, och mycket afhållen. Hon tyckte wål om

de

de Isländske män, som der woro, men Kiartan Olofsson war henne käraste, emedan han hade längst af dem warit hos Konungen; tycktes ocksä honom ofta det wara ovisamt att tala med henne, emedan hon både war wettig och hade lätt för att tala. Konung Olof war altid glad och lustig ibland sitt folk, och frågade mycket efter förnäma mäns seder och prakt uti de nästliggande länder, när några män kommo till honom ifrån Danmark eller Swerige. Hallfred Wandräda-Skalld hade om sommaren kommit östan ifrån Götland, der han hade warit hos Ragnwald Jarl Ulfsson, som då war kommen till styrelsen i Westergötland; Ragnwalds Fader Ulf war Sigrid Storrådas broder, så att Konung Olof Swenske och Ragnwald Jarl woro syskonebarn. Hallfred talte mycket för Konung Olof om Jarlen, sägande, att han war en mägtig Höfding, försigtig i sin regering, gifmild på penningar, af manligt sinnelag, och trofast emot sina wänner. Hallfred sade dessutom, att Jarlen wille ingå wänskap med Konung Olof, och hade yttrat, att han wille fria till Ingeborg Tryggwadotter. Samma winter kommo Ragnwald Jarls Sändemän östan ifrån Götland och funno Konung Olof norr i Nidaros, der de framburo för Konungen Jarlens ärende, aldeles så, som Hallfred hade tilförene sagt, att Jarlen wille wara Konung Olof fullkomlige wän, och derjemte blifwa Swåger med Konungen, och taga hans syster Ingeborg till Hustru. Sändemännen bekräftade med Jarlens säkra wärdtecken, att de foro med hans sannfärdiga ärende. Konungen uptog wäl deras tal, men sade, att Ingeborg skulle mest sjelf få råda för

sitt

sitt giftermål. Sedan förtäljde Konungen detta för sin syster, frågande henne, huru hon tyckte om detta gifte? hwartill hon swarade så: jag hafwer warit hos Eder någon tid och I hafwen bewist mig en broderlig omsorg och mycken ömhet i alla stycken, allt sedan I kommit här i landet. Derföre will jag åt Eder öfwerlemna omsorgen om mitt giftermål; dock wäntar jag, att I icke giften mig med någon Hednisk Man. Konungen lofwade henne detta. Han talade sedan med Sändemännen; och blef afgjordt, innan de foro bort, att Ragnwald Jarl skulle om sommaren komma Konung Olof till mötes öster i landet, om han wille ingå med honom en fullkomlig wänskap; och skulle de då sielfwa tala med hwarandra om denna sak, när de råkades. Med detta swar reste Jarlens Sändemän tillbaka österut; men Konung Olof satt om wintern uti Nidaros, med stor prakt, och hade mycket folk hos sig.

114. Cap.

Konung Olof börjar sin resa till Windland.

Konung Olof for om sommaren med sin krigshär söder utmed landet, förbi Stad. Med honom följde Drottning Thyri, och hans Syster Ingeborg Tryggwadotter. Då kommo till honom hans wänner och många ansedda Män, som woro färdige att draga med Konungen på denna färd. Den ypperste ibland dem war Konungens swåger Erling Skialgson, som hade ett stort skepp om trettio rum (roddar-bänkar); och war det skeppet mycket wäl bemannadt. Då kommo

ock

och till Konungen hans swägrar, Hyrning och Thorgeir, styrande hwardera ett mycket stort skepp; många andra mägtiga män följde ock med honom. Han förde hela krigshären söder utmed landet; men när Konungen kom söder till Rogaland, dröjde han der, ty Erling Skialgsson hade tilredt för honom ett präktigt gästebud på Sola. Då kom Ragnwald Jarl Ulfsson östan ifrån ur Götland till Konung Olof, för att afgöra det ärende, som Sändebuden hade fört emellan dem om wintern, att han måtte få Konungens Syster Ingeborg till hustru. Konung Olof tog wäl emot honom. Då talade de om denna sak; och sade Olof, att han wille hålla sina ord derom och gifta honom med sin syster Ingeborg, så framt han wille antaga den rätta tron och Christna alt det folk, öfwer hwilket han war satt att råda. Jarlen bejakade detta, och blef då döpt, tillika med alla sina följeslagare; då förökades det gästebud, hwilket Erling hade låtit anrätta; och på samma gästebud trädde Jarlen i äktenskap med Ingeborg Tryggwadotter; hwarmed Konung Olof hade bortgift alla sina systrar. Jarlen lagade sig till hemresan med Ingeborg; och gaf Konungen honom då med sig några Lärare, för att Christna folket i Götland, och lära dem rätta seder. Sedan åtskildes Konungen och Jarlen med största wänskap.

115. Cap.
Konung Olofs Resa till Windland.

Efter sin syster Ingeborgs giftermål, skyndade Konung Olof sig att fara utur landet med sin krigshär, som war

både

både ståtelig och stor. Han hade fertio långskepp, när han for utur landet, och seglade söder förbi Danmark genom Öresund, och så till Windland. Han satte möte med Konung Burislaf; och begge Konungarna råkades. De talade då om de ägodelar, som Konung Olof fordrade; och afslöts allt wänligen Konungarna emellan, så att god reda gjordes för de ägodelar, till hwilka Konung Olof der ansågs berättigad. Konung Olof dröjde der länge om sommaren, och fann der många af sina wänner.

116. Cap.

Sweriges och Danmarks Konungars, samt Erik Jarls sammansättning emot Konung Olof Tryggwason.

Konung Swen Tjugusfägg ägde då till hustru Sigrid Storråda, som tillförene är skriswit. Sigrid war Konung Olof Tryggwasons största owän, hwartill hon fann orsak deruti, att Konung Olof hade ryggat ägtenskaps-aftalet med henne, och slagit henne i ansigtet, som förr är sagt. Hon uppäggade Konung Swen mycket till att föra krig emot Konung Olof Tryggwason, och sade det wara ett giltigt skäl, att han hade lagt sig in med Thyri, Konung Swens syster, utan hans tillåtelse, hwilket ingen af hans framfarna fränder skulle hafwa fördragit. Sådant tal hade Drottning Sigrid ofta i munnen; och kom hon, genom sina föreställningar, på sistone så widt, att Konung Swen satte sig före att göra det hon tillstyrkte. Wittida om wåren sände Konung Swen bud öster i Swerige, till sin styfson Swea-Konungen Olof, samt till Erik Jarl, och lät säga dem, att Konung Olof af

Norrige

Norrige hade utrustat sin flotta, ärnande om sommaren resa till Windland. Genom samma sändebud, begärde Konung Swen, att Swea-Konungen och Erik Jarl skulle utrusta sin krigsmakt, och möta Konung Swen; sedan skulle de alla tillsamman föra krig emot Konung Olof Tryggwason. Swea-Konungen och Erik Jarl woro strart willige till denna resa, sammandrogo en stor sjömakt öfwer hela Swerige, och drogo dermed söder till Danmark, hwarest de anlände någon tid efter, sedan Konung Olof Tryggwason hade seglat der förbi, öster ut (till Windland). Härom talar Haldor Ochristne, uti sin wisa om Erik Jarl:

Mycket folk från Swerige
Kungaförstöraren utböd,
Af stridsbrädskan andtruten:
At söder höll Fursten till kriget.
Hwar man då wille
Följa Erik,
Som Roffoglarna göder:
Då fick korpen blod att dricka.

Konung Olof i Swerige, och Erik Jarl drogo till Konung Swen i Danmark; och hade de då allesamman en öfwermåttan stor krigshär.

117. Cap.
Om Sigwald Jarls swek.

När Konung Swen hade skickat bud till Swerige efter hären, sände han Sigwald Jarl till Windland, att speja om

om Konung Olof Tryggwasons här och resa, samt ställa så till, att Konung Swen och hans medföljare skulle råka Konung Olof. Sigwald Jarl reste sin wäg, och kom fram till Windland, for till Jomsborg, och sedan till Konung Olof Tryggwason: der blef ett mycket wänligt samtal dem emellan, och Jarlen wann stor tillgifwenhet af Konungen. Astrid, Jarlens hustru, Konung Burislafs dotter, war Konung Olofs synnerliga wän, hwilket mycket härledde sig från den fordna swågerskapen, då Konung Olof hade haft till äkta hennes syster Geira. Sigwald Jarl war en klok och rådig man; och när han blef Konung Olofs rådgifware, uppehöll han länge Konungens hemresa, och fann dertill många förewändningar. Men Konung Olofs folk klagade mycket deröfwer; och folket wille gerna draga hem, emedan de lågo färdige och winden war god. Sigwald Jarl fick lönligen underrättelse ifrån Danmark, och war då Swea-Konungens krigsmakt kommen östan ifrån; Erik Jarl hade ock sin här färdig. Deße Höfdingar ärnade då fara öster mot Windland; och war det afstaldt, att de skulle afbida Konung Olof wid en ö, som kallas Swolld, äfwensom, att Jarlen skulle så tillställa, att de måtte der träffa Konung Olof.

118. Cap.

Konung Olofs Resa från Windland.

Då kom ett rykte till Windland, att Konung Swen af Danmark hade krigshär ute; och straxt utspriddes det, att han wille råka Konung Olof. Men Sigwald Jarl sade så

till

till Konung Olof: Icke är det Konung Swens afsigt, att strida emot dig med Danska hären allena, då du hafwer så stor krigsmakt; men om du hafwer någon mißtanka, att ofrid är för handen, då will jag följa dig med mitt krigsfolk. Hittills har det alltid warit ansedt för ett godt bistånd, att Jomswikingar gjort en Höfding följe; och jag skall lemna dig tio skepp, wäl utrustade. Detta antog Konung Olof: winden war då blid och gynnande; och lät Konung Olof göra flottan lös, och blåsa till aftåg. Sedan hißade de segel; och gingo alla de små skeppen fortare, och seglade undan ut på hafwet. Men Sigwald Jarl seglade bredewid Konungens skepp, ropade och bad Konungen segla efter honom. Mig är, sade han, bäst bekant, hwar största djupet är i sunden mellan öarna, och det tarfwas för de der stora skeppen. Jarlen seglade då före, med sina skepp; han hade elfwa skepp: och Konungen, med de stora skeppen, seglade efter. Han hade ock elfwa skepp der med sig; men hela den öfriga flottan seglade ut åt hafwet. När nu Sigwald Jarl seglade utanföre Swolld, rodde der emot dem en skuta: folket derpå underrättade Jarlen, att Danska Konungens flotta låg der före dem i hamnen. Då lät Jarlen refwa seglen på sina skepp, och rodde in till ön. Så säger Haldor Ochristne:

På böljan for från söder
Den skeppstyrande Konung,
Med ett och sjuttio fartyg:
Swärd färgade Hjelten i striden.

Når

Når Jarlen kråfde ut
Af Skåningar
Skepp till sidstrid,
Då förswann friden för folket.

Här säges, att Konung Olof och Sigwald Jarl hade ett och sjuttio skepp, då de seglade sunnan ifrån.

119. Cap.
Om Konungarnas Samtal.

Konung Swen af Danmark, och Konung Olof från Swerige, samt Erik Jarl, woro då der med hela sin krigsmakt. Då war wackert wäder och klart solsken; och gingo nu alla deßa Höfdingar på holmen, med stort följe, och sågo, huruledes ganska många skepp seglade tillsamman ute på hafwet. Nu blefwo de warse, hwarest ett stort och skönt skepp seglade. Då sade båda Konungarna: detta år ett stort och öfwermåttan wackert skepp: det måtte wißt wara Ormen Långe. Erik Jarl swarade: icke år detta Ormen Långe; och war det så, som han sade; ty detta skepp ägde Eindrid af Gimsom. Litet derefter sågo de, hwar ett annat skepp seglade, mycket större, än det förra. Då sade Konung Swen: Nu år Olof Tryggwason rädd, då han icke törs segla med hufwuden (prydnader) på sitt skepp. Erik Jarl swarade: icke år detta Konungens skepp; jag känner detta skepp, och seglet derpå, ty seglet år randigt. Detta år Erling Skialgsons; låtom dem segla undan: båttre år för oß, att lucka blifwer i Konung Olofs flotta, än att der skulle finnas det-

ta

ka skepp, så wäl utrustadt. En stund derefter sågo de och igenkände Sigwald Jarls skepp, hwilka lade in till holmen. Sedan sågo de, hwar tre skepp kommo seglande, och war det ena mycket stort. Då sade Konung Swen: Låtom oß nu gå ned till wåra skepp, ty der far Ormen Länge. Erik Jarl swarade: De hafwa wäl många andra stora och wackra skepp, än Ormen Länge; låtom oß ännu bida litet. Då sade ganska många: Icke will Erik Jarl nu slåß och hämna sin fader. Det är en stor skam, som skall spörjas öfwer alla länder, om wi ligga här med så stor krigsmakt, och Konung Olof seglar ut på hafwet, ända bredewid oß. När de härom hade talat en stund, fingo de se, hwar fyra skepp kommo seglande, och ett ibland dem war en ganska stor Drake, mycket förgyld. Då stod upp Konung Swen, och sade: högt skall Ormen bära mig i qwäll; ty honom skall jag styra. Då sade många, att Ormen war ett öfwermåttan stort och skönt skepp, och att det war ett storwerk, att låta bygga ett sådant skepp. Derwid sade Erik Jarl, så att några män det hörde: Om Konung Olof icke hade större skepp, än detta, skulle ändå aldrig Konung Swen winna det ifrån honom, med Danska krigsmakten allena. Sedan skyndade krigsfolket till skeppen, ryckte ned tälten, och wille i hast göra sig färdige; men under det Höfdingarna talte sig emellan, som nu är berättadt, sågo de, hwar tre ganska stora skepp kommo seglande, och ett fjerde derefter; och war det Ormen Länge. Men de stora skepp, som förut hade seglat förbi, och hwilka de trodde wara Ormen, woro, det förra Tranan, och det senare Ormen Korte. När de nu sågo Ormen Länge, kände

honom

honom alla, och sade då ingen emot, att Konung Olof Tryggwason der månde segla. Sedan gingo de till skeppen och ställde sin flotta i slagtordning. Och war det aftaldt emellan deßa Höfdingar, Konung Swen, Konung Olof och Erik Jarl, att hwardera skulle bekomma sin tredjedel af Norrige, derest de kunde fälla Konung Olof Tryggwason. Men hwilken af deßa Höfdingar, som först ginge upp på Ormen, skulle få den och allt det byte der wore, samt hwar och en af dem de skepp, han sielf afröjde. Erik Jarl hade ett ganska stort krigsskepp, hwilket han plägade bruka uti wikingsfärd; derpå war skägg (jernkam) ofwanpå båda borden; men längre ned war en tjock jernspång, så bred som bordet, hwilken räkte ända ned i sjön (watngången).

120. Cap.
Om Konung Olofs flotta.

Når Sigwald Jarl och hans folk rodde in under holmen, då såg Thorkel Dydril från Tranan, samt andra skeppsstyrmän, som med honom foro, att Jarlen wände med sina skepp till holmen; då refwade de ock segel, rodde efter honom, ropade och frågade, hwarföre han for så? Sigwald Jarl swarade, att han wille afbida Konung Olof; och är mycken wån, att fiender äro i wågen för oß (sade han). De läto då skeppen flyta sakta, till deß Thorkel Nefia kom med Ormen Korte och de tre skepp, som honom följde. Och sades dem samma tidningar. Då refwade ock de sina segel, läto skeppen flyta, och afbidade Konung Olof.

Men

Men då Konungen seglade in åt holmen, rodde hela flottan der innanföre ut på sundet. När Konung Olofs män det sågo, budo de Konungen segla sin wäg, och icke lägga till strid mot en så stor här. Konungen swarade högt, och stod upp i bakstammen, sägande: Låten seglen falla; icke skola mina män tänka på flykt: jag hafwer aldrig flytt i krig: råde Gud för mitt lif; men aldrig skall jag taga flykten. Och blef så giordt, som Konungen befalde. Så säger Halfred:

Förtäljas skall hwad folket
Säger, att Konungen, den dåddjerfwe,
Wid wapengny och fienders möte,
Till sina män talade:
Han, som härar jagat,
Sina Kämpar förbödd,
Att på flykten tänka:
Ewigt lefwa den folkkäres Ord.

121. Cap.
Konung Olofs skepp sammanläggas.

Konung Olof låt blåsa tillsamman sina skepp; och war Konungens skepp midt uti flottan, och på ena sidan derom Ormen Korte, samt på den andra, Tranan. När de begynte sammanfästa framstammarne, bundo de dem tillsamman på Ormen Långe och Ormen Korte; Men då Konungen såg det, ropade han högt och befallde, att de skulle lägga bättre fram det stora skeppet, och icke låta det wara längst tillbaka af alla skepp i flottan. Då swarade Ulf

Röde:

Röde: Om Ormen skall läggas så mycket längre fram, som han är längre, än andra skepp, då kommer det att gå hårdt till omkring framstammen i dag. Konungen sade: Icke wiste jag, att jag hade en stammförswarare, både röd och rädd. Ulf swarade: Wänd du icke förr ryggen till på däcket, än jag i framstammen. Konungen höll en boge i handen, lade en pil på strängen och wände den emot Ulf. Ulf sade: skjut åt annat håll, Konung, dit, som det bättre behöfwes; för dig gör jag, hwad jag gör.

122. Cap.

Om Konung Olof.

Konung Olof stod å däcket på Ormen, mycket högre än de andra; han hade en förgyld sköld och guldbelagd hjelm; och war han ganska ödkänd ifrån andra män, samt hade en kort röd rock öfwer brynjan. Då Konung Olof såg, att flottorne skiljdes åt, och fanorne woro uppsatte för Höfdingarne, sporde han: hwem är Höfding för de skepp, som äro gent emot Oß? Honom blef sagdt, att der war Konung Swen Tjuguskägg, med Danska hären. Konungen swarade: Icke rädoms wi för de weklingarne; intet mod finnes hos Danskar: Men hwem råder öfwer den flotta, som är på högra sidan om Danskarne? Honom sades, att der war Konung Olof med Swenska hären. Konungen sade: Bättre wore det för Swenskarne, att sitta hemma och sleka sina Offerbålar, än gå emot Ormen Långa under Edra wapen. Men hwilken tillhöra de stora skepp, som ligga wenster om Danskarne?

skarne? Der är, sade de, Erik Jarl Håkanson. Då swarade Konungen: Han månde tyckas hafwa skäl att träffa Oß, och af denna här kunne wi wänta en hård strid; ty de äro Nordmän, som wi äre.

123. Cap.
Slagets Början.

Sedan rodde Konungarne fram; Konung Swen lade sitt skepp emot Ormen Långe: Konung Olof Swenske lade ut derifrån och satte stammen emot Konung Olof Tryggwasons yttersta fartyg; och på andra sidan lade till Erik Jarl. Då började der en hård strid. Sigwalld Jarl lät sina skepp drifwa fram och tillbaka, och lade icke till striden. Så säger Skule Thorstenson; han war då med Erik Jarl:

Frisers fiende jag följde
Och Sigwald; Ung fick jag,
(Nu se alla, att jag åldras)
Ålderdomströst (åra), der spjuten sjöngo:
Då emot Anföraren
För Swärdstinget, under hjelmars dån,
Söder om Swoldes mynning,
Blodiga swärd wi buro.

Och widare säger Hallfred om deßa händelser:

Der mistade wißt många
(Mycket folk kom på flykten)
Konungen, som kriget främjade,
Af sina Trondske Män.

Fursten stridde mot Konungar,
Allherrskaren mot twenne tappra,
(Wärdt är sådant att berättas)
Och Jarlen den tredje.

124. Cap.
Konung Swens och Konung Olofs flyckt.

Denna strid war ganska häftig och folksdande. De, som stodo främst på Ormen Långe, Ormen Korte, och Tranan, kastade ankaren och båtshakar i Konung Swens skepp, samt kunde lätteligen bära wapen på folket, emedan skeppen lågo under deras fötter; och afrödde de alla skepp, som de fingo håll på. Men Konung Swen och det folk, som kom undan, flydde på andra skepp; och sedan lade de ur skotthåll. Och gick med denna här, som Konung Olof Tryggwason hade spått. Då lade till, i stället, Olof Swea Konung; Men så snart de kommo nära storskeppen, gick med dem, som med de förre, att de förlorade mycket folk, och några af sina skepp, samt lade ifrån, med så förrättadt ärende. Men Erik Jarl lade sitt skepp långs ut med Konung Olofs yttersta fartyg, afrödde det, och högg det strart löst ur fästet; sedan lade han till det, som war närmast, och slogs till deß det war afrödt. Då började folket att springa från de mindre skeppen, och upp på storskeppen; Men Jarlen högg hwart och ett löst, så snart det war afrödt. Danskar och Swenskar lade nu inom skotthåll och på alla sidor om Konung Olofs skepp: Men Erik Jarl låg alltid wid sidan af

skep.

skeppen och brukade huggwapen; Och när män föllo på hans skepp, gingo andra upp i stället, både Danskar och Swenskar. Så säger Haldor:

Tätt föllo skarpa swärdshugg,
(Länge brölo männerne freden)
Der gyldene spjut klungo,
På Ormen den Länge.
Man sade, att honom (Erik) följde,
Med glänsande swärd,
Swenska Män, i striden
Åt söder, och Danska kämpar.

Då blef en ganska hård strid, och föll der mycket folk; och kom det slutligen så långt, att alla Olof Tryggwasons skepp woro afröjde, utom Ormen Länge: dit woro då komne alla män af hans här, som ännu stridbare woro. Då lade Erik Jarl sitt skepp utmed Ormen Länge; och blef der å nyo strid med huggwapen. Så säger Halldor:

Hårdt ansattes Ormen Länge;
Swärden brakade samman;
Skeppsmänarne (Sköldborgen) då skuros
Sönder i stycken.
När brynjobeklädde Jarlen
Bordhöga skeppet lade
Intill Ormens sida,
Då begyntes striden wid holmen.

125. Cap.

125. Cap.

Om Erik Jarl.

Erik Jarl war i förrummet på sitt skepp, och der war uppstäld sköldborg; blef då både huggstrid och spjutkastning; och kastade man allt, som kunde tjena till wapen: men somlige sköto med pilar. Då war så stark wapenkastning på Ormen, att man knapt kunde wärja sig med sköldarne, så tjockt flögo spjut och pilar; ty på alla sidor lågo härskepp omkring Ormen. Konung Olofs män woro så häftige, att de lupo upp på skeppsbordet, för att nå folket med swärdshugg och dräpa dem. Men många lade icke så nära intill Ormen, att de kommo i huggstrid. Af Konung Olofs män gingo de fleste ut öfwer bord, och tänkte icke annat, än att de slogos på slätt mark, samt sönko ned med sina wapen. Så säger Hallfred:

Neder sönko af Ormen,
I striden sårade, många män,
Som ringwäfda brynjor buro:
De skonade sig icke.
Länge skall Ormen sakna
Slika kämpar, hwarhän han skrider,
Fast ock en wäldig Furste
Ormen styra mände.

126. Cap.

126. Cap.
Om Einar Tambaskelfwer.

Einar Tambaskelfwer war på Ormen bak i krapperummet. Han sköt med båge, och war den starkaste skytt. Einar sköt på Erik Jarl, och träffade i styret, ofwanföre Jarlens hufwud, och gick pilen in ända till Rörbandet (hwarmed fjädrarne woro fästade wid pilen). Jarlen märkte det och sporde, om de wiste hwem som sköt? och i detsamma kom en annan pil, så nära Jarlen, att den flög emellan sidan och armen, samt in uti Hufwudsätet (förmodligen en stol för Befälhafwaren eller Styrmannen), så att udden stod långt ut. Då sade Jarlen till den Man, hwilken somliga såga hafwa hetat Finn, men andre påstå hafwa warit en Finsk man och som war en ganska stor bågskytt: skjut du den stora mannen i krapperummet. Finn sköt; och kom pilen midt på Einars båge i samma ögonblick, som Einar spände den för tredje gången: och brast då bågen i twå stycken. Då sade Konung Olof: hwad brast der så hårdt? Einar swarade: Norrige dig ur händerna, Konung! Icke mände så stor skada timat, sade Konungen; tag min båge och skjut; hwarpå han kastade bågen till honom. Einar tog bågen, spände den strax framför pilsudden, och sade: för swag, för swag är Allherrskarens båge; samt kastade den tillbaka; derpå tog han sin sköld och sitt swärd, och stridde manligen.

127. Cap.

127. Cap.

Konung Olof gifwer sina Mån skarpa swärd.

Konung Olof Tryggwason stod å däcket på Ormen, och sköt ostast den dagen, stundom med pilar, stundom med kastspjut, och alltid med twå i sänder. Konungen såg fram åt skeppet, och fann att hans män höjde swärden och höggo flitigt, men att de beto illa. Han sade då högt: hwarföre lyften I så däligt swärden? jag ser, att de icke bita för eder. En man swarade: Wåra swärd äro slöe och mycket brutne. Då gick Konungen ned i förrummet, öpnade högsäteskistan, tog derur många skarpa swärd och gaf sina män. Men når han sträckte sin högra hand ned, då sågo Männen, att blod rann ut under brynjan; men ingen wiste, hwar han war sårad.

128. Cap.

Ormen bestiges.

Starkast war motwärnet på Ormen, och stort nederlag gjordes af de män som woro i förrummet och framstammen; ty folket war der mest utwaldt, och skeppsborden woro högast. Midt i skeppet stupade folket först. Och når få män stodo uppe omkring masten, då företog Erik Jarl sig att bestiga skeppet och kom upp på Ormen, sjelf femtonde man. Då kom emot honom Hyrning, Konung Olofs swåger, med något folk; och blef der den hårdaste strid, hwilken slutades så, att Jarlen sprang åter ned i sitt skepp;

men

men af de män, som hade följt honom, föllo somlige, och somlige blefwo sårade. Derom säger Thord Kolbeinsson:

Der war hjelmprydd här
Bland blodiga sköldar:
Godt rykte fick den,
Som Konungen med blanka swärdet wärjde:
Himlens höga salar falla,
Hyrning, förr än detta glömmes.

Då begyntes åter den häftigaste strid; och föllo många män på Ormen. Men då besättningen på Ormen blef för gles till motwärn, företog sig Erik Jarl, för andra gången, att bestiga Ormen, hwarwid å nyo gjordes starkt motstånd. När de, som förswarade framstammen, sågo detta, gingo de bak i skeppet, skyndade till motwärn emot Jarlen och gjorde hårdt motstånd; men emedan så mycket folk då hade stupat på Ormen, att borden på många ställen woro öde, började Jarlens män att gå upp, här och der. Allt det folk, som ännu stod qwar till att strida på Ormen, begaf sig då bak i skeppet, hwarest Konungen war, och wände sig der åter till motwärn. Så säger Haldor Ochristne, att Erik Jarl då äggade sina män:

Fursten till striden manade
Sina modiga kämpar:
Hos Olof på skeppet
Folket wek tillbaka.
Då af skeppen war omgifwen
Hadalands tappre Konung (Olof),

Men.

Wendernes mördare (Erik)
Den wapenirötte mötte.

129. Cap.

Ormen Långe afrödjes.

Kolbiörn Stallare gick upp på däcket till Konungen. De hade mycket lika klädebonad och wapen. Kolbiörn war en ganska stor och skön man; och nu blef åter uti förrummet ett mycket skarpt slag: men för den orsaken, att der woro uppkomne på Ormen så många af Jarlens krigsmän, som kunde få rum på skeppet, och att de andra Jarlens skepp lade rundt omkring på alla sidor intill Ormen, samt att der woro få män, som kunde göra motwärn emot en så stor här; så, ehuru deßa män woro både starke och raske, blefwo dock, på en liten stund, de feste slagne. Men Konung Olof och Kolbiörn Stallare sprungo båda öfwer bord i siön, en på hwardera sidan af skeppet. Jarlens män hade, rundt omkring, lagt till med småskutor, och dräpte dem, som lupo öfwer bord, och när Konung Olof sielf hade sprungit öfwer bord, wille de taga honom fatt, och föra honom till Erik Jarl; Men Konung Olof höll sin sköld öfwer sig, och störtade sig genast ned i djupet. Kolbiörn Stallare deremot höll sin sköld under sig, för att wärja sig mot de spjut, som kastades från de skepp, som lågo under (Ormen); och föll alltså han i siön på det sätt, att han fick skölden under sig, hwarföre han ei så hastigt kom ned i djupet, utan blef fasttagen, och dragen upp i en skuta; ty de tänkte, att

det

det war Konungen; och ledde de honom för Jarlen; men när han blef warse, att det war Kolbiörn, och icke Konung Olof, gaf han honom frid. I samma ögonblick, sprungo alla Konung Olofs Män, som då woro lefwande qwar på Ormen, öfwer bord; Och berättar Hallfred, att Thorkel Nefia, Konungens broder, war den siste, som kastade sig öfwer bord:

Den på armsmycken (guld) ej girige
Tranan såg och Ormarna båda
Toma flyta på sjön,
(Glad han färgade spjut i striden),
Innan han wille,
Thorkel den hugstore,
Från stridsskeppet i sundet
Sig modigt kasta.

130. Cap.
Öboarnas Sägen.

Tillförene är berättadt, att Sigwald Jarl kom i följe med Konung Olof uti Windland; och hade Jarlen sjelf tio skepp, men på det elfte woro de män, som följde Astrid, Konungens (Burislafs) dotter, Sigwald Jarls hustru. När nu Konung Olof hade sprungit öfwer bord, upphof hela hären segerrop; och då satte Sigwald Jarl årorne i sjön, och rodde dit, som slaget stod; hwarom Haldor Ochristne så qwäder:

Wendernas skepp då fördes
Till slaget; och brynjans

Ulf (swärdet) med jernmun gapade
Mot de stridande härar.
Swärdsgny war på sjön;
Rofdjursmaten örnen slet;
Dyre Drotten, som stridsmän styrde,
Många dref på flykten.

Men den Wendiska snäckan, på hwilken Astrids män woro, rodde bort, och tillbaka mot Windland. Och war då genast det talet bland många, att när Konung Olof sprang öfwer bord, skulle han hafwa, ute på djupet, dragit brynjan af sig, under wattnet, och sedan summit ut undan långskeppen, samt begifwit sig till snäckan; hwarefter Astrids män skulle hafwa fört honom till Windland; och äro många berättelser af åtskillige män, om de resor, Konung Olof sedan skulle hafwa gjort. Men så säger Halfred Wandråda-Skald:

Jag wet icke, om jag skall,
Honom, som korpars hunger stillat,
Prisa, såsom död,
Eller än lefwande kalla.
Båda delarna man mig säger:
Swårt är att känna det rätta;
Men det är i sanning att nämna:
Sårad war Fursten.

Men huru härmed än må hafwa warit, kom Konung Olof Tryggwason aldrig sedan till Norriges Rike. Hallfred Wandråda-Skald säger widare sålunda:

Den

Den swekhatande Tryggwasons
Alltid stridfärdige tjenare
War den, som mig sade,
Att prisade Fursten lefde.
Så säger ock folk, att Olof
War ur stålregnet kommen:
Man gißar ej sanningen alltid:
Långt wärre det war, än så.

Jag hörde det: Ej wille
Ödet, då alla män
Af wäldiga Landhären
Den stridhärde Fursten anföll,
Att hand isens (silfrets) utdelare
Ur slik strid skulle komma;
Fast liklig den gißning
För stridsmännen syntes.

Än säger dock någon,
Att Koungen, särad,
Wid Swärdens dän
Åt öster kom undan.
Men nu är Konungens död
I sanning spord från söder:
Ej mycket will jag säga
Om de owißa rykten.

131. Cap.

131. Cap.
Om Erik Jarl, Håkanßon.

Erik Jarl tillegnade sig Ormen Långe, tillika med sielfwa segren, samt derjemte ett stort byte; och styrde Jarlen Ormen, allt ifrån det han den eröfrade. Så säger Haldor:

Den hjelmprydde Konung
Ormen den Långe dit,
Till SwårdsTinget bar:
Sina skepp då sirade folken;
Men i söder, wid stridens gny,
Jarlen, glad, tog Ormen;
Dock swärdet han måste färga förut,
Hemings åttgode broder.

Swen Jarl Håkanßon hade då trolofwat sig med Holmfrid, Swea-Konungen Olofs dotter. När Konung Swen af Dannmark, Konung Olof ifrån Swerige, och Erik Jarl delte Norriges Rike sig emellan, då bekom Konung Olof fyra Fylken uti Trondhem, tillika med Sunmöre, Nordmöre och Römsdalen, samt på östra sidan, Ranrike, allt ifrån Göt-elfwen intill Swinesund. Alla deßa landskap öfwerlemnade Konung Olof till Swen Jarl, med sådana wilkor, som Skatt-Konungar eller Jarlar förr hade haft af Öfwer-Konungarna. Erik Jarl fick på sin del fyra Fylken i Trondhem, tillika med Halogaland och Nömedalen, Fjärdarna och Fjalarna, Sögn, Hördaland och Rogaland, samt Nord-Agder alt in till Lidandis-Näs. Så säger Thord Kolbeinsson:

Jag

Jag wet, att de fleste Hersar
Jarlens wänner woro,
Förutan Erling; denne ståndaktige
Farländare will jag prisa.
Men efter slaget (ord jag söker
Att det nämna) hela landet nordan
Ifrån Weigio (Finmarken), eller längre,
Söder till Agder, lades under.

Allrådarens ynnest folket njöt;
Deraf glåddes det mycket.
Skyldig han sig sade att hålla
Hand öfwer Norriges Mån;
Men Konung Swen från söder,
Den lycklige, död säges wara;
(Sållan räcker det goda länge)
Få hans gårdar (i Norrige) woro.

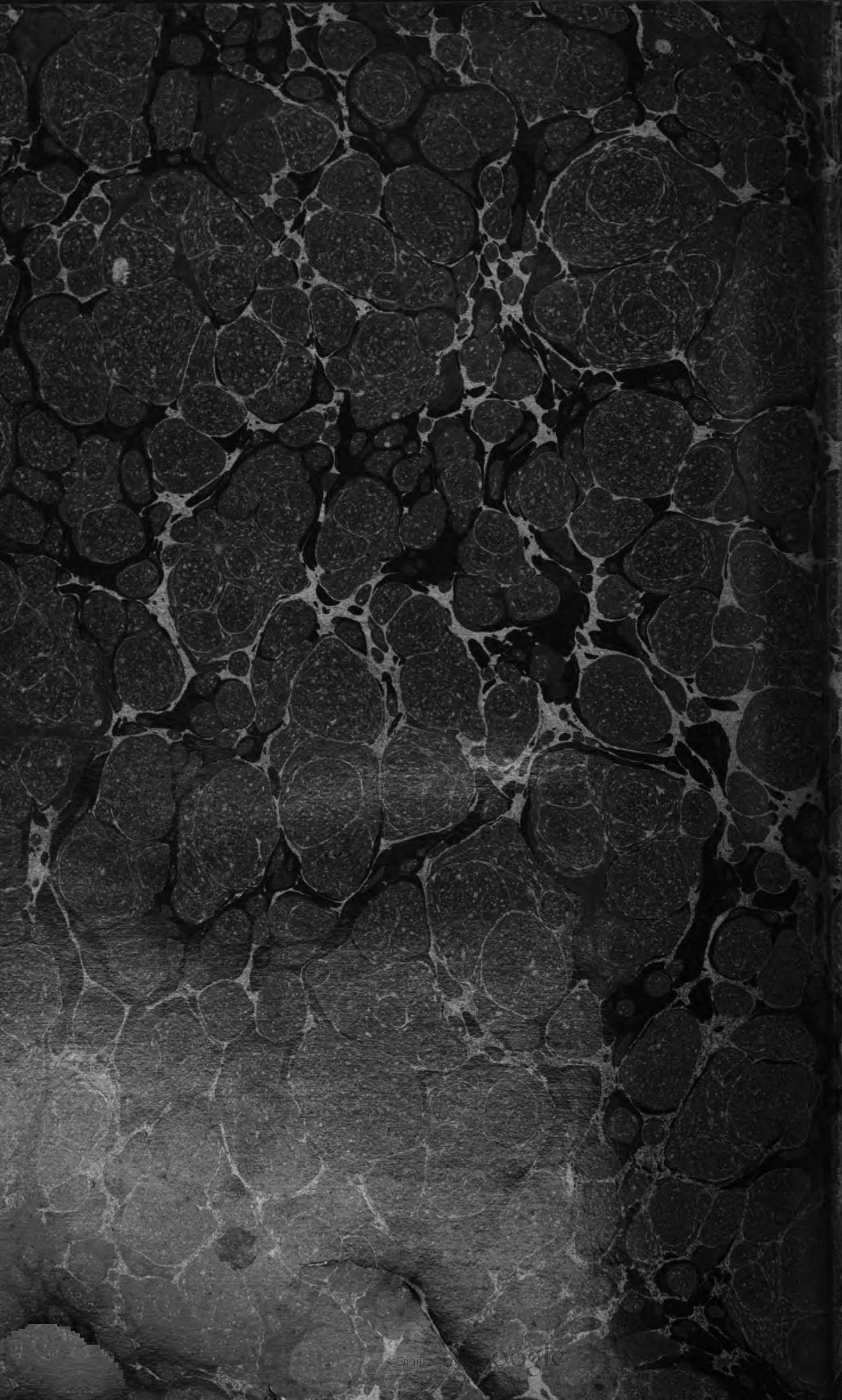
Konung Swen i Danmark tog då åter Wiken, som han tillförene hade haft; men han förlånte Erik Jarl Römerike och Hedmarken. Swen Håkanßon fick Jarlswärdighet af O-lof den Swenske. Swen Jarl war den skönaste karl, som man någonsin sett. Erik Jarl och Swen Jarl låto begge döpa sig, och antogo den rätta Tron; dock tillåto de, medan de rådde öfwer Norrige, hwar och en att göra som han wille, i afseende på Christendomen; men fornlagarna höllo de wäl, och alla landets seder. De woro mycket afhållne och gode styresmän; dock hade Erik Jarl stort företräde framför brodren, uti alla Regerings-ärenden.

Tryckfel:

Sid. 10	rad. 7	står:	Landstycken	— läs:	Landstycke.
— —	— 19	—	Hemdaller	— —	Heimdaller
— 18	— 20—21	—	fullt blandadt af		fullt af tillblandadt
— 22	— 21	—	hwarandra: —	—	hwarandra,
— 46	— 4	—	omkring i Disarsalen	—	omkring Disarsalen.
— 92	— 21	—	Mågar	— —	Swågrar
— 110	— 2	—	skänkte	— —	iskänkte
— 133	— 7	—	Olof	— —	Sigröd
— 144	— 21	—	broder	— —	broderson
— 169	— 22	—	Stod	— —	Stord
— 170	— 23	—	segerlysten	— —	segerlystne
— 180	— 10	—	fordom har	— —	fordom färgade
— 184	— 21	—	fader	— —	faderfader
— 187	— 5	—	ännu	— —	än nu
— 297	— 25	—	mid	— —	mig
— 300	— 20	—	Skeppskrokdn	—	Skeppskroken.

Några mindre betydliga fel, äfwensom åtskilliga olikheter i stafningen af wissa namn och andra ord, har man ansett onödigt att anmärka.

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
0037109758

